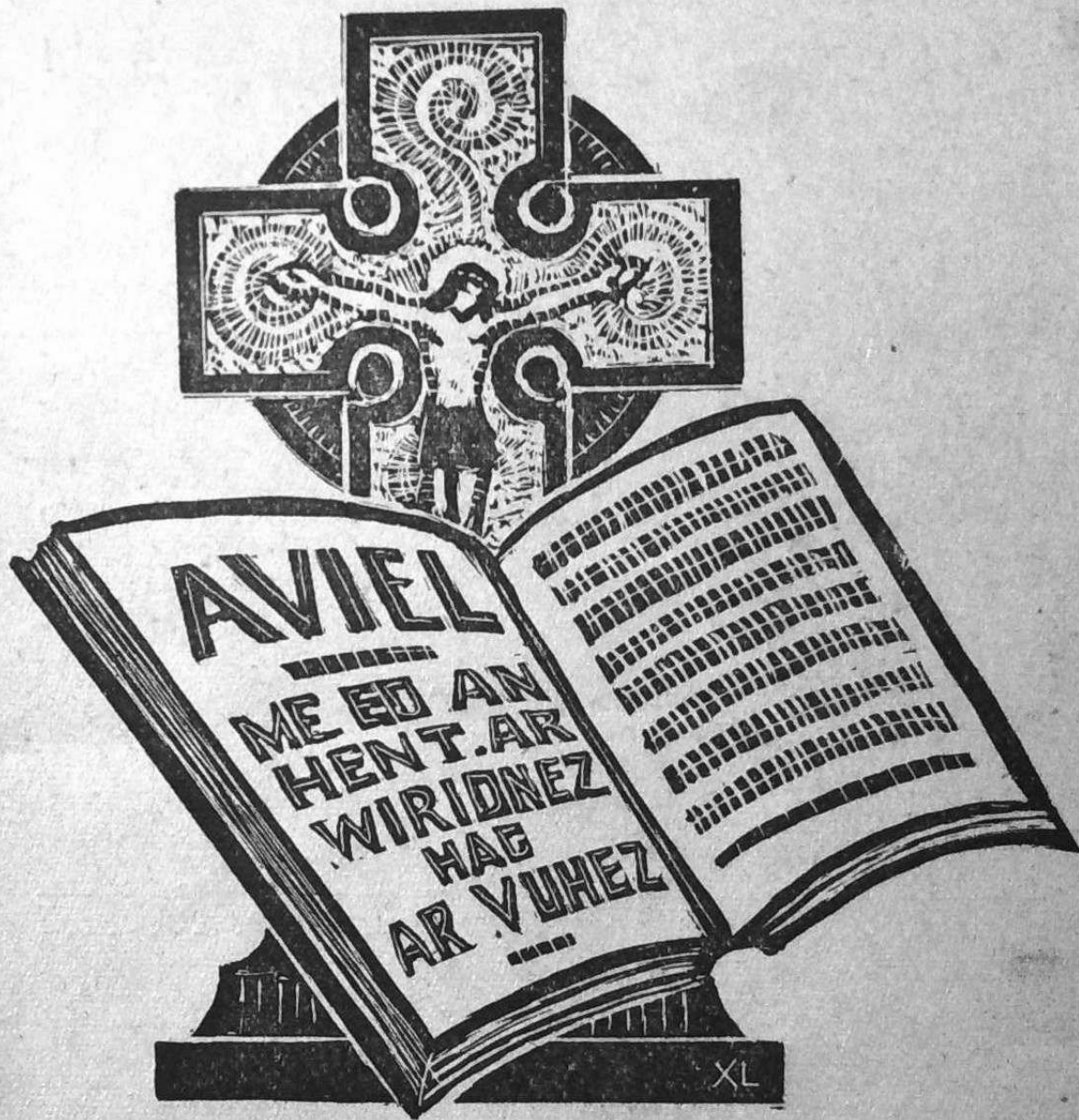

AR VUHEZ

KRISTEN

ADKOUMANANTCHOU

Koumanant ordinal : 20 lur

Koumanant a enor (gant perz e 365 oferenn) :
25 lur

Taolit evez mat !

« KENTELIOU SANT FRANSEZ » ne vezont mui moulet distag diouz « Ar Vuhez Kristen ». War ar peder bajenn ziweza eus « Ar Vuhez Kristen », e kavot, bep miz, kelennadurez an Drede-Urz.

KOUMANANTCHOU

1° Evit koumananti a-nevez, roit atao hoc'h adress *evel ma oa war an niverenn diweza*, ha ma vez ret, goulennit da-c'houde chanj anezi.

2° Ma tigasit asamblez koumanantchou hag adkoumanantchou, dispartit mat ar re-man diouz ar re-se war ho lizer.

3° Skrivit pep tra fraez, aes da lenn ha da entent.

SKRIVA DA :

Monsieur le Directeur de « Ar Vuhez Kristen »

Couvent des Capucins

C. C. 209-81 Nantes

ROSCOFF (Finistère)

Taolenn ar Miz

	PAJENN
<i>Katekiz an dud vras</i>	203
<i>Chob Pistrakou</i>	205
<i>Gwall-vor</i>	210
<i>Serc'hennou Yann Digredenn</i>	211
<i>Evit sevel mat ho pugale</i>	214
<i>Konsekrasion d'ar Werc'hez</i>	216
<i>Bretoned savit ho penn</i>	218
<i>Prezegenn an Aotrou Fave er Follgoad</i>	222

Katekiz an dud vras

JEZUZ-KRIST HAG E RELIJION

Kenderc'hel a reomp aman gant « Katekiz an dud vras » bet boulc'het ganeomp er bloavez 1938, e niverenn miz here, paj. 170.

E pemp lodenn e oa bet rannet al labour-se :

An diou lodenn genta : PLOU EO JEZUZ-KRIST ha PETRA EN DEUS GRAET JEZUZ-KRIST, a zo bet displeget, penn-da-benn, e-doug ar bloavezioù 1938 (paj. 176-196) ha 1939 (paj. 15-29-57-76-96-117-137-157).

TREDE LODENN

AR VUHEZ DEGASET D'EOUMP gant JEZUZ-KRIST
eo « AR VUHEZ KRISTEN »

Beva en eun doare kristen a zo servija ha karout Hor Salver Jezuz-Krist gant holl nerz hon ene, en eur heulia e relijion, en eur gredi e gelennadurez, en eur virout e c'hourc'hemennou.

BUHEZ KRISTEN !

Dirak ar c'homzou-se e sav en hor spered ar sonj eus oferenn ar sul, vijil ar gwener, kofesion ar pec'hejou, dek gourc'hemenn Doue, c'houec'h gourc'hemenn an Iliz, eur maread devostonou, en eur ger, kement tra a laka kemm etre eur c'hristen hag an dud all.

An holl draou-se koulskoude n'int nemet tu-diavaez ar vuhez kristen, evel pa lavarfen he gwiskamant.

Ar wir vuhez kristen a zo en diabarz, pn ene. Bez'ez eo ennomp karantez Hor Salver Jezuz-Krist.

BEVA EN EUN DOARE KRISTEN A ZO DOUGEN FROUEZ A SILVIDIGEZ

Her gwelout a reomp dre gomzou Hor Salver e-unan d'ar Skribed ha d'ar Farizianed : « Malloz warnoc'h ! emezan... Pedit a rit epad hir amzer, met laerez a rit an intanvezed; paea a rit an deog, met n'oc'h na leal na truezus; kempenn eo ho listri eus an tu-diavaez, met lous int en diabarz; henvel oc'h ouz beziou gwennet, leal da welout, laer da gavout; hano Doue a zo war ho muzelloù, n'ema ket en ho kalon. » - « Deut eo an eur, emezan c'hoaz, da adori va Zad a spered hag e gwirionez. »

Doue ne hell ket beza tromplet, Hen hag a lenn e plegou ar galon. Petra'ta a c'houlenn Jezuz ?

« Dougit frouez, bezit va diskibien, emezan, setu bolontez va Zad. »

EVIT DOUGEN FROUEZ, LABOUROMP GANT DOUE

Er relijion gristen, e-kichen labour Doue, e tle beza labour an den, labour pep-hini ac'hanomp.

Doue en deus roet d'eomp an enor da gemer ac'hanomp evit tud, evit krouadurien speredek, ha da bedi ac'hanomp da labourat a-unan gantan.

A dra sur e labour a zo bras, Hag echu eo gantan.

Evidomp, evit hor silvidigez, ez eo deut Mab Doue da chom war an douar, met evel unan ac'hanomp, eun den etouez an dud. Evidomp eo en deus prezeget an Aviel, ar c'helou mat, gant e bromesaou a levez hag a garantez. Evidomp c'hoaz eo en deus digemeret e Basion hag e Varo. Paet en deus, ha kaer ! Meritet en deus ar pardon, ar vuhez, an holl c'hrasou evit an holl dud, e vreudeur. Met d'eomp-ni eo da zigemer e zonezonou, da zigeri hon ene d'ar vuhez a bado da viken.

A-hent-all n'eus netra c'hraet. Rak Doue hag en deus hor c'hrouet hag hon dasprenet hep goulenn seurt diganeomp ne ray ket hor silvidigez hep eul labour eus hor perz.

EVIT DOUGEN FROUEZ, BEVOMP EUS BUHEZ DOUE

Ar vadiziant en deus laket en hon ene hadenn ar vuhez dreist-natur, eur vuhez hag a dle kreski ha bleunia en he c'haer er baradoz. Ar vuhez-se, evel pep buhez all, a dle beza maget ganeomp dre an diabarz.

N'eo ket ar vuhez kristen eur pezh dilhad da veza laket da sul ha da veza lezet a gostez war pemdez. Bez ez eo nerz ar C'hrist en hon ene, eun nerz hag a fell d'ezan dougen ac'hanomp bepred, spered ha kalon, korf hag ene, wardu Doue hag e c'hloar.

Penaos ha betek pelec'h e c'hellomp-ni lezel an nerz-se da labourat ennomp ? An dra-se a sell ouzomp. Dirak an nerz-se, ni a hell lavaret « ya » pe « nann », sikour anezan pe stourm outan. Met mestr omp d'hen ober.

Mestr omp ivez da blega d'ezan, met hep sikour anezan, henvel neuze ouz an dud o deus aon rak an dour, rak an heol, hag a chom e korn an oaled da gemer liou al ludu, pa c'hellfent kaout yec'hed ha nerz.

Mestr omp erfin da lezel an nerz-se d'ober ennomp ar pezh

a gar, hag e sikour a hellomp gant joa d'ober ennomp labour divin ar C'hrist, da gaeraat hor buhez, d'en em servija eus kement a gavo ennomp, eus hor vertuziou hag eus hon techou, da reiza hor sonjou, hor c'hoantegeziou evel hor c'homzou hag hon oberou, en eur ger, d'ober ouzomp bepred bugale da Zoue : Kristenien.

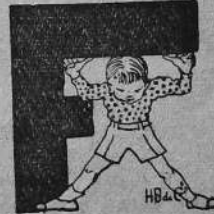
LEZENNOU AR VUHEZ

D'an neb a fell d'ezan beza evelse bugel Doue, d'an neb a gred er C'hrist hag a fell d'ezan sikour anezan en e oberou, ar relijion gristen a ginnig eur reolenn a vuhez.

Doue, en e vadelez hag en e resped evit ar c'hristen speredek ha libr, a ginnig d'eomp e garantez hag e vuhez; hol lezel a ra da ober hor penn hon unan, da labourat pe da chom hep labourat a-unan gantan evit silvidigez ar bed.

Evit gouzout e pe du trei eo ret d'eomp anaout hag ober bolontez Doue.

CHOB PISTRAKOU

RIKO a oa e Ploubater.

Ha pedet e oa bet Chob Pistrakou d'ar friko. E amezog tosta eo a zimeze gant eur plac'h yaouank eus Langar, eur barrezig e kichen Ploubater.

Eus an diou barrez e oa tud er friko, ha kalz tud. Daoust ma klevet an holl o klemm hag o vousklemm ne gaver mui tamm da zebri na banne da eva, e c'heller evelato ober frikoioù...

Ha meur a c'hlaourennig zoken a gav c'hoaz an dro, pa'z eont d'ar friko, da ober re gofad ha da zont d'ar gêr, rount o houtou ha reut o jiletenn.

Marteze, gwir eo, en dervez-se, e reont kof reut evit en em zigoll da veza graet, en derveziou all, kof treut !

Friko a oa eta, ha Chob Pistrakou a oa oadet d'ar friko. An dud nevez, o c'herent hag o mignonned, diouz an diou gostezenn, a oa holl, a dra sur, kristenien vat ha tud a relijion, evel ma lavarar.

Kement a dud a oa er friko ma voe ret ranna ar frikoterien hag ober diou saliad anezo; ar re goz hag ar vugale en eur sal, ar yaouankizou en eur sal all.

N'en em anavezent ket kalz an dud yaouank a oa eno — rak n'eus ket kalz a zarempred etre Ploubater ha Langar — hag e penn-kenta ar 'pred e oant lentik awalc'h an eil ouz egile.

Tamm ha tamm e teujont da ober anaoudegez, ha pa voe lampret an teod gant eur banne, e savas kaoz.

N'eo ket gant Chob Pistrakou e oa an nebeuta glabou-serez.

Ha pebez glabouserez !

Ar moc'h o-unan o defe ruziet gant ar vez m'o defe klevet hag ententet e varvailhou divalo. Kamaladed Chob ne ruzient ket; c'hoarzin a raent avat 'leiz o genou.

— Chob, eme unan anezo, kan d'eomp'ta ar son ac'h eus savet.

Ya, va zud vat, Chob Pistrakou, eun dervez, a gavas en e greiz danvez eur barz hag a savas eur ganaouenn diwarbenn merc'hed yaouank Ploubater.

O, ne oa ket bet re skuizet bouedenn e benn o sevel ar ganaouenn-se. Evit renka an diotachou lous a ao enni n'en devoa ket bet ezomm da vont kalz larkoc'h eget ar berp teil hag ar poull-anvoez.

Klanv edo Chob gant ar c'hoant kana.

Koulskoude ne grede ket senti ouz e gamaladed na ehanent d'e bedi...

*Dre bedi ha dre aspedi
E vez graet ar gefredi,*

a lavarer... Ha Chob evelato ne save ket... Ne grede ket sevel. Ha 'perak'ta ? ?

Ouz an daol dosta e oa eur paotr yaouank hag en devoa graet meur a sellig a gorn ouz ar glabouser divalo.

Ne ouie ket perak, met aon en devoa Chob rak ar paotrese. Fanch a veze graet anezan gant ar re all... Seblantout a rae beza deuet mat d'an holl... hag ouz e daol e oa c'hoarz ha marvailhou n'eus forz pegement.

Dibradet diwar e skaon gant e vignoned, Chob a oa breman en e sav, gantan en e zorn eur follenn-baper... e ganaouenn na petra'ta.

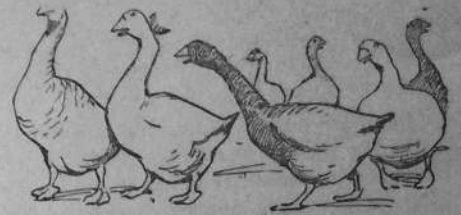
— Ata Chob, kana'ri pe ne ri ket ? a lavare paotred Ploubater.

— N'hellan ket lenn mat ar pez am eus skrivet aman, eme Chob o lucha ouz e damm paper.

*« Azenn dre natur
A oar lenn e skritur »,*

a respontas eur farser bennak.

Houidi
Ploubater
o vont
d'ar friko.

Hag ar saliad yaouankiziou da ziroll da c'hoarzin. Chob a sante ar c'houenn en e lerou... Keuz a save gantan da veza dispaket e ganaouenn...

Ding ! Ding ! Ding ! a rae e gamaladed o skei war o gwerenn gant o c'hontell... evit goulenn chom sioul ha selaou.

Ha setu Chob o staga gant e ganaouenn.

Dislonka a reas, gant ar poz kenta, eun aridennad komzou dizereat ha diresped evit ar merc'hed yaouank... N'hellas ket mont larkoc'h...

A daol trumm, Fanch, ar paotr yaouank, a oa ouz an daol dosta, a oa savet en e sav.

— Peoc'h, mar plij, emezan, gant ar c'hanaouennou lous. Ni ne blij ket d'eomp santout c'houez an anvoc'h pa vezomp o tebri. Kan, mar karez, met kan d'eomp traou dereat.

Kan'ta te neuze, eme Chob, c'hoant d'ezan derc'hel penn.

N'en devoe ket ezomm da lavarout diou wech... Ha kerent e tarzas war vuzellou Fanch « Kan paotred yaouank ar maeziou » ha d'e heul, evel dibradet gantan, an holl a lakaas ar sal da dregerni gant an diskan:

*Yaouankiz, war zao !
Evit Jezuz hor mestr, hor Salver
Baleomp atao,
War e roudou, feal d'hon dever,
'Vit eost an amzer da zoni,
Labouromp holl, seder, dispoint,*

*Ha sankomp war douar Breiz-Izel
Ar Groaz hor Banniel. (1)*

Etre-daou, Chob a oa azezet mezek evel eur c'hilhog displuet. Ken lostok e oa ma ne ouie mui petra'rae ha ma evas eur banne e gwerenn ar plac'h yaouank a oa en e gichen...

— Chom en da skudell 'ta te, glaourennok, eme d'ezan eur c'hamalad.

Teuzi a rae Chob Pistrakou gant ar vez...

Echu ar c'han, tamm ha tamm e teuas adarre marvailhadeg ha c'hoarzagdeg e-touez ar youankizou...

Tamm ha tamm ivez, kaset gantan d'an traon e lonkad-mez, Chob a gavas adarre e aes hag e blén.

Ar re goz breman a oa fin ganto d'o fred. A-raok distaolia, tad ar plac'h nevez a savas hag a lavaras an Angelus, an Agimus, hep disonjal, na petra'ta, De Profondis evit an anson.

O klevout ar re goz o pedi, an dud yaouank a savas ivez en o sav,

— Alo, eme Fanch, ni a zo yaouank, ni a oar kana, kanomp'ta an Angelus. Hag e tistagas, gant eur vouez heson, komzou kenta ar c'hantig « Ni ho salud gant karantez ».

Chob raktal a zirollas da c'hoarzin.

— Perak e c'hoarzez, eme d'ezan Fanch ken seder ha tra, en da di e lavarer bemdez an Angelus sur oun, perak ne fell ket d'it e vefe lavaret aman ?

Ha setu tapet eun distroidenn all gant pabor Plou-bater.

Hag ar sal a dregernas adarre gant Kantig kaer ar Werchez, kantig an Ave Maria...

Ar re goz a oa deuet da selaou, eürus ha lorc'h enno o welout yaouankizou ken drant...

Hag al levnez yac'h-se a badas a-hed an deiz a-bez. Chob Pistrakou hepken a chome toutek ha tenval e benn... E gamaladed o-unan a dec'he dioutan... Ne oa eta nemet eur brichin... eur fougeer... eur sac'had-c'houez...

Awalc'h e oa bet d'ezan tapout eur bikadenn spilhenn

(1) Kaout a reot ar son-se, hag eur bern soniou-all ousspenn, el levrig « KANOMP ». — Her goulenn digant an Ao. Chaloni Favé, place St Corentin, Kemper. 10 lur dre ar post.

evit dic'houeza ha plada... Ne dal veze ket ar boan ober kement-se ar paotr faro !...

Fanch avat a gasas endro an abadennou kana ha c'hoari. Hen eo a voe, epad an deiz, evel ma vez lavaret, « paotr ar gordenn araok »... oc'h hada e pep lec'h hag e kalon pep-unan levnez yac'h ha glan.

Na kaer e vefe bodadegou hor youankizou ma vefe kavet e pep hini anezo, eur paotr yaouank, evel Fanch, da stanka e veg da gement Chob Pistrakou a zo, dislonkerien marvailhou groz ha kanerien diskramailherez hudur.

Eur rann-galon eo gwelout paotred youank hor parrezioù kristen mez d'ezo oc'h ober sin ar groaz, kerkent ha m'o devez savet o zreid diwar zouar o farrez...

Ouz o gwelout hag ouz o c'hlevout, da zeiz ar frikoioù, e vefe lavaret n'eo graet an eurejou nemet evit rei tro d'ezo da ruilha ha da ziruilha loustoniou e pep giz...

Diouz ar mintin int bet en Iliz o c'houlenn bennoz an Aotrou Doue war ar prijou nevez, ha diouz an abardaez emaint o tenna warno malloz an ifern...

Peur e teuo hor yaouankizou kristen, holl, da gompren n'eo ket o relijion eur vantell na vez lakaet nemet evit mont d'an Iliz, hag a lezer er gêr evit mont d'ar marc'had, d'ar foar, d'ar pardon, ha dreist-holl d'ar friko ?

Peur e teuint da gompren an dra-se ? Peur ?

Pa vezo stank awalc'h en o zouez, ar baotred yaouank dispont a c'heller lenn o feiz birvidik war o dremm seder hag o furentez en o sellou eeun.

Fanch a zo eus ar ouenn paotred yaouank-se, haderien furnez ha levnez.

Ouz e vruched em eus gwelet eun arouezig (insigne), hini an Y.K.A.M.

Ha diouz an noz, goude koan, em eus e welet o varvailhat laouen gant Chob Pistrakou...

Gounezet oa bet ar brabanser gant kalon vat ar paotr dispont.

Ya, dispont e oa bet Fanch, dispont, glan ha seder, met bez e oa bet ivez « salver »...

Eur galon en devoa gounezet... eun ene marteze.

Bez e oa bet gwir soudard Jezuz-Krist, betek en eur friko...

PETROMIK.

GWALL-VOR

War ar reier garo
Klevit an dour-mor
O ruilh-diruilh ato
Pa storlok ho tor.

Evel mouez ar gurun
E yud war ar vein
Lakaat ' ray e bruzun
'Nep ' zo war e gein.

Tonnenek e c'henou,
Evel eur c'hi klañv,
Sailha 'ra a ruilhou
War ar vagig skañv.

Pa dorr e chadennou,
Kounnaret, diroll,
Gant e vlejadennou
E skrij ar bed holl.

Gwelit e wagenhou,
Gwenn-erc'h penn-da-benn,
O tumpa o fennou
War an aodou gwenn.

War gern rouz ar reier
E lamm an dour sall
Sini 'ra ' vel kleier
Kleier an tan-gwall !

Strinka ha distrinka
Evel lammou-dour
C'hoant en deus da frika
Pesk ha bizin flour.

Strak-storlok ar billi
Ruilhet er mor bras,
Dindan dour o virvi
A zo evel glas.

Piou oar nag a zaelou
A laka da ruilh ?
Piou oar an enkreizou
A gendalc'h da skuilh ?

Pet ha pet intanvez
A ouel en noz du !
Pet ha pet karantez
Rannet a bep tu !

Piou oar nag a gorfou
A vreïn en e greiz ?
Spontus eo da donnou
O ! dour-mor va Breiz !

War ar reier garo
Klevit an dour-mor
A lamm-dilamm ato
Pa storlok ho tor.

LAOUENANIG BREIZ.

Sorc'hennou Yann Digredenn

= AN ILIZ =

Yann DIGREDENN a zo en em gavet ganen, en deiziu-mañ, tenval e benn. Hag e sonjen, ennon va unan : « Peseurt preñv a zo adarre o krignat e spered ? » Ha Yann o tistaga d'in ar c'homzou-mañ gant eur vouez trenk : « AN ILIZ A ZO BEPRED ENEP AR BOBL ! »

Ha setu petra em eus respontet da « Yann-e-benn-teñval » :

N'eo ket an Iliz enebourez ar bobl, met he mignonez. D'an enebourien e klasker ober ar muia droug a c'heller. Gwelit ar pezh a dremen hirio dre ar bed holl.

Peseurt droug he deus graet hag a ra an Iliz d'an dud, Yann? Chomet eo genou Yann digor war nav eur.

N'eo ket droug he deus graet an Iliz, met vad. Gwelomp. Piou he deus kaset d'an traon ar sklavelez ? An Iliz hag hi hepken.

E Bro-C'hall, en amzer wechall, war dek milion a dud e oa nao milion a sklavourien, hag er broiou all e oa henvel, nemet marteze e BREIZ. N'eo ket me hel lavar, met daou istorier brudet : TASIT ha Jul KEZAR.

Ar sklavour ne oa ket eun den e oa, eun aneval ne lavaran ket. Gwerzet e veze ar wazed, ar merc'hed, ar vugale evel ma vez gwerzet hirio ar chatal er foariou. N'oa ket ar sklavour evit sevel tiegez. E kenver e vestr n'oa nemet eur varc'hadourez; graet e veze outan hervez youl ar perc'henn; hemañ a c'helle e werza, e laza zoken evel ma kare.

An Iliz he deus graet brezel hep ehan d'ar sklavelez.

*
**

Stad ar bugel hag hini ar vaouez a oa ken reuzeudik-all zoken er familhou dieub; an tad a oa mestr war vuhez pe varo ar bugel hag ar vaouez.

An Iliz eo he deus savet he mouez da lavarout komzou ar C'hrist : « **Holl oc'h breudeur** ».

An Iliz ivez he deus diwallet ar briedelez diouz klenved an divorz ha miret he deus bepred ouz an den da gaout daou bried war eun dro.

Hi eo c'hoaz he deus bepred digaset da sonj d'an den eo difennet groñs laza eur c'hrouadur a-raok pe c'houde m'eo ganet; hi eo ive he deus embannet eo ar vaouez kevatal d'ar gwaz.

A-raok Jezuz-Krist, ar re goz ne veze ket graet gwelloc'h d'ezo eget d'ar vugale ha d'ar merc'hed : traou mizus ha djadal-vez n'oant ken, hag e vezent sikouret... da vervel.

Konta ' reer e oa, gwechall goz, eur mondan, Vedius POLLIO, hag a daole, bemdez, da besked e lenn, pemzek eus e sklavourien da zebri !

Plijadur meur ar pennou bras oa lakaat an dud d'en em ganna ouz al loened gouez. SUTTON a skriv e varvas ouspenn ugent-mil den war dachennou-c'hoari ROMA, en eur ober eur miz !

A-raok Jezuz-Krist, ha gwelet e voe biskoaz eur paian o sevel eur skol evit ar vugale baour, pe eur c'hlañv-di evit ar beorien ?

Gant ar feiz kristen o c'houlou, avat, setu m'eo roet d'ar bugel ha d'ar vaouez o renk e-touez an dud.

Selaouit kentoc'h :

Prefed ROMA, HERMESIUS, gounezet d'ar Christ gant ar Pab Sant Aleksandr, a roas ar frankiz da 1.200 sklavour. Eun all, KOMASIUS, gounezet gant Sant Sebastian, a roas o frankiz da 2.000 sklavour. Santez Melani a reas heñvel d'an 8.000 sklavour a oa d'ez.

Kaeroc'h c'hoaz ! En trede kanved, e voe gwelet azezet war gador Sant Per, unan bet sklavour : ar Pab KALLIST.

Hed-ar-wech he deus an Iliz difennet an dud izel, ar beorien, enep krisder ar re binvidik ha galloudus.

Hi eo a savas ar gwir or doa an dud keiz d'en em repui en ilizou evit tec'hout d'ar hesknerez o enebourien ha gwarizi an aotrouien lorc'hus.

An Iliz ivez he deus krouet diou urz : **hini an Dreinded hag hini I. V. an Drugarez**, evit prena ar sklavourien. En deiz hizio

zoken, en holl ilizou hor bro, da genver sul ar Rouaned e vez graet eur gest evit dont war skoazell an dud kelz-se.

PETRA HE DEUS GRAET AN ILIZ EVIT AR BOBL ?...
Goulennit kement-se ouz ar milliadoù a veleñ, a venec'h. a

leaned, a leanezed, a visionerien a dremen o buhez o kelenn bugale ar bobl, oc'h ober wardro ar beorien glañv, o skigna sklerijenn ar feiz hag an deskadurez er broiou digenvez hag o teski d'an dud gouez beva, n'eo ket evel loened, met evel tud.

Ha goudeze, ma lavarit c'hoaz, Yann, eo an Iliz enebourez ar bobl, me lavar n'oc'h nemet eur spered fall, mouzet ouz ar sklerijenn.

MELEGAN.

HA GALLEG-SAOUT ADARRE...

Eun diviz etre an Aotrou Person hag e gurust...

— Mossien Retteur qui qui est mort ?

— Marjan goz.

— Anteramant première classe qu'il y aura avec ?

— Oui.

— Il y aura les kantolor pour emporter ?

— Oui.

— Des goulou pour mettre dedans y a plus.

GWIRBATER.

EVIT SEVEL MAT HO PUGALE

An traou
n'emaint
ket
da ober :

An traou
a zo
da ober :

1. — Na rit ket outo o holl c'hoantou faltazius... *Buan e teufent da ober o renkou en ti.*
2. — Na gomzit ket dirazo eus o flegou mat... *Buan e teufent da veza our-gouilhus.*
3. — Na lavarit ket dirazo n'oc'h ket evit o lakaat da senti... *sonj a zalc'h-fent eus ho komzou.*
4. — Na sinkanit ket diwar o fenn dirazo... *Buan e ouezint pe du mont evit kaout harp.*
5. — Na soroc'hit ket d'ezo hep digarez vat ebet... *Dont a rafent da gemerout ar pleg da ober skouarn-vouzar.*

1. — Goulennit diganto ar pezh hepken a zo diouz o nerz... *Buan anez e kollot warno pep gal-loud.*
2. — En em renkit evit na c'hellint morse disenti ouzoc'h... *Aesoc'h eo mirout outo da zisenti eget n'eo o c'hastiza.*
3. — Gourc'hemennit d'ezo nebeut a draou er memes amzer... *A-hent-all ne ouezint pe du trei.*
4. — Lavarit d'ezo, pa deuont en oad da gompren, perak e c'houlennit diganto tra pe dra... *Aesoc'h e vezo d'ezo senti.*
5. — Lakit anezo da deurel evez araok rei eun urz bennak d'ezo... *Di-barfet ha dievez kenan eo ar pugale.*

6. — Na lavarit ket d'ezo diou pe deir gwech ar memes tra... *Buan e teufent d'en em voaza da senti pa blijo ganto.*
7. — Na brometit ket d'ezo eur bern traou evit o lakaat da senti... *Deski a rafec'h d'ezo gwerza o c'houstians.*
8. — Na c'hoapait ket, na damallit ket dirazo o mistri... *Dont a rafent da goll pep doujans evito hag evidoc'h.*
9. — N'it ket e kounnar pa vezo ret d'eoc'h o c'hastiza... *Sonjal a rafent emaoch oc'h en em venji.*
10. — Na chomit ket hep kemerout preder gant al levriou a lennont hag ar gamaladed a zarem-predont... *Buan e c'helfent beza breinet ganto.*
11. — Na roit ket d'ezo kalz arc'hant... *Buan e kavfent kamaladed da zeski d'ezo ober implij fall eus o danvez.*
12. — Na rit ket kamambre d'ezo... *O lakaat a rafec'h da fazia, rak buan e welint ne raio ket ar vuhez kalz kamambre d'ezo.*

6. — Grit d'ezo senti war an taol, penn-da-benn ha gant doujañs... *Evel-se e teskint lakaat diwez-zatoc'h ar re all da senti.*
7. — Gouzout penaos rei urziou d'ezo : d'ar re vihan lavarit : *me a fell d'in e rafec'h an dra-man; d'ar re vrasoc'h : ret eo d'eoc'h ober an dra-man; d'ar re yaouank : ho tever eo ober an dra-man.*
8. — Roit d'ezo da gompren e teu pep galloud a-berz an Aotrou-Doue... *A nez n'hell den kompren e gwirionez perak e rank senti.*
9. — Lakit anezo da gaout fizians ennoc'h... *Hag e sentint a galon vat evit ober plijadur d'eoc'h.*
10. — Deskit d'ezo ober sakrifisou traou hag a goust d'an natur... *Hag e reoc'h anezo gwazed ha nann bapaigou.*
11. — Deskit d'ezo en em ziaeza evit ar re all... *« Ar bugel 13 vloaz n'euz ket en e galon c'hoant ober vad d'e gamaladed a zo eur bugel kollet », a lavare Sant Yann Bosco.*
12. — Roit skouer vat d'ezo... *Ar c'homzou a nij, ar skoueriou avat a chom, dreist-holl skoueriou mat eun tad hag eur vamm.*

DRADEM.

« O Rouanez ar Rozera, skoazell ar gristenien, repu ar bed-holl, setu ho pugale daoulinet dirazoc'h... Sur omp da reseo ho trugarez ha da gaout diganeoc'h ar skoazell a zo ret e-kreiz gwalinier hon amzer, n'eo ket avat abalamour d'hor meritou met abalamour da vadelez ho kalon a vamm.

...Ni, Tad ar Familh gristen a-bez, Vikel an Hini a zo bet roet d'ezan pep galloud en Nenv ha war an douar, hag hon eus bet digantan ar garg eus an holl eneu dasprenet gant e wad, ni a deu davedoc'h ha daved ho Kalon Dinamin.

D'eoc'h ha d'Ho Kalon Dinamm e konsakromp, n'eo ket hepken an Iliz Santel, gwallgaset e pep doare, met ivez ar bed a-bez, dispennet gant an drailh ha dismantret gant an tangwall, ar gasoni hag ar fallagriez maget gantan e-unan en e greiz.

Ho pezit truez ouzomp abalamour d'ar mammou, d'ar priedou d'ar vreudeur ha d'ar vugaligou n'o deus graet droug ebet hag a zo gwasket koulskoude. Kemerit truez ouzomp dirak kement-all a vuhezioù falc'het en o bleun, dirak ar c'horfou drailh et en eul lazadeg euzus, dirak kement-all a eneu e anken o zremenvan ha war var d'en em goll da virviken.

O Mamm an Drugarez, goulennit evidomp ar Peoc'h. Met, araok pep tra, lakaat ar bed war e du mat ha digeri goulennit evidomp ar grasou a c'hell hent d'ar peoc'h.

Rouanez ar peoc'h, pedit evidomp ha roit d'ar bed e brezel ar peoc'h a c'hortoz an holl boblou en eur hirvoudi. Roit d'eomp ar peoc'h er wirionez, el lealded, e karantez Jezuz-Krist.

Diwallit an dud divadez hag ar re holl a zo c'hoaz e tenvalijenn ar maro. Roit d'ezo ar peoc'h ha grit ma pao warno heol ar wirionez ha ma c'hellint, a-unan ganeomp,

Hon Tad Santel a. Pab Pi XII^{mt}
en deus konsakret
ar bed-holl da Galon Dinamm ar Werc'hez vari

lavarout dirak ar Salver n'eus Salver nemetan: « *Gloar da Zoue e barr an Nenvou, ha war an douar peoc'h d'an dud a volentez vat.* »

D'ar poblou dizunvanet gant ar fals-kredennou hag ar gasoni roit ivez ar Peoc'h. Roit ar Peoc'h dreist-holl d'ar poblour-se hag a ziskouez d'eoc'h eur garantez ken start ma kayer c'hoaz kuzet, e kement ti a zo, ho skeudenn venniget, o c'hortoz amzerioù gwelloc'h evit en em ziskouez.

Ya, roit d'ezo ar Peoc'h ha digasit anezo d'ar gêr, da di ar Gwir Bastor n'eus Pastor nemetan.

Da iliz santel Doue roit peoc'h padus ha frankiz leun. Harzit ouz an dour-beuz a venn lonka pep tra, dirollet warnomp gant paganed a c'hiz nevez...

Grit ma teuo an dud fidel da garout ar burentez hag ar wir vuhez kristen. Enaouit en o c'halonnou an tan a oa e kalon hoc'h ebestel evit ma labourint da greski niver servijerien vat an Aotrou Doue.

Konsakret eo bet dija da galon ho Mab an Iliz hag ar bed-holl, evit deski deomp lakaat hon holl fizians er galon-se hag en em harpa warni evit kaout ar viktor hag ar frankiz.

Adalek an deiz-man ra vezimp da virviken konsakret d'eoc'h ha d'ho Kalon Dinamm, C'houi hor Mamm ha Rouanez ar bed.

Dre ho skoazell karantezus ra zeuio buanoc'h rouantelez Doue, ra zeuio an holl boblou, sinet ganto ar peoc'h kene-trezo ha ganf Doue, da embann ac'hanoc'h eürus ha da gana, eus an eil penn d'egile d'ar bed, eur « Magnitcat » a c'hloar, a garantez, a anoudegez vat da Galon Jezuz, rak e Jezuz hepken e c'hellimp kaout ar Wirionez, ar Vuhez, ar Peoc'h. »

BRETONED, SAVIT HO PENN!

Re alies eo bet goapaet ar Vretoned. Goapaet eo bet o gizioù, o gwiskamanchou, o yez, o c'hredennou, o feiz... Ha dindan an dismegans taolet warno, kalz anezo a zo en em voazet da blega o fenn. Evit deski d'ezo sevel adarre o fenn e tislegran aman, sklaer ha berr, kaerder ha pinvidigez hor Breiz.

BREIZ EO MARTEZE PINVIDIKA RANN-VRO A ZO E FRANS

Rei a ra d'ezi, eus an eil bloavez d'egile :

- 8 dre 100 eus he gwiniz;
- 56 dre 100 eus he gwiniz du;
- 15 dre 100 eus he fatatez da zebri;
- 85 dre 100 eus he hajou patatez ;
- 36 dre 100 eus he avalou;
- 21 dre 100 eus he ognon;
- 28 dre 100 eus he artichoat;
- 48 dre 100 eus he c'haol-fleur;
- 45 dre 100 eus he c'haol;
- 46 dre 100 eus he fiz-bihan;

Ha koulskoude douar Breiz ne ra nemet 36.232 km², ar 16th lodenn eus douar Frans !

Evit ar chatal-korn, ar Finister eo an 3^e e Frans, ar Morbihan eo ar 4^e. Al Loar-Izella eo an departamant a gas ar muia a voc'h a zianvaez.

Ar Finister eo, a galz, an departamant kenta evit niver ha danvez ar c'hezeg.

BREIZIZ EO, HEP MAR EBET, KENTA SOUARDED FRANS

250.000 anezo o deus roet o buhez evili war dachennou ar brezel 1914-1918.

Ma vefe bet kement a C'hallaoued, diouz o niver, eget a Vretoned, ar Frans elec'h 1 milion $\frac{1}{2}$ a soudarded he dije bet kollet 3 milion.

Ar bevare eus prizonerien ar brezel-man adarre, a zo Bretoned. Int-i eo a voe kavet ar gouesta da vont a-benn en tan er Beljik.

BREIZ A RO D'AR FRANS 60 dre 100 eus he fesketourien; 50 dre 100 eus he martoloded-kenwerz; 46 dre 100 eus he martoloded-brezel.

**BREIZ EO AR RANN-VRO A RO D'AN ILIZ, e FRANS,
AR MUIA A VELEIEN, A LEANED,
A LEANEZED A BEP LIOU;**

ar muia a visionerien ivez.

12.000 beleg misioner - pe wardro - a zo er bed katolik. Eur 4.000 bennak anezo a zo Fransizien.

Eus ar 4.000-se, ez eus wardro 1.500 beleg, ha 42 eskob eus a Vreiz. Ma vefe bet kement a visionerien dre ar Frans (la « France missionnaire ») eget e Breiz, he dije bet, n'eo ket 4.000, met 20.000 !

Ma vefe bet ken stank ar visionerien en holl vroicu katolik eget e Breiz, an Iliz he dije bet etre 200.000 beleg misioner !

Ha ma kontfen al leaned hag al leanezed ! !

Ma vefe bet koulz an Iliz a-bez d'ar misionou eget Breiz, n'eo ket lavaret e vije bet ken eur paian war an douar. Da vihana an Aviel a vije bet prezeget dre holl.

BREIZ EO AR RANN-VRO A RA D'AN ILIZ AR C'HAERA ALUZENOU

Eur skouer : evit ar bloavez 1941, en desped da bep tra, eskopti Kemper eo ar c'henta e Frans evit « Breuriez ar Feiz ».

Gwelout splann a rit, ar renk a enor a zalc'h Breiz e Frans hag er bed.

Ar C'hallaoued eta, ha ne welont e Breiz - ha niverus int - nemet brug, gweleou kloz, sier-biniou, brageier-bras ha... tud dilerc'hiet, a laka doun ar biz en o lagad.

Ar Vretoned o deus mez gant o ouenn ha gant o brezoneg a zo diskiantoc'h c'hoaz !

WAR-SAO BREIZIZ !

Dindan pluenn eur Vreizadez em eus lennet penaoz, ma teufe - Doue ra viro - mammou Breiz da chom hep deski brezoneg d'o bugale, aelez ar baradoz a ziskennfe d'hen ober !

N'ouzoun ket.

Ar pezh a ouzoun : ar bed a zo eun ograou krouet gant Doue evit kana e veuleudi.

Pep yez a zo eun notenn dishenvel en ograou.

Ma teufe ar brezoneg da devel war vuzellou Breiziz, eun notenn nebeutoc'h - unan eus ar re gaera - a baouezfe da gana gloar d'an Holl-C'halloudek, hag ar veuleudi, paourael, ne vefe mui ken plijus d'Ezan.

Ouspenn, glac'harus e vefe d'eomp-ni kristenien, ne zervijfe ken ar brezoneg da bedi, eur yez hag a zo bet war deod kement a sent hag a dud vat, eur yez hag a zo bet keit all oc'h ober tro ar bed hag o tougen sklerijenn an Aviel.

Deuet eo ar mare d'ar brezoneg da drec'hi pe da vervel !

Trec'hi a raio, ma karomp !

Komzomp brezoneg !

Lenomp ha skrivomp brezoneg !

Pedomp ha kanomp brezoneg !

Deskomp d'hor bugale brezoneg !

Holl a-unan, dorn ha dorn, kaeomp ouz ar mor galleg a zo war-nez beuzi Breiz ha beuzi war eun dro he spered, he gened hag he holl leveou.

Ne garfemp ket, emechans, e c'hellfe hor bugale hag hor bugale vihan a zesko an istor, rebech d'eomp- beza laosket ganto nemet ludu, relegou, dismantrou eur vro hag he deus bet, evit ar wech, kement a vadelez hag a vrud !

Kalz re a dud o deus labouret da zivreiza Breiz.

Distaga o deus graet ar Vretoned yaouank diouz ar re goz. Ober o deus graet anezo diavaezidi en o bro.

HENVEL E KAVAN HON TUD YAOUANK HIRIO ouz skourrou diframmet diouz o gwezenn, ha drouk-staget ouz eur wezenn all ha n'eo ket mamm d'ezo.

N'eo mui Breiz a zo o rei seo d'ezo.

Eur vagadurez all eo a gavont breman, dishenvel-tre diouz an hini vreizek. Ar frouez a zougint ne c'hello ket beza ar memez blaz ganto. Gwelout a reomp a-vreman petra int :

begou drouk-livet,
gwiskamantou divodest,
skanvadurez,
dizonestiz,
diegi,
aoun rak ar vuhez...

Kant si all a ziskar bemdez muioc'h ar Vretoned ne gomprenont mui kaerder hep par ar vertuziou hag an nerziou-ene o doa o savet ken uhel.

HENVEL E KAVAN HON TUD YAOUANK HIRIO ouz bugale emzivad. Ar re-man n'eman mui lagad o zad o para warno, na kalon o mamm o tomma o hini.

Sevel a reont evel ma karont : gwall skoueriet a-gleiz hag a-zehou, den d'o hench.

Daoust ha n'eo ket ivez stad hor yaouankizou ? Kerent o deus, hag eo evel n'o defe ket ! !

Ne reont netra diouto !

Ne heuliont ket o skoueriou,

Ne valeont ket war o roudou,

Faë e vefe ganto !

Hag evel bugale digerent, emaint prest da heulia kement giz fall a zeuio a-ziavaez !

Ne garfemp ket, emechans, e c'hellfe beza tamallet d'eomp eur wech bennak, beza laosket BREIZ da goueza en he foull dre hol leziregez digompren... Awalc'h a zis-mantrou a laoskimp c'hoaz war hon lerc'h...

Prezegenn an Aotrou Chaloni Favé e pardon bras ar Follgoad 1942

Auxilium christianorum, ora pro nobis

Itron Varia 'r Follgoad, sikour ar gristenien, petit evidomp

Aotronez Eskibien,

Va breudeur ha va c'hoarezed kristen.

Kaer pardon ar Follgoad.

Kaer pardonioù Breiz,

Kaer eo bet, er bla-man, adarre ar pardonioù en hor bro!...

Diaesoc'h diaesa e teu mont e tu ebet a-bell, ha koulskoude eo bet stank ar bardonerien diredet d'hor chapelioù, pep-hini egiz m'en deus gallet: war droad, war varc'h-houarn pe e gweturioù dre gezeg. Eur blijadur eo bet gwelout, evel e amzer va bugaleaj, charabaniou leun a re goz hag a vugale o vont da bardona, ha, tro-war-dro d'ar chapelioù, kuzeg distarnet o tripi, hag an dud o leina, azezet war ar yeot.

Devotoc'h eo bet ivez hor pardonioù: nebeutoc'h a guruziteou, a gomediou, a c'hoarioù a bep seurt, nebeutoc'h a ziavaezidi o tigeri o genou, muloc'h a dud o pedi kalonek hag oc'h heuilh an ofisoù hag ar prosesionou, o chapelled en o dourn. Kontant e vo bet adarre ac'hanomp, er bla-man, an Itron Varia, Santez Anna hag ar Sent koz.

Met, etouez ar pardonioù-se, daoust ha bez'ez eus unan hag a ve pedet kement ennan evel pardon ar FOLLGOAD? Ne gredan ket: Gwerchez Santel Bro Leon a c'hell beza lorc'h enni. Mar deo stank ar chapelioù war douar Sant Korantin ha Sant Paol, diwar leve I. V. ar Follgoad eo e sav moarvat war-zi an Nenv ar bedenn krenva, c'houeka, galloudusa; aman eo e tle ar Werc'hez Vari beza ar brokusa gant he grasou.

Perak omp deuet aman ? AR BREZEL

Tad Santel ar Pab ha war ar Vro, Abaoe or kendalc'het d'e gana, rak ar brezel, siouaz! n'eus ehan ebet gantan. Da bep mare e tarz etre ar broioù ar brezelioù a laz. Etre daou, ni, kristenien, hon eus da c'houzant brezelioù all a laka war var buhez an eneoù hag e teuer aman da c'houenn digant ar Werc'hez chadenna, e puns an ifern, an drouk-sperejou a ra o reuz war an douar.

Sonj hoc'h eus er bloavez 1924 pa zavas ano gant ar gouarnamant da waska an Iliz, gwazed Leon ha Treger a zeuas aman, galvet gant hon Aotrou n' Eskob, evit goulenñ kuzul ha sikour. Tout a rejont chom hep kila dirak eur gouarnamant heskiner. 20.000 gwaz a ziredas... ar gouarnamant eo a gilas.

Hirio adarre eur mor a dud, eun engroez, er chapel ha war an dachenn. Petra 'zo bet ouz hor poulza da zont?

N'eo ket diaes gôlt, siouaz! Ar vamm a vez sonj dreist-holl anezi pa vezer gwasket pe ankeniet...

Ar brezel a zo atao warnomp gant ar gwalligner a zeu d'e heul: ar boan, an anken, ar c'hanv, marteze hepdaie ar gernez hag an dispac'h.

« Tenn hag hir eo ar brezel,

« Ar peoc'h, o Maria ! »

Savet eo bet ar c'hanlig a ganomp, er bloavez 1873, gant an Aotrou GUILLOU, eus à CLEDER, da genver eur pardon bras graet d'ar zul diweza a viz mae evit goulenñ skoazell ar Werc'hez war hon

Hep ehan ivez e vezomp dalc'het gant brezel ar vuhez; kalet ha kriz e vez a-wechou. Da belec'h mont da zivec'hia ar galon nemet e kalon ar vamm?

En deizioù-man, en eur chapelig vihan war ar maez, e welis eur vaouez yaouank, daou grouadur ouz he heul. Lakaet he devoa eur c'houlaouenn dirak skeudenn ar Werc'hez ha, war bennou he daoulin, e pede. Dibuna a rae greunigoù he chapelled gant felz, he daoulagad leun a zaelou o para war ar Werc'hez? Petra 'lavare-hi d'he mamm eus en Nenv? N'ouzoum ket a-walc'h, met moarvat eun dra bennak evel-hen:

« Santez Mari, bezet truez ouzin! Setu daou vloaz 'zo hag ousspenn n'am eus ket e welet hag e kavan pounner ar zamm da zoug en unan. Goullo ha yen e kavan an ti hag an traou ne deont ket evel ma karjen. Diaes eo d'eur vaouez kas eun tiegez en-dro, sevel mat ar vugale; dichans a zo bet war al loened hag a-wechou e sav sinkan etre tud an ti... Meur a wech e vennis fallgaloni. Hastit 'ta buan digas d'ar gêr tad ar vugaligoù-man!... »

Mont a reas kuit, kennerzet ha laouenaet; du-ze a-us d'an aoter, ar Werc'hez he doa mouzchoarzet outi gant karantez.

Hag e kalon pep den, brezel c'hoaz! ar re wella ac'hanomp o deus da stourm, da enebi ouz o zechou fall, primm da zavel o fenn an distera ma vez lezet kabestr ganto; stourm enep skouerioù fall ar bed, enep an drouk-spereid. A-wechou e tigouez ganeomp kaout an ti koll, e vennomp fallgaloni ivez hag e teuomp, mezek, da c'houlenñ pardon. E ti ar Vamm eo aesoc'h divec'hia ar goustians. Doue a oar pet ha pet o deus kavet e chapel I. V. ar Follgoad peoc'h o c'houstians.

« Tenn hag hir eo ar brezel :

« Ar peoc'h, o Maria ! »

DEUET OMP DA BEDI EVIT AR VRO EVIT AR BED

Met hirio, n'eo ket a-unanou eo ez omp deuet, met eur boblad tud a-bez, en hor penn hon eskibien. Hor Bro eo a zo gwasket ha lakaet en eur stad truezus.

Hor Bro trec'het, dalc'het c'hoaz, Doue a oar betek peur, dindan galloud an estren; keit all a oa n'oa ket bet breset douar Breiz gant enebour ebet!

Hor Bro, kollet ganti 100.000 soudard yaouank...

Hor Bro, 1.300.000 eus he bugale c'hoaz en harlu hag e konter ez eus anezo 300.000 Breizad, unan war bevar!

I. V. ar Follgoad, deuet omp da bedi evit hor BRO.

Ha ma karomp sellout pelloc'h, dreist harzou Breiz, dreist harzou Bro-Frans a-bez Petra welomp? War mor ar bed, keit ha m'hell hon daoulagad tizout, tarziou gwenn pennfollet, hag ar broioù, evel listri, strinket ha distrinket o vont a-benn an eil d'egile, oc'h en em finstra. Petra a dud a zo war an douar? En tu all da zaou villiard, diouz ma lavarar; pet milion a jom c'hoaz distrob diouz ar brezel? Nebeut a-walc'h, nebeutoc'h nebeuta bemdez.

I. V. ar Follgoad, deuet omp da bedi evit ar BED.

Ennomp hon unan e lavaromp: peur eta e vo fin d'an drailh? Daoust ha kollet o dije an dud da vat o skiant? Eur c'hamarad-brezel a lavare d'in eun dervez: « Gwasoc'h eget al loened mut eo

deuet an dud da veza; al loened n'en em dagont nemet gant ar pezh en deus roet o c'hrouer d'ezo evit en em zifenn: o skilfou hag o dent... An dud a laka o spered da labourat evit ijina bemdez binviachou nevez a vrezel, evit ober dismantrou gant ar pinvidigeziou bet dastumet gant o zud koz hag astenn buanoc'h rouantelez ar maro. Eun druez eo!

« Tenn hag hir eo ar brezel,
« Ar peoc'h, o Maria ! »

Hag e-serr ar brezel-se e welomp dismantrou all war dachenn ar sperejou hag ar c'halonou. E-kreiz an trouz hag ar freuz eo e ra an diaoul e labour. An c'hredennou sanket an doua er bed, ar c'hredennou kristen, a zo laoskaet o gwrizio ha setu i oc'h horjella; eun avel foll a zo dirollet war an douar hag a venn o zamma. Dall eo aet ar sperejou, ar gevier hag ar sorc'hennou diboell a c'hounit tachenn. Doue a zo lakaet a bep seurt en e blas; ar Vro, ar Ouenn, ar Gwad, ar Galloud, ah Archant...

Hag ar pezh a zo ar gwas, n'eo ket hiniennou a dud eo a zo o klask diskar rouantelez Doue, n'eo ket hiniennou a dud eo a zo o skidna kredennou faoz, met poblou tud a-bez deuet da veza mevelien an diaoul.

C'houi lavaro d'in marteze eo chomet yac'h hor bro Breiz; taolomp evez! dre zil ha dre laer ez a an douar da goll dre ar chaoser; ar memes tra eo evit ar c'hredennou faoz...

Da heul ar c'hredennou-se ar c'halonou a zo ivez, nebeut ha nebeut dianket, dinerzet, disturiet, hag an droug, livet kaer, en deus allies muloc'h a c'halloud eget ar mad.

Perak chom hep heuilh froudenno hor spered?

Perak kredl kement a lavar an Iliz hag ar veleien? N'omp ket bugale ken!

Perak senti outo?

Perak nac'h o c'hoant ouz an techou fall?

Perak en em ziaeza?

Yudal a reont krenvoc'h eget biskoaz, an techou fall, evel bleizi naonek. Torret o deus o naskou; golet eo ganto mouez an Aviel.

Dre ar bed a-bez setu digor ar brezel, furnez ar bed enep furnez Doue, en eun emgann spontus!

Bec'h d'al LABOUR.

Ar pezh a zo bet graet e penn kenta an ILIZ.

Koulskoude n'omp ket deuet aman netra nemet evit hirvoudi ha sini glaz ar bed kristen. Selaoomp ar Werc'hez Vari o konta d'eomp hec'h amzer.

Goude beza bet epad meur a vil vloaz o trei en denvaljenn, e oa kouezet izel ar bed, izeloc'h eget n'hellomp kompren. N'oa ket evit en em zavel hep ma teufe an Aotrou Doue d'en em emmei en eun doare nevez.

A-unan gant Diouganerien an amzer goz, eur plac'h yaouank a bede evit hasta donedigez ar Mesias. Pa voe digouezet ar mare deiziet gant Doue, Jezuz a voe ganet gant ar Werc'hez Vari hag en eur rei Jezuz d'ar bed e roe Mari d'ar bed ar zilvidigez.

Penaos en deus en em gemeret Jezuz? Embann en deus graet an Aviel e bro e gavell, sanket en deus en douar eur wezennig zister, an Iliz... mignoned en deus bet, enebourien ivez... gwall-gaset eo bet

gant ar re-man, hag, a-benn ar fin, staget ouz ar groaz e lec'h ma varvas. Mouez an Aviel n'eo ket bet mouget evit-se; ebetel a zo savet, kennerzet gant Mamm Jezuz, hag an Aviel embannet, an Aviel bevet a zo deuet da veza evel eun tamm goell en toaz, en deus en em zilet dre ar bed a-bez, ha, gant nerz, gant lans ar goell kristen, kouezet eo en e boull ar bed koz ha payan, krignet ma oa en e greiz, dizac'het ma oa diouz an traon. An dud kollet e tenvaljenn ar gevier, daoubleget dindan yeo an drouk-spered, a zo savet en o zav hag o deus kerzet, o daoulagad troet war-zu an Nenv. War zismantrou ar bed koz, eur bed nevez a zo bet savet, lintrus en e feiz hag emnan, stank, bokedou nevez ha n'oa ano ebet anezo gwechall: ar c'hlanded, ar garantez, an umilite, an drugarez... bokedou ganto c'houez var ar Baradoz.

Pebez kentel evidomp!

En hon amzer ivez eo kouezet izel ar bed; met arabat eo d'eomp chom da geuzi war an amzer dremenet, da ouela war an dismantrou evel ar Yuzevien war zismantrou templ Jeruzalem... Bezomp fizians! Al labourer douar, pa vez bet drastet e zrevajou gant gwall-amzer pe gant reo, ne jom ket da huanadi war e binvidigez kollet, met adarre en alar en douar evit ar gounidou da zont. Ni a die ober evel ar Werc'hez Vari, pedi ha poania evit donedigez Jezuz e-touez an dud.

Da genta, PEDOMP! Pedomp evit ar bed. Evel an Diouganerien Koz, evel ar Werc'hez Vari, pedomp an Aotrou Doue evit ma splanno adarre dirak an dud, en eun doare nevez mar deo ret, evel da genver donedigez Hor Salver Jezuz-Krist, e sklerijenn hag e c'halloud.

POANIOMP ivez! Daoust hag hep poan eo bet savet ar bed kristen? Eun Doue a zo maro ha, war e lerc'h, gant ober tri c'hant vloaz hepken, daouzek milion a verzerien o deus skuilhet o gwad evit renta testeni d'Hor Zalver.

Hirio, Hor Zalver a c'haly d'ar bedenn, d'al labour, d'ar verzerenti, ma vez ret, e vignoned.

TUD DIDALVEZ !

Da genta, bez' ez eus tud ha n'eman ket Doue e-chal ganto evit e labour, tud didalvez, tud nul evit al labour kaer a zo da ober.

Tud didalvez ar re ne zonzont nemet enno o-unan, n'o deus soursi na darbar ebet gant ar re all. Ebetel Hor Zalver a gemer preder gant ar re all, gant ezommou o c'horf hag o ene, a oar en em ankounac'haat o-unan; met ar re n'int troet nemet gant o « me » ha « ni » a zo tud didalvez, tud nul evit silvidigez ar Vro, evit silvidigez an Iliz!

Tud didalvez ar re o deus roet o c'halon d'an archant. Ret eo choaz etre Doue hag an archant; n'hellomp ket servicha daou vestr asambles. Tu pe-du e rank mont an den, n'hell ket chom etre daou, n'hell ket tapa eus an daou du. Stank eo en hon amzer ar re a zo krog enno klenved ar gounit archant, gounit n'eus fors pege-ment, gounit ne vern penaos... Gwerza ar c'hera ma c'heller ha goude ma ve lod en dienez; ar c'hlenved-se a zizec'h ar galon. Lod a lavaro: pep-hini d'e dro, ni a zo bet pell a-walc'h en dienez... Komzou evel-se a zo c'houezet gant furnez ar bed. Doue eo a varno! Da c'hortos n'eo an dud-se nemet tud didalvez, tud nul evit labour bras an abostolerez.

Tud didalvez ar re ne zontont nemet en o flijadur.

Setu tud dimezet o terri lezennou santel ar briedelez hag o vouga eienenn ar vuhez. N'eo ket fin a-walc'h, emezo, ar priedou o deus kalz bugale! Nemet gant tud fin evel ar sperejou bras-se eo e vez diskaret ar broiou ha karget an ifern. Daoust ha gwir e ve ar pez a embanne n'eus ket pell eur skrivagner katolik: e Bro-Frans, war gant tiegez ez eus 53 hep krouadur, 23 gant eur c'hrouadur nemetken hag e chom 24 dre gant hag o deus daou grouadur pe ouspenn? Dre an hent-se ez a buan ar feiz da netra hag ar vro d'ar bern.

Goût a ran n'eo ket kablus an holl briedou a zo goulo ar c'havell en o zî; n'eo ket ar priedou mestr war ar vuhez, ne damallan den, Doue eo a varno. Anaout a ran priedou disher hag a yafe da bell da bardona ma oufent e rofe Doue eur c'hrouadur d'ezo. Koulskoude, n'eus ket da jipotal, brokusoc'h eget an dra-ze eo bet an Doue Krouer p'en deus silet e gwad an dud ar galloud da greski ar vuhez. Ha setu ma 'z eus priedou ha na glaskont er briedelez nemet o flijadur: gwazed ha merc'hed kentoc'h — n'int ket din eus an ano kaer a bried — hag a zo bet, mar plij o c'houlenn digant an Iliz, kuzat gant mantell ar zakramant, mez o buhez. ...A-hed o buhez pe dost, emaint er stad a bec'hed... Tud didalvez, tud nul evit silvidigez ar vro, tud nul evit silvidigez an Iliz.

A drugare Doue, Breiz n'eo ket c'hoaz kouezet ken izel, met en em skigna a ra en hor Bro ivez ar c'hlenved brein-se.

Setu tud yaouank, paotred ha merc'hed, pennou skanv, kalonou techet abred. Petra? Klevet am eus eo dirollet ar yaouankizou, e kalz parrezioù, gwasoc'h eget biskoaz, gant dansou ha dizurzioù a bep seurt! e parrezioù Bro-Leon end-eeun!

Ne lavarant ket e ve difennet d'ar re yaouank diroufenna o zal, en em zarempredi evit en em anaout, met eun uzaj a zo evelkent, hag a zo lakaet harzou d'ezan gant an onestiz. Daoust ha dall e vent deuet da veza, pe divezet a-grenn? Daoust ha berrwelet e ve o zud pe dic'halloud war o bugale? N'eo ket digaset c'hoaz d'ar gêr relegou o breudeur maro war an dachenn; n'eo ket c'hoaz distroet d'o bro an dud o deus hon trec'hed hag a zo aze en hon touez o c'hoarzin goap d'eomp; n'eman ket c'hoaz en hon touez an 300.000 Breizad a zo gant o zrede bloavez harlu hag eman hor yaouankizou o folli hag o zud o chom dizeblant? Tud didalvez, tud nul evit silvidigez ar Vro hag an Iliz. N'eo ket c'hoaz gant ar seurt-se e vo savetaet netra!

Ya, rei a reont archant evit sikour ar brizonerien. Met ma oufe ar brizonerien peseurt buhez a ren lod eus ar re a vez o paea pe o kaz pakajou d'ezo: breudeur, c'hoarezed, gwragez zoken stouazi! pa resevent ar pakajou n'ouzoc'h ket e petra e sonjfont? en tamm bara a vez stlapet d'ar paour e lost an ti evit kaout peoc'h dioutan, en tamm askorn a vez taolet d'ar c'hi e starn an daol evit ma chomo sioul. Petra 'glask ar brizonerien en o fakajou? Peadra da zibri sur a-walc'h, met ouspenn, c'houez ar garantez, hag ez eus pakajou hag a zo ganto c'houez ar peoc'h.

ESTREGET TUD DIDALVEZ A ZO.

A drugare Doue bez 'ez eus estreget tud didalvez en hor Breiz; bez 'ez eus c'hoaz tud a zever hag eno eman hor fizians hag hol laouenedigez.

Meuleudi d'eoec'h, gwragez ar brizonerien hag a zalch penn ha kalon e-keit ha m'eman ho kwazed du-ze. Poania a rit evit ma

vo pep tra en etad pa zigouezo an ozac'h er gêr; mont a rit dreist hoc'h aes awechou. Poania a rit evit sevel mat ho pugale hag ober anezo gwazed ha merc'hed din eus o zad.

Meuleudi d'eoec'h, tadou ha mammou aet koz hag hoc'h eus ranket starna adarre; a galon vat e roit d'ho tud ha d'ar vro ar restachou eus ho nerz hag eus ho puez. Kaera skouer evit ar yaouankizou.

Meuleudi d'eoec'h, priedou hag a vir lezennou santel ar briedelez, hag a veilh war ho tud yaouank. Goap a vezo graet ac'hanoc'h awechou, marteze; bezit dinec'h, Doue ho tigollo! Atao war well! Ho tiegeziou a die beza evel ilizou elec'h ma vo savet sent evit ar Baradoz.

Meuleudi da wazed ha da merc'hed an « obererez katolik ». Gwelout a reomp meur a hini o rei o amzer d'an abostolerez; kemerout a reont kargou en emglevioù a bep seurt emañ o sevel, war dachenn ar vicher, ar familh, ar yaouankiz, ar barrez pe ar vro, kargou pouner da zougen awechou. N'eo ket o klask o aezamant-buhez eman an dud-se, na mad o yalc'h, na brud didalvez, nemet o klask an tu da rei da glevout mouez an Aviel e pep lec'h, klask an tu da lakaat diazeza pep tra war al lezenn gristen. Ha ma teu d'ezo mont skuiz, mennout dilezel o c'harg, ra gemerint hent unan eus hor chapelioù pe hon ilizou hag aze goulenn kuzal ha nerz digant Hor Zalver hag e Vamm, ha nerz-kalon da vont war a-raok gant an ero bouc'het.

Meuleudi d'eoec'h, yaouankizou hag a boagn da veza tud a zever, tud a feiz, tud a vuhez renket hag onest. Bez 'ez eus anezo stank! N'eo ket peoc'hed d'in emichans lavarout ano eus paotred ha merc'hed an Y. K. A. M. Bez 'ez eus en o zouez 'eneou kaer hag a ra mez, lies gwech, d'ar beleg ma 'z oun, pa lennan o lizeri pe pa glevan ar vad a reont en-dro d'ezo. Deski a reont an tu da veza santeloc'h o-unan bemdez ha da zikour ar re all d'en em zantelaat; awechou e rankont stourm ouz tud divergont a zo o flijadur glacourenna, babouzat, evel melc'hod. Deski a reont karout kement tra 'zo kaeri o douar, o maeziou, o micher, o zud, o bro, o Doue...

Deski a reont an doare da ober implij vat eus o yaouankiz; deski a reont n'int ket lakaet war an douar evit ober o fenn o-unan, met evit ober o dever.

Deski a reont chom glan ha kaout resped evit merc'hed yaouank ar maeziou, bellha gant evez war o c'halon, poania bemdez ganto o-unan evit beza e tu da zavel eun dervez eun tiegez hag a vo enor o zud hag o bro.

Diredet int aman er bla-man, ar yaouankizou, niverusoc'h eget biskoaz; gwelet am eus an henchou leun ganto war o marc'hou-houarn hag e kemerant tro da lavarout d'ezo: kendalc'hit paotred! Kendalc'hit merc'hed! Ar Vro hag an Iliz a fich warnoc'h. Meuleudi d'eoec'h! Ya! yac'h eo c'hoaz ar gwad a red e gwazied yaouankizou Eskob, eman em zont gervel aman, war dachenn ar Follgoad, holl baotred yaouank Bro Leon, evit pedi hag aspedi, evit gouestla d'ar Werc'hez hon emzao ha marteze, ra blijo gant Doue selaou hor pedenn, e vo ar pardon-se eur pardon a joa hag e teuomp aman da drugarekaat ar Werc'hez evit ar peoc'h deuet endro war an douar, pardon ar Peoc'h, pardon ar Magnificat.

Kristenien, bodet hirio e-harz treid I. V. ar Follgoad, pedomp evit yaouankizou hor bro.

D'ar baotred yaouank hag o deus c'hoant da ober o dever penn da benn e kontin eun istor.

An aotrou CLOCHE, beleg eus eskopti Raozon o oa eur c'hamarad brezel d'in; karget oa eus yaouankizou kristen ar maeziou e eskopti, serjant oa en 248^e rejimant linenn. Meur a wech en devoa lavaret: « heman 'zo eur rejimant re goz, 35 bloaz pe ouspenn an darn vuia ennan, dimezet kalz anezo. Ma sav eun tamm drailh e vo primm d'in dont d'ar gêr dibistik : n'hellin ket lezel va flas gant eun all pa vo riskl. »

Breman ez eus bet daou vloaz, d'ar 14 a viz Even, edo e gompagnunez en eur vourc'hadenn vihan. Eur c'harr-brezel alaman a zeuas war ar vourc'h; dao oa enebi outan. D'ar mare-se, e oa kavet eun doare nevez da stourm ouz ar c'hirri-brezel: teurel warno eur voutailhad esans hag e kroge an tan enno. Eun tad a familh eo a zo bet karget gant ar c'habiten da vont war ar c'harr-brezel. Met eur vouez a zav: « Me a yelo en e blas. » An aotrou CLOCHE oa; d'ezan an enor da ober al labour risklus-se. Ha setu hen oc'h en em stleja dre eur brouz-koad evit tostaat ouz ar c'harr. En eun taol e sav en e zav dirazan, eman o vont da vanna e voutailhad esans, met primmoc'h egetan ar vindrailherez he deus labouret... drailh et eo ar paour-kaez den, maro evit e Vro hag evit e vreudeur.

Du-ze, e Breiz-Izel, en eun tamm lochig paour war ar maez, eur vaouez yaouank a zo oc'h ober stamm e-serr pedi Santez Anna da veilha war he fried, hag eur verc'hig vihan o teski distaga ano he zad: sakrifis eur beleg en deus miret d'ezo eur pried hag eun tad. Graet en deus an Aotrou CLOCHE e zever, marteze muioc'h eget e zever, nemet eo ret e ve lod hag a ya dreist o dever evit ober mez, mar deo posibl, d'ar re a vez bepred o sacha a-drenv dirak an dever.

Kristenien! deuet eo ar mare evidomp d'en em starda endro d'hon eskibien ha d'hor beleien. Lavaromp hirio d'an Aotrou'n Eskob DUPARC, eskob koz ar Vretoned, d'an Aotrou Arc'heskob ROQUES, Eskob nevez Ker-benn Breiz, e fell d'eomp heullh o gourc'hemennou bepred gant doujans. Start endro d'ho peleien, bugale ho pro; start endro d'hoc'h ilizou ha d'ho chapelioù koz.

Ni Breiziz hon eus moarvat eul labour kaer da ober dre ar bed. Abaoe ma 'z eus anezi eo bet Breiz eun eienenn grenv a feiz, kaset he deus he misionerien da brezeg ar feiz e pep bro. E pelec'h eman an aod ha n'eus ket douaret enni eur breizad evit sanka Kroaz Hor Zalver? Breiz n'eo ket bras, met moarvat brasa pobl misioner a zo bet war an douar abaoe kanvedou; eur misioner war dek dre ar bed a zo breizad.

Paour eo hor bro a vadou ar bed-man ha ma 'z eus eun tammig aezamant etouez an dud eo abalamour ma labour start an holl; paour eus madou ar bed, pinvidik eo bet a viskoaz a feiz kristen.

Ac'hanta! d'eomp-ni hag a zoug anioù misionerien ha sent, d'eomp-ni da gerzet war o roudou. Pa gouez war ar bed eun denvalijenn pounner, poaniomp evit ma vo Breiz din eus ar garg kaer a ficho Doue enni; « beza e kornog ar bed koz tour tan an Aviel », misioner Hor Zalver o tiskouez d'an holl hent ar zilvidigez evit ar bed-man hag evit ar bed all.

Evel-se bezet graet.

Ra ezo meulet Jesus-Krist !... Bepred !

Kentelioù Sant Fransez

pe

Kelennadurez an Drede-Urz

Karantez St-Fransez evit ar Grouadurien

Va breudeur ha va c'hoarezed ker.

En e yaouankiz hag a-raok beza distroet ouz Doue, Sant Fransez a chome bamet gant an holl draou krouet. Kement a garantez en doa evit an natur ma oa eun dudi evitan gwelout an oabl steredennet, an heol lugernus, ar parkerier glaz, ar prajoù marellet, an douarou gwiniennus ha kement tra a zo kaër d'an daoulagad.

Hogen evito o-unan eo e kare an holl draou-se, pe gentoc'h evitan e-unan, abalamour d'ar blijadur en doa o sellout outo. Evit gwir eta, hen e-unan eo a gafe dreist pep tra.

Evit hen distaga dioutan e-unan hag eeuna ar garantez en doa evit ar bed krouet, Doue a zigasaz d'ezan ar c'hlenved. An den yaouank a gomprenas ker kent pegen displeg ha pegen didalvez eo drezo o-unan an holl draou en doa kement karet a-ziagent. Adalek-neuze, e lec'h o c'harout evito pe evitan e-unan, e welas e pep-hini anezo eur skeudenn eus galloud, kaërder ha madelez an Aotrou Doue; e garantez, dibradet, a savas neuze dreist ar grouadurien evit tizout an hini en deus o c'hrouet:

« Ô ! eme Tomaz a Celano, piou a c'hellfe lavarout pegement e kare Fransez kement tra a zeu eus Doue ?... Penaos displega gant pebez tederedigez e kave en holl grouadurien, furnez, braster ha madelez o C'hrouer !... Dirak pep-hini anezo e tride gant al levenez hag e pep hini anezo e vele splann an Hini a zo penn-abeg da bep tra. »

Ar grouadurien a zo da genta, evit Fransez, eur skeudenn eus galloud ha furnez an Aotrou Doue.

Pa wel an heol gant e vannou lugernus, pe an noz sklerijennet gant al loar hag ar stered diniver, pe ar mor bras kounnaret o sevel hag o tiskenn, pe an douar o tougen frouez puilh, ar Sant o chom mantret ha bamet. E nerz an tan e kav eur merk eus nerz an Aotrou Doue hag e doare-beva ijinus ar gwenan eur merk eus e furnez :

« O Doue, hon Aotrou, eme ar Skritur-Sakr, *nag estlammus eo hoc'h Ano war an douar a-bez !.. An nenvou a zispleg gloar Doue hag an oabl a gan galloud e zaouarn.* »

Evel ar profed David, Fransez a wel galloud Doue e pep lec'h; e-kreiz an noz, pa vez o kana e ofiz gant e Vreudeur e kouent ar Borsionkul, ne ra nemet unan gant an tri Bugel e fournez Babilon evit kas d'ezan enoriou ha meulcudiou :

« *Holl oberou an Aotrou, lavarit bennoz d'ezan ...Aelez, ...Nenvou, ...doureier, ...galloudegeziou, ...heol, ...loar, ...stered, ...tan ha tomder, ...glao ha gliz, ...erc'h ha skorn, ...sklerijenn ha tenvalijen, ...koumoul ha luc'hed, ...meneziou ha torgennou, ...plant, ...eien, ...moriou ha froudou, ...pesked, ...loened gouez, ...laboused, ...anevaled ar parkeier, ...bugale an dud, ...oberou an Aotrou, ...meulit an Aotrou !* »

Spered ar c'hantig-se eo klok spered Sant Fransez.

Eur bloaz 1213, e savas eur chapel etre San-Gemini ha Porcaria hag e reas skriva war an dirak-aoter ar c'homzouman :

« Ar re-holl a zo e servij Doue, a dle e veuli. Meulit an Aotrou, Nenvou an douar; meulit-hen, holl doureier-red; meulit an Aotrou, holl laboused an Nenv. Meulit an Aotrou, holl grouadurien ar bed. »

En holl draou krouet, bihan ha bras, hon Tad a wele eur skeudenn eus galloud ha furnez hep muzul an Aotrou Doue, ha kement-se a rae d'ezan sevel dalc'hmat e spered hag e galon war-du ennan.

Ha diaes eo d'eomp kemer skouer diwarnan ?... N'eo ket... N'eus forz e pelec'h e vezomp, war vor pe war zouar, er c'heriou pe war ar maeziou, diouz an deiz pe diouz an noz, digoromp hepken hon daoulagad. Nag a draou kaer en deus hadet an Aotrou Doue en-dro d'eomp e Breiz, hor bro garet ! Ma taolomp evez outo, n'hor bezo ket a boan

o welout enno skeudenn o C'hrouer gant he furnez hag e c'halloud... Ha neuze, evel sant Fransez, e vo aes d'eomp beva dalc'hmat en e serr, hag ober eus hor buhez eur vuhez a bedenn hep ehan !

Sant Fransez, pedit evidomp !

EURUS AR RE A GAR AR PEOC'H

E ker Bologn, en amzer sant Fransez, e oa kasoni etre eur maread familhou bras. Ar Sant a dremenas eun deiz dre eno hag o lakaas holl d'en em glevout :

« Er bloaz 1222, eme eur skrivagner, Tomaz ar Spalato, da ouel Marja-Hanter-Eost, epad m'edon oc'h ober va studi e Bologn, em eus gwelet sant Fransez war ar marc'hallec'h, dirak an ti-ker. Ar ger a-bez, koulz-lavarout, a oa deut d'e selaou. E brezegenn a oa diwar-benn an Aelez, an dud hag an diaoulou. war an tri rummad sperejou-se e lavaras traou ken kaer ha gant kement a furnez ma lakas mantret tud desket a oa eno o klevout komz evel-se eun den hep deskadurez. Ne glaske nemet eun dra: moug a pep enebiez hag ober d'an dud en em glevout.

E wiskamant a oa disneuz, e zoare digempenn, e zremm digenned, met Doue a roe d'e gomzou kement a nerz ma teuas a-benn da lakaat d'en em glevout evit atao noblansou hag a oa dispartiet abaoe pell-ze dre ar gasoni hag ar gwad skuilhet. »

Setu aze testeni eun den hag en deus gwelet ha klevet e-unan sant Fransez o prezeg ar peoc'h. Piou a c'hellfe e lenn hep beza gounezet holl ?... Dirak tud vras Bologn koulz ha dirak an dud a-ziwar ar maeziou, hon Tad a save uhel e vouez da zegas sonj d'ezo eus kelennadurez an Aviel :

« Eürus, emezan, ar re a gar ar peoc'h, rak anvet e vezint bugale Doue ».

Hag e gomzou entanet a zihune ar c'houstiansou hag a rae d'ar bec'herien distrei ouz Doue.

Evel Sant Fransez skignomp ar peoc'h en-dro d'eomp !

HON ANAON. — *Lanniliz*: an I. L'hour; *Gwipavaz*: M. Y. Colin; an dim, Cagnan; *Ar C'Hlostr-Pleiben*: Noël Favennec.

TAOL-LAGAD WAR VA BUHEZ :

diwar-benn an doare da heulia an OFERENN

1° Va Reolenn a c'houlenn diganen mont bemdez d'an oferenn, pa c'hellan mont. War ar poënt-se, ha diskouezet em eus atao bolontez vat ?

2° Ha sonjet em eus pegen talvoudus eo an oferenn ha pegen ret eo en em ziaeza evit kemer perz enni ?... Ha n'em eus ket manket d'an oferenn dre leziregez ?

3° Pa 'z an d'an oferenn, hag he heulia a ran gant feiz, gant evez, gant devosion, oc'h en em unani gant ar beleg a ginnig ar sakrifiz santel ?

4° Pa 'z an d'an oferenn, e tlefen bep taol tostaat ouz an Daol Santel. Hag hen ober a ran atao ? Ha pedi a ran evit ar re veo hag ar re varo, dreist-holl evit va Breudeur ha va C'hoarezed eus an Drede-Urz ?

Taolenn an induljansou. - C'houevrer 1943

Deiziou	Goueliou	Indulj.
1 L.	S. Ignas E. D.	I. V.
2 M.	GOUEL AR CHANDELOUR	A. J. I. V.
4 Y.	S. Jozef a Leonissa, Kapusin	I. V.
5 G.	S. S. Per-Badezour hag e gompagnunez	I. V.
14 D.	6 ^{vet} sul goude gouel ar Rouaned	I. V.
19 G.	S. Konrad	I. V.
22 L.	Santez Marc'harid a GORTON	I. V.
26 V.	eus an deiz	I. V.
	Da zeiz ar vodaleg ha tri dervez d'ho choaz	I. V.

I. V. : Induljans vras; A. J. : Absolvenn jeneral.

HON OFERENN AR MIZ a vezo lavaret e kouent Rosgo d'ar gwener kenta 5 a viz c'houevrer. Ni a bedo evit ar peoc'h hag a c'houlennno an eil evit egile ar c'hras da veza tud a beoc'h, diskibien wirion d'Hor Salver Jezuz-Krist ha da Sant Fransez.

AR VUHEZ

KRISTEN

ADKOUMANANTCHOU

Koumanant ordinal : 20 lur

Koumanant a enor (gant perz e 365 oferenn) :
25 lur

Taolit evez mat !

« KENTELIOU SANT FRANSEZ » ne vezont mui moulet distag diouz « Ar Vuhez Kristen ». War ar peder bajenn ziweza eus « Ar Vuhez Kristen », e kavot, bep miz, kelennadurez an Drede-Urz.

KOUMANANTCHOU

1° Evit koumananti a-nevez, roit atao hoc'h adress evel ma oa war an niverenn diweza, ha ma vez ret, goulennit da-c'houde chanj anezi.

2° Ma tigasit asamblez koumanantchou hag adkoumanantchou, dispartiit mat ar re-man diouz ar re-se war ho lizer.

3° Skrivit pep tra fraez, aes da lenn ha da entent.

SKRIVA DA :

Monsieur le Directeur de « Ar Vuhez Kristen »
Couvent des Capucins
C. C. 209-81 Nantes ROSCOFF (Finistère)

Taolenn ar Miz

	PAJENN
An amzer vat	235
Jezuz-Krist hag e relijion	236
Bombezañeg Montroulez	239
Sulvez ar brezoneg e Kleder	241
Pa vezer devot da Sant Jozef	244
Sorc'hennou Yann Digredenn	246
Breiz o kana meuleudi da Vari	248
Oc'h ober e Bask e vez	252
Kelennadurez enep natur	254
Y. K. A. M. oc'h en em ouestla da Vari	253
Santez Anna ha Nikolazig	259

AN AMZER VAT

Setu ni e amzer ar c'houraiz !

Eun nebeut sizunvezioù c'hoaz... ha kleier sklintin Pask, o sini a-zioc'h d'hor parkeier glasvezet, a lavaro d'eomp e vezo echu adarre ar goanv.

Ha c'hoant hon eus e lakafe ar c'hleier-se hor c'halonou da dridal gant ar wir joa gristen ?

Ya, hep mar ebet !

Poaniomp neuze, a-zevri, da denna talvoudegez eus an deizioù, a zo roet d'eomp, en eur ober anezo deizioù santel, deizioù a silvidigez.

Ha penaos en em gemeret evit kement-se ?

O selaou gant doujans kentelioù an Iliz diwar-benn ar binienn hag o vev kalon ouz kalon, ar muia ma c'hellimp, gant ar Vamm vat-se.

PASK !... misteriou Jezuz o verbel hag o sevel evidomp, gl'orius, eus tenvalijenn ar bez, a dle digeri d'eomp a-nevez eienennou ar pardon hag ar vuhez santel.

Evit ma vezimp kavet din da eva anezo, poagnomp, dreist pep tra, da freuza ennomp labour ar pec'hed.

Ar frouez a dle dougen ennomp ar c'houraiz eo ma tistagimp, a-grenn, hor c'halonou diouz ar pec'hed ha m'o stagimp, da vat, ouz Doue.

Daoust pegen laoskaet eo, en amzer vremen, lezennou ar yun hag ar vijil, ar c'houraiz a dle chom evidomp amzer vras ar binienn.

Dienez hon eus a galz traou, enkrezoù spered, nec'hamanchou a bep seurt. Digemeromp anezo, e spered a binienn d'hor pec'hejou, gant eur galon bepred soublet da volontez Doue.

Pedomp gwelloc'h, hag aliesoc'h, karomp deverioù hor stad, miromp, hed-a-hed, lezenn ar garantez kristen...

« Va breudeur, setu an amzer vat, en em ziskouezomp, epad an deizioù-man, gwir servicherien Doue, dre an habaskter hag ar yun, o veilha warnomp, hag o rei da bep hini merkou a garantez gwirion. »

Ar V. K.

Katekiz an dud vras

JEZUZ-KRIST HAG E RELIJON

PEDERVET LODENN

RET EO GOUZOUT PETRA FELL DA ZOUÉ

Euun hag eeun petra fell da Zoué? Ret eo d'eomp her gouzout. Mat, Doue en deus bet ar vadelez d'hen deskl d'eomp dre e c'hourc'hemennou, dre hon deveriou a stad, dre an nevezentiou en em gav dre ar bed, dre e c'hrasou.

DRE E C'HOUC'HEMENNOU.

Skleroc'h eget mouez hor c'houstians, gourc'hemennou Doue a verk d'eomp hon deveriou en e genver hag e kenver hon nesa. Doue e-unan eo en deus embannet e c'hourc'hemennou da Voizez war venez Sinai. D'e dro, hor Salver Jezuz-Krist en deus taolet e sklerijenn warno en e Aviel.

Sklaer int eta: Diskouez a reont ar pezh a c'hortoz Doue eus pezh e vugale. Skrivet int bet er c'hatekiz hag en eur bern levriou all, aes da gavout.

O c'havout a reomp en aviel, kouezet djwar vuzellou hor Salver o tiskouez d'an dud bolontez e Dad.

A-dra-sur ret eo senti ouz ar gourc'hemennou. Arabat kredi koulskoude ez int bet douget gant Doue evit hor c'hastiza pe evit kabestra hor bolontez. Bez ez int aliou leun a garantez evit hon hentcha wardu ennan. Hon eurusted eo e fell d'ezan da rei d'eomp en eur ziskouez d'eomp penaos ren hor buhez.

Evelse, ar wir levez evit ar gerent hag ar vugale eo a ginnig d'eomp dre ar c'houec'hvet hag an navet gourc'hemenn. En eur zifenn betek ar sonjou, ar sellou, ar c'hoantegeziou gadal, Jezuz en deus krenvaet ar peoc'h hag ar fealded etre ar priejou, ar glanded e kalon ar baotred hag ar merc'hed yaouank.

Hag evelse evit ar gourc'hemennou all: ret eo d'an holl beza leal an eil e kenver egile; arabat laerez, arabat noazout da zen nag en e vrud, nag en e gorf, nag en e ene. Senti ouz Doue a zo kutuilh eurusted.

DRE HON DEVERIOU A STAD.

An deveriou-man a ziskouez d'eomp, eur dre eur, ar gwella doare da dremen hon amzer, an doare da veva gant an dud a zarempredomp, ar vertuziou da gavout, pep hini hervez e stad hag e vicher.

Ober hol labour pemdeziek a zo ober bolontez Doue, rak Doue eo a verk e labour da bep den. Doue eo a c'houarn ar bed; e volontez eo a dleomp da welout e pep dever...

Ar wreg a entent ouz he zi, ar vamm a entent ouz he bugale, ar mevel a ra mat e labour er park, ar soudard a zifenn e vro dindan an armou, an holl dud-se a ra bolontez Doue.

N'emaomp ket hon-unan war an douar; bez ' hon eus, evel izili hor Salver Jezuz-Krist, da veva gant tud all, d'o c'harout, d'o sikour, en eun doare kristen.

DRE NEVEZENTIOU AR BED.

Ar pezh a c'hoarvez dre ar bed holl a verk ivez bolontez Doue. E Brovidanz a reiz pep tra: an traou bihana evel an traou brasa: eur c'hlenved, eur boan dent; an heol, ar glao; ar brezel, ar peoc'h; eun dimezi kaset da benn, eun dimezi kaset d'ar c'harz. Pep nevezenti a zigas d'he heul eun dever. Gwelomp enni bolontez Doue.

DRE E C'HRASOU O C'HERVEL.

Doue a sko war zor hor c'halon... Hor Salver Jezuz-Krist a daol evez ouz holl izili e gorf, da lavarout eo, ouz pep hini ac'hanomp. Hen eo a vlein hor buhez dreist-natur, a zigas d'eomp hor sonjou, hor c'hoantegeziou mat, hen eo a ro d'eomp nerz d'o c'has da benn, awechou hep gouzout dare d'eomp. Lezomp eta Jezuz d'ober ennomp e labour.

HAG EVIT-SE : BEZOMP SIOUL.

Ne glever ket e-kreiz an trouz.

Mat, ne gaver ket ar peoc'h hep poan. Hor sonjou, hor c'haeziou, hol labouriou, traou ar bed a gas ac'hanomp du-man du-hont eus ar mintin betek an noz, ha ne sonjomp ket e Jezuz o skei war boull hor c'halon.

Ne chomomp ket da zerc'hel kompagnunez d'ezan, pa vefe ken mat, ken dous beva en e gichen, rak Jezuz a gar ac'hanomp.

Jezuz a car sikour ha frealzi. Tremen a reomp ebiou d'ezan hep klevout e vouez hag e aliou, dre zievested, dre ziegl...

Evit beva e gwir gristen, bevomp e peoc'h.

BEZOMP DEVOT.

Evit kaout ar peoc'h, poaniomp da veza devot: da bedi mintin ha noz, da vont da welout Jezuz d'an iliz, da lenn levriou santel, da sonjal e gwirioneziou hor relijion.

Komprenomp mat an devozionou.

Na reomp ket outo mekanikou da vala santelez. Ar gwella kristen n'eo ket an neb en deus an niverusa devozionou, met an neb en em stag ar mui ouz Doue dre eun nebeut devozionou.

BEDOMP.

« Ret eo pedi bepred », a lavar d'eomp hor Salver Jezuz-Krist.

Met pedi n'eo ket dibuna komzou, hor sonj e lec'h all. Pedi a zo divizout kalon ha kalon gant an Aotrou Doue. Ar bedenn a die beza evit hon ene ar pezh ma 'z eo hon alan evit hor c'horf.

Meur a zoare a zo da bedi: trugarekaat Doue warlere'h eun nevezenti vat, meuli Doue da veza skignet kement a draou kaer en dro d'eomp, lavarout bennoz da Jezuz da veza dasprenet ac'hanomp... kement-se holl a zo pedi.

Diskouez hor c'harantez hag hor fizianz da Zoue; goulenñ digantan pardon eus hor pec'hejou ha nerz d'en em virout outo; lakat dirazan hon ezommoù hag hon youlou, a zo doa-reou all da bedi...

Evit pedi n'eo ket ret d'hor muzellou ha d'hon teod beza bepred o vont en dro; awal'h eo awechou digeri hon ene dirak Doue.

Ne die ket ar bedenn beza eun torr-penn, nag eul labour poanlus, met kentoc'h eur gaozeadenn dudius gant an Aotrou Doue.

Dre c'hourc'hemennou Doue, an deveriou a stad, an nevezentiou, ar c'hras o c'hervel, pep kristen a die gouzout petra c'houlenn Doue digantan.

*Doue a zo o chom en hon ene,
m'emaomp e stad a c'hras...*

Doue a vev ganeomp bepred, bepred...

hag e c'houlenn diganeomp

beva ivez gantan.

Spontus da skrija!

BOMBEZADEG MONTROULEZ

Diaes bras eo hirio klask sila eun tammig tene-redigez e kalon an dud...

Dre forz kevout ano eus kement a zrailh, a reuz hag a lazadeg eo deuet ar c'halonou da galedi.

Ha ken stank eo ar brezezerien fallagriez hag ar varc'hadourien kasoni !

O sonjal e dismantr Jeruzalem Hor Salver a lezas e galon da frailha hag a skuilhas daelou puilh.

Ha tud a zo hag a wel hor bro disman-tret, muioc'h mui bemdez, a wel o amezelen, o breudeur, o bugale flastret, drailhet... hag a-vec'h ma vez kavet eun unan da druezil ouz den !

Piou n'en deus ket sonj eus darvoud spontus Montroulez ?

A-greiz-pep-kreiz, eus an oabl glas, ar maro stlapet, gant soudarded didruez, war eur gurunennad bugaligoù, bodet laouen endro d'eul leanez vat, o selaou eur gentel katekiz.

O, taolenn spontus ! Eun ti diskaret... korfoùigoù malet, flastret, dispennet, strinket a dammoù aman hag ahont, pe douaret ez-veo dindan eur bern atredou...

Garmou, youc'hadennou o sevel... ha prestig, gant ar c'helou en em skignet evel eul luc'hedenn, an dud o tiredek... mammou o koueza semplet dirak an daolenn ifern, goude beza kavet eun tammig bennak, ruz-gwad, eus korfig paour ar mabig pe ar verc'hig.

Darn all, kavet ganto ar c'horfig en e bez, met divuhez, a weled ouz hen starda war o c'halon, en eur lenva forz...

Biken n'hellou pluenn eun den taolenna, zoken an distera, eun darvoud ken euzus.

Hag e kaver tud hag a chom dizeblant, hag a lavar ken seder ha tra : petra fell d'eoc'h, ar brezel eo !

Petra fell d'eomp ?

Karout a rafemp ne ve ket kavet kristenien da rei meuleudi d'ar brezelourien a ra seurt torfejou, n'eus forz piou eo ar brezelourien-se...

Karout a rafemp ne ve ket klevet kristenien o lavarout, hep an distera mez, ez int prest da lakaat eur gurunenn war benn ar vuntreien o deus graet eur seurt lazadeg...

Karout a rafemp e teufe d'ar gristenien eun tamm spered kristen da rei d'ezo kompren n'o deus ket gwir da gemerout evit eur mestr-taol eus ar re gaera ar pez a zo hag a chomo eun torfed euzus...

V. S.

Na sarrit ket ar gelaouennig-man araok

beza lennet " Kelennadurez enep natur ".

Goude beza lennet " Ar Vuhez Kristen ",

roit anezi da lenn d'ho migoned.

KLASKIT DEOMP LENNERIEN NEVEZ !

SULVEZ AR BREZONÉG E KLEDER

Dispar eo bet sulvez ar brezoneg e Kleder. Ar c'hazetennou o deus bet roet deoc'h an tanva anezi... met an tanva hepken.

Kaout a reoc'h aman warlerc'h ar brezegenn a reas *Mari Seité*, a zo aet ganti ar maout evit ar brezegerezh.

Ar baotred yaouank o devoa eur brezegenn da ober da ziskouez d'o mignoned e tleont komz, studia ha skigna ar brezoneg; hag ar plac'hed yaouank lavarout d'ar mammou perak dere'hel d'ar brezoneg, ha perak komz brezoneg ouz o bugale.

Setu aman roll ar c'hounideien :

Paotred Yaouank :

- 1a Izidor Jakob, Rukad, Rozko.
- 2et Yann Jestin, Gwinevez.
- 3e Job Kervellec, Rozko.
- 4e Yann Moal, Kastel-Paol.
- 5et Per ar Rouz, Sant-Nouga.
- 6et Louis Guillou, Kleder.

Plac'hed Yaouank :

- 1a Mari Seite, Nogellou, Kleder.
- 2et Soazig Seite, Rozko.
- 3e Mari an Duff, Gwinevez.
- 4e Monig Bèrou, Kleder.
- 5et A. Moal, Kastel-Paol.
- 6et Mari Vezo, Ploueskad.

Prezegenn Mari SEITÉ

Mammou Breiz,

Gwall vihan ha gwall zister ec'h en em gavan, me paour-kaez plac'hig, tont da zibuna dirazoc'h, eur gentel gwall ziaes da zirouestla.

Plijet gant Santez Anna, rei d'in eun tamm skoazell.

Nebeut, sur oun, ec'h anavezit istor Breiz. Gouzout a rit, eveliato, omp Bretoned, eur ouenn dud enorus, mar deus unan.

Glac'har avat, a sav e kalon meur a Vreton, o welout hirio en arvar, an daou denzor kaera, roet d'eomp-ni Bretoned gant hor c'hentadou; o welout o frailha an diou chadenn aour a stag ac'hanomp ouz ar re o deus bevet, abaoe daou vil bloaz, war an douar santel-man :

Ar Feiz hag ar Brezoneg.

Ar Feiz a ya war goll ?

Ya siouaz !

N'eo ket d'in, avat, eo diskouez d'eoc'h kement-se.

Ar Brezoneg a ya war goll ?

Re wir ive siouaz !

Ha setu aman va c'hudenn : diskouez ez eus follentez, dalentez, diskianterez ha disprij ouz hon Tadou, o klask mouga

war muzelloù hor bugaligoù, ar yez hon eus-ni desket war barlenn hor mamm.

Doue da bep bro en deus roet eur yez, evel m'en deus roet eun ene da bep den.

Perak n'eo ket ar yez-se ar memes hini evit an holl ?
Perak ?

Lavarit d'in 'ta, ha gounit a rafe ar bed m'o defe an holl laboused ar memes kan ? an holl vleuniou ar memes liou ?

Evel m'hon eus-ni plijadur, o klevout, e pep korn eus ar c'harz, kanaouennou dishenvel ar voualc'h hag an eostig, ar pintig hag al laouenanig, en deus Doue kement all a blijadur, me 'sonj d'in, o klevout pep bro ouz e veuli, pep hini en he yez.

Ha mez, mil gwech mez, d'an hini a lez e yez da vervel !

Ganti e kollo ar benveg graet diouz e spered gant Doue.

Ganti e kollo plegou mat e ene.

Disenti a ra ouz ar pevare gourc'hemenn : « Da dad, da vamm a enori. »

N'eo ket enori hor c'hentadou mouga war muzelloù eur c'hrouadurig ar yez a gomz e dad hag e vamm. O disprijout ne lavaran ket !

Mammou Breiz, digorit ho taoulagad. Ar c'hrouadurig a zo war ho parlenn en deus gwir, koulz ha c'houi, da c'houzout brezoneg, yez e vro; anez her rebecho d'eoc'h diwezatoe'h marteze.

En an' Doue, na lakit ket eur speurenn etrezan hag e dud koz.

En an' Doue, na dorrit ket ar chadenn aouf a stag anezan ouz e gentadou !

Pegen poantius, gwelout en amzer hirio, tiegeziou a zo enno daou rummad tud ha n'en em gomprenont mui : ar re goz hag ar vugale-vihan.

Paour-kaez mamm-goz, truez am eus ouzoc'h da rankout luskellat war ho parlenn, eur bugelig ha ne gompreno'h morse ervat !

Eur bugelig hag a rankoc'h chom dirazan, mut evel eur pesk, nemet chaokat a rafec'h d'ezan, eul lastez galleg-saout, gwall ziaes da anaout, mez ar vro !

Ha c'houi, tad koz, hag a zo leun ho spered a varvailhou kaer ha kentelius evel bleuniou dispar kutuilhet e liorz Breiz, a ranko ive tevel.

Ho pugale vihan n'int ket eus ho lignez nag eus ho spered-c'houi.

Lavarit d'in 'ta hag ez eo kement-se enori hon tud koz ?
Buhez ar Sent a welan aze e kornig ar stal, pe war ar gwele kloz, duet e bafennou dre forz tret anezo. Siouaz avat ! al levr-se ken talvoudus, hag a hentchas d'ar Baradoz kement a Vretoned, ne vez mui digoret, nemet gant logod pe razed e ve.

Perak ? Ar vugale vihan n'ouzont mui brezoneg !

Gwasoc'h a zo c'hoaz !

Ar grasou diouz an noz, lavaret asamblez gant ar familh a-bez, a zo mouget ivez.

A ! va Doue, petra 'zo kaoz ?

Ar vugale vihan n'ouzont mui brezoneg.

En an' Doue, mammou Breiz,

evit brasa mad hor Feiz,

dre garantez ouz eneoù ho pugale,

dalc'hit d'ar brezoneg.

Marteze, mammou keiz, e kav d'eoc'h renta servich d'ho pugale a-benn ma 'z aint d'ar skol, o teski galleg d'ezo er gêr.

Kredi a ran e ve kavet eur bern mistri ha mestrezed-skol d'ho tislavarout.

N'eo ket ar galleg fall a zesko ar verc'hig er gêr eo a zigoro d'ezi he spered hag a aesaio labour ar vestrez-skol.

Esoc'h e vefe, kavout pemp troad d'ar maout

egret deski galleg mat d'an hini gomz galleg saout. »

Ar brezoneg n'en deus morse miret ouz den ebet da zeski galleg, hag alies er skolioù, gant ar vrezonegerien eo ez a ar plasou kenta.

Hirio, muioc'h eget biskoaz, eo ret derc'hel d'ar brezoneg,

dre ma fell d'eomp nevezi hor Bro war gizioù fur hor c'hentadour;
[tadou;

dre ma vez desket ar Brezoneg er skolioù;

dre ma vezo ret gouzout brezoneg dizale marteze a-benn kaout ar « Certificat d'études » pe ar « Bachot »;

dre m'eman ar c'hiz muioc'h mui gant ar brezoneg.

N'eus ket pell ez eus bet lennet d'eomp kement-man en iliz, a-berz hon Aotrou 'n Eskob karet :

« Fazia 'ra an dud a sonj d'ezo eman ar brezoneg o vervel. Er bloaz-man e vezo graet skol vrezonek e kement skol gristen a zo en eskopti e kêr ha war ar maez. Skollec'h ar gouarnamant her gra ive muioc'h-mui. Morse n'eo bet ken bras niver an dud a labour war ar brezoneg. Eur gaou bras a ra ar gerent ouz eur c'hrouadur o chom hep deski d'ezan yez e vro ha yez e iliz parrez. Nag ar brezoneg desket er ger war barlenn ar vamm nag ar c'hatekiz vrezonek n'o deus morse miret ouz bugel ebet gant m'en devezo spered, da zeski galleg. Kontrol eo !

Ret eo diarbenn ar gizioù fall. Eur c'hiz fall eo an hini a venn mouga hor brezoneg, eur yez hag he deus graet e-doug ar c'hantvedou kement a dud vat ha kement a sent. »

Setu aze, evit kloza, komzou hon Eskob karet. Fur int; da bep hini eo breman senti outo evel kristenien sentus ha doujus.

Mammou Breiz, deskit 'ta brezoneg d'ho pugale. Ar c'hiz vat eo.

MARI SEITE

priz kenta ar Prezegerez
e Kleder d'ar 7 a viz Meurzh
evit sul ar Brezoneg.

||| PÀ VEZER DEVOT DA SANT-JOZEF |||

E kêr Auteuil, n'eus ket gwall bell'zo e c'hoarvezas kement-man...

Daou charretour a garge atred en o c'hirri-tumporell...

Tomm bero e oa an heol ha trempet e oant gant ar c'houezenn...

Nag an eil nag egile ne sonje kinnig e labour hag e c'houezenn d'an Aotrou Doue.

Evel an darn vrasa eus o c'henvroiz, e bant dizek bras war ar relijion ha dizeblant kaer e-kenver o C'hrouer...

O tibrada eur balliad atred unan anezo a gavas eur skeudennig; skeudennig Sant Jozef, ar Mabig-Jezuz gantan war e zivrec'h.

— Sell'ta, emezan, eur santig...

— Arabat e derri, eme d'ezan e gamalad, n'az pefe ket chans.

A, gop d'it? Ba, Konchennou goullou tout an traou-se...

Pa lavdran dit, arabat terri ar skeudenn-se... Ro anezi d'ar kentoc'h... N'ou ket gwall-zevot, her gouzout a rez, ...met ne garten ket teurel ar skeudennig-se e-touez an atred er c'harr... N'am bese ket chans.

— Mat, kas anezi ganez... ha chans vat d'it ganti!

Tri bloaz diwezatoc'h...

Sunet e wad d'ezan gant eur c'hign-beo, teuzet e nerz en e izili, ar charretour a oa astennet war e wela, ar maro dija etre e zent... en eur c'hoz-ti bihan, izel ha tenval.

Eur yinorez 13 vloaz, e verc'h vihan, a rae war e dro... gwella ma c'helle ar paour-kaez plac'hig!

— Tad koz, emezi, mar karit ez in da gere'hat ar beleg?

— Nann, nann, va merc'hig, ne dalvez ket ar boan... Ar medisin n'en deus ket gelllet va farea... ar beleg n'helle ket va farea... Ha neuze, n'emaoun ket o vont da vervel c'hoaz...

An dud klanv, gouzout a rit, ne vezont morse o vont da vervel...

D'an noz warlerc'h, devet gant an derzienn, eur berr-alan spontus d'ezan, ar charretour paour a c'halvas e verc'hig:

— Degas d'in 'ta, emezan, skeudennig sant Jozef, a zo aze war stal ar chiminal... c'hoant en deus sant Jozef kaozeal ouzin...

— Paour-kaez tad koz, a sonje ar verc'hig, tramzi a ra gant an derzienn, ne oar mui Petra lavar...

Hag e lakaas d'ezan ar skeudenn etre e zaouarn...

Chom a reas pell da sellout outi, hep lavarout ger...

Hag e teue an dour en e zaoulagad...

— Tad koz, eme neuze ar verc'hig, mar karit ez in da lavarout d'an Aotrou Person dont... ? Sur oun e teuo dioustu...

— Ya, va merc'hig, kerz buan ha lavar d'ezan em eus c'hoant kofes ha reseo va sakramanchou.

— O, bennoz d'eoc'h, Sant Jozef, eme ar verc'hig en eur sec'ha he daelou...

**

Daou zervez goude, e varve ar charretour koz, en eur starda war e galon skeudennig Sant Jozef, saveteet gantan gwechall a-douez an atredou.

Chans vat en devoa bet ganti.

Ha chans vat en devezo ivez kement hini a zo devot da Sant Jozef, patron ar maro mat.

DRADEM.

.. "War an daoulin evit ar Vro" ..

Eulleurig bihan, embannet gant "Kevredigez Y. K. A. M.", a gaver ennan, ouspenn pedennou ar veilhadev evit Sul ar Basion, ar c'hantig nevez, savet evit ar pardonioù a raio, e chapelioù brudeta Ar Werc'hez, paotred yaouank hor maeziou, adoug miz Mae ha Mezeven.

Lennit pelloc'h ar bajenn 258.

Sorc'hennou Yann Digredenn

= AN ILIZ =

« An Iliz, eme Yann Digredenn, a vir ouz an dud da cheñch; c'hoant he deus e chomfent evel m'emaint; mirout a ra outo da vont war-raok; bez emañ enep ar gwellaat, an araokaat, enep ar « progrès » evel ma lavar ar re a oar galleg mat. »

N'eo ket diaes terri e benn d'ar gaou-se.

Da genta, an Iliz a zo enep kement tra a ra muloc'h a zroug eget a vad d'ar c'horf pe d'an ene — p'eo an dra-se koz pe nevez, ne vern.

An Iliz, avat, n'emañ, tamm ebet, enep ar pezh a ra vad d'an dud — p'eo an dra-se koz pe nevez, ne vern.

Yann-gaez, anat eo n'ach eus ket studiet kalz istor ar bed, anez ne lavarfes ket diotachou evelse.

Piou a zo bet o tegas gwellaenn en traou, hed ar wech ?

An Iliz.

Pa ne oa c'hoaz en hor bro nemet ribinou, gwenodennou, ravañchou, piou en deus graet an heñchou-bras kenta ? Eur strollad menec'h. Ha pa ranke an hent bras treuzi eur ganol bennak ne vezent ket nec'het oc'h ober pontchou. Ac'hano e teuas o ano: « Ar breudeur pontsaverien ».

Eur mare a zo bet ha n'oa ket a glanvdiou, a ospitaliou, nag evit ar beorien nag evit ar glanvourien. An Iliz eo he deus savet ar re genta. Er grenn-amzer (Moyen-Age) e oa anezo 2.000 muioch eget breman.

Daoust hag an dra-se a zo beza enep ar gwellaennou?... Siouaz, n'he deus gallet biskoaz an Iliz, daoust d'he c'hoant, diarbenn ar brezel e-tre ar poblou, rak gwechall evel breman eo bet diskiant an dud.

Ar pezh he deus graet, avat, eo lakaat ar brezel da ehana pa veze zoken en e wasa. A greiz holl, war he urz, e-pad pemzek devez pe eur miz, da genver Nedeleg, da genver Pask, e paouez al lazerez. An dra-se a veze anvet: « Peoc'h Doue ».

Cheñchomp park, mar kerez, Yann, ha gwelomp gwellaennou all degaset gant an Iliz, war dachenn ar vuhez.

Embannet ha brudet eo bet ar wirionez-mañ, gant eur protestant: Guizot. — « Ar penec'h a zo bet kelennerien ha saverien an Europ. »

Kement-se a zo bet gwir, dreist holl en hor bro-ni, Breiz-Izel. Int-i eo o deus desket d'an dud labourat. An hanter eus ar c'hêriou bras a zo bet savet ganto: krouet o deus al labourdouar, ar c'henwerz, al labouradegoù.

Gant piou eo bet savet brudeta skolioù-meur: Rom, Bologn, Padou, Paris, Oxford, Louvain ha kant all, skolioù hag a veze darempredet gant ugent ha daou ugent mil a dud? Gant an Iliz.

Eus pelec'h eo deuet ar gwellaennou o deus lakaet an dud a da veza eurusoc'h ha pinvidikoc'h? Gwelomp.

Piou en deus kavet an nadoz-vor? Eun avieler: FLAVIO. Eur manac'h: Jakez VITRY, en deus he c'hempennet evit ma c'hellfe ar vartoloded anaout diouti-o hent.

Piou en deus graet al lunedou kenta? Eur manac'h adarre e ano SPINA. Pebez anaoudegez vat a dleves diskouez d'an Iliz eus ar gavadenn-se, Yann, rak pegen reuzeudik e vije bet an hanter eus an dud anez d'ezi. Gwir eo e chomez-te berwelet daoust d'al lunedou a zo war da fri!

Piou en deus « kavet » an orolaj genta gant rodou?

Diwall da sempla! Piou? Eur pab: Silvestr II.

Daou vanac'h ive o deus kavet an doare da ober skol d'ar re zo dall ha bouzar war eun dro. Daou vanac'h, o tont eus Bro Chin, o deus degaset en eur vazig doull, ar prenvéd-seiz.

Menec'h c'hoaz, beleien pe gristenien o deus kavet an doare da denna talvoudegez eus ar simant, ar zink, al lunedou da welout a-bell hag a-dost, an tredanerez (électricité). O anioù? Boëce, Albert ar bras, Berthat, Gien Arezzo, Magnan, Volta. D'an anioù-se eo ret ouspenna c'hoaz re: Ampère, Faraday, Cuvier, Lamarck, Leverrier, Pasteur ha tostoc'h d'eomp Branly, holl tud desket-bras hag holl ive kristenien start, bugale d'an Iliz, hag an iliz a zo lorc'h enni gant ar vugale-se.

Hag e vije an Iliz enep ar gwellaennou? Allo, ta!

Daoust ha n'eo ket daou gatolig: Buchez ha Leon Harmel, o deus krouet e-tre al labourerien an emgleoiou-labour kenta ha lakaet ar vistri da baea o micherourien hervez niver o bugale? Eur beleg eo en deus diazezet ar « c'hefiou rural » a ra kement a vad d'ar gouerien.

An emglevioù eneb an tan-gwall a zo bet savet gant katoliked. Albert de MUN, da genta, en deus goulennet e kambr ar Gannaded, ma vefe savet ar « sindikajou », hag eun Eskob, an Aotrou FREPPEL, en deus goulennet ma vefe roet « pansion » d'ar vicherourien.

Keit ac'han da warc'hoaz e vefe roil ar gwellaennou degaset e-touez an dud gant an Iliz katolik.

Ne vir ket eta, an Iliz, ouz an dud da vont war-raok na da wellaet o stad, o sikour eo a ra pa ne vez ar c'havadennou nevez noazus na d'ar c'horf na d'an ene.

Ar re a lavar ar c'ontrol, evel Yann, a zo fallakr, gaouiad hag aheurtet.

MELEGAN.

BREIZ o kana meuleudi da VARI...

**ILIZOU HA CHAPELIOU SAVET EN ENOR
D'AR WERC'HEZ VARI E ESKOPTI KEMPER ha LEON**

Al labour-man a zo bet savet gant an Aotrou PERENNES, chaloni a enor, person Ospital KEMPER. Desket bras eo an Aotrou PERENNES war istor hor Bro; tremen a ra e amzer o furchal ar paperiou koz hag o skriva levrion evit deski d'an dud ar pezh a zo tremenet gwechall. N'eo ket konchennou na « martezeou » a vo kavet aman, met gubritoneziou diazezet war an istor. Plijet eo gant an Aotrou PERENNES rei da genta e studiadenne da lennerien « AR VUHEZ KRISTEN ». Bennoz Doue d'ezean !

EUR GER ARAOK

E miz Gwengolo 1913 e tiredas tud eus holl eskoptiou BREIZ d'ar FOLLGOAD evit eur c'hendalc'h bras en enor da Vari.

Eul levr a voe savet warlerc'h ar c'hendalc'h hag a gaver ennan eur rummad pennadoù diwar-benn istor an devosion d'ar Werc'hez-Vari e Eskopti KEMPER ha LEON.

Ar pennad genta, skrivet gant an Aotrou Chaloni PEYRON, a ro d'eomp roll ar chapelioù gouestlet d'an Itron Varia, gant eun nebeud gerioù war an darempredoù a zo bet etre ar Werc'hez hag ar Vretoned a-dreus ar c'hantvedoù.

« Pa vez devosion d'ar Werc'hez eme an Ao. Chaloni PEYRON, e vezer troet da sevel chapelioù, el lec'h ma teuer da renta enor d'ezhi, da c'houlenn he skouzell ha d'he zrugarekaat evit ar grasou deuet d'eor drezi. »

Mar d'eo gwir kement-se e rankomp kredi eo bet hor bro unan eus ar re zevota da Vari, rak dibaot eo ar broioù a c'hellfe ar beachour kavout enno, war e hent, kement a chapelioù savet en hec'h enor hag a zo hiniennou anezo eus ar re gaera.

Wardro 270 a zo e Eskopti Kemper ha LEON, en o zouez 49 iliz-parrez. Dastumm en eul levr kement a ouzer diwar-benn ar chapelioù-se a vefe eul labour hag a rafe enor bras da Vanm Doue. Disteroc'h avat eo hor mennad :

Eur studiadenne verr war bep-hini eus ar chapelioù brudeta, ha da genta chapelioù ar Gwerc'hez ed kurunet.

Eur ger bennak diwar-benn delwennoù ar Werc'hez, ar c'hantikou brezonek savet en hec'h enor, kenveuriezoù ar Rozera ha roll ilizoù ha chapelioù ar Werc'hez.

Ne gomzimp ket eus an holl chapelioù, netra nemet eus ar re brudeta dre ar c'hoz mar dint, ar c'haer m'eo ar savadur anezo pe ar pardonioù.

Bennoz Doue a greiz kalon d'an holl genvreudeur ha mignoned o deus hor sikouret e doare pe zoare.

AR CHAPELIOU GANT DELWENNOU KURUNET

Peder skeudenn d'ar Werc'hez Vari o deus het en hon eskopti an enor da veza kurunet :

Itron Varia RUMENGOLL (1858)

Itron Varia ar FOLLGOAD (1888)

Itron Varia ar PORZOU (1894)

Itron Varia KERNITRON (1909)

ITRON VARIA RUMENGOLL

Parrez Rumen-goll a zo stag ouz kanton Daoulas. Eun dreo eus parrez Hanvec n'oa ken anezi gwechall; kosa pape-riou, ano enno eus treo Rumengoll, a zo eus diwez an XII^{vet} kantved.

Petra lavar ar ger « RUMEN-GOLL » ? moarvat « run ar c'holl », pe run ar drec'hidigez peogwir Rumen = run (roz, krec'henn), dirumen = dinaou, pouez-traon.

Diazezet war gostez an dorgenn a ra tro stankenn ar Faou, e lost lenn-vor Brest, iliz RUMENGOLL a zo evel eun neved broadel a zeu enni, abaoe kantvedoù, bre-

toned Kerne ha Leon da unani o fedennou e-harz treid ar Werc'hez benniget.

An iliz a welomp hirio a zo savet d'ar 14 a viz mae 1536, an tour wardro 1670; hiraet eo bet an iliz diouz tu ar sav-heol er bloavez 1732. Eiz vloaz diwezatoc'h eo bet ledanaet. Labouriou all a voe graet war he zro etre 1740 ha 1761. Iliz Rumengoll a zo eta eus ar XVI^{et} kantved, gant lodennou anezi eus an XVIII^{et}.

Skeudenn I. V. Rumengoll a zo er c'horn, etre ar c'heur ha kroazenn gleiz an iliz.

Ar Werc'hez-Mamm, ment ar beo d'ezi pe dost, he mab ganti war he *brec'h dehou*, ar pezh n'eo ket stank e delwennou ar Werc'hez; hevelep tra a gavomp e delwenn Gwerc'hez ar feunteun e Josselin. Gwisket eo an delwenn goad gant eur sae, eur vantell, eur gouel; war he fenn ez eus eur gurunenn vetal; ne weler ket eta labour ar c'hizellour.

N'eo ket bet gwisket evel-se an delwenn 'hed ar wech.

Ar Werc'hez benniget a zo livet hag alaouret, war he fenn eur gurunenn a zukez. Koad dero eo an danvez anezi, moarvat eo bet kizellet en XV^{et} kantved. Penn ha daouarn ar Werc'hez hag ar Mabig Jezuz a zo nevesoc'h eget an memorant eus ar c'horf; an doare kaer m'eo renket an dilhad a ziskouez eo bet graet al labour er grenn-amzer.

Er bloavez 1858 e voe kurunet I. V. Rumengoll, ar c'henta en Eskopti a ve bet graet d'ezi eur seurt enor. D'an 30 a viz mae, da sul an Dreinded, e voe lidet ar gouel. Epad an oferenn-bred kanet gant eun Eskob, an Ao. 'n Eskob Sergent a lakaas war benn ar Werc'hez ha war hini ar Mabig Jezuz ar c'hurunennou benniget; an engroez pardonerien bodet dirak ar chapel a dridas o c'halonou gant eul levenez dispar.

Hanter-kantvet bloavez ar gouel a voe lidet d'ar 14 a viz Even 1908. Ken kaer ha biskoaz e voe ar pardon.

Pardon a vez e Rumengoll da c'houel Maria Veurz (25 eus ar miz), da sul an Dreinded, da eil-derc'hent ha da zerc'hent daou c'houel all: gouel Maria Hanter Eost ha gouel Ginivez ar Werc'hez (8 a viz Gwengolo). Pardon sul an Dreinded eo ar brasa hag ar c'hosa. Da genver an dervez-se e tired tud eus a bell bro, eus pep korn pe dost eus goueled BREIZ.

Eus ar re gaera e vez an ofisou hag eun dudi eo klevout ar bardonerien o kana gant nerz ha gant kalon kantig I. V. Rumengoll.

Kalz pardonerien a ra tro an iliz en eur lavarout o chapeled; gwechall e weled lod 'ouz hen ober war bennou o daoulin.

Da sadorn da noz e vez graet prosesion ar burzudou, roet d'ezi an ano-se abalamour d'al le graet gant kalz kristenien da heuilh anezi evit trugarekaat ar Werc'hez eus grasou bet d'ezo, pe evit goulenn grasou nevez. Ne vez ket atao tra aes urzia mat ar brosesion-se, kement all a dud a vez. Ha neuze ar c'hiz a zo, gant Leoniz dreist-holl, da steki ouz an delwenn evel ma c'hellont, gant an tok, ar vaz pe an disklavier; gwelet e vez bugale savet gant o zad betek an delwenn. Buntadeg ha sachadeg a vez da heul, gwir eo, plijus eo koulskoude an daolenn da welout.

An Aotrou BILLANT, beleg, a skrive er bloavez 1924 n'eo ket mui ken stank ha gwechall ar bardonerien a ra hent war o zroad; gwelout a reer c'hoaz, koulskoude, alies a-walc'h, pardonerien o tont *war o zroad* ha *war yun* eus penn pella Bro LEON hag ive eus karteriou ken pell all Bro GERNE (1).

AR BREZONEG ER SKOL !

Ar brezonek eo yez ar barrez,
yez ar barrez a dle beza ivez yez ar skol...

Ar brezoneg eo yez an tiegez,
yez an tiegez a dle beza yez ar skol...

Ar brezoneg eo yez an iliz parrez,
yez hon iliz a dle beza yez hor skol...

Lakomp eta
ar brezoneg er skol !

(1) RUMENGOL, son sanctuaire et son pèlerinage - BREST, Presse Libérale 1924.

|| OC'H OBER E BASK E VEZ... ||

« Per ar martolod » a vez graet anezan. Rak martolod eo bet gwechall, ha pemp bloaz war'n ugent en deus graet war ar vicher.

Bremañ eo nevez deuet e « retred », evel ma vez lavaret.

Meur a wennegig en deus dastumet o redek bro, ha chom a ra gantan hirio kalz muloc'h a arc'hant eget a relljion.

Tamm ha tamm eo bet houman nijet kuit, ha gwall

dano eo ar pez a chom anezi e buhez Per ar martolod.
Koulskoude, oc'h ober e Bask e vez bep bloaz.

Ti nevez en deus savet... eun ti bras ha kaer, gant eul liorz brao stag outan... Eno e vev, eürus, gant e wreg hag e verc'h. « Ninette » eo ano ar verc'h!

Eur plac'hig yaouank 19 vloaz, mignet, livet, frizet ha moumounet.

Eur bapaig a c'hiz nevez, penn-ki-barvek ha beg-moualc'h d'ezl...

Ninette n'eus merc'h nemet e ti kaer Per ar martolod.

Ha Per en deus, pell'zo, inkantet dre ar vro ne gaver mui bandennou bugale nemet e ti ar c'henaoueien.

Gouzout a ra koulskoude eo Doue mestr ar vuhez... Er misionou gwechall en deus klevet prezeg ar wirionez-se meur a wech...

Doue eo mestr ar vuhez... Ar familh eo park ar vuhez... hag er park-se labour ar vuhez a dle beza graet, gant ar priejou, hervez lezennou Doue... n'eo ket avat hervez ar falz-kredennou savet gant an dud diwar o leziregez, o fallagriez hag o digareziou...

Met stanket eo diskouarn Per d'ar gwirioneziou-se.

Evitan, ha, siouaz, evit eur 'maread martoloded eveltan, ar briedelez n'eo nemet eur vantell, taolet gant an iliz, war ziskoaz daou zen yaouank, evit rei gwir d'ezo da ober pep fallagriez...

War dachenn ar briedelez, eme Ber hag e genseurted, pep hini a zo e vestr...

Ha koulskoude « Per ar martolod » a vez oc'h ober e Bask...

Amezog tosta Per a zo eun tad a zek krouadur. Ar c'hosa anezo a zo o paouez kregi en e 15 vloaz.

Anat deoc'h e rank an tad hag ar vamm turka ha poania kaer evit gellout gwiska ha beva o ziad bugale... hag hen ober a reont a galon vat...

Per ar martolod n'en deus nemet dismegans evit ar priejou-se, ha bep tro ma tigueuzont gantan war an hent e sav ennan eur c'hofad imor.

Ha war gresk eo aet an imor-se abaoe m'en deus lennet, war e gazetenn, e vefe kresket pae ar familhou niverus... ha kresket diwar goust an dud dizimez pe ar priejou dizher...

— Ma n'eo ket eur vez, eme Ber, mui boan d'ezan o terc'hel war e imor...

Tarza a reas ar sac'had imor, en deiz all, pa zigouezas gant e amezog.

— Mez a rankfez kabut o vale... reseo arc'hant ar re all evit sevel da vugale?... Ma n'hellez ket o beva da-unan, perak eo leun da di?

An amezog a gendalc'has gant e hent, hep lavarout ger.

N'eo ket mat, gouzout a rit, chom da ober an heg ouz an naered binimus...

Gwelloc'h eo tec'hout pell diouto...

Konta a reas an amezog d'e wreg ar pez en devoa klevet...

— Da welet koulskoude, emezi, Per n'eo ket eur paotr fall... Ha neuze oc'h ober e Bask e vez...

— Petra fell d'it? An hini a ra mat e zevel a vez atao eur rebech beo evit an dud a zo mouzet ouz o hini... Hor bugaligoù deuet stank en hon ti, ken stank ha m'eo plijet gant Doue, a zo eur rebech pemdeziek evit koustians Per ar martolod en deus dalc'het goullou e di, en eur derri hep ehan lezennou santel e stad... An Aotrou Doue eo a varno...

Ha koulskoude Per ar martolod a vez oc'h ober e Bask...

Hag er bloaz-man adarre e raio e Bask.

Marteze zoken, e vezo gwelet daoulinet ouz an daol santel, e-kichen e amezog.

Hag ar memes Doue a ziskenno e kalon ar pried santel hag e kalon ar pried pe'her...

An Doue a laka e heol tomm da zarevi eost ar sant hag ivez eost ar pec'her...

An Doue a lez da sevel, e park bras ar bed, al louzeler fall e-touez an eost melen...

An Doue a c'hortoz dervez bras an dourna evit ober an disparti etre ar gwintz mat hag al louzeler fall...

En dervez-se, na pegen uhel e savint o fenn ar priedou a vezo bet aet eeun gant hent an dever...

Na pegen lostok avat e vezo ar priedou bet mouzet ouz ar vuhez... Per ar mortolod hag e genseurted !...

PETROMIK.

Ra glevo ar re vouzar

Kelennadurez enep natur

Chomit pell en eur gambr, klozet mat, c'houi a zeuio d'en em voaza diouz ar c'houez pounner a gavo er gambr-se kement den a zeuio enni.

War boënt ar skol, ar Vretoned ivez a zo en em gavet kement-se ganto. Abaoe ma 'z eus anezo emaint o tarempredi skollou hag a zo diouz doare Parizianed marteze, nann diouz doare Bretoned.

Ha deuet int, gant an amzer, ma kavont mat e vefe roet er skol, d'o bugale, eur geennadurez hag a zo, pa seller mat, eur **geennadurez enep natur**.

Ar skol e Breiz, n'he deus graet, re allies, nemet distaga ar Vretoned diouz o bro; rei mez ha donjer d'ezo eus o gouenn : rei avi d'ezo da drei e Gallaoued.

Ar menozioù displeget aman a seblante kalet da veur a hini. Ar Vretoned a zo bet kement **divretonet** !

E pe lec'h eman koulskoude an den, chomet ennan c'hoaz eun neudennig vreizek, ha ne anzavo ket, ma 'z eo leal, lennet gantan va skrid : « Mat, re wir eo ! N'em boa ket sonjet c'hoaz **en dra-se** ! »

Lennit eta breman, betek penn, ha m'emaoc'h hoc'h-unan oc'h ober skol, grit, war ar memez tro, eur sellig war ho kous-tians, me ho ped.

I. — GWELOMP AN « TRAOU EVEL M'EMAIT »

Daoust hag e Breiz, er vro ma veze komzet enni brezoneg e pep parrez hag e pep tiegez, ar skol reizet hervez ar skiant, n'oa ket eun dever eviti beza bet desket d'ar vugale — da heul ar galleg — lenn, skriva, karout ar brezoneg, o yez d'ezo, ha mirout evel eun tenzor unan eus kaera ha kosa yezou an douar ?

Nann ! Galleg ha galleg hepken; ha fae d'ar brezoneg ! Ha bugale, tud yaouank hir-skoliet, a vezo souezet o kompren e c'hellfed skriva eul lizer e brezoneg; n'ouzont ket zoken ano o bro-vihan e brezoneg. Ar « Bretagne » !!! Ar « Bretagne » a zo galleg. Lavarit « **BREIZ** », en an' Doue !

Daoust hag e Breiz, ar skol komprenet mat, n'oa ket dleet d'ezi beza desket d'ar Vretoned anaout gwelloc'h pinvidigeziou Breiz, a zouar hag a vor, evit o staga start ouz o bro ?

Nann ! Breiz eo ar paoura eus ar rann-vroioù; Bro an tiez-soul... bro ar brug hag ar balan... Hag ar Vretoned a redo d'ar c'heriou bras, o kredi n'o devezo ken da ober nemet kroazia o divrec'h ha lipat ar mel diouz ar mogerioù.

Daoust hag e Breiz ar skol hervez natur n'oa ket he dever beza bet desket d'ar Vretoned, e serr istor Frans, istor Breiz, — pegwir he deus Breiz he istor — d'ober d'ezo kemer lorc'h eus o gouenn ?

Daoust hag e istor Breiz n'eus ket kant ha kant skouer da lakaat dirak spered ar vugale, gouest d'o dibrada dreisto o-unan ha da zigas gwellaenn enno ?

Nann ! Ret oa rei d'an holl Fransizien an hevelep deskadurez. Arabat e oufe ar Vretoned eo deuet ar ouenn anezo a Vreiz-Veur, hag eo bet o c'hentadou epad mil vloaz eur bobl distag diouz Bro-C'hall. Evel ma vefent falloc'h Fransizien evit anaout istor Breiz ?

Bet oun ivez er skol, eun tamm bennak; pa veze meneg eus eun den brudet dre e ouiziegez, e nerz-kalon, morse ne vije kemeret ar boan da lavaret d'eomp : henez a zo eur Breizad, ginidik a Vreiz... Arabat e oufe ar Vretoned, ez eus bet tud-meur eus o gouenn !

Hag hon tud yaouank pa'z aent da soudarded pe da vartolodded n'o deveze nemet mez ganto o-unan, ne ouezent ket respont d'o goapaerien e tiskennont eus ar ouenn kalonek he deus roet d'ar Frans he gwella servicherien hag he gwella soudarded, ha darn zoken eus he gwella skrivagnerien.

Daoust hag ar skol, e Breiz, ma vije bet urziet mat ne dlee ket beza bet aliet ar vugale da zalc'her da wiskamanchou kaer ha modest o c'herent, an dilhajou emeor breman dre holl o keuzi d'ezo. Keuz diwarlerc'h !

Nann ! n'oa netra vras nemet ar pezh a zeue eus stallou Paris. Hag ar vestrezed-skol, er penn kenta, o lakaat o bugale e tog hag e giz-ker.

Daoust hag ar skol komprenet mat, e Breiz, ne dlee ket beza bet dalc'het beo, etouez ar Vretoned, kanaouennou kaer hor barzed, hor c'hantikou dudius, ganto blaz ar ouenn, ha brudet dre holl... nemet e Breiz !

Nann ! Gallek e ranke beza pep tra e skolioù Breiz.

Lezenn Paris a ranke beza ivez lezenn Breiz.

Ar Brezoneg ?

Peoc'h en toull-se !

Ha kalz mistri ha mestrezed, Bretoned koulskoude, gant m'o dije « sertifikajou » ne savent ket uheloc'h o spered.

Ar gerent o-unan, ne c'hellent nemet kaout mat kement a veze graet d'o bugale gant tud hag a oa ganto, dre vicher, an deskadurez hag emechans ivez ar furnez !

II. — PETRA' ZO C'HOARVEZET ?

Ar pezh a dlee c'hoarvezout.

Ar Vretoned a zo bet divreizet !

Aet eo tano ar gwiskamanchou kaer.

Aet eo toc'hor ar brezoneg.

Dre holl e Breiz eo hanter-vouget ar garantez-natur a dlefe maga pep den a galon evit ar vro m'eo ganet enni.

Anaout mat a ran eur skolaj a zo ennan skoldi eus Leon, Treger ha Kerne, eus bro ar brezoneg eta. Nao dre zeg o deus kerent o c'houzout brezoneg.

Goulennit ouz ar yaouankizou-se, pa vezont oc'h erruout er skol evit ar wech genta, ha brezoneg a ouzont.

Unanik bennak a responto raktal : ya. Rouez e vezint. Aon o devozo na ve graet goap outo !

Zoken ar re a oar mat brezoneg o devozo evel mez oc'h anzañ. Lavaret e vije e vefent oc'h anzañ... eur pec'hed !

Ar re a oar eun tammig brezoneg, war o meno n'ouzont netra.

Ar re n'ouzont ket e gwirionez eur ger brezoneg, a vez ar muia a lorc'h enno o tiskleria n'ouzont netra.

Eur skouer etre kant all !

Setu e pe stad omp kouezet.

Hep aon da veza dislavaret, e rankan skriva :

Dre Vreiz-Izel a-bez, ar skolioù bihan, an darn vrasa anezo, n'o deus graet, en amzer dremenet, nemet Bretoned lostek, Bretoned mezek, Bretoned hag a gav bihan hag izel beza ganet Bre-

toned, Bretoned ne glaskont nemet an tu da zivreiz evit gallaoui.

Barnit ar wezenn diouz he frouez. Eur skol hag he deus roet hevelep kelennadurez enep-natur, a zo eur skol enep-natur.

Hag ar Breizad ha n'eo mul gouest da gompren ar wirionez-se, dallet ma 'z eo bet gant ar gelennadurez a zo bet roet d'ezan, n'eo nemet eur Breizad dinaturet, eur Breizad ha n'eus mul nemet eur galon c'hall en e ziabarz.

Ne rooc'h ket d'in da gredi eo hervez natur d'an den ruzia eus e ouenn hag eus e orin. Kalon an den, evel m'eo graet gant Doue, a zo lakaet da domma ouz bro e gavell da genta ha n'eo ket da gaout mez ganti.

III. — GWELLAENN A ZO DEUET...

Stankaet eo, en eur ober eun nebeut bloaveziou, ar skolioù a zesk d'o bugale istor ha douaroniez (geographie) Breiz. Ar skol gristen a zo krog mat da zeski lenn ha skriva brezoneg. Skolioù ar gouarnamant a zo loc'het.

« Dihunet out bremañ, va BREIZ » ?

Kerent a Vreiz, c'houi hag a zo bet ampoezonet ho spered gant eur gelennadurez enep-natur, da vihana bezit laouen o welout e klasker breman rei d'ho pugale eur gelennadurez hervez-natur.

Na vougit ket ennoc'h mouez ar gwad, mouez ar ouenn, mouez ar vamm-vro !

Ha bezit dinec'h : seul-welloc'h Vretoned e vezo ho pugale, seul-welloc'h Fransizien a raint ivez.

Ar garantez-vro, ma ne sank ket doun he gwiriziu e douar ar c'hentadou, ne raio ket a gorf.

Evel ma lavare Jakez CHEVALIER : « L'attachement à la petite patrie est la première forme du patriotisme. Celui qui aime son village aime d'autant mieux la France ! »

Jakez Chevallier n'eo ket eun « autonomiste » nag eun azenn ! Ministr an deskadurez oa e Frans, daou vloaz a zo.

Awalc'h evit hirio...

Met, ne gavit ket souezus, kenvroiz ker, va lennerien, e vefe ret skuilh kement a liou ha skrabat kement a baper evit deski d'ar Vretoned karout o BREIZ ?

Daoust ha kement a boan a zo o teski d'ar Parizian karout Paris, pe da b'otr ar c'hreisteiz karout muioc'h ar Vokoed eget ar Vretoned ?...

Daoust ha deski a ranker d'ar bugelig karout e vamm ?

Hag e vefe ret deski d'ar Breizad karout e VREIZ ? !

Mat, c'houi a gavo diaes c'hoaz marteze e kredfen lavarout eo bet ar skol e Breiz epad hir amzer eur skol enep natur !

Yaouankizou Kristen ar Maeziou eskopti KEMPER HA LEON oc'h en em ouestla d'ar Werc'hez Vari

Seiz vloaz a zo eman an YKAM oc'h ober he c'hresk en Eskopti. Madik a-walc'h eo aet an traou ganti betek-hen. Koulskoude, a-raok mont pelloc'h, e karfe goulenñ harp ha skoazell digant ar Werc'hez Vari.

Setu perak en em ouestlo d'ezi, hag e ouestlo d'ezi hec'h izili hag he labour abostolerez evit ma vo frouezus.

Met penaos gouestla d'ar Werc'hez Yaouankizou maeziou BREIZ ?

Eur sonj a zo deuet e penn ar renerien : boda e-harz treid Gwerc'hezou brudeta an Eskopti eur mor a baotred yaouank da gana he meuleudi, d'he fedi, da lavarout d'ezi o fizians en amzer da zont, o fizians enni.

Setu aman roll ar pardonioù bras :

Itron Varia ar **PORZOU** d'an 9 a viz Mae.

Itron Varia **TI MAMM DOUE** d'ar 16 a viz Mae.

Itron Varia **KERNITRON** d'an 23 a viz Mae.

Itron Varia **RUMENGOLL** d'an 30 a viz Mae.

Itron Varia ar **FOLLGOAD** d'ar 14 a viz Even (lun ar Pantekost).

Plijet eo bet gant hon Aotrou 'n Eskob doujet ha karet benigna ar mennad-se.

N'omp ket nec'het e responto niverus ar baotred yaouank da c'halv an Aotrou 'n Eskob ha da c'halv renerien an Ykam.

N'eo ket an Ykamiz nemetken eo a zo pedet da zont da bardona, met holl baotred yaouank ar maeziou; d'an Ykamiz ober brud ha digas ar re all d'o heul. Ar gerent hag o deus paotred yaouank en oad a ray o gwella evit ma vo unan pe unan eus o ziegezh o kemerout perz er bedenn vras-ze.

Kalz paotred yaouank a zeuio da gomunia d'ar chapelioù, beleien a gavint d'o c'hofes (Gwelloc'h a rafent koulskoude kofes en o farrez). An darn-vuia ne c'hortozint ket ar gousperou evit dont, war al lec'h e vezint kerkent hag an oferenn-bred da viana.

Ar bed krouet a zo c'hoaz, evit Fransez, eur skeudenn eus madelez an Aotrou Doue.

Kenta tra a wel en-dro d'ezan, eo karantez Doue evit ar grouadurien o-unan. Hervez an Aviel, Doue a zo eun Tad madelezus bepred stouet a-zioc'h ar bed evit ober war-dro kement tra en deus krouet.

« *Sellit, eme Hor Salver, ouz laboused an Nenv; ne hadont na ne eostont, met ho Tad eus an Nenv a ro d'ezo o magadurez... Gwellit lili ar parkeier; n'ouzont na neza na gwea; hogen ho Tad a zo en Nenv a ro d'ezo eur gwiskamant kaëroc'h eget hini Salomon.* »

Fransez a gompren ervat kementse, ha bepred e c'halv ar grouadurien da lavarout bennoz d'o C'hrouer madelezus:

— Labousedigou, va Breudeur, mat eo an Aotrou Doue ouzoc'h. Komprenit eta pegement e kar ac'hanoc'h. Lavarit bennoz d'ezan ha kanit bepred e veuleudiou.

Ha pa wel bokedou leiz ar parkeier, e ra d'ezo an hevelep prezegenn, evel pa vefent gouest da intent komzou Doue !

Er grouadurien, evelato, Fransez a wel dreist pep tra karantez Doue evit an dud ha dreist-holl evitan e-unan. Hag, e gwirionez, hervez ar Skritur-Sakr, evel-se eman an urz gant an Aotrou Doue :

« *Evit ar re a gar Doue, eme sant Paol, n'eus nemet traou mat.* »

Doue en deus krouet pep tra evit hor mad, mad hor c'horf ha mad hon ene. Evit Fransez, n'eus netra sklaeroc'h da gompren :

« *Doue en deus va c'hrouet evidout, ...evit da vad... setu aze, eme Celano, ar pez a lavar da Fransez kement tra grouet a zo.* »

Hag o welout kemend-all, e sav eus goueled e galon eur c'han dudius a levezeg hag a anaoudegezh vat.

Evit kalz tud, siouaz ! n'eo alies ar grouadurien nemet binvioù a bec'hed. Gant Fransez, ar c'hontrol eo a c'hoarvez. Seul-vui ma sell ouz ar grouadurien, seul-welloc'h e wel enno karantez Doue evitan, ha seul-vui eo douget da zaskori d'ezan karantez evit karantez.

Evel hon Tad, digoromp hon daoulagad ha sellomp piz ouz an holl grouadurien a zo en-dro d'emp. E pep-hini

anezo e kavimp eur skeudenn eus e gaërder hag eus e vadelez en hor c'henver, ha kement-se hon dougo ivez d'e garout ha d'e servija muioc'h-mui.

Sant Fransez a Asiz, pedit evidomp !

HON OFERENN AR MIZ a vezo lavaret e kouent **ROSGO** d'ar gwener kenta 2 a viz Ebrel. Ni a bedo evit ma tistroio ar bec'herien ouz Doue e-pad ar c'horaiz hag evit ma tostaio an holl gristenien ouz an Daol-Santel en eur stad vat e-pad amzer **BASK**.

HON ANAON. — *Sant-Gwazeg* : an I. Tande; *Enez-Sun* : Karolina Guilcher, J.-P. Miliner, Ed. Guilcher, Anast. Guilcher. *Plouarzel* : Mari-Yvona Fourn.

EVIT OBER PINIJENN...

e-pad ar c'horaiz... 1° - heuilhit gourc'hemennou an Iliz evel m'int embannet evit an amzer brezel; 2° - grit mat deveriou ho stad ha kinnigit ho poanioù da Zoue; 3° - Heuilhit mat ho Reolenn,... hep chom da varc'hata war boënt ebet !

Taolenn an induljansou. - Ebrel 1943

Deizioù	Gouelloù	Indulj.
4 S	Pevare sul ar C'horaiz	I.L.
16 G	Itron Varia ar Seiz Glac'har o nevezi ar brofesion	I.V.
18 S	SUL AR BLEUNIOU	A.J.
19 L	LUN SANTEL	A.J.
20 M	MEURZ SANTEL	A.J.
21 M	MERC'HER SANTEL	A.J. I.L.
22 Y	YAOU GAMBLID	A.J.
23 G	GWENER AR GROAZ	A.J. I.L.
24 S	SADORN SANTEL	A.J. I.L.
25 S	PASK	A.J.
28 M	eus an eizved	2 I.L.
30 G	eus an eizved	I.L.

Da zeiz ar vodadeg ha tri dervez d'ho choaz: I.L.

I.L. = Induljans leun; A.J. = Absolvenn Jeneral.

AR VUHEZ

KRISTEN

ADKOUMANANTCHOU

Koumanant ordinal : 20 lur
Koumanant a enor (gant perz e 365 oferenn) :
25 lur

Taolit evez mat !

« KENTELIOU SANT FRANSEZ » ne vezont mui moulet distag diouz « Ar Vuhez Kristen ». War ar peder bajenn ziweza eus « Ar Vuhez Kristen », e kavot, bep miz, kelennadurez an Drede-Urz.

KOUMANANTCHOU

1° Evit koumananti a-nevez, roit atao hoc'h adress evel ma oa war an niverenn diweza, ha ma vez ret, goulennit da-c'houde chanj anezi.

2° Ma tigasit asamblez koumanantchou hag adkoumanantchou, dispartiit mat ar re-man diouz ar re-se war ho lizer.

3° Skrivit pep tra fraez, aes da lenn ha da entent.

SKRIVA DA :

Monsieur le Directeur de « Ar Vuhez Kristen »
Couvent des Capucins
C. C. 209-81 Nantes ROSCOFF (Finistère)

Taolenn ar Miz

PAJENN

M'HOR BEFE MUIOC'H A FEIZ.....	267
JEZUZ-KRIST HAG E RELIJON.....	268
EVIT AR MERC'HED YAOUANK O DEUS C'HOANT DIMEZI.....	271
BREIZ O KANA MEULEUDI DA VARI.....	272
AR BREZONEG EN « OBEROU YAOUANKIZ ».....	275
DOURIG POUILLAN	278
KENSTRIVADEG AR C'HATEKIZ BREZONEK.....	283

|| M'HOR BEFE MUIOC'H A FEIZ... ||

Padout a ra hon trubuilhou !
War wasaat zoken e seblantont mont, a zeiz da zeiz !
Kaer en deus ar miziou hag ar bloaveziou trei, skleraenn ebet ne weler c'hoaz o para en oabl !

Eur wech muioc'h eta e rankimp kana « Alleluia »
Pask, gant hor c'halonou en anken hag oc'h uhanadi wardu ar peoc'h.

Deuet eo, e gwirionez, evel ma lavar d'eomp ar Skritur Sakr, an amzer evidomp da ziskouez hor pasianted hag hor feiz.

Evel ma vez hejet ha dihejet ar gwez bras d'an diskar-amzer, evelse feiz ar gristenien a vez hejet ivez, ha dihejet, en amzer a drubuilh.

Amzer an drubuilh eo atao amzer an denvalijenn, amzer an drouk-spered.

Ha war zigarez ma tale Doue da zont d'hon tenna a boan e kaver meur a hini, siouaz, hag a deu da vaga douetans war e vadelez.

Pion eo ar re se ? An dud a feiz laosk dreist-holl, ar re a zo re stag o c'halon ouz traou ar bed-man, ar re a garfe kaout ar baradoz war an douar.

Kenteliou ar groaz a zo ken kasaüs da glevet, ken kalet da gompren ! An ebstel o-unan, goude tri bloaz, tremenet e skol Hor Salver, ne gomprenent ket...

Kalz buhez kristen a zo ret kaout evit kompren mister ar boan. Stag mat en deus ezomm an ene da veza ouz madou an neñv evit miret da fallgaloni dirak poaniou ar vuhez.

Dreizi he-unan, ar boan a zo eun droug, eur c'hastiz, met e galloud ar c'hristen eman chench anezi a-grean e tenzorion a viritou evit e ene.

Providans Doue a gemer e amzer, met ne fazi morse en he c'huzulion, ha ma lez kroaziou pounner da boueza war-nomp n'eo nemet evit hor renta henveloc'h ouz Hor Salver, evit rei d'eomp tro, evel ma lavare an abostol Sant Paol, « da beurober ar pezh a vank d'e Basion ».

Pa vez gouzanvet gant pasianted ha gant feiz, da lavarout eo en eun doare kristen, ar boan a zo frouezus bras.

« HA NE OUIEC'H KET, eme Jezuz da ziskibien Emmaüs, E TLIE AR C'HRIST GOUZANV AN HOLL DRAOU SE ARAOK MONT D'AR C'HLOAR ?... »

An nep en deus ezomm sklerijenn ha nerz da zougen e groaz, ra c'houlennó digant Doue, gant eur spered didroidell hag hep marc'hata.

AR V. K.

Katekiz an dud vras

JEZUZ-KRIST HAG E RELIJION

PEDERVET LODENN

PENAOB BEVA KRISTEN (kendalc'h) :

II. - RET EO OBER AR PEZ A FELL DA ZOUE

N'eo ket awalc'h d'eomp gouzout petra fell da Zoue : ret eo d'eomp ouspenn labourat a-unan gant Doue. Doue eo ar Mestr; Doue hepken a oar ar pal hon eus da dizout. Ar gwella hon eus da ober eta eo bale gant an hent merket d'eomp gant Doue.

Evit bale gant an hent-se eo ret d'eomp poania ha kaout nerz-kalon da lakaat an eil troad a-raok egile evit mont larkoc'h. Ma lakaomp hor fiziañs er Mestr a gemenn, ne chomimp ket da varc'hata en hent. Evit beza parfet n'hon eus da ober nemet senti : senti bepred ha penn da benn; senti hep gros-molat nag argila.

BEZOMP ETA SENTUS : OUZ AR GOURC'HEMENNOU.

Ret eo d'eomp senti ouz an holl gourc'hemennou. N'hon eus ket da zibab etre ar re a blij hag ar re ne blijont ket d'eomp. Ret eo d'eomp senti outo hep klemm, kemer a galon vat yeo Hor Salver Jezuz-Krist war hon diousoaz, en eur sonjal ez eo skanv ar yeo-se ha dous beza dindannan.

Ret eo d'eomp reizha hor buhez diwarno, bepred hag e pep lec'h, zoken pa ne vez den o sellet ouzomp; gant lealded ivez, en eur lakaat hor sonjou a-unan gant hon oberou, rak ne hellomp ket trompla Doue. Hor Salver a c'houlenn diganeomp senti eus hor gwella, gwelloc'h eget an dud divadez.

Evit beza kristenien vat, evit kreski en hon ene ar vuhez drelst natur, na glaskomp ket tec'hout, na dre aon na dre leziregez.

BEZOMP AKETUS D'HON DEVERIOU A STAD.

Ret eo d'eomp ober hon deveriou a stad a greiz-kalon, gant eur spered a feiz, digemer anezo eglz m'emaint — daoust d'ezo da veza rust ha pounner awechou, inouüs peurvuia — rak roet int d'eomp gant Doue.

Alies ne roomp ket d'hon deveriou a stad an dalvoudegez o deus evit ar vuhez kristen hag e lezomp anezo a gostez hep sonjal beza graet eur pec'hed. Pec'hed eo koulskoude.

— Eur vamm n'eo ket dibec'h pa ne soursi ket ouz he bugale pe ouz he zi war zigarez lenn pe gaketal. N'eo ket dibec'h ar mevel a chom da laerez an amzer.

Dre hon deveriou a stad graet mat eo e tleomp hag e hellomp en em santelaat.

Beza santel n'eo ket ober miraklou eo. Ar Werc'hez gloriüs Vari en deus tremenet he buhez e labouriou dister Nazared, hag he santelez a zo bras dre m'en deus kresket evelse he buhez dreist-natur en eur ober atao bolontez Doue. Ken talvoudus eo an dever a stad evit ar silvidigez m'en deus Jezuz, hor skouer, tremenet tregont vloaz eus e vuhez o labourat gant e zaouarn en eur gerig a C'hallie.

Evel Jezuz ha Mari, pep kristen, ne vern pe seurt micher en deus, a gresk e santelez ha santelez ar re all en eur ober mat al labour dibabet d'ezan gant Doue.

PLEGOMP D'AN NEVEZENTIOU.

Digemeromp evel digaset d'eomp gant Doue kement tra a zeu da laouennaat pe da denvalaat hor buhez. Ne c'houlenn ket hor relijion diganeomp chom evel loened pe evel paganed dirak an darvoudou a gouez warnomp, hep klask an tu da wellaat hor stad. Nann, poania a dleomp a-unan gant Doue d'ober eus ar bed-man eul lojeiz aesoc'h evit an dud, hep ankounac'haat koulskoude ez eo madou an nenv talvoudusoc'h eget madou an douar.

En em voazomp da welout bolontez Doue e pep nevezenti, mat pe fall, da zigemer ar blijadur gant anaoudegez vat, ar boan gant eur mouse'hoarz, mar gellomp, bepred leun a fizians er Brovidans. « **Mont a ra mat ar bed ? Kanit. Fall ez a an traou ? Pedit** » a lavar d'eomp sant Jakez.

LEZOMP GRASOU DOUE D'OBER ENNOMP O LABOUR.

Doue ne baouez ket da ginnig d'eomp grasou a sikour : sonjou hag aliou mat. Na sarromp ket outo dor hon ene. Digemeromp anezo gant joa ha tennomp diouto ar santelez a zo enno. Bezomp dirazo evel eur bugel hag en em lez da veza hentchet ha douget gant e vamm. « **Ma ne deuit ket da veza henvel ouz bugale ne deoc'h ket da rouantelez an nenv** » a lavare Jezuz d'e ebestel.

EN EUR SENTI EVELSE NI A ZASTUMO MERITOU.

Evel buhez ar c'horf, buhez an ene a glask an tu da greski dre he oberou. Kement tra vat a reomp e stad a c'hras a gresk hor buhez dreist-natur. Hol labour, hor prejou, hor c'hoariou graet er stad-se a zo talvoudek.

N'eus kaoz ebet aman eus oberou burzudus. Hon oberou ne vern pere, a zo talvoudek hervez ar garantez a lakaomp enno. Labour Jezuz e Nazared, leun a garantez evit Doue hag evit an dud, en doa eun dalvoudegez divent. Hini ar Werc'hez ivez.

Hor buhez divin a gresko eta dre ober atao bolontez Doue, ha seul vuannoc'h ma vo leal hor mennadou ha birvidik hor c'harantez.

E PEB LEC'H, E PEB STAD.

An holl a hell kreski o buhez dreist-natur, ne vern pe seurt micher o deus. Doue ne zispriz micher ebet. War an douar e Vab a oa kalvez. Petra vir ouz al labourer-douar en e bark, ouz ar plac'h oc'h aoza prejou, da lakaat en o labour kement pe vuioe'h a garantez eget eun den desket pe eul leanez, ha dre-se da veza santeloc'h eget ar re-man ?

Ar santelez n'en deus netra da welout kennebeut gant ar pez a santomp. Hor c'halon a hell beza sec'h ha kavout koulskoude evel kalon Jezuz, enkrezet e liorz Jetsemani. Ar garantez gwirion a strink diouz an oberou.

Ar roenver troet e gein gantan d'ar pal, ha bleinet gant ar sturer, a ray hent, daoust d'an tarziou ha d'an avel, ya, gant ma roenno. Lakaomp evelse hon holl fizians er sturier divin, Hor Salver Jezus-Krist; hollomp anezan gant eur volontez start d'e garout bepred.

Paotred yaouank, Bro-Leon dalc'hit sonj !!!

Paotred yaouank Bro-Leon a zo karget da gloza ar pardonioù a raio, e-doug miziou Mae ha Hezeven,

Yaouankizou Kristen ar Maeziou
e chapelioù brudeta
ar Werc'hez Vari,

evit en eun ouestla d'ezi.

**D'ar 14 a viz Mezeven,
lun ar Pantekost,**

holl baotrad yoouank Bro-Leon a ranko beza er Follgoad.

Ar pardon-se a vezo kaera pardon a zo bet gwelet bis-koaz e Breiz.

Deuit ha degasit ganeoc'h ho mignoned !

Evit ar merc'hed yaouank o deus c'hoant dimezi...

1. Na glask ket re abred dimezi
Ha fortun vat a gavi.
2. Ebarz ar romantou na glaski
Na peur na penaos dimezi.
4. Gant ar galon arabat c'hoari,
Pe buan daelou a skuilhi.
5. Evit beza istimet ha karet
Na red ket gant ar baotred.
6. Seul furoc'h plac'h e vezi
Seul welloc'h pried a gavi.
7. Dre guz paotr yaouank na zarempredi
Anez er pec'hed e kouezi.
8. Dor da galon buan e prenni
Ouz komzer-flour o c'hlaourenni.
9. D'ar mere'heter, ever ha gaouiad
E roi buan e sac'had.
10. Gra mat da sonj araok asanti
Rak dimezi n'eo ket c'hoari.
11. Gwelloc'h eo paotr fur ha paour
Eget penn-skany gant e vern acour.
12. Dreist-holl eur c'hristen a sibabi
Ha gantan eürus e vevi.

EVNIG AR PRAD.

BREIZ o kana meuleudi da VARI...

ITRON VARIA AR FOLLGOAD

Parrez ar Follgoad a zo stag ouz kanton Lesneven. N'eo parrez nemet abaoe ar bloavez 1829. D'ar XIV^{vet} kantved, ar Follgoad a oa stag ouz parrez ELESTREG, anvet c'hoaz GWIKELLO kercent hag ar XVII^{vet} kantved.

AN ILIZ.

E penn-kenta ar XV^{vet} kantved eo bet savet ILIZ ar FOLLGOAD. Eur savadur dispar e pep doare a zo anezi; ar pezh a ra dreist-holl estlamm an dud a zeu d'he gwelout eo an doare pinvidik m'eo kizellet, kinklet ha fichet.

Diouz tu ar c'huz-heol eman an talbenn pe fasadenn gant daou dour; unan eus an touriou en deus eur beg uhel eus ar XV^{vet} kantved, egile a zo warnan eun doenn volzek savet er bloavez 1505. An tour uhela, beg hag all, en deus eiz-ugent troatad uhelder.

E tu an hanter-noz n'eus kroazenn ebet, met kroazenn ar c'hreisteiz a zo doun hag a ro d'an iliz furm eur skouer; ar groazenn a zo enni eur chapel ha kambr an tenzor. Dordal Alan ar Ru hag hini an daouzek abostol a zo kizellet eus ar braoa.

Ar prenest bras, anvet c'hoaz « Rozenn KERMAN », a oa unan eus kaera labouriou liverien-war-wer Breiz ar XVI^{vet} kantved. Gaou bras a oa graet outan gant an tangwall er bloavez 1708, ha ne voe kempennet nemet wardro 1825. Ar prenest nevez n'eo ket avat tost ken brao hag an hini koz.

En diabarz e kavomp eiz aoter gotek, e maen, hag eur chantele, pe jube, eus ar re gaera.

N'eo ket hep abeg e c'heller lakaat ar CHANTELE renk kenta penn-oberou an arz breizek.

SALAUN AR FOLL.

Iliz ar FOLLGOAD a zo bet savet warlerc'h istor vurzudus SALAUN AR FOLL.

An Aotrou Yann Willerm, beleg, a gount d'eomp n'hellas biskoaz ar paour-kaez Salaun deski netra nemet an daou c'her : AVE MARIA.

O lavarout hag o dibuna a rae hep ehan. Dindan eur wezenn deo e rae e annez, ar skourrou izel a rae toenn ha

kae e lochennig zister. E-unan edo o chom eno, kousket a rae war an douar; p'en deveze naon ez ae dre gêr Lesneven en eur c'houlenn bara; lavaret a rae: « Ave Maria - Salaun a zebrfe bara ». Distrei a rae d'e loj hag e soube e vara e dour eur feunteun tost ac'hano.

A-hed e vuhez n'helljod gwech ebet ober d'ezan dibri netra all na mont da gousket d'eul lec'h all. P'en deveze riu er goanv e pigne en e wezenn hag e c'hoarie branskellig a-istribilh ouz ar skourrou evit tomma d'ezan, en eur gana a-bouez penn: « o.o.o.o.o. Maria! » Abalamour da zoare truezus ha digustumm e vuhez e veze graet ar Foll anezan.

Mervel a reas, ha war e vez e savas eul lilienn c'houez vat ganti ha skrivet war ar bleuniennou anezi e lizerennou aour, ar c'homzou: « Ave Maria ». Al lilienn a yae he gwriziou e ginou ar Foll en doa ken alies aspedet ar Werc'hez.

En envor eus ar burzud kaer-se e voe savet e kichen ar feunteun eun iliz dediet d'an Itron Varia.

Er bloavez 1422 Yann V, dug Breiz, a stagas leve outi hag a gargas eur rummad chaloned da bedi enni... Epad daou c'hantved hanter e tiredas d'an iliz berniou tud da bardona ha kalz prinsed ha tud a lignez uhel.

Pa goueze gwaligner war ar vro ez aed d'ar Follgoad da bedi...

Er bloavez 1597, ar vosenn a reas e reuz e bro Leon. An Aotrou'n Eskob Rolland a Neuville a reas al le da vont da bardona d'ar Follgoad ma ehanfe ar c'hlenved. Paouez a reas ar vosenn ha derc'hel a reas an Eskob d'e bromesa: mont a reas da bardona d'ar Follgoad, eun engroez vras a dud ouz e heul.

Epad an XVIII^{vet} kantved e kollas an iliz nebeut ha nebeut eus he brud, hag an Dispac'h bras her c'hasas da netra. Mac'hagnet e voe skeudenn « Ar Rouaned oc'h azeuli ar Mabig Jezuz » ha skeudenn « An AEL hag ar vesaerien », kizellet war an nor-dal gwaskedet gant ar porched. Torret e voe delwenn an dug Yann V a oa a-gleiz d'ar porched, gant e gurunenn, e gleze noaz, war e zaoulin dirak ar Werc'hez. Eun delwenn bennak a chomas diempch a-zilerc'h an dispac'herien evel hini ar Werc'hez kunv, harpet ouz penn an iliz, o vouse'hoarzin ouz ar bardonerien a zeu betek ar feunteun.

An aotronez personed a zo bet karget eus ar barrez abaoe 1829 a boanias da gaeraat endro ar chapel ha da rei eul lusk nevez d'ar pardonioù.

Pardonioù bras an XIXth kantved a gomansas goude ar brezel 1870.

D'an 24 a viz mae 1873 e tiredas d'ar Follgoad eur boblad tud, ouspenn 30.000 anezo, gant 75 prosesion.

D'an 8 a viz Gwengolo 1886 e voe 40.000 pardonner ha 80 prosesion gant kroazioù ha bannieloù. Daou vloaz warlerc'h, d'an 8 a viz Gwengolo 1888, e voe kurunet skeudenn goz Itron Varia ar Follgoad, skeudenn vaen Kersanton hag a zigouez ker brao diouz liou tenval an iliz. An Aotrou Kardinal PLACE, arc'heskob Raozon, a oa e penn ar gouel hag an Aotrou'n Eskob FREPPEL a reas ar zarmon. Kaer e oa gwelout 82 prosesion o tremen etouez eur mor a dud. Eur baradoz a feiz hag a levenez e voe ar FOLLGOAD en d'ervez-se.

Er bloavez 1913 e tigoueze 25th bloavez kurunidigez I. V. ar Follgoad. Graet e voe er Follgoad kendalc'h breizad ar Werc'hez.

Ar pardon bras a vez lidet d'an 8 a viz Gwengolo.

Unan eus devoñsioù bras ar Follgoad eo devoñsion ar Pemp Sul gant ar stasionoù.

E miz Mae eo e vez ar Pemp sul, hag, ouz ret, e vez kemeret kenta sul miz Even pa ne vez nemet peder sulvez e miz mae. Kalz tud a vez er Follgoad d'ar sulveziou-se.

Setu aman ar stasionoù a ra ar bardonerien: en eur zigouezout er bourg dirak ar groaz ruz, dirak talbenn vraz an iliz, dirak kroaz ar C'hardinal de Coativy, dirak ar feunteun a zo e penn an iliz, ha zoken dirak enn eienenn all a zo a-dreñv da vaner an Dukez Anna, ar bardonerien a chom a-zav, a ya war o daoulin hag a bed. E diabarz an iliz ez aer da bedi dirak pemp aoter ar penn uhela, en daou a zo dindan ar chandele hag hini ar maenfont.

Pedet e vez I. V. ar Follgoad ispisial evit an anaon, bep lun. Kalz oferennoù a vez lavaret evito ha n'eo ket stank an dud a varv er parrezioù tro war dro ha ne ve ket d'al lun warlerc'h o maro, lavaret eun oferenn evito ouz aoter an Itron Varia.

Gwechall e lenned endro da unan eus aoterioù ar chandele ar c'homzou-man: « *Vous qui icy venez — priez Dieu pour les trépasses* » — « C'houi hag a zeu aman, petit Doue evit an anaon. »

AR BREZONEG EN

" OBEROU YAOUANKIZ "

Ar skol, en amzer dremenet, he deus roet da vugale Breiz eur gelennadurez enep natur, hag o savet e dispriiz o bro, o ouenn hag o yez.

Sklaer eo kement-se da bep den.

An « OBEROU YAOUANKIZ », re allies, o deus kendalc'het labour ar skol: divreiza, divrezonega !

Ar SONIOU a veze kanet e Pariz eo a veze desket goude d'hon tud yaouank.

Ar « PEZIOU-C'HOARI » a veze displeget er c'hêrioù evit tud ha n'o deus ket hor stum-spered d'emp-ni, eo a

veze dispaket goude dirak kouerien Breiz-Izel. Evit plijout d'eun dornadig « begou gallek » — begou diskiant allies — e veze graet lodenn wenn d'ar brezoneg. Awechou e veze roet d'ezan... ar vaz da lipat !

Ar C'HELLOUENNOU, al LEVRIOU a veze lakaet etre daouarn ar yaouankiz, gallek holl, gallek hepken ! Evel pa ne vije nag eul leor nag eur gelaouenn vrezonек gouest da sevel spered ha kalon ar Vretoned.

Ar BODADEGOU a veze graet e galleg, da dud hag a vije, edoug ar sizun, o komz brezoneg; evel pa ne c'heuje ar brezoneg beza mat nemet da gas ar c'hezeg pe da lavarout d'eun amezeg eo tomm an heol ha brao an amzer !

Pet skouer all ne c'hellfen ket rei ? Ha piou a gredfe va dis-lavarout ?

PETRA ' VEFÉ DA OBER ?

Ar skiant vat hag an natur a respont :

Kelenn ar Vretoned evel Bretoned ma 'z int: ha n'eo ket rei d'ezo eur gelennadurez diouz doare Parizianed pe Vokoed.

An holl Fransizien n'o deus ket ezomm — ha n'eo ket mat d'ezo — tremen dre an hevelep moull. Diskar Breiz a raer, ha diskar ar Frans war ar marc'had, o rei da yaouankiz Vreiz eur gelennadurez divreton. Hor bro-vihan, dre c'hras Doue, n'eo ket bet ken taget hag an rann-vroioù all gant ar vrenadurez he deus taolet ar Frans en toull testa d'ar vered.

Hag e vijemp c'hc'az dall awal'h evit sklabeza hor Breiz en eur ziwriuzenna eus kalon hon tud yaouank kement neudenn vrezek a zo enno ? Ne welomp ket penaos, o vouga enno ar spered breizek, e roomp d'ezo eur spered all ha ne deu d'e heul,

alies bras a wech, nemet dizurz ha paganiez. Rak n'eo ket spered Sant Loiz, eur wech c'hoaz, nag hini Sant Visant a Baol eo a zeu hirio e Breiz da heul ar galleg a laz ar brezoneg. N'eo ket zoken spered ar Frans ! Rak ar Frans he-unan he deus kollet he gwir spered d'ezi.

Souezus eo e vefe kement a dud, ha zoken tud desket, ha ne gomprenent ket ne c'hell ket eur bobl chench spered hep chench yez war ar memez tro. Koulskoude, eur wirionez eo hounnez hag a zo anavezet a bell-zo gant an dud a skiant.

Perak eo chomet tud ar Pologn kristenien vat d'ar poens m'eo bet ken alies dismantret o bro, d'ar poent m'int bet o-unan taolet eus an eil rouantelez d'eben, ha rouanteleziou n'oant ket katolik. Perak ? Abalamour Poloniz o deus bet atao miret o yez en desped da bep tra. Da heul o yez o deus dalc'het o spered, ha dalc'het o feiz.

Perak e talc'h kement eskibien ar C'hanada d'ar galleg, d'ar poent m'eo ar C'hanada d'ar Saoson ha m'eman al lodenn vrasa eus ar C'hanadianed o komz saozneg ? Perak ? Abalamour ma oar ervat an eskibien eo ar saozneg er C'hanada yez ar brotestanted, hag ar galleg yez ar gatoliked. Dilezel o galleg a vije war eun dro lakaat en arvar o feiz katolik, rak ar bobl a gemerfe ivez ar spered protestant. Spered gallek ar C'hanada n'eo ket ar spered a zo hirio e Frans, siouaz d'eomp-ni ! Kalz eo kristenoc'h.

Ha n'eo ket farsus neuze — pe glac'harus — klevout tud o veull Poloniz ha Kanadianed da veza dalc'het o yez, ha dre o yez o feiz, hep kompren hon eus ni, Bretoned, kement a lec'h hag ar poblou-se, da zerc'hel d'hor brezoneg.

Kerkent ha ma fell d'eomp lavarout e talc'homp d'hor yez, n'eo ket hepken dre ma 'z omp Bretoned hag eo ar brezoneg yez Breiz, met ive dre ma welomp ervat e koll ar Vretoned o feiz e serr koll o spered breizek, e vez kavet tud — hag en em gav bras a spered — da rebech d'eomp ez eomp re lark, ha n'he deus eur yez netra da welout war ar feiz kristen.

Bezit leal !

Evidoun-me a lavar hag a lavaro : **chench yez evit eur bobl a zo chench spered.**

Dilezel ar brezoneg evit ar galleg a zo dilezel ar spered breizek evit ar spered gall. Kemer ar spered gall, an traou evel m'emaint en devez hirio, a zo kemer eur spered nevez ha n'eo ket tost ken koulz na ken kristen hag ar spered breizek.

Ha fazia a reomp, en « Oberou yaouankiz », ma ne roomp ket d'hon tud eur spered breton ? (Ne lavaran ket eur spered a zisparti diouz ar Franz !)

Kaout a ra d'eomp sevel tud dilu.

Ha goude kement a boan evel a gemerer hirio gant an dud yaouank, ne weler nemet diskar ha fallaenn eus an eil rumm tud d'egile.

Freuza a reomp gant eun dorn ar pez a glaskomp sevel gant an dorn all.

Klask a reomp sevel kristenien.

Hag emaoomp war ar memez tro, dre hor c'heleennadurez gallek hepken, ha dre se enep-vreizek, o tifonta hag o tismantri er c'halonou ar pez a oa ar gwella diazez evit ar feiz kristen.

Ar spered breizek a zo bet a holl viskoaz eur spered kristen.

Emaoomp o klask sevel kristenien hag e lakaomp hor youankizou da zistrei o sellou diwar ar skoueriou kaer a gavfent c'hoaz en o bro, e BREIZ, evit o zeurel en diavaez da Vreiz, gant avi, war dud ha n'eo ket tost d'ezo talvezout ar Vretoned.

Poent eo rei da glevout d'hon tud yaouank mouez ar gwad. Deskomp d'ezo karout o Breiz, istimout o guenn, kaout lore'h eus o yez, ar BREZONEG. Roomp c'hoant d'ezo da zerc'hel Breiz er renk a enor a zo bet he hini betek-hen.

Neuze n'eo ket avel eo a vezo en o fenn. Eun uhel-vennad a zo aze, gouest da entana kalon an dud yaouank, gouest da ziskouez d'ezo ar vuhez dindan eun dremm dudius.

Nemet eo ret hen dizelei d'ezo...

Ar Frans ne vezo ket savetaet pa vezo peurdroet ar Vretoned e Gallaoued.

Breiz eo a vezo neuze peurgollet.

Dont a c'hellor neuze da Vreiz da glask danvez beleien ha leanezed !

Divrec'h a vezo c'hoaz da labourat an douarou ?

Marteze...

N'eo ket sur e vefe.

Ar skol hag an « Oberou Yaouankiz » a savo ar vro, ma savont Bretoned.

Neuze e savint Kristenien !

Lavaret e vefe muioc'h-mui e fell d'ezo hen ober.

Eman loc'het an Y. K. A. M. hag ar skol gristen...

S. S.

« Arthur de Bretagne »

Eur pez-c'hoari gallek, savet gant *Claude BERNARD*, hag embannet, evit an eil gwech,

gant an Aotrou ar Go. medezin.

Ano a zo da drei ar pez-c'hoari e brezoneg.

|| DOURIG POUILLRAN ||

Anaout a rit Poullran? Nann?

Eur bodad tiez kluchet start an eil ouz egile, e traoñ diou dorgennig. Eur c'horn bro avius beva ennañ... Pep aezamant e gwirionez nemet unan!...

Re a zour a zo e Poullran, evel ma c'hoarvez alies e traoñ an tergin. Ha re a zo fall, evit an dour evel evit pep tra; hag e kichen Poullran n'eo ket vat hepken eo a ra. Re a bri a sav diwarhan.

Re a bri, hag abalamour da-ze, ne vez ket brao bemdez beva e Poullran...

Rak diwar ar pri eo savet ar jabadao etre Glaoda Gerstrad ha Saig ar Penikan, an daou amezog a zo etre o daouarn al feveou kaëra eus a Boullran.

Glaoda ha Saig a wele ervat ar pri war an hent hag an hent o freuza, hag a glemme rodou o c'hirri pa strakent en eur goueza en toullou, pe ive o boutou d'ezo o-unan pa deue ar mare, epad ar goañv, da vont d'ar park, da c'houlou-deiz, dre ar straed poulladet warni an dour hag ar pri. Ar merc'hed a sarmone ive pa rankent mont d'an douarou da gas pe da gerc'het ar chatal, ha muioc'h c'hoaz p'en em gave er gêr ar vugale vihan gleb betek o hanter...

Glaoda Gerstrad hag e wreg a soñje : « *Mez eo evelato lezel eun hent er stad-se, p'o deus Saig ha Soaz ar Penikan kement all a amzer d'ezo !...* »

Saig ha Soaz ar Penikan a soñje diouz o zu : « *Mat, lavarout a ranker er memes tra eo tud fallakr hon amezeien : kement all a vein en deus Glaoda Gerstrad en e bark-ar-Menezig !* »

Met ruilh soñjou dre ar penn, noz ha deiz, ha lakaat teodou da strakal war gein an amezeien, ne zegas ket ar vein da ruilh war ar straejou! Ha den ne oa meneg gantañ da gregi gant al labour. Soñjit 'ta! Daoust ha da Zaig oa plega da c'houlenn digant Glaoda rei e vein?

Ha daoust ha Glaoda a oa e dro da rankout pedi Saig da bresta d'ezañ poan e zivrec'h?

An dourig avat ne c'houlenne seurt gant den, hag a rae aketus e labour a-hed ar straed. Bemdez e fallae doare an hent, ha da heul e fallae an traou etre an amezeien, hep na lavarfe den netra. Pep-hini koulskoude a oule mat a-walc'h perak e save yenienn, ha perak ne veze ket mui a sellou eeun etre an ezec'h hag ar gwragez; perak ive e veze difennet groñs ouz bugale an daou di, sebezet holl, mont da c'hoari gant bugale an amezeien...

Ar pezh a c'helled da c'hortoz diwar neuze, a erruas eun devez: an arne du a oa oc'h en em zastum abasue keit all azioc'h Poullran, ar c'horn bro evurus gwechall, a darzas en eun taol, sec'h ha kalet, ha berr, met siouaz n'oa nemet an taol kenta. Hag evel just, ar jabadao a loc'has dre ar merc'hed.

**

E-kreiz ar goañv, Soaz ar Penikan a oa chomet e Gwarem-ar-Bleizi, ar park pella diouz ar gêr, diwezatoc'h eget kustum, abalamour ma felle d'ezhi echui gant eur bengennad ruta...

Teñvalik e oa pa gemeras hent ar gêr. Hegaset gant he skuizder ha pouez an devez labour, Soaz ne yeas ket gwelloc'h an traou ganti, pa zegouezas er straed.

A-vec'h m'he devoa graet enni eun nebeud kammedou, ma oa leun mat he boutou.

Ha dre ma karge he boutou e karge he sac'had imor, hag hemañ a oa leun-bar pa zispakas erfin tiez Poullran en deñvalijenn.

Hag an diaoul a oule ervat petra a rae, pa zegase Glaoda Gerstrad da gichen e borastell, d'ar mare ma tremene Soaz dirazañ.

Setu neuze eun abadenn! Ma oa skornet treid Soaz en he boutou priellek, he zeed a chome lampr en he genou, lampr awal'h evit distaga d'he amezeg sabatuet, eur bern rebechou, ken stank ma ne c'hellas ket Glaoda lakaat eur ger e gwask ar re a goueze druz ha trenk eus muzellou Soaz.

**

Glaoda a hojas e benn hag e skoaziou, hag a gendalc'has gant e zervichou: « *Warc'hoaz, e soñje ennañ-e-unan, e vo gwelloc'h an traou, pa vo kouezet ar barrad-imor da heul an noz.* »

Met e wreg, pa gontas d'ezhi an abadenn, a cheñchas baz en daboulin, hag a savas war he c'harniou: « *Te n'out nemet eur bugel! En em lezel evelse da veza batalmet gant eun teod flemmus... Warc'hoaz e weli! M'he deus Soaz gwad ruz ha bero en he gwazied, me 'ziskouezo d'ezhi ive n'eo ket dour a zo em re!* »

Ha setu dirollet ar merc'hed e Poullran!

**

An dud a lavar e voe yut ar gaoz, en dervez warlec'h, abred diouz ar mintin e ti Soaz. Ne voe ket a chachadennou bleo, met diwar an hent bras, e veze klevet an teodou o strakal.

Ha diwar neuze, echu ar peoc'h hag an unvaniez e baradoz Poullran.

Dispartl krenn a voe lakaat etre an daou diegez, evel ma n'o defe biskoaz en em anavezet. Echu ar c'hoariou etre ar vugale, darempred ebet ken etre ar re vras. Pep ozac'h diwar

neuze a reas e hent gant e jao dre e zouarou e-unan, evit mirout da vont dre ar straed.

Douar a veze kollet, amzer ive; tro hir a ranked ober; met da vihana, pep hini a c'helle, gant lorc'h, en em anzav ne gile ket dirak egile, hag a gave mat an traou evelse.

An dourig ivez war ar straed en em gave mat en doare nevez: bremañ e c'helle ober e hent evel ma kare; den ne zirenke anezañ diwar e labour, ha mont a rae en dro eus e wella, aketus da greski bepred e lodenn-zouar, hag e zanvez.

Bloaveziou a dremenas evelse. Ar poullou bihan o devoa graet poullou bras; ar raned a c'hoarze enno hag a gane da serr-noz... na den na karr na loen d'o strafullha ken!

Pep ozac'h, start en e vuhanegez hag e ourgouilh, a gave gwelloc'h tremen bep bloaz eun nebeut sizunvezioù o tresa an hent en devoa graet a dreuz e barkeler, kentoc'h eget kila dirak e amezog...

Evit eur wech, ar re yaouank en em ziskouezas furoc'h eget o c'herent...

Gant an amzer, bugale Glaoda ha Saig a oa savet da dud yaouank. Er skol, e kuz d'o zud, o devoa bet tro d'en em welout epad bloaveziou, hag evelse da zeski n'oa ket an amezelen ken fallakr ha ma lavared d'ezo.

Er c'hentellou katekiz, ha diwezatac'h e bodadegoù yaouankiz kristen ar maeziou, o devoa klevet displega, meur a dro, lezenn vras ar garantez.

Hag araok mont da glask lakaat an unvaniez e touez an dud all, warlerc'h an enklaskou o doa graet, bugale Poullran a gomprenas e tleent da genta kiza ar gasoni en o c'hêr o-unan.

Setu ma tigouezas eur sulvez, en eur zont d'ar ger eus an oferenn-bred, Yannig Gerstrad a-unan gant Yvonig ar Penikan: an daou vab kosa eus pep tiegez a en em glevas neuze evit parea Poullran...

Pep hini a lakaas en emgleo ar vugale all, laouen da rei an dorn evit eur seurt labour. Hag eun dervez, ar vugale, e pep tiegez, a stagas gant ar gerent.

Ar c'hrogad kenta avat a voe c'houero: ar pennou-koz a vez kalet, hag an dismegañson a-wechall a zave atao da uhela; ar gerent a zalche start pep hini diouz e du. — A nebeudou ha koulskoude, an dud yaouank a deuas a-benn da freuza, tamm ha tamm, ar voger uhel ha ledan savet gant ar gasoni etre an daou diegez.

Warlene, epad eur veilhadenn Nedeleg, warlerc'h eun taol domino, e voe renevezet, en dro d'eur banné kafe, evit levenez

an holl, liamm ar garantez hag an unvaniez etre an diou familh.

Kaeroc'h: n'eus kaoz bremañ gant kouezerezed ar bourg, ha da sadorn d'an noz, e stal ar perukenner, nemet diwarbenn an doublenn a vo embannet dizale etre bugale Glaoda Gerstrad ha Saig ar Penikan.

An dourig avat a gav kerse: echu e rouantelez veur war straed Poullran! Koz ha yaouank eus an daou diegez oc'h en em zikour da vernia mein dirazañ, eo bet ret d'ezañ kila hep dale. Ha bremañ e kerz adarre, sentus ha soublet, er c'houer merket d'ezañ a-hed an hent.

Evelato en despet d'an dismegañs graet d'ezañ, e kemer plijadur o vuskana gant e zour sklaer, d'an unvaniez distroet e baradoz Poullran.

FALC'H-AR-PRAD

« Ar Pesk Aour »

Koanta ha plijusa romaut bet embannet betek-hen e e brezoneg, a lavar Arvor.

Gwir eo, na koantoc'h na plijusoc'h n'am eus kavet.

Lennit' ta « Ar Pesk Aour » displeget en eur brezonek flour gant Roparz HEMON,

skeudennet dispar gant R. MICHEAU-VERNEZ.

Lennit « Ar Pesk Aour » a lakay ac'hanoc'h da skrijan.

Imprimerie Centrale de Rennes

7, Rue des Francs-Bourgeois — Rennes

PRIZ : 20 lur

KENSTRIVADEG AR C'HATEKIZ BREZONEK

Eur c'hant hanter a vugale (150), eus 25 parrez, o deus kemeret perz er genstrivadeg. Ar re o deus bet an hanter eus ar poenchou — 30 war 60 — a vezo kaset eur priz d'ezo gant ar « Vuhez Kristen ».

ROLL AR C'HOUNIDEIEN

1. Valentin Mescoff, Lamber.
2. Jermána Péron, Brasparz.
3. Mari Gléau, Lamber.
4. Josef Mescoff, Lamber.
5. Mari-Anna Autret, Lamber.
6. Yann Herry, Plouzeniel.
7. Fransez Autret, Lamber.
8. Anna-Mari Henaff, Plogoneg.
9. Odila Fertil, Pouldregat.
10. Soazig Mescoff, Plouarzel.
11. Mark Cariou, Lamber.
12. Alina Morvan, Laniliz.
13. Anna Lucas, Pouldregat.
14. Odila Le Gall, Plogoneg.
15. Yann Abajain, Plouzeniel.
16. Fransina Saot, Ploñger.
17. Mari-Tereza Perrot, Ploñger.
18. Mari Cadlou, Ploñger.
19. Anjela Hensaff, Plogoneg.
20. Fransez Stang, Plougonvelen.
21. Mari-Anna ar Goff, Plogoneg.
22. Mari-Tereza Lansonneur, Ploñger.
23. Suzana Raphalen, Pouldregat.
24. Jermána Poteur, Lamber.
25. Mari Quere, Pouldregat.
26. Jorjeta Moal, Pouldregat.
27. Anjela Peuziat, Pouldregat.
28. Olliv Cariou, Lamber.
29. Yvona Guenneges, Gwitalmeze.
30. Mari-Tereza Costen, Lamber.
31. Viktorina ar Rù, Plougonvelen.
32. Deneza Brellivet, Pouldregat.
33. Odeta Quere, Pouldregat.
34. Selina Raphalen, Pouldregat.
35. Herrietig Joncour, Plogoneg.
36. Mari-Louiza Lucas, Brelez.
37. Yann Callac, Lamber.
38. Jaññ Gahagnon, Lamber.
39. Mari-Jozefa Riou, Pouldregat.
40. Odeta Kervarrec, Pouldregat.
41. Jaññ Bourdon, Pouldregat.
42. Mari-Tereza Castrec, Pouldregat.
43. Jaññ Cam, Plouzeniel.
44. Jermána Jaouen, Lamber.
45. Noël Coum, Gwitalmeze.
46. Tereza Goullou, Plouzeniel.
47. Tereza Douy, Plogoneg.
48. Mari-Tereza Guivarc'h, Plabenneg.
49. Mari-Tereza Gulzien, Lannurvan.
50. Jermána Le Hir, Bourc'h-Wenn.
51. Kristina Gourmelon, Plabenneg.
52. Mari Roudaut, Kerniliz.
53. Louiza Berrou, Trezillide.
54. Yñg Jaouen, Lamber.
55. Anna-Mari L'Hostis, Plougonvelen.
56. Agnès Goullou, Pouzeniel.
57. Yvonna Richard, Ploñger.
58. Simona Le Moign, Ploñger.
59. Anna Le Page, Plogoneg.
60. Albert Jacob, Rosko.
61. Fransez Bosscur, Plougerne.
62. Mari-Tereza Bosseur, Plougerne.
63. Selina Leven, Plougonvelen.
64. Mac'harit Guivarc'h, Mespaul.
65. Monika ar Berr, Ploñger.
66. Mari-Tereza Cadlou, Ploñger.
67. Yvona Roudaut, Kerniliz.
68. Mari-Tereza Conan, Plogoneg.
69. Anjela Guivarc'h, Mespaul.
70. Simona Brenaut, Lannurvan.
71. Yveta Tanguy, Plouenan.
72. Mari-Tereza Letty, Guisenti.
73. Mikael Cozien, Lamber.
74. Mari-Jozefa Kermaidic, Lamber.
75. Yvona L'Hostis, Plougonvelen.
76. Mari-Tereza Kermarrec, Kerniliz.
77. Anna-Mari Guivarc'h, Mespaul.
78. Yann Petton, Lamber.
79. Mari Andre, Lannurvan.
80. Tereza Broudeur, Plougerne.
81. Yvona Floc'h, Plougonvelen.
82. Eliana Carn, Pouldregat.
83. Mari-Tereza Polard, Plabenneg.
84. Jozef Pliandar, Plouzeniel.
85. Anna-Mari Bodiou, Plogoneg.
86. Yvona Lozac'hmeur, Plogoneg.
87. Anna Nihouarn, Plogoneg.
88. Mari Quellec, Plougonvelen.
89. Yvona Roudaut, Kerniliz.
90. Mari-Louiza Petton, Plougonvelen.
91. Helena Poteur, Plougonvelen.
92. Deneza Petton, Lamber.
93. Tereza Fave, Kerniliz.
94. Juljeta Le Grand, Plogoneg.
95. Mari-Tereza Abiven, Kerniliz.
96. Emmanuela Le Roux, Kerniliz.
97. Leontine Jestin, Plabenneg.
98. Yvona Lainé, Plougonvelen.
99. Mari Louboutin, Plogoneg.
100. Yann Gavan, Plouzeniel.
101. Kristine Dagorn, Plogoneg.
102. Yvona Bidon, Guengat.
103. Deneza Roquinarc'h, Lok-Egutner.

BUGALE !

Mall ho poa da anaout roll ar prizioù, evel m'en deus eul labourer mall da gaout an digoll eus e labour.

Holl ho peus lakaet ho poan, ha ma 'z eus lod ha n'o deus priz ebet eo dre ma rank unan bennak chom e lost an ti.

Gant Lamber ez a ar maout.

N'eo tamm ebet souezus, rak bugale Lamber a zo boazet da ober en o farrez, bep tri miz, eun dever katekiz brezonek. Hag en doare-se eo deuet o fluenn da veza lemm hag o deus paket al « lans » war ar re all.

Eur c'halz eus al labourioù a zo skrivet fraez ha renket kempen evel m'am oa goulenet. Meuleudi am eus da rei evit se, dreist holl da vugale Pouldergat, Ploñger ha Brasparz.

Eun nebeut deverioù a zo marellet gant gerioù gallek. Perak skriva : école du Sacré-Cœur, de Sainte-Anne, de Sainte-Thérèse, e lec'h : skol ar Galon-Sakr, skol Santez Anna, Santez Tereza ?

Kavet am eus ivez tammou brezoneg-saout evel : « Doue en deus en em manifestet d'an dud (Plongêr)... drebi mern gant kalz appetit (Plongêr). An ebestet a oue saisisset dre an admiration (Plabenneg). — Eur burzud a zo eun dra drol grêt gant Doue, a lavar eur Gernevodez vihan. — A.-M. M... a ya bep sul da c'houspiou — ha T. F... pa ne vez ket en horitin a ya da c'houspillou. »

Eur burzud n'eo ket eur mister eo, N'oa ket awalc'h skriva : ar burzud brava a gavan eo : « Jezuz a jenchas an dour e gwin », hep konta d'in ar burzud-se. Ret e oa konta ar burzud, hep e eilskriva ger evit ger diwar an Aviel. Lod a gont burzudou ha n'emaint ket en Aviel, hag o deus kollet poeñchou.

En eur barrez (eus bro Leon) ne seblant ket beza striz an urzioù war ar vugale, rak evito holl disenti ouz o mamm n'eo ket eur pec'hed bras. En eur barrez all avat (eus bro Gerne) n'eo ket brao disenti, rak A.-M. Ph... a c'hourdrouz ar pôtrig disenti o lavarout d'ezan : « Ma ne sentez ket e vec'h fustet ! » ; da lavarout eo : ho pezo fest ar vaz.

E-touez an anioù brava da rei d'eur c'hrouadur breizat em eus kavet unan bennak ha n'int ket eus hor bro, evel : Lucie, Boniface, Erasme.

Evit ar pezh a sell ouz an doare skriva em defe kalz a rebechou da ober. Anat eo n'or ket staget da vat da zeski lenn ha skriva brezoneg er skolioù. Nag a c'herioù mac'hagnet ha skrivet en eun doare truezus pe jarsus. A-benn bloaz, fizians am eus, e tevio gwellaenn war ar poent-mañ.

SETU BREMAN EUN TANVA EUS AR RESPONCHOU KAERA A ZO BET GRAET

- Goulenn 1.** — Ar vugale a zesk o relijion da genta ez-vihanik war barjenn o mamm. Deski a ra d'ezo balbouzat eun nebeut geriou, ha dre ma kreskont e tesk d'ezo o c'hatekiz. Goude e vezont kaset d'ar skol e lec'h ma vez peurzesket d'ezo o c'hreansou. (Valentin Mescoff).
- Goulenn 2.** — Bez' ez eus ha ret eo e vefe eun Doue. Penaos e vije bet graet traou ar bed-mañ ma ne ve Doue ebet ? O-unan ? N'em eus gwelet morse metra hag a ve bet graet e-unan. Pa sellan ouz an heol, ar stered, ar mor, an douar, an dud, an anevaled, an distera keijenenn, ar c'haera bokedig, e rankan anzav int kaer hag ez eus ranket kaout unan da ober an traou-se : hennez eo Doue. (Soazig Mescoff).
- Goulenn 3.** — Dre an ene, an den a sonj, a entent, a gompren, a gar; en ene emañ ar volontez. (Mari-Anna Autret).
- Goulenn 4.** — Eur burzud a zo eun dra dreist-natur, en tu all da c'halloud an den. Ne heil beza graet hepken nemet dre c'halloud an Aotrou Doue. Ar Werc'hez, an Aelez, ar Sent a zo gouest d'ober burzudou p'o deus bet aotre digant Doue. (Soazig Mescoff).
- Goulenn 5.** — « Jezuz a bareas eun den bouzar ha mut ». Goude beza kontet brao ar burzud-se, Mari-Tereza Castrec a lavar : « Eur medisin n'eo ket gouest da ober eun dra evelse ».
- Goulenn 6.** — Pa oan dizro eus ar gousperou em boa graet eur frapped c'hoari da c'hortoz poent koan. Goude koan e voe graet eun tammig glabousat e-kichen an tan, goude-se e voe lavaret ar grasou ha pep hint d'e... !ok ! » (Yann Henry).
- Setu aze eur paotr dijipot avat !
« Goude gousperou ez an da zestum bokedou er parkeier ». (A.-M. Bodiou).
- Goulenn 7.** — Setu aman eun tanva eus ar brezegenn graet da Jopig gant Mari Gleau : « Da vamm eo an hini a zo tout evidout, chom a rafe hep debri evit n'az pefe ket naon, hep kousket evit beilha warnout ha dresa da zilhad... Dirak kement a vadelez, gwel, Jopig, pegen bras eo bet da bec'hed ha kompren petra eo kalon eur vamm, »
- Goulenn 8.** — Pa oant bet maeronez evit ar wech kenta e oa d'am niz binan. N'ec'het e oan bet evit kaout eun ano d'ezan. Perak, emeve, ne rofen ket d'ezan eur sant eus Breiz da batron ? Va mamm goz, Doue he fardono, he doa kontet d'in, eun dervez, buhez sant Gwenole. Ha me lakaat va filhor Gwenole. An heol a gavas brao an ano-se. (Jermana Peron).

Gwelet a rit pegement a draou kaer a gaver da skriva pa garer poania. Allo, bugale, Kenavo ar bloaz a zeu. Kendalc'hit da garet ar brezoneg ha d'hen deski gwelloc'h gwella.
Doue ha Sent BREIZ ho pennigo !

MELEGAN.

Ra vezo meulet Jesus-Krist !... Bepred !

Kenteliou Sant Fransez

pe

Kelennadurez an Drede-Urz

SANT-FRANSEZ HAG AR GROUADURIEN

Va Breudeur ha va C'hoarezed ker.

Evit hon Tad sant Fransez, ar grouadurien ne oant ket hepken eur skeudenn eus galloud, furnez pe madelez an Aotrou Doue; bez' e oant ive eur skeudenn eus eil Person an Dreinded en em c'hraet den :

« Pa gave war e hent eun dra bennak hag a zegase sonj d'ezan eus Hor Salver Jezuz-Krist, eme Tomaz Celano, e chome da sellout outan gant karantez ha levenez. »

**

Jezuz en deus lavaret : « Me eo sklerijenn ar bed ». En abeg da-se, Fransez en devezo doujans evit ar sklerijenn; awechou zoken e chomo hep mouga an tan pe e stlapa pell dioutan dre respet evit ar sklerijenn beurbadus :

« Nann, emezan eun deiz, arabat eo ober droug d'an tan ! »

Jezuz en deus lavaret e oa « an dour beo, an eienenn a strink betek ar vuhez peurbadus », hag en deus dibabet an dour evit netaat an eneo dre ar yadiziant... Goude an tan, Fransez a gave kenan an dour; pa welc'he e zaouarn, en em denne en eul lec'h distro, gant aon na vije breset an dour gant treid an dud.

Er Skritur-Sakr e vez graet eus Hor Salver : « ar Maen, ar Roc'h, Bleunvenn ar park ha llienn an draonienn »... E koun eus ar c'homzou-se ha dre respet evit Jezuz, e kerzo hor Sant goustad war ar mein hag en devezo eur garantez vras evit ar bleunv.

Jezuz a zo marvet war ar groaz evit hon dasprena. Ar c'hoad a zegas sonj d'ezan a gement-se hag eus karantez Hor Salver evit an eneo.

Dre vouez ar profed David, Jezuz en deus en em glemmet: « Me a zo eur prenv, emezan, ha nann eun den. » ...Ma kav eur prenv war an hent, Fransez a sonj er glemmadenn-se, ha, dre garantez evit e Vestr glac'haret, e kemer anezan gant doujans hag e toug anezan a-gostez gant aon na vefe flastret gant an dud o tremen.

Jezuz eo « Oan Doue, an hini a lamm pec'hejou ar bed »... Epad e baston eo bet ivez, dre e zouster hag e izelegez, henvel ouz eun oan... Awalc'h eo: Fransez a garo an denved dreist an holl anevaled all; ouz o gwelout hepken, e tirolo alies da ouela.

Eun dervez m'edo o tremen dre-gichen ker OSIMO, e welas eun danvadez e-kreiz eur vandenn givri ha bouc'hed. Kerkent e troas war-du e geneil, Breur Paol, hag e lavaras d'ezan en eur hirvoudi:

« O ! va breur, emezan, ha ne welez ket an danvadezig-se o vont d'noz e-kreiz ar givri hag ar bouc'hed ? Evelse, m'hel lavar d'it, e kerze Jezuz gant douster hag izelegez e-touez ar Farizianed. Abalamour da-se, dre garantez evitan, eo ret kaout truez ouz an danvadez-se. Evit he zenna a-douez ar bouc'hed hag ar givri, ni a breno anezi. »

O welout an Tad ken glac'haret, Breur Paol en em lakaas ivez da ouela, hag i o-daou ha mont da varc'hata an aneval. Pa voe ret paea avat, en em gavjont nec'het-bras; n'o doa netra da rei d'ar mesaer! Eur marc'hadour o tremen en devoe truez outo hag a baeas en o lec'h. Fransez a sammas neuze « e c'hoar an danvadezig » hag he dougas gant evez ha madelez da di Aotrou'n Eskob OSIMO.

Pa gave war e hent denved o vont da di ar c'higer, e veze rannet e galon, hag, e koun ous Oan Doue kaset d'ar maro evit silvidigez ar bec'herien, e tasprene anezo ken lies gwech ha ma c'helle. Nag a hini a savetaas evel-se !

**

Eun den a feiz krenv hag a garantez virvidik e oa eta Hon Tad Sant Fransez; atao e veze o klask Doue evit e garout, ha ken mat e klaske anezan ma kave ar roudenn anezan e pep tra, en traou **bihan** koulz hag en traou bras.

Kemeromp skouer diwarnan; o welout ar grouadurien diniver a zo en-dro d'eomp, sonjomp ervat e galloud hag e madelez Hon Tad a zo en Nenv ha kerzomp difre war roudou an Hini a zo marvet war ar Groaz evit hon dasprena.

Bezomp ivez tud a feiz ha tud a garantez ! !

« Pa n'hellan ket mont d'an oferenn, ec'h adoran Korf ha Gwad va Salver er bedenn, gant daoulagad ar spered, evel pa 'z an d'an oferenn. »

(H. T. St-Fransez)

MEULOMP DOUE !

« Diouz ar mintin, pa sav an heol, e tlefe an holl meuli Doue en deus e grouet, rak hen eo a ro d'ezo sklerijenn evit gwelout pep tra, ha, diouz an noz, pa 'z a da guzat, e tlefent meuli Doue, en deus krouet hor Breur an tan a ro d'eomp sklerijenn e-kreiz an denvalijenn. Ni a zo holl evel tud ganet-dall, met Doue, dre an daou Vreur-se, a ro sklerijenn d'hon daoulagad. »

Evelse e komze sant Fransez... Ha ni, ha kompren a reomp eveltan pegen mat eo an Aotrou Doue ouzomp ?... Evit intent pegen prizius eo ar gweled, a lavare eur sant all, eo ret koll eul lagad ha beza e riskl da goll ivez an hini all. Neuze e kompren. Ha ni, ha kompren a reomp madelez Doue en hor c'henver ?... Ha gouzout a reomp lavarout bennoz d'ezan ? Ha n'omp ket re alies tud all a spered ?

EUR SKABELL...

« Eur skabell evit sevel war-du Doue, ...setu ar pezh a oa ar grouadurien evit Fransez a Asiz. »

(Tomaz a Celano.)

HON ANAON. — MILIZAG: an I. int. LAOT. PLOUNEOUR-MENEZ: A. M. Laurent; PLOUIDER: an I. Prémel-Cabic.

HON OFERENN AR MIZ a zo bet lavaret e kouent ROSGO d'ar gwener kenta 7 a viz maë.

KELEIER EUS AR BREURIEZOU

GWITALMEZE. — E miz C'houevrer diweza ez eus bet 25 bloaz abaoe m'eo bet savet ar Vreuriezh. Evit merka eun dra ken talvoudus, an Tad Medard en deus prezeget eur retred d'ar C'hoarezed eus an 18 d'an 20. D'ar sul 21 ez eus bet graet eur gouel kaër en enor d'an Drede-Urz. En oferenn hag er gousperou, an Tadou Medard ha Brieg o deus displeget pegen talvoudus eo evit santelaat an eneoù ha rei d'an Obererezh Katolik ebestel kalonek, karantezus ouz o nesa ha doujus e-kenver an Iliz.

Breuriezhou ar c'hanton o doa degaset ivez unan bennak da gemer perz er gouel.

Goude ar gousperou ez eus bet roet ar gwiskamant da 13 c'hoar nevez... Betek-hen ez ae mat ar Vreuriezh en-dro, renet en eun doare dispar gant an Aotrou BLEUNVEN... Hiviziken ez aio gwelloc'h c'hoaz !

Taolenn an induljansou. - Mae 1943

Deiz	Gouelioù	Indulj.
12 M.	GOUEL-MEUR S. JOZEF	I. L.
17 L.	S. Paskal Baylon	I. L.
18 M.	S. Feliz a Gantaliz, Kapusin	I. L.
19 M.	Eizved Saint Jozef	I. L.
20 Y.	S. Bernadin a Sien	I. L.
21 G.	S. Krispin a Viterb	I. L.
30 S.	S. Ferdinand	I. L.
31 L.	S. Anjela Merici	I. L.

Da zeiz bodadeg ar Vreuriezh ha tri dervez d'ho choaz I. L.

I. L. = Induljans leun.

EUN TAOL-LAGAD WAR VA BUHEZ : diwar-benn va fedennou araok ha goude ar prejou.

1° E-touez ar pedennou gourc'hemennet gant va Reolenn bemdez, eman va fedennou a-raok ha goude ar prejou. Ha fidel oun d'ezo ?

2° Eun dra a-bouez eo goulenn bennoz Doue war va boued evit ma roio d'in nerz da servija anezan, ha trugarekaat anezan da veza bet ken brokus em c'henver. Ha sonjet em eus e kement-se ?

3° Hirio ez eus eur bern tud ha n'o deus ket peadra da zebri. Pa vezan dirak eun daol leun a draou mat, ha sonjal a ran ennô ?... Ha pedi a ran evito ?... Ha lakaat a ran a-gostez, evito, lodenn ar re baour ?

4° « N'eus forz petra a rit : debri,... eva,... pe eun dra all bennak, eme sant Paol, grit pep tra evit brasa gloar Doue ». Pa vezan ouz taol, ha sonj am eus eus Doue, a vag an holl dud evel ma vag labousedigou an nenv ?

5° Ha n'em eus ket dlezet va fedennou gant mez rak an dud ?... Ha mat em eus graet va fedennou, n'eo ket hepken araok, met ivez goude va frejou ?... Ha graet em eus ar pezh a zo em galloud evit lakaat tud va zi da lavarout ar pedennou-se ?... Da vihana, ha roet em eus skouer d'ezo... Va Reolenn eo !

« Bevit e doujans Doue... ha n'ho pezo aon ebet rak an dud. »

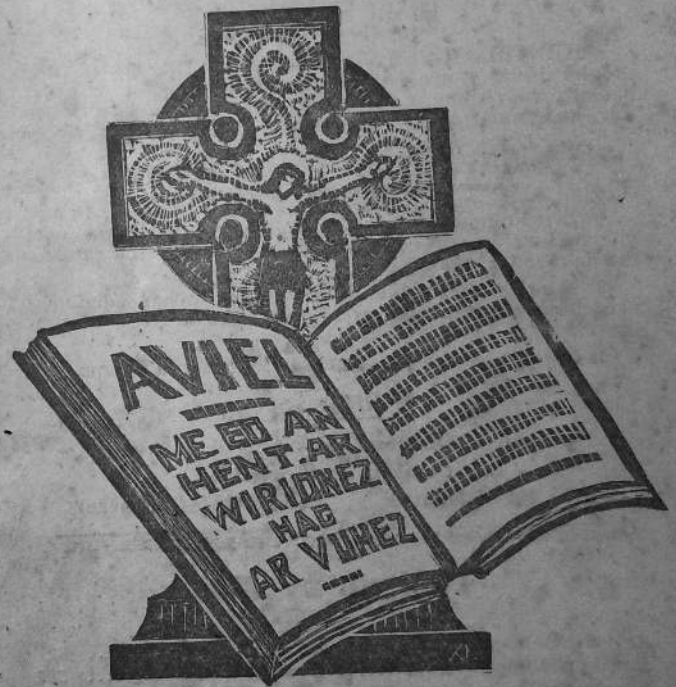
(Hennevedigez Jezuz-Krist).

Imprimerie Commerciale de la « Dépêche de Brest »
25, rue Jean Macé, Brest

Le Gérant : G. LEQUÉAU.

(Cum permissu superiorum)

AR VUHEZ

KRISTEN

N° P. C. 411

KELAOUENN VIZIEK

ADKOUMANANTCHOU

Koumanant ordinal : 20 lur

Koumanant a enor (gant perz e 365 oferenn) :
25 lur

Taolit evez mat !

« KENTELIOU SANT FRANSEZ » ne vezont mui moulet distag diouz « Ar Vuhez Kristen ». War ar peder bajenn ziweza eus « Ar Vuhez Kristen », e kavot, bep miz, kelennadurez an Drede-Urz.

KOUMANANTCHOU

1° Evit koumananti a-nevez, roit atao hoc'h adress evel ma oa war an niverenn diweza, ha ma vez ret, goulennit da-c'houde chanj anezi.

2° Ma tigasit asamblez koumanantchou hag adkoumanantchou, dispartiit mat ar re-man diouz ar re-se war ho lizer.

3° Skrivit pep tra fraez, aes da lenn ha da entent.

SKRIVA DA :

Monsieur le Directeur de « Ar Vuhez Kristen »

Convent des Capucins

C. C. 209-81 Nantes ROSCOFF (Finistère)

Taolenn ar Miz

	PAJENN
Ar gouelioù kristen eienennou a joa.....	291
Jezuz-Krist hag e relijion.....	292
Bezomp truez.....	295
Sorc'hennou Yaou Digredenn.....	296
Plac'h yaouank foll.....	298
Ar brezoneg en oberou yaouankiz.....	301
Brezel d'ar giziou divalo.....	303
An YKAM d'ar Werc'hez Vari.....	304
Santez Anna ha Nikolazig.....	306
I. V. ar Porzou, I. V. Kernitron.....	308
Paour-kaez Aotrou-Maer.....	310
Da betra eo mat ar relijion.....	313
Lodig ar pardon.....	314

AR GOUELIOU KRISTEN EIEENENNOU A JOA EVIDOMP

En amzeriou rust ma bevomp enno, eo rouez ar bannou levenez a deu da bara a-zioc'h hor c'halonou.

Penaos gellout en em laouenaat, evit gwir, pa zellomp ouz stad ar bed paour, pa welomp ar brezel o kenderc'hel gwasoc'h eget biskoaz, oc'h hada tu ha tu an dismantr-hag ar maro...

Ne c'hellomp ket koulskoude tremen hep eun tamm levenez bennak war an douar !

Ezomm hon eus da veza kennerzet e kreiz hon trubuilhou...

A drugarez Doue, gant an hañv deuet en-dro, setu digoret ivez poent ar suliou bras hag amzer ar pardonioù.

Ar suliou bras, ar pardonioù, ha n'int ket, evidomp-ni kristenien, an eienennou krenva ha c'houeka a joa, war hent ar vuhez-mañ ?

Petra' zo gouest d'hor freatzi gwelloc'h en hon ankenioù eget ar gwel eus madou dispar an nenv ? Hogen, o lakaat dirak daoulagad hor spered misterioù kaera ar feiz, gloar ha galloud hor sent patron, ar gouelioù kristen a deu da startaat ennomp ar feiz, an esperans hag ar garantez, en eur ger, da rei d'eomp evel eun tanva eus peoc'h ha dudi ar baradoz.

Met sklaer eo, evit ma vezo ar gouelioù kristen eienennou a joa evidomp, eo ret d'eomp, evel hon tud koz gwechall, ober anezo gouelioù hon ene, deizioù a bedenn.

Ret eo d'eomp kemeret perz enno a galon hag a spered, en em unani gant an Iliz, a fell d'ez i e teufemp d'en em bourchas atao gwelloc'h gwella da c'houel peurbadus an neñv.

Ar V. K.

**Daoust da labourioù
pounner an Eost, n'an-
kounac'hait ket kofes ha komunia da c'houel
“Marla-hanter-Eost”.**

JEZUZ-KRIST HAG E RELIJION

PEDERVET LODENN

PENAOB BEVA KRISTEN (kendalc'h) :

II. - RET EO STOURM

Jezuz n'en deus ket prometet e rouantelez d'an dud lezirek. « Rouantelez an nenv a c'houlenn beza kemeret dre nerz gant labourerien. » — « N'oun ket deuet, eme Jezuz, da zigas ar pecc'h, met ar brezel », n'eo ket ar brezel etre an dud hag etre ar poblou, met ar brezel etre ar mad hag an droug.

ENEBOURIEN AN DIABARZ.

Ennomp da genta ez eus kalz enebourien hag a stourm ouz mennadou Doue, hag a vir ouzomp da labourat a-unan gantan.

Bez' hon eus techou ha n'emaint ket hervez an urz : our-gouilh, avaristed, avi, luksur, gourmandiz, buhanegez ha diegi. — Techet omp dre natur da vont wardu ar pezh a blij d'hor c'horf, awechou zoken en eun doare spontus. Eun dizurz eo kement-se. An techou-se a sav diwar hor boazamanchou, diwar hor gouenn, diwar ar gelennadurez hon eus bet. Egiz m'emaomp, emaomp; met diwallomp diouz an dizurz lakaet en hon natur gant pec'hed hon tad kenta.

Araok ar pec'hed-se e oa urz e natur an den : ar c'horf a blege d'ar spered; ar spered d'e dro a blege da Zoue. Met Adam dre zisentidigez en deus daoubennet an traou. Ret eo breman adkavout ar c'hras ha poania da adlakaet pep tra en e zres.

ENEBOURIEN AN DIAVAEZ.

N'emaomp ket hon-unan er bed. Bez' hon eus da zarempredi gant tud all, lod mat, lod fall. Hon nesa a c'hell beza eun enebour. Da ziwall hon eus outan : ouz e skoueriou, ouz e gomzou, ouz e c'hoaperez, ouz e vouse'hoarz. Awechou e klasko hon dougenn war eeun d'an droug : « Malloz d'ar bed abalamour d'e wall skoueriou ! Malloz d'an neb a ro skouer fall ! Gwelloc'h e vefe bet d'ezan beza silapet er mor gant eur maen-milin stag ouz e c'houzoug. »

AN DIAOUL.

Ret eo d'eomp c'hoaz diwall diouz an diaoul. Jezuz en deus desket d'eomp ez eus diaoulou, aelez fall, drouk-sperejou, en em

savet enep Doue, kastizet gantan ha chomet kounnaret en e eneb hag eneb e oberou.

Bez' ez eo an enebour avius a zeu da hada draog etouez hor gwini; ar spered tenval ha ne anzav ket beza bet trec'het pa gasomp anezan diwar hon tro hag a zistro gant seiz diaoul all da lakat ar sesiz endro d'hon ene. Bepred eman, o trei hag o tistrei endro d'eomp, o kinnig d'eomp ar pec'hed, o saotri hor spered hag hor c'halon, o klask tenna diganeomp sklerijenn ar feiz.

TREC'HI A C'HELLOMP, TREC'HI A DLEOMP HON ENEBOURIEN.

Krenvoc'h omp egeto. N'emaomp ket hon unan o labourat; Hor Salver Jezus-Krist, sturier hor buhez, n'hon dilezo biken : « Doue a zo feal, a lavar Sant Paol, ne lezo ket ac'hanomp da veza touellet dreist hon nerz. » Stagomp eta gant labour ar vuhez kristen, heb aon, met ivez hep konta re war hon nerz hon-unan. Doue ne ray ket e-unan hor silvidigez; ret eo d'eomp en em zikour.

RAK-SE TAOLOMP EVEZ.

« Beilhit », a lavar d'eomp Hor Salver. Bezomp eta war evez; gwelomp hep damanti e pelec'h ema hon tu gwan, pere eo hor gwasa techou. Ne dalv ket d'eomp serri dirazo hon daoulagad. Gwelomp ivez penaos dont a-benn outo. N'en em lakaomp ket war var da goueza er pec'hed. Gouzout a reomp e pelec'h ez eus riskl evidomp. Diwallomp.

GREOMP PINIJENN.

Hor c'horf dalc'het war eul labour startoc'h-starta — hep beza re start koulskoude — a zeu da grenvaat ha da wenvaat. Hon ene ivez. Hor bolontez a hell startaat, trec'hi ardou an drouk-spered, herzel ouz an techou fall, gant ma vo laket da labourat, d'ober traou hag a goust d'eomp evel sakrifisou, pini-jennou, yuniou, da voustra war hor gwall youlou, da gabestra hon natur.

Digemer a galon vat hon deveriou a stad a zo unan eus ar gwella doarèou da reizha hor bolontez.

BEZOMP VERTUZUS.

Kemeromp boazamanchou mat evit beza vertuzus evel dre natur. Bale, skriva, lenn a reomp breman hep poan ebet dre m'hon eus en em voazet ouz an oberou-se. Bez' e hellomp, gant hir amzer, dont da veza leun a baslanted, a zouster, a lealded, a c'hlanded. Seul vui ma reomp aktou a vertuz, seul aesoc'h ez

int d'ober. Eur pleg tapet mat a chom. Poaniomp eta da veza vertuzus evelse, nebeut ha nebeut, hep morse faligaloni.

BEZOMP EBESTEL.

Labouromp da c'hounit eneoù all da Zoue hervez ar bedenn a reomp hep mintin : « **Ho rouantelez deuet d'eomp** ». Aesoc'h e vezo d'eomp en em santelaat hon-unan pa glaskimp a zevri gounit hor breudeur. Pa sonjimp nebeutoc'h ennomp hon-unan, en hon trubuilhou, evit truezi muioc'h ouz ankeniou hon nesa, ni a gavo an tu da santelaat hon ene.

PEDOMP.

« **Hepdoun-me ne reoc'h netra vat** », eme Hor Salver. « **Ober a hellan pep tra, krenvaet gant Jezuz** », a lavar Sant Paol. Fazio a rafemp o kredi, dont a-benn eus hor silvidigez dre hon nerz hon-unan. Bepred eo hon eus ezomm eus sklerder ha sikour an nenv; bepred eta eo e tleomp en em erbedi ouz Doue. Evel ma lamm ar bugel etrezek e vamm, p'en deus aoun, evelse e tleomp lammat wardu Doue evit goulenn nerz, madelez, sklerder, hag an dra-se kant gwech bemdez, mar d'eo ret. Morse ne skuizimp hon Tad a zo en nenv. Pedomp a galon ha n'eo ket a c'hinou hepken, evit lavarout da Zoue ar pezh a sonjomp, ar pezh a santomp, ar pezh a fell d'eomp. N'emaomp ket hon-unan o pedi. Bez' ema ar sent, ar sentezed, ar Werchez Glorius Vari, dreist-holl, o pedi a-unan ganeomp.

Petra ray buhez d'an holl draou-se ? Ar garantez.

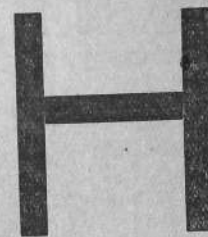
KAROMP AR VUHEZ DIVIN.

Ne dalvezfe ket ar boan d'hor Salver Jezuz-Krist beza deuet war an douar, beza diwasket poan, beza maro war ar groaz, mar ne zigorfemp ket hon ene, frank ha ledan d'e vuhez. Ya ! Kredomp e Doue, e karantez Hor Salver, e talvoudegez e zonezon, e nerz an had peurbadus taolet en non ene gant ar vadiziant. « **Klaskit da genta rouantelez Doue hag e lealded, a lavar Jezuz, hag e kavoc'h an traou all war ar marc'had.** »

KAROMP AR STAD A C'HRAS.

Petra ne ra ket an dud evit mirout pe evit adkavout yec'hed ar c'horf ?... Eur yec'hed ha ne bad ket, kaer ' zo ober... Ni, kristenien, greomp gwelloc'h evit yec'hed hon ene, evit ar vuhez a bado da viken e gloar ar Baradoz. Rak-se kasaomp ar pec'hed. Komprenomp ar resped a dleomp da gavout evit hor c'horf, templ ar Spered-Santel, santelaet gant ar gomunion. Greomp pep tra evit brasa gloar an Aotrou Doue.

BEZOMP TRUEZ !...

HIRIO ez eus eur bern tud gwasket gant ar boan... Eman eta an eur da ziskouez ez omp kristenien wirion, ha da gaout truez...

TRUEZ OUZ AR RE GOZ hep ti..., hep tan..., den ebet da ober war o zro ha da ziskouez d'ezo eun tamnig teneridigez...

TRUEZ OUZ AN TIEGEZIOU... hep labour, hep bara, prest da fallgaloni... hag ive da gaout avi ha kasoni ouz ar re-all...

TRUEZ OUZ AN DUD PAOUR kollet ganto pep tra... betek o zammig dilhad, betek ar gwenneg diweza, ha n'ouzont mui e pe du trei...

TRUEZ OUZ AR RE YAOUANK dilabour, ...kollet ganto pep fizians da sevel eun deiz eur familh... hag en d'arjer marteze da goll o ene e-kreiz fallagriez ar bed.

TRUEZ OUZ AR VUGALE GEIZ dilezet gant o zud, naon d'ezo ken abred, ha savet hep feiz na reiz...

TRUEZ OUZ AR VUGALIGOU ha n'o deus, evit kavell, nemet sier pe druilhous taolet war an douar yen...

TRUEZ OUZ AR BRIZONIDI ken pell ' zo en harlu... hag ouz o zud ken pell ' zo ouz o gortoz...

TRUEZ OUZ TUD PINVIDIK a zo ha n'ouzont ket rei aluzen... D'ar re-se, roomp, ni, eun aluzen... aluzen eur bedenn evit ma krogo en o c'halon tan ar garantez.

TRUEZ OUZOMP HON UNAN... Da zeiz ar varn ziveza, e lavaro ar C'hrist ar c'homzou-man : « Me am eus bet naon ha n'hoc'h eus ket roet d'in da zebri; noaz oun bet, ha n'hoc'h eus ket roet d'in dilhad da wiska. » Arabat e veje ar c'homzou-se evidomp !

TRUEZ ETA OUZ KEMENT POAN A ZO ! Muioc'h eget bis-koaz, sonjomp ervat e lezenn vras ar garantez, ha bezomp diskibien d'Hor Salver Jezuz-Krist !

Digarez dastum teil : lorc'h, brud vat pe leve,
An dud, kalz anezo, a gas da goll o ene.

Sorc'hennou Yann Digredenn

AN ILIZ A ZO ENEP AN DESKADUREZ !

ETU aze adarre eur mell gaou dislonket gant Yann. Evit an deskadurez eo bet an Iliz a-viskoaz er penn kenta. An Istor a ziskouez ne oa ket a skoliou, *hini ebef*, evit bugale ar bobl munut, a-raok donedigez Hor Salver.

Met, eun den « desket » evel Yann, ne oar ket an Istor.

Ar wirionez a zo kasas d'an nep a zo kablus. He c'hlevout a ray, koulskoude.

An Iliz eo, ar Babed eo a zo bet da genta o sevel skoliou bihan hag o skignna an deskadurez e-touez an dud paour, n'eo ket hepken e Rom, met c'hoaz en Itali, e Bro-C'hall, er Spagn. Ken gwir eo an dra-se ma 'z ae droug

e pennou bras ar broiou o welout e raed eun dra bennak evit an dud dister.

Setu aman petra lavare Julian an Nac'her, eun den kriz ha skanv-benn: « *Ma n'eo ket eur vez gwelout ar gristenien o sevel skoliou evit bugale ar sklavourien !* »

N'eo ket dec'h eta nag araok dec'h eo bet staget an Iliz da rei deskadurez d'ar bobl. Ar re a lavar n'oa ket a skoliou evit netra araok an Dispac'h hag ar Republik, a zo glabouserien ha gaouliaded.

En amzer goz, e Breiz-Izel, e oa muioc'h a skollou bihan eget na sonjer. Ar skoliou-se a oa kaset en dro ha renet gant belegen; n'oa nemeto oc'h ober skol d'an dud diwar ar maez d'ar mare-se.

An Eskibien ne ehanent da rei urziou striz evit ma vije savet e pep parrez eur skol ha lakaet e penn ar skol-se mistri dibabet gant ar bersoned. Petra veze desket er skoliou-se? Nebeutoc'h a draou distrantel eget breman. Desket e veze da genta ar c'hateklz — ha goudeze e veze desket lenn, skriva, konta.

A nebeudou, ar venec'h hag al leanezed eo a gemeras ar garg anezo.

Er 17th kantved e oa eur skol e pep parrez.

Pa zirollas an Dispac'h ruz e oa e Frans 24 skol uhel; 572 skolañ, enno 72.000 skolañ. War an niver-se e oa ouspenn an hanter hag a rae o studi evit netra. Bez e oa ive skoliou-parrez. Pet a gav d'oc'h? Ouspenn 130.000. Enebourien an Iliz o-unan a anezav eo resis ar chifrou-se. Deski ar vugale eo bet a-holl viskoaz preder an Iliz. Meur a gant vloaz a zo abaoe ma 'z eus savet urziou breudeur ha c'hoarezed evit kelenn ar vugale.

Plou n'anavez ket Frêred Sant Yann Vadezour a Zal, frêred Lamennais, frêred sant Gabriel a ro deskadurez da eun hanter million a baotred en hor bro? Evit ar merc'hed ez eus c'hoaz muloc'h a leanezed. Leanezed ar Spered-Santel, ar « *seurezed gwenn* », 4.000 anezo, holl ginidik a Vreiz, war bouez nebeut. Kaout a reer c'hoaz: leanezed ar Werc'hez dinamm eus Sant Mean — leanezed Kermaria — leanezed ar Furnez — leanezed Providans Krehen, leanezed sant Jozef Kluni — leanezed Broons — holl e roont deskadurez, ha deskadurez eus an dibab da eur million a werc'hed e Breiz; ha kement-se hep kaout, betek a-nevez 'zo, skoazell ebet digant ar Gouarnamant. Skoazell? brezel ne lavaran ket.

Tri ugent vloaz 'zo emeur oc'h ober d'an dud santel-se eur brezel digar. Serret ez eus bet 20.000 skol gristen e Frans. Brao eo dont goudeze da gana emañ an Iliz enep an deskadurez.

Daoust da-se, kaer a zo bet, ar skoliou kristen a zo adarre ken beo, ken niverus ha biskoaz. Bremañ, evel gwechall, an Iliz a gendalc'h da skignna an deskadurez e-touez an dud hag ar vugale skoliet ganti a zo alles barrekoc'h eget ar re all.

Enor ha meuleudi d'an Iliz da veza bet kenta, ha da veza atao gwella mestrez-skol an dud paour hag izel.

MELEGAN.

N'eo ket ar glabouserien nag ar begou bras eo a sikour adsevel -ar vro. met -an dud a labour bemdez da zegas eur wellaenn bennak en o buhez, dre garantez evit Doue hag an nesa.

:- PLAC'H YAOUANK FOLL :-

*Ar rimadell-man a c'hell beza displeget
er frikoïou pe er peziou-c'hoari...*

Ano ar plac'hig skanv-benn? Janig Flao.
N'eus ket da laret nann: eun ano brao!
N'eo ket eur gwall-blac'hig... pell ac'hano!
He dremm a zo ken koant hag he ano.
Diwar he fenn pep hini ' lar e c'her:
« *Eun eostik* » eme lod, « *eun alc'houeder*
Eme lod all; « *eun tammig marmouzez* »,
« *Eur verc'hodenn* », « *eur goant a ziaoulez* »,
« *Eun êlig eus an nenv* », « *eur c'hoz strakell* »,
Bep seurt ' vez laret eus an dimezell.

✱

Met an dud fur, an dud a skiant vad
Ne garont ket sellou he daoulagad...
N'eo ket drouk koulskoude ar plac'h vihan!
Bez 'z eo 'vel eur blijadur hag a gan,
'Vel eun nevez-amzer o vousec'hoarzin,
'Vel eur boked o vleunia d'ar mintin...

✱

Ar pez a garit, ar pez hoc'h eus c'hoant,
Setu aze Janig ar plac'hig koant.
Sellit ouz he daoulagad oc'h hunvreal,
Sellit outi p'ema-hi o tansal!
Nag a c'houez vat a daol pa dremen
En eur fringal evel eul luc'hedenn!
Na ped kalon tapet en he roued,
Nag a laboused donv en he c'haoued!
Sellit outi dirak he meleour
O lakad bleud ha liou war he dremm flour...
Ha gwelit anezi skulz, pa deu an noz,
O koueza 'vel ma kouez ar boked roz...

✱

Ha c'hoant hoc'h eus c'houi gouzout he c'hredenn?
Gouzout ar pez a lar en he fedenn?
— « *Me ' gred, eme Janig, en dilhad brao,*
En amourusted hag er jabadao;
Me gred er bleud riz hag er podig yod,
Er vazig ruz da liva va diouchod
Hag el liou du d'ober va malvennou
Hag e maged ar sigaretennou...
Me ' gred ez eo ret mont da heul ar c'hiz,
Chanch tu d'en em wiska, diou wech ar miz,

Me ' gred er vroz verr hag er c'houzoug noaz,
Hag e vertuz an dud o deus kant vloaz.
Me ' gred er pôtr a oar c'hoari koukou
Ha mouchig-dall, ha furcha godellou...
Er madigou, likuriou ha kafe,
Dreist-holl, me gred ennout, o liberte!
Ar relijionou ' zo eun dra vat
'Vit va matez, 'vit an dud paour a stad,
Evit ar merc'hed koz, tort, luch pe gamm,
N'int ket evidon-me plac'h yaouank flamm.
Kredi ' ran ez int sot ar merc'hed koant
Ne glaskont ket plijadur leiz o c'heant
Amzer 'm o da furat pa vezin koz!
Ac'han di ez eus pell, ha da c'hortoz,
Gant ar bleo gwenn, an oad da veza fur,
Me a redo noz-deiz d'ar blijadur.
Kredi ' ran en eured a c'hiz neve
Grêt d'ar pardaez ha foeltret d'ar beure,
Hervez ar c'hoant, hervez ar faltazi...
Perak karantez evit dimezi,
Pa c'hellan heuilh lezenn ar blijadur
Hep kemer poan na genel krouadur? »

✱

Kredenn Janig a zo aes da gompren:
N'eus ezomm ebet da glask beleien,
Nag eskibien, na pab d'he displega...
Met petra ' deuo Janig da veza
Gant an amzer da heul eur seurt kredo?
Selaout ac'hano ha c'houi ' ouezo:
Henvel eo breman ouz eur wespedenn
O c'hournijal a fleurenn da fleurenn,
Paotred, merc'hed, diwallit ouz he flemm:
He lagad ' zo skler hag he zeod ' zo lemm...
Ar wespedenn a dro e keilhenenn
Evit louza kement a gav kempenn...

✱

Pebez buhez! en eur sellet outi
Ez oc'h prest da grenvi gant an avit!
Nag a verc'hed ne gaver ket atao
Hag a zo henvel poeh ouz Janig Flao!
Setu perak, me lar: krena ' c'heller
Evit priedou yaouank hon amzer,
Rak, eun dra zo: pa gemer eur follez,
Gant he fenn brell, stad ar briedelez,
Ne welan ket e teufe d'ezhi skiant,
En eun devez, da heul ar sakramant.

Ar ger « ya! » laret ebarz an ti-kêr,
 Asiaret en iliz dirak an aoter,
 N'eus ket galloud da janch eur c'hrih skanv-benn
 En eur verienenn... nag eur wespedenn
 En eur wenanenn, na kolo e plom...
 « Foll arok eured, Foll warlerc'h e chom. »

**

Sonjit e kement-se, va mignoned,
 Paotred yaouank, pa choazoc'h eur pried.
 Ar pezh eo bet setu ar pezh a vo,
 Mar d'eo bet foll, ken foll all e chomo,
 Ha c'houi, merc'hed, poagnit da veza fur
 Arôk kemer, en tiegez, ar stur.

F. G.

Ha galleg-saout adarre...

Chopig a zo bet o tiwall ar saout...

- Mamm, tou' les vaches sont parties en breskign.
- Quoi tu as fait alors ?
- Monter sur le talus je suis été obligé de faire.
- Monter sur le talus, ma Doue ?
- Voui, mamm, et si j'aurais pas été monté dessus, je serais été tourté et ruilhet avec elles.

GWIRBATER.

Er miz a zeu...

C'houi a lenno... "Mari Bragou"
 eur rimadell fentus eus re fentusa...

AR BREZONEG EN

" OBEROU YAOUANKIZ "

« Ar veleien a zo er parrezioù evit skigna ar relijion, ha lakaat karout an Aotrou Doue; nann avat evit deski brezoneg d'an dud. Eur yez n'eo evito nemet eur benveg... »

Setu ar pezh a skriv d'in eur mignon.
 Kompren a ran.
 Gouzout a ran ez eus parrezioù hag a zo divrezoneget.
 Gant tud ha n'ouzont ket a vrezoneg, dever ar beleg eo mont e galleg.

Sklaer eo !
 Gouzout a ran zoken ez eus diaezamanchou evit ober gant brezoneg en « oberou yaouankiz », ha muioc'h-mui marteze.
 Gouzout a ran ivez e c'hellfe kalz an « oberou yaouankiz » evit ar brezoneg,
 gant eun tammig bolontez vat.

Gwelomp petra da sonjal eus an diaezamanchou.
 Niverus int, perak hen nac'h ?

**

a) Ma 'z eo aes kaout soniou brezonek, ar peziou-c'hoari a zo rouesoc'h, ha ne ouezer ket atao ouz piou en em f rei evit kaout anezo.

Gwir eo.
 Ezomm a vefe da ober eur c'hask piz war an holl beziou a zo bet savet e brezoneg; da voula ar re a zo bet chomet diembann; d'o lakaat holl etre daouarn eul leorier bennak a vefe karget d'o gwerza. Ezomm a vefe da sevel peziou nevez ha diouz doare an amzer vremañ.

Krog da « Genvreurez ar brezoneg » !
 Roomp eun tamm amzer d'ez!

Da c'hortoz ez eus eur bernig mat a beziou brezonek, brao hag aes da c'hoari, a gaver e « Feiz ha Breiz », e « moulerez ru ar C'hastel », pe gant an Aotrou Chaloni Fave hag all... hag a chom da loueda !

Ne gemerer ket ar boan d'o c'hask,
 Ken troet ma 'z or gant ar gallegaj !

**

b) Beza ez eus er patronajou, bugale, tud yaouank, n'o deus morse lennet brezoneg.

Re all ne blij ket d'ezo en em ziskouez e peziou brezonek !

Gwir eo adarre.

Kavet em eus anezo war va hent.

Peurliesia ne vezont ket diaes da ziarbenn, pa vez c'hoant
ihen ober.

Pegait a zo ret evit deski lenn brezoneg, p'en em lakaer, da
dud hag a oar lenn galleg hag a gomz brezoneg ? Hag o deus
bet tro da zeski marteze ar c'hatekiz brezonek...

Gant ardou ha gant mez eo e vezont peurvuia. Eur gentel
a rafe mil vad da gas an ardou diouto.

*
**

c) Ar plac'hed yaouank a zo sot-magn gant ar galleg. Ne
gavont mui ar brezoneg diouz o doare, ha ne vezont morse ken
« enoret » eget pa gomzer d'ezo e galleg.

Gwir eo ivez.

Daoust hag eur rezon eo da blega da bennou goullo ne welont
ket betek beg o fri ?

Hag abaoe peur eo eur vad maga ourgouilh ha diskianterez
ar pennou foll ?

Ar plac'hed ne vijent ket hirio ken troet da zisprijout o
brezoneg, ma rafe an holl gelennerien o dever.

Nag a bet a dlefe bleina, hag a zo bleinet !

*
**

d) Aesoc'h eo ober ar bodadegoù e galleg. Dilabouroc'h eo.
Trei e brezoneg ar bernioù paper a zeu eus Paris, skrivet gant
Parizianed evit Gallaoued, a zo kudenn awalc'h.

Gwir eo c'hoaz.

Ha rener bras an Y.K.A.M. en deus her c'homprenet. Er
bloaz-mañ yaouankiz kristen ar maeziou a c'hell ober o studia-
degoù diwar eul levrig brezonek savet a-ratoz evito.

Ober gant ar galleg pa ranker !

Ober gant ar brezoneg pa c'heller !

Da vihana, diwall atao da deurel dismegans war ar brezo-
neg. Lakaat ar re yaouank da garet ar brezoneg,

da zerc'hel d'ar brezoneg,

zoken — dreist-holl ! — pa raer gant ar galleg.

Lakaat al louzaouenn e kichen ar c'hlenved !

An dra-se da vihana n'emañ dreist galloud den ebet.

Ha studia muioc'h ar brezoneg, evit gellout aesoc'h hen im-
piija.

Daoust hag ez oun direzon o c'houlenn kement-se digant
BRETONED ? !

S. S.

BREZEL D'AR GIZIOU DIVALO !

E miz C'houevrer diweza, ar C'hardinal SCHUSTER, Arc'hes-
ep Milan, en deus skrivet da dud fidel e eskopti enep ar gizioù,
ur « modou » divalo... Difenn krenn a ra mont d'an iliz ouz
ur merc'hed n'eo ket goloet o divrec'h penn-da-benn, na zougont
loerou ebet, na ziskenn ket o dilhad izeloc'h eget ar pennou-glin,
pe eo dizolo o gouzoug en eun doare divodest.

Ar vugale — paotred ha merc'hed — ne dleont ket kennebeut
mont en ilizou, o divrec'h nous pe gant dilhad ha ne ziskennont
ket da vihana betek ar pennou-glin.

Evit mont da gojes ha da gomunia, ar merc'hed a zo difere-
nt outo beza diskabell ha kaout o dremm pe o muzelloù aet.

Ar bersoned, ar re-holl a zo e penn an ilizou, relijiuzed hag
all, a zo karget, e koustians, da veilha evit ma vezo heuliet mat
ar gourc'hemennou-man.

Kement e talc'h ar C'hardinal Schuster da gement-se m'en
deus aotreet sevel, e pep parrez, strolladoù tud a volonteze vat
hag a spered kristen gwirion, a dle, da sul dreist-holl, en em
lakaat e-tal doriou an ilizou ha, gant madelez, met didruet,
e tiarbennint kement hini na vezo ket gwisket dereat.

Ha n'eo ket mantrus e vije ret ober kemend-all da gristenien,
en amzer-vreman ? E pelec'h eman eta o spered kristen ? E pe-
lec'h eman furnez ar yaouankizoù ? E pelec'h eman dreist-holl
skiant vat ar mammou ?

Itron Varia Fatima en em glemme ouz ar gwiskamanchoù
divodest hag a zisklerie e vije, abalamour d'ezo, kouezet darvou-
dou rust war ar bed... Stouaz !... kouezet int.

Peur e teulo an dud da zigeri o daoulagad ha da ziskouez
muioc'h a zoujans evit lezenn Doue, evit e ilizou, evit e sakra-
manchoù, evit o nesa, Hag... evito o-unan ?

“ Spontet e vezo kalz merc'hed pa
glevint, da zeiz ar varn, an Aotrou
Doue o tamall d'ezo ar pec'hejou o de-
vezo bet lakaet ar re all da ober dre o
gwiskamanchoù divodest. ”

(Hon Tad Santel ar Pab.)

Konsakret

eo

breman

an

d'ar

Werc'hez

Vari

O Gwerc'hez Vari,

grit ma

vezo

hor yaouankiz

dispont

glan

seder

ha

salver.

O Gloriosa Virginum

(A c'hell beza kanet war an ton latin)

Itron ha gwerc'hez benniget,
 Kanmeulet dreist an holl stered,
 Da grouadur hoc'h eis maget,
 An hini en deus ho trouet.

Gant ho frouez hoc'h eus daskoret
 Ar pezh he doa kollet Eva,
 Ma c'hell antren en nenv breman
 Ar re o deus keuz d'o fec'hed.

C'houi eo an nor sklerjennet
 E teu drezi Doue er bed,
 Kanmeulomp holl gant levezeg
 Feunteun c'hlan dour ar vuhez.

Jezuz, Mab Doue benniget,
 Deuet da veza Mab ar Werc'hez,
 D'eoc'h, ha d'an Tad ha d'ar Spered
 Enor en holt beurbadelez.

M. GLANNDOUR.

≡ Biken treitour, kentoc'h mervel !!! ≡

Santez Anna ha Nikolazig

Aman e we lot penaos
eo deuet Santez-Anna-
Wened, pe Keranna, da
veza eul lec'h ken brudet.

(*Diwar levr an Aotronez*)
BULEON HA GARREC

Pennad IX.

**ALLAZ ! ALLAZ ! NEC'HAMANT ADARRE DA
NIKOLAZIG.**

Endra ma teue tud Keranna da welout skeudenn vuzrudus Santez Anna, Nikolazig hag e vignon a gerze adarre war hent ar presbital, o sonjal e rankfe an Aotrou Person, an dro-mañ da vihana, kredi e gomzou.

Nikolazig a ziskouezas d'an Aotrou Person ar peziou arc'hant kavet war e daol, ha goude e tisklerias d'ezan penn-da-benn, penaos en doa dizoloet en e bark, dirak testou, skeudenn goz Santez Anna.

« C'houec'h edomp, eme Nikolazig, ha Lezulit a welit amañ a oa ivez ganeomp.

— Ar pez a lavar Nikolazig, eme Lezulit, a zo gwirbater penn-da-benn. »

An Aotrou Person a seiaouas an eil hag egile. Met chom a reas ken diskredik ha biskoaz; mont a reas, zoken, betek lavarout da Nikolazig n'oa nemet eur pilpouz (hypocrite) hag eur gaouliad.

— « An arc'hant-se, emezan, a zo eun dro-gamm, ijinet ganeoc'h, hag an tamm koad brein hoc'h eus kavet en ho park ne ziskouez netra... Ha petra ' fell d'eoc'h a rafen gantan ?... An diaoul eo a zo o c'hoari ganeoc'h. »

Hag an Aotrou kure, a-du gant an Aotrou Person, a lavaras d'e dro : « Ret eo beza darzot evit kredi sorc'hennou evelse ! »

N'eus netra d'ober amañ, a soñjas Nikolazig, hag ez eas kuit, goude lavarout eur « c'henavo » doujus, hag hep lezel eur glemmadenn.

An daou gouer a yeas neuze, betek maner an Aotrou a Gerlo-gwenn. Hemañ, fromet o klevout ar c'helou nevez hag o c'houzout an digemer fall bet adarre er presbital, a bedas Nikolazig

da zistrei da di an Tadou kapusin, chomet etre-daou en derc'hent.

Ar re-mañ a selaouas Nikolazig, met war o meno n'oa c'hoaz abeg ebet da sevel eur chapel.

En eur zistrei d'ar gêr, e fellas da Nikolazig ha d'e vignon tremen dre bark ar Bosenno evit gwelout eur wech muioc'h ar skeudenn goz.

Bez ez oa eno, d'ar mare-se, eun niver bras a dud, en o mesk, daou dad kapusin ha daou veleg : an Aotrou Richard eus ar gêriadenn, hag an Aotrou Mazur, beleg-aluzener martoloded ar Roue.

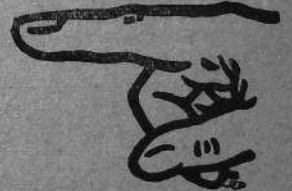
Ar pez a sache evez an holl eo ar skeudenn; ha bremañ p'oa gwalc'het mat ez oa aes gwelout, zoken, plegou he mantell, hag ar pez a oa souezusoc'h, al Hou gwenn ha glaz-mor bet roet d'ez, daoust d'an hir-amzer tremenet ganti dindan an douar.

Musulia ' rae, wardro tri droatad uhelder (1 m.) hag an danvez anezi a oa eur c'hoad kalet kenañ. An daou labourer-douar he lakaas en he-sav war eur c'hleuz; hag ez ejont kuit.

An dervez-se, an eiz a viz Meurz, a oa bet evit Nikolazig, skuizus kenañ, ha koulskoude, en despet d'ar burzud c'hoarvezet en noz diweza, n'oa ket avansetoc'h eget a-raok. Ha bremañ, p'edo an Tadou Kapusin a-enep savidigez ar chapel, Nikolazig a grede ne deuje biken a-benn da lakaat an Aotrou Person a-du gantan.

V. S.

*Lennit mat an
dra-man gant ho
lunedou da sul...*

— Hon Tad Santel ar Pab en deus skrivet eul lizer d'ar bed kristen a-bez. Komz a ra, el lizer-se, diarbenn « Jezuz-Krist hag an Iliz ». Kaout a reoc'h aman diwezatoc'h eun diverra anezan.

— Elec'h ober tan gant « Ar Vuhez Kristen », goude beza lennet anezi, lakit ' ta anezi e pakadou ho prizonerien.

— Daou seurt koumanantou a zo evit « Ar Vuhez Kristen » koumanant ordinal (20 lur); koumanant a enor gant perz e 365 oferenn (25 lur).

ITRON VARIA AR PORZOU

Savet e voe ar chapel-man e-kerz hanterenn genta ar XV^{te} kantved. An dug Yann V a zigollas kement hini a zikourfe ober al labour: diskarg a roas d'ezo eus an tailhou war ar gwin.

Er bloavez 1892 e voe adsavet ar chapel; miret eo bet avat porched-kostez ar chapel goz, merket warnan ar bloavez 1438.

Skeudenn ar Werc'hez, kizellet en dero, er XV^{te} kantved, a zo, breman c'hoaz, eun devosion vras eviti. Ar Werc'hez, eun aer madelezius kenan d'ez, a zo

gwisket gant eur sae hir hag eur vantell gaer war c'horre. He mab a zo ganti war he brec'h kleiz ha diskouez ha ra-hi d'ezan gant he dorn eul levr digor. Ar Mabig Jezuz a seblant senti ouz e vamm ha lenn gant e viz an anioiu rekomandet d'ezan ganti.

Pardon I. V. ar Porzou a vez lidet d'ar sul ziweza a viz Eost.

N'eo ket hepken gant ar pardon e vez darempredet ar chapel, met c'hoaz gant gouelioù ar Werc'hez hag e-doug miz Mae.

Ar priedou nevez a zo ar c'hiz vat ganto ivez da vont da bedi d'ar chapel, gant o c'herentiaj hag o mignoned, da zeiz o eured.

Ar vugale vihan a vez kaset da welout an Itron Varia wardro o eil pe o zrede miz.

Bugale ar Pask kenta a zeu di ivez d'en em ouestla d'ar Werc'hez.

Tud a vez gwelet c'hoaz, stank, hag o deus eur goulenn bennak da ober ouz ar Werc'hez, o vont da bardona d'ar Porzou teir lunvez dlouzenk.

I. V. ar Porzou a zo bet kurunet d'ar zul, 26 a viz Eost 1894 gant an

Aotrou'n Eskob VALLEAU, eskob Kemper ha Leon. Er bloavez 1921, evit lida 25te bloavez an dervez-se e voe bet gouelioù kaer adarre, renet gant an Aotrou'n Eskob DUPARC.

ITRON VARIA KERNITRON

Chapel Kernitron a zo daou pe dri c'hant metr diouz iliz-parrez Lanmeur e bro-Dreger.

E Kernitron e oa gwechall goz eur priol-di (prieuré) leaned eus urz sant Dominig; ar chapel a welomp hirio a oa chapel ar priol-di, savet eo bet d'an XII^{te} kantved. Abati sant Jakud, eus eskopti Dol, diou leo diouz Sant-Malo, eo en doa da welout war brioldi Kernitron.

Lod eus ar chapel a zo eus an XII^{te}-XIII^{te} kantved: korf an iliz pe an neo, dor-dal tu ar c'hreisteiz, lodenn a-drenv ar c'heur, d'ez, furm eun hanter-gelc'h, hag an tour karrezek savet war greiz an iliz. Ar peur-rest a zo eus ar XV^{te} kantved. An talbenn pe fasadenn diouz tu ar c'huz-heol a zo merket warnan ar bloavez 1444.

Eun aoter gant eur starn mentet bras a zervich da dron da skeudenn venniget an Itron Varia: kurunet eo bet ar skeudenn gant an Ao. 'n Eskob DUPARC d'ar 15 a viz Eost 1909.

An Aotrou Le Guennec a lavar ez eus e bro Dreger devosion vras evit chapel Kernitron. Evel mamm-iliz ar vro eo evit an holl hag abalamour da ze e tie ar parrezioù tro-war-dro doujans d'ez. Pa dremen o frosesionou dre andreadou a zo e-lec'h ma vez gwelet a-bell tour Kernitron, e chomer a-zav, ha, troet war-zu ar chapel goz, ar gristenien a gan an AVE MARI STELLA penn da benn. Echu ar werz sakr ar brosesion a lavar yao endro.

Al lec'hioù ma chomer a-zav evelse a vez graet anezo « SALUD ar WERC'HEZ » hag a zo merket gant kroazioù koz sanket e kleuzioù ar parkeier; hag e vez anvet ar c'hroazioù-se: KROAZ-AR-ZALUD.

Ar pardon bras a vez lidet d'ar 15 a viz Eost, gouel ar Werc'hez savet d'an Nenv. Digeri a ra ar pardon en dervez a-raok hag e vez graet eun tantad kaer.

Ouspenn e teu c'hoaz pardone-rien niverus d'ar chapel da genver gouelioù ar Werc'hez.

PAOUR-KAEZ AOTROU-MAER

EUN enor bras e oa beza maer gwechall. Gwechall... da lavaret eo breman ez eus tri pe bevar bloaz.

Ha ne oa ket eur garg gwall bounner !

Setu perak e veze kavet an dud stank war ar renk pa veze deuet ar mare da c'hounid ar plas kenta e-touez paotred an ti-kêr.

Pep den, ha zoken pep denig, a sante en e groc'henn danvez eur maer.

*

**

Hag ar merc'hed o-unan a c'houeze lorc'h e kalon o gwazed...

Piou eo ar wreg n'he deus ket hunvreet, eun dervez bennak, e oa deuet da veza « **GWREG AR MAER** » ?

Evit beza maer ne oa ket ret beza desket war skiant ebet, nag ampart war vicher ebet.

Awechou zoken ne oa ket ret beza onest.

Awalc'h e oa gouzout tremen brao diouz pep unan, ha dreist-holl paea gwin ruz d'ar wazed. Ne oa ket ret zoken gouzout sina an ano. Anaout am eus graet eur maer ha ne ouie ket lakaat e skrabadenn e traon eun tamm paper, na gant e zorn dehou na gant e zorn kleiz.

*

**

Beza « Aotrou maer » ne oa netra aesoc'h !

Mont d'an ti-kêr evit an eureujou, hag eno, gant eur c'hou-riz tri-liou endro d'ar c'hof, goulenn digant Yannig ha Katellig lavarout « ya » an eil d'egile... ha goude-se mont d'ar friko da zebri stripou...

Piou n'hellfe ket ober kemend-all ?

Pa lavaran d'eo'h, beza maer a oa eun dud !

*

**

Hirio avat eo chenchet penn d'ar vaz.

Beza maer a zo deuet da veza eur garg pounner. Kalz pounneroc'h eget an enor stag outl. Eur garg chastreus, hegasus ha tegasus... Selaout kentoc'h...

Hirio n'heller ober netra hep an Aotrou-Maer.

— Eur botou-ler nevez ho peus ezomm ? — It oa c'hou-lenn digant an Aotrou Maer.

— D'ar villn no peus da vont ? — Goulennit paper digant an Aotrou Maer.

— Poent eo laza ar pemoc'h ? — Lavarit buan d'an Aotrou Maer.

— N'ho peus ket a c'hou-lou ? — It da c'hou-lenn skle-rijenn digant an Aotrou Maer.

— Toull eo ho pragou ? — An Aotrou Maer hepken a c'hell rei d'eo'h eun tiked evit prena unan nevez.

— Tud a zo o klask lojeiz ? — It da gaout an Aotrou Maer. Na pebez torr-penn beza maer gant an amzeric-man !

Ha setu perak ez eus bet gwelet kalz maered o rei o dilez. Lod anezo koulskoude o devoa poaniet awalc'h evit en em gaout en ti-kêr.

Ha setu m'int tec'het kuit kalz buanoc'h eget n'int deuet ebarz.

Ha tec'het kuit war zigareziou... Heman war zigarez poan benn, egile war zigarez poan gof...

E gwirionez tec'het o deus holl gant aon rak ar bec'h...

Pounner e oa ar samm

Ha da lipat n'oa tamm.

Met ar re-se ar grenerien-se, kroget a-greiz-pep-kreiz enno klenved a « sacha-skassou », a zo bet ret lakat re all en o flas.

Ha piou a zo bet kavet ? Piou, nemet an dud a volonteiz vat hag o deus asantet, daoust d'an diaezamaouchou, kemerout ar garg.

N'eo ket dre ourgouilh na dre uhelegez, met dre zever. Evit an dud-se eo e lavaran « paour-kaez Aotrou-mêr ».

Ya, paour-kaez Aotrou-mêr !

E beg ar skeuliou uhel

E c'houez krenv an avel.

N'eo ket gwal uhel beg ar skeul m'eman warni ar maer. Kaer 'zo c'houeza krenv a ra an avel eno.

Dreist-holl en amzer hirio. Anaout a ran eur maer, eun den eus ar re wella (mat betek beza re vat a lavar an dud), kristen eus an dibab ha den gou-ziek e pep giz...

N'en devoa c'noant ebet dont da veza maer! Dre vadelez ha dre zever en deus asantet kemerout ar garg, ha den all ebet er barrez ne c'hoantae ar plas.

Gwella ma c'hell a ra evit plijout d'an holl...

Ha koulskoude teodou an holl a sko warnan.
Paour-kaez Aotrou m'êr !

— Dek litrad eol-douar (pétrole) a zo digouezet en ti-ker.
Evit kontandi an holl e vefe ret kaout 500 litrad!

Seza Lagaluch n'he deus bet banne ebet... Hag an ozac'h en
deiz all, o tibri e goan ouz skleurenn eul lutig, ne gave ket ken
hent e c'henou.

Piou a zo kaoz nemet an Aotrou m'êr !
Paour-kaez Aotrou m'êr !

— Seza Penndotu a rank, bep sizun, rei tri lur amann d'an
dastumer amann... ha rei anezo evit ar priz merket !... Hag e
kav tud da ginnig d'ez i 60 lur al lur. Na pebez koll !

Piou a zo kaoz nemet an Aotrou m'êr !
Paour-kaez Aotrou m'êr !

— D'an ti-ker eo bet ret mont, dilun vintin, da gere'hat an
tikedou... ha dilun vintin e ranked mont ha n'eo ket eun dervez
all eo... Gaid Penduig he devoa just graet he sonj ober ar ribo-
tadenn dilun vintin. N'he deus ket gellet hen ober... Ret eo bet
d'ez i gortoz an abardaer. Arne a oa... ha skotet eo bet ar ribo-
tadenn !...

Piou a zo kaoz nemet an Aotrou m'êr !
Paour-kaez Aotrou m'êr !

— Soudarded a zo degouezet er vro... Eun ofiser a zo bet
kaset da loja da di Lizig Lipebao... hag eo roudennet an dereziou
gant tachou e voutou.

Tri derveziad labour spura he devezo Lizig.

Ha piou a zo kaoz nemet an Aotrou m'êr !

Asa 'ta, tudou keiz, c'houi holl hag a zo, ahed an deiz, ar sizun
hag ar miz, o pismigat
kement a ra an Aotrou
m'êr, it 'ta da ginnig
d'ezan kemerout e blas.

Hag e vezo gwelet
hag eeunoc'h e yelo an
traou ganeoc'h ?

Ha c'houi, Aotrou
m'êr, kendalc'hit gant
hent an dever hep fall-
galoni tamm ebet...

Bezit dinec'h...
Abred pe ziwezat
E vezo trec'h ar mad.

PETROMIK.

|| DA BETRA EO MAT AR RELIJION ? ||

Da netra ! a lavar tud a zo, paotred fin war o meno.

Met ar baotred n'int fin nemet war o meno, ne vez ket atao
ar wirionez ganto. Hag en taol-man n'eman ket adarre.
Lennit kentoc'h...

I. — AR RELIJION A ZO SKLERIJENN

— Sklerijenn evit hor sikour da welout sklaer :

Al loan a zebr, a ev, a gousk... hag a vev dibreder, rak echui
a ray pep tra evitan gant ar maro.

An den ivez, evel al loan, a zebr, a ev, a gousk... hag a vev
nec'het rak ne echuo netra evitan gant ar maro.

Da belec'h emamp o vont ? Piou hel lavaro deomp ?

— An divinerazed ? Alo 'ta ! !

An dud gouiziec ha desket bras ? Kennebeut !

Piou 'ta neuze ?

Ar bugelig desket gantan, en e gatekiz, petra deu an den da
veza goude ar maro.

Ar Relijion a ra deomp gwelout sklaer dirazomp.

— Sklerijenn evit hon hench a :

Henvel eo ar Relijion ouz eun tour-tan. Diskouez a ra deomp
ar reier kuzet a c'helfemp en em goll warno.

Diskouez a ra ivez hent ar porziou goudor.

Evel an tour-tan, ar Relijion a lavar : aman eman an hent.

II. — AR RELIJION A ZO NERZ

— Nerz evit ober an dever :

Ober mat an dever pemdeziek, evit eur gwel, n'eo nemet eur
c'hoari. E gwirionez kalet eo kregi ennan bemdez.

— Nerz evit ober an dever gant levez : :

Pa vez feiz, pa vez relijion e lavarer : Doue hor sikouro !
Deomp atao, an Aotrou Doue a zo ganeomp.

— Nerz evit ober an dever gant levez : :

Pep den a gav e lod poaniou war an douar... Pep den ivez a
oar e tevio ar maro eun dervez... Penaos beva el levez ?

Ar Relijion hepken a skanvalo poaniou mab-den en eur lakaat
anezan da c'hortoz laouen ar maro.

III. — AR RELIJION A ZO URZ

— Lakaat a ra urz ENNOMP, o vouga mouez hon techou fall.

— Lakaat a ra urz EN HON TIEGEZIOU, oc'h ober d'an dud
en em garet hag en em glevet.

— Lakaat a ra urz ENDRO DEOMP, o skigna urz ha karantez
etre an dud hag ar poblou.

'Hag e lavarit c'hoaz n'eo mat ar Relijion da netra ? !

DRADEM.

LODIG AR PARDON

Dispar eo bet pardon paotred yaouank an YKAM, er Foll-goad, d'al lun ar Pantekost diweza...

Araok kloc'h an Anjelus, e tregerne ar maeziou gant kanti-kou ar bardonerien o tont dre an hentchou, war o zroad cha war yun, da gomunia da di an Itron Varia... Eus Lannilis 130 paotr yaouank o zo deuet evelse en eur bedi hag en eur gana...

An iliz, d'on oferenn-bred a oa re vihan. Pebez dudi evit diskouarn ha kalon an holl klevouet kan nerzus an ilizad paotred yaouank !

Pebez dudi evit diskouarn ha kalon ar Werc'hez klevet an daou viliad paotred yaouank-se oc'h en em gonsakri d'ezi, o ouestla d'ezi o buhez, o toui beza gwir ebestel hor maeziou. E pep hini anezo, me gav d'in, ar Werc'hez a wele evel poltred he mab, eur salver nevez c'hoant d'ezan rei an dorn d'ar « Salver » evit silvidigez ar bed.

Araok ar gousperou, en eur brezoneg yac'h, pevar ykamiad a gomzas, pep hini d'e dro d'o mignoned.

Auguste Laot a Blougerne, a gomzas eus kaerder micher ar c'houer :

« ...Ya, kaer eo hor micher, lorc'h a c'hell beza ennomp da veza eus gouenn goz ar goueriated. Rak n'eo ket kouer an neb a gar. Gant eur volentez wirion e c'heller dont da veza mansoner, kalvez pe gemener. Evit beza eur gwir goueried e ranker beza galvet. N'hon eus ket eta da ruzia eus hor micher, na dirak den nag e nep lec'h...

Poaniomp da veza tud gouizieq war hor micher. Re aliez, war ar poent-man, e chomomp tud a c'hiz koz, en em lez da vont da heul ar re all hep klask digas gwellaenn ebet en hor micher. Ar pez hon eus bet desket gant hor c'herent n'eo ket awalc'h... Ret eo deomp studia ha deski c'hoaz...

An deskadurez, a lavar lod, a bellaio ar yaouankiz diouz al labour-douar. Ya, unan bennak marteze, feneanted hag a gav re izel an douar pe a zo bet henchet gant o zud war vicheriou all... Met ar re o deus bet studiet war o micher, darempredet ar skolioù labourerez-douar, ar-re se a gar o micher muioc'h dre ma anavezont anezi gwelloc'h...

Labouromp, studiomp, en em unanomp ha warc'hoaz e vezo c'houekoc'h ha laouennoc'h beva war hor maeziou... »

Marcel Gouez, a Blabenneg, en deus komzet d'eomp eus ar glanded, ha komzet en deus krenn ha krak, hep klask pemp troad d'ar macut, ha lavaret deomp an traou evel m'emaint. Gwelit kentoc'h !

* ..Santet hon eus bet holl, eun deiz, o tiwan ennomp, eun

nerz nevez, eur youl d'en em rei, eur garantez vras en hor c'hallonou evit ar merc'hed yaouank, eur garantez hag a boulez ac'hanomp etrezek enno. Adalek an dervez-se edo o tont en hor c'horf an nerz a grouidigez hadet gant an Aotrou Doue e kalon pep paotr yaouank. Eun tenzor bras ha kaer en deus fiziet ennomp, peogwir e teuomp evelse da genderc'hel labour ar grouidigez war an douar.

Met dre ma 'z eo bras ha kaer ez eo ivez diaes da ziwall, buan e teu da woenvi fleurenn ar c'hlanded pa ne vez ket taolet evez warni.

Pa deu an nerz-se da greski ennomp, goulennomp digant ar Werc'hez diwall ac'hanomp. Goulennomp kement-all digant an hini n'anavezomp ket c'hoaz hag a dle beza, eun deiz, hor pried ha mamm hor bugale. Na foranomp ket danvez ar pried na danvez an tad a zo ennomp. Chomomp glan kousto pe gousto. Hag eun dervez a denio e c'hellimp neuze lavaret d'hor pried yaouank ar pez a lavare eur micherour d'e bried, da zeiziou kenta o briedelez : « Chomet out pur abalamour d'in ha me a zo chomet pur abalamour d'it ».

An eil hag egile a oa aet an trec'h ganto e stourmad kalet ar yaouankiz evit ar burentez...

Ret eo d'eomp, paotred yaouank, ren eur yaouankiz pur ma fell deomp beza yac'h ha krenv a gorf, a spered hag a galon...

Ha Marcel gouez a zisplegas goude ar pez a gav ar paotr yaouank war hent risklus ar vuhez hag a c'hell lakaat anezan da goll e c'hlanded...

« ...Da genta al levriou fall... a vez enno goapaet ha dizenoret ar plac'h yaouank... a gont gevier divalo diwarbenn ar garantez hag ar briedelez...

An dansou a c'hiz nevez, a laka ar paotr hag ar plac'h yaouank d'en em zerc'hel en eun doare ken diresped ma c'houez buan en o c'horf tan al luksur... Zoken an droiou-dans graet war ar plasennou hag a echu dre ar pokou ken alies a bep munutenn... Ar plac'hed yaouank m'int ket bonbonou da suna int. Dalc'homp hor pokou evit an hini a vezo hor pried ha mamm hor bugale.

Ar foarioù, ar pardonioù, ar frikoioù, ar c'hoarioù, ar sportou a vez ivez kavet enno re a dro evit ar yaouankiz da goueza en dizurz...

Brezel, paotred yaouank, da gement tra a ziskar ar yaouankiz... Brezel d'ar varvailherien ha d'ar ganerien groz...

E pep lec'h hag e pep amzer bezomp leun a resped evit ar plac'h yaouank evel ma karfemp gwelet kaout resped evit hor c'hoar hag hor mamm.

Holl a-unan d'al labour evit ma splannao ar c'hlanded war dal holl yaouankiz ar maeziou, evit ma vezo diazezet warni warc'hoaz an tiegeziou kristen hon eus c'hoant sevel...

Marcel Tanguy a Lesneven a zeuas, d'an trede, da zisplega d'eomp penaos e klask an Y.K.A.M. ober eus ar baotred yaouank tud ampart e pep doare... ampart war o relijion ivez...

« Youl an Y.K.A.M., emezan, eo rei d'ar yaouankizou ar sklerijenn a vank d'ezo a-wechou. Ar feiz kristen n'eo ket atao komprenet mat en hor maeziou breizat. Re a dud, siouaz, ne reont nemet mont da heul. Ne vevont ket o feiz, nag er gear, nag en o labouriou, na zoken en o ilizou. N'int kristenien nemet a-ziavaez hepken, n'o deus nemet an ano a gristen, ne harpont ket dirak eur mousc'hoarz na dirak eur gomz flemmus enep o feiz...

Ni fell deomp kaout eur feiz beo ha start... Bezomp eur skouer hag eur sklerijenn evit hor paour-kaez kenvroiz a red marteze warlec'h plijadurioù divalo... Poaniomp ha stourmomp... Ar vuhez, gouzout a rit paotred yaouank, a zo penn-da-benn eur stourmad, hag an eürusted ne vez gounezet nemet dre zerc'hel start ha dre ober sakrifisou...

An trec'h a vez atao d'ar re nerzus, hag ar ger diweza d'an dud ne fallgalonont ket. Bezomp eta tud dispont, baleomp dirvral, hor penn uhel, gwir ebetel e servij ar mad hag ar justiz... »

Ha setu Louis Guillou, a Gleder, o tont da gomz deomp eus ar garantez-vro...

« ...An doare gwella da garout ar vro eo da genta en em garout an eil egile... Hag ar c'houer a ziskouez e garantez evit e nesa war dachenn e labour pemdeziek...

Paotred yaouank, eul labour kaer a zo fiziet ennomp: adsevel hor bro. Sevel anezi eus ar vouilhenn... hag evit an dra-se e rankomp chench penn d'an traou, elec'h ar blijadur lakaat an dever, an dever striz da heuilh en desped da bep tra.

Kemeromp skouer diwar hor prizonerien. Tri bloaz a zo emaint en harlu, dre n'o deus ket kilet dirak an enebour, dre m'o deus heuliet striz o dever.

Kemeromp skouer c'hoaz diwar ar re a zo chomet war an dachenn. Kouezet int evit ma chomo beo ar vro. Eviti o deus roet kement a c'hellent rei hag o c'hlevet a ran o lavarout deomp-ni ivez rei, d'hon tro, eun dra bennak evit hor bro.

Paotred yaouank, va mignoned eus an Y.K.A.M., e-kreiz an arne tental a en em led en-dro deomp, bezomp an elfenn a sklerijenn a ziskouez an hent.

Bezomp gwir ebetel tud hor maeziou evit hencha an holl dud yaouank warzu an Hini en deus lavaret « me eo an hent, ar wirionez hag ar vuhez ».

N'oc'h ket bet e pardon ar baotred yaouank er Follgoad. Arabat kaout keuz. « Ar Vuhez Kristen », evel ma wellt, o rei deoc'h eun tanva eus ar gouel, en deus digaset deoc'h « lodig ar pardon ».

MEOAENO.

Ra vezo meulet Jesus-Krist !... Bepred !

Kenteliou Sant Fransez

pe

Kelennadurez an Drede-Urz

SANT FRANSEZ HAG AR RE BAOUR

Va Breudeur ha va C'hoarezed kêr.

Goude ar garantez evit Doue, n'eus vertuz ebet ken talvoudus hag ar garantez evit an nesa.

Jezuz a lavar zoken ne ra an diou vertuz nemet unan; eur Farizian o veza goulnnet outan pehini e oa brasa gourc'hemenn al lezenn, e respontas d'ezan:

« Karout a ri an Aotrou da Zoue gant da holl galon, da holl ene, da holl spered; setu ar c'henta gourc'hemenn. Hag an eil a zo henvel outan : karout a ri da nesa evel-dout da-unan. »

Evit merka pegen pouezus eo ar gourc'hemenn-man, e lavar ous-penn:

« Eur gourc'hemenn nevez a roan d'oc'h d'en em garout etrezoc'h evel m'am eus ho karet... A gement-se ec'h anavezoc'h an holl ez oc'h va diskibien, m'en em garit an eil egile... Da zeiz ar varn jeneral, me a lakaio ar re vat a-zehou d'in, ar re fall a-gleiz, ha me a lavaro d'ar re a vezo a-zehou : deuit, c'houi hag a zo benniget gant va zad, da gemer pers er Rouantelezh a zo bet aozet evidoc'h abaoe krouidigez ar bed, rak naon am eus bet, ha c'houi hoc'h eus roet d'in da zebri; sec'hed am eus bet, ha c'houi hoc'h eus va gwisket... »

...Hag ar re vat a responto d'in : Aotrou, peur hon eus-ni ho kwelet noaz, o kaout naon pe sec'hed, hag hon eus-ni graet war ho tro ?... Hag ar Roue a lavaro d'ezo : « E gwirionez, ken lies gwech m'hoc'h eus graet kement-se da unan eus ar re vitan-man, d'in-me eo hoc'h eus har graet. »

Aketus evel ma oa da studia piz an Aviel, sant Fransez a anavezoc'h mat ar c'homzou-se hag a veve diouto: evitan, an nesa, n'eus forz plou e oa, a oa atao eur bugel da Zoue, eur breur d'ezan, eur skeudenn eus Hor Salver Jezuz-Krist, ha setu perak, evel Jezuz e-unan, e karas an dud, ...an holl, ...betek rei d'ezo kement tra en doa: e vadou, e amzer, e yec'hed, e galon!

Evit ar re baour en doa eur garantez souezuz-kenan.

Araok beza distroet ouz Doue, e oa brokus en o c'henver; goude e voe muioc'h c'hoaz; evito e prene bara muia ma c'helle, ha pa gave unan bennak e straedou Asiz, e tiskarge en e zorn kement pezar-hant a veze en e yalc'h.

« O! eme Tomaz a Celano, piou a c'helife lavarout pegement e kare Fransez ar re baour! Netra nemet ouz o gwelout, e veze karget e ene a deneredigez, ha, pa n'en deveze netra da rei d'ezo, e tiskoueze d'ezo eur garantez divent. »

Nag a wech e c'hoarvezas gantan rei d'ar beorien e zilhad e-unan pe re e Vreudeur!... D'an 23 a viz Ebrel 1208 edo o vont da Asiz a-unan gant Breur Jilez nevez digemeret en Urz hag e kavas war e hent eur baourez o c'houlenn aluzenn.

« Va Breur meurbet, karet, emezan, dre garantez evit an Aotrou Doue, ro da vantell d'ar vaouez kaez-se. »

Hag hep marc'hata, Jilez a roas d'ezi e vantell.

Eun dervez ma tistroe d'ar gêr diouz Sien, e welas eun den gwisket fall:

« Va Breur, emezan kercent, va mantell a zo d'an deh-se, ret eo he rei d'ezan, rak n'eo bet prestet d'in nemet betek ma kavfen war va hent unan all gwisket falloch egedoun.

— Tad, a lavaras ar Breur, c'houi hoc'h-unan hoc'h eus ezomm anezi.

— Nann, va Breur, d'ar paour eo! Ma talc'hfen ar vantell-se ganin, ne vefen nemet eul laër. »

Hag e roas e vantell d'an den.

Eur wech all, evel ma n'en doa netra da rei d'eur paour, e tiwrias doubleür e saë hag her roas d'ezan.

« Pa wele dirazan eun den reuzeudik, eme Tomaz a Celano, e teue raktal sonj d'ezan eus Hor Salver Jezuz-Krist, ha ma kieve unan bennak o veza rust en e genver, e veze rannet e galon. »

Eun dervez e c'hoarvezas gant eur Breur degemer gant komzou flemmus eur paour deut da glask an aluzen:

« Fall ac'h eus graet, eme Fransez d'ezan, diwisk da vantell, daoulin dirak ar paour-se, pok d'e dreid ha goulenn pardon digantan. An neb a zo rust ouz eur paour, a ra dismegans d'Hor Salver Jezuz-Krist. »

N'heller ket displega gwelloc'h perak e voe ken madeleuz e-kenver ar re baour. Eveltan, bezomp atao mat ouz ar beorien. Lezenn Doue eo !!

N'ANKOUNAC'HAIT KET an induljansou bras ho peus da c'hounit da genver gouelioù ar BORSIONKUL, d'an 2 a viz Eost (adalek ar 1 a viz Eost da greisteiz).

KONSEKRASION TREDE-URZ SANT-FRANSEZ DA GALON DINAMM MARI

Hon Tad Jeneral en deus goulennet ma vije konsakret TREDE-URZ Sant Fransez a-bez da Galon dinamm ar Werc'hez Vari. Ar gonssekrasion-se a zo bet graet dija evit ar genta hag an eil Urz... Ret eo hec'h ober ivez evit an Drede.

Er vodadeg kenta, goude beza resevet an niverenn-man eus « Kenteñtiou St Fransez », beleg rener pep Breuriezh en devezo eta ar vadelez da lenn, pe da lakaat lenn, ar gonssekrasion a zo aman da-heul, dirak an holl Vreudeur ha C'hoarezed daoulinet e-harz skeudenn ar Werc'hez venniget, ha, ma c'heller, dirak ar Sakramant meulet ra vezo! Rei d'al lid ar muia ma c'hellor a sked.

E familh S. Fransez ez eus eun devoision vras da galon dinamm Mari. Ar Vreudeur hag ar C'hoarezed a ziskouezo ez int gwir vugale d'ezan o tont niverus d'en em lakaat dindan skoazell o Mamm eus ar Baradoz.

Ar gonssekrasion-man a vezo nevezet bep bloaz da seiz bodadeg miz Kerzu... miz ar Werc'hez konsevet hep pec'hed. Pedi a reomp ar re a zo e penn pep Breuriezh da virout gant evez ar c'homzou anezi, evit na vezo ket ret he moula bep bloaz.

« Gwerc'hez dinamm, Rouanez holl Urz sant Fransez, setu ni aman daoulinet e-harz ho tron a garantez hag a drugarez evit konsakri, holl asambles ha laouen-kenan, hon Urz karet a'ho Kalon dinamm.

« Evel hon Tad Sant Fransez, e fell d'eomp, dre an testiñ bras-man eus hon devoision en ho kenver, diskleria ez oc'h hor Rouanez hag hor Mestrez.

« Hirio, a-wel d'an holl, en em gonsakromp d'eo'h a-bez hag e pedomp ac'hanoc'h d'hor c'hinnig da Galon Sakr Jezuz.

« O kalon dinamm hor Mamm hag hor Rouanez, gant holl nerz hor c'harantez evidoc'h, e kinnigomp d'eo'h hor c'halonou, hor c'horfou, hon eneo ha kement tra hon eus, evit ma reoc'h ganeomp ha gant hor madou evit brasa gloar Doue, trec'h an Iliz santel, yec'hed ha frealzidigez Hon Tad Santel ar Pab.

« Daoulinet e-harz ho treid, ni a laka etre ho taouarn glanmeurbet hor buhez a-ziabar hag a-ziavaez, hor pedennou, hon oberou a binijenn hag a garantez, hon abostolerez, hor poaniou ha betek hon distera oberou, evit ma vezo, drezoc'h, reizet pep tra evit donedigez Rouantelez ho Mab en eneo hag er bed holl, « Rouantelez a wirionez hag a vuhez, Rouantelez a santelez hag a c'hras, Rouantelez a lealded, a garantez hag a beoc'h. »

« Konsakri » reomp d'eoc'h hor Superioled, hor Breudeur hag hor C'hoarezed, hon novised ha kement hini a zo war-nes beza digemeret en Drede-urz, evit ma vezint holl, dre c'hras an Aotrou Doue, aketus da veva en e garantez ha fidel betek o maro da Reolenn an Urz.

« Kalon dinamm Mari, santelait hon Urz a-bez hag henchit pep-hini ac'hanomp betek an uhela santelez.

« Kalon tomm-bero gant ar garantez, lakit en hor c'halonou tan karantez Doue.

« Kalon sentus-meurbet, grit d'eomp senti dalc'hmat ouz gourc'hemennou Doue hag ouz ar Reolenn.

« O kalon distag diouz madou an douar, grit d'eomp karout ar spered a baourentez, evit ma vezo Doue hon holl denzor ha ma vezimp mat, hervez hor galloud, da ranna hor peadra gant hor breudeur.

« Kalon gwere'h ha pur-meurbet, mirit dinamm hor c'halonou evit ma c'hellimp, adalek ar bed-man, gwelout Doue e pep tra, e pep lec'h ha bepred.

« Kalon dous hag izelek-kenan, evel bugale gwirion da Sant Fransez, grit d'eomp karout atao al lec'h diweza; grit ma vezo, a zeiz da zeiz, hor c'halonou muioc'h-mui henvel ouz hini Jezuz, ho Mab.

« O Kalon dinamm Mari, skouer barfet an holl vertuziou, goude ar gonsekration-man, grit ma vezo hor buhez eur skeddenn eus ho puhez santel-meurbet.

« Evit ma vezo evel-se, pep-hini ac'hanomp, daoulinet dirak ar Sakramant meulet ra vezo, a renevez a-greiz e galon, etre ho taouarn glan-meurbet, ar pez en deus prometet da zeiz e profesion :

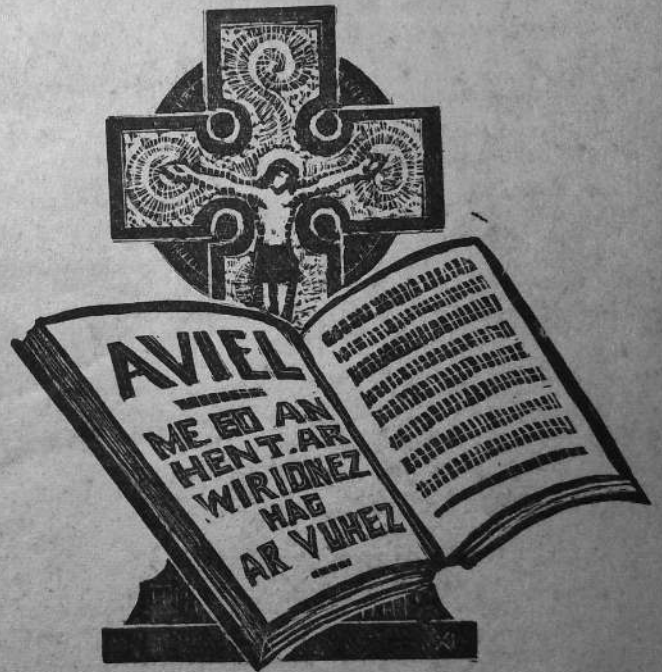
« Dirak Doue holl-C'halloudek, en enor d'ar Werc'hez konsevet-dinamm, d'hon Tad Sant Fransez ha d'an holl Sent, me... a bromet, e-pad va holl buhez, heulia gourc'hemennou Doue ha Reolenn an Drede-Urz skrivet gant Sant Fransez ha kavet mat gant ar Pab Nikolaz IV ha Leon XIII; prometl a ran ivez ober ar binijenn a vo merket d'in gant ar Viziour evit va mankou enep ar Reolenn. **Evel-se bezet graet ! »**

HON ANAON. — Lannilis : Pauline Boulic. — Pluguffan : An Ao. hag an I. Jacq. — Plouvorn : Francine Bozec. — Plouziri : Mari Floc'h.

HON OFERENNOU AR MIZ a vezo lavaret e kouent Rosgo d'an daou gwener kenta eus ar miz 2 Gouere ha 6 Eost.

Imprimerie Commerciale de la « Dépêche de Brest »
25, rue Jean Macé, Brest **Le Gérant : G. LEQUEAU**
(Cum permissu superiorum)

AR VUHEZ

KRISTEN

ADKOUAMANANTCHOU

Koumanant ordinal : 20 lur
Koumanant a enor (gant perz e 365 oferenn) :
25 lur

Taolit evez mat !

« KENTELIOU SANT FRANSEZ » ne vezont mui moulet distag diouz « Ar Vuhez Kristen ». War ar peder bajenn ziweza eus « Ar Vuhez Kristen », e kavot, bep miz, kelennadurez an Drede-Urz.

KOUMANANCHOU

1° Evit koumananti a-nevez, roit atao hoc'h adress evel ma oa war an niverenn diweza, ha ma vez ret, goulennit da-c'houde chanj anezi.

2° Ma tigasit asamblez koumananchou hag adkoumananchou, dispartit mat ar re-man diouz ar re-se war ho lizer.

3° Skrivit pep tra fraez, aes da lenn ha da entent.

SKRIVA DA :

Monsieur le Directeur de « Ar Vuhez Kristen »
Couvent des Capucins
C. C. 209-81 Nantes ROSCOFF (Finistère)

Taolenn ar Miz

	PAJENN
Petra dalv hor relijion.....	323
Jezuz-Krist hag e relijion.....	324
Ar sinema	326
Chapelioù hag ilizoù ar Werc'hez.....	327
Santez Anna ha Nikolazig.....	330
Sorc'hennou Yann Digredenn.....	332
Na guzit ket ho tud klanv.....	334
Mona Kergrampouez	336
Chè na pebez torr-penn.....	338
Lizer Annaig da Jobig.....	341
Mari Bragou ha Yann Vras.....	343
Heol pe loar.....	347

PETRA DALV HOR RELIJION ?

Ar peñ a ra d'an den beza hep par etouez an holl grouadurien eo e spered hag e galon.

An den a zo da genta ha dreist pep tra kalon ha spered. Dre hor c'halon ha dre hor spered eo e vevomp hor buhez den...

Setu perak, gant hor c'halon ha gant hor spered eo e rankomp enori Doue dreist-holl.

Kement-se, Jezuz hen desk d'eomp, pa lavar : « Karout a ri an Aotrou da Zoue eus da holl galon, da holl ene, da holl spered. »

Doue, eme an Aviel, a zo Spered, ha ret eo e adori a spered hag e gwirionez.

Hor relijion he deus talvoudegez hag a blij da Zoue, hervez ar preder a lakomp da heulia anezi a galon hag a spered.

Petra dalv pedennou lavaret d'an daou lamm, gant hor muzellou hepken, hor c'halon pell diouz Doue?

Petra dalv oferennou klevet dievez, sakramanchou darempredet evit ober ar c'hiz ?

An oberioù santela-se ne rentont enor ebet da Zoue ha ne wellaont tamm ebet an den : oberioù goullto int, n'eus digoll ebet da gant evito en Nenv.

N'eo ket niver an oberioù a zevoston eo a rent enor da Zoue, e gwirionez, met ar spered a feiz hag ar galon virvidik eo a laker enno...

Rebech a rer, d'eomp-ni Bretoned, kaout alies eur relijion diwar-c'horre. Ar feiz n'eo ket sanket doun a-walc'h he gwirizoù er galon. Ha setu perak e vez ken buan horjallet ha diskaret !

Tennit c'hout, lennerien ger, eur gentel evit ho puhez. Lakit ho kalon hag ho spered en ho relijion, lakit ho relijion en ho kalon hag en ho spered.

Madou an douar, pa gemerer re a soursi ganto, a vir ouzomp da welout Doue tost d'eomp. Kiriek int da galz eus hon oberioù da vont e avel hag e moged.

Roomp ar plas kenta da Zoue, ha neuze, hor buhez a vezo urz enni, hag a zougo frouez mat.

Ar V. K.

JEZUZ-KRIST HAG E RELIJON

PEDERVET LODENN

PENAOB BEVA KRISTEN (kendalc'h)

III. - SIKOURIOU

KAER kenan eo ar pal hon eus da dizout, ken kaer ma chomomp sebezet hag aonik dirazan. « **Bezit parfet evel ma 'z eo parfet ho Tad eus an Nenv** », a lavar Jezuz d'eomp. N'eo ket souez. Bugale da Zoue ha buhez Doue ennomp, daoust ha n'eo ket dereat e klaskfemp, eus hon holl nerz, beza henvel ouz hon Tad, bale war roudou Hor Salver Jezuz-Krist, gwir vab da Zoue?

Ha diaes eo beza parfet ? Ya. Ne welomp ket ar madou da dizout; n'ouzomp ket petra eo ar baradoz... ha madou an douar a zo dindan hon daouarn, ken aes da gutulh, ken c'hoantaet gant hor c'horf. Abaoe pec'hed Adam an disurz a zo ennomp, hag hor spered eo ret d'ezan stourm evit derc'hel ar c'horf dindan e yeo ha plega e-unan da volontez Doue.

« **An neb a zalc'ho mat betek an dibenn, hennez a vezo salvet.** » Bugale da Zoue, bezomp kristenien, n'eo ket hepken devezio a zo evel da sul, met bemdez ha betek hor maro. Bepred hag e pep lec'h eo e tleomp gwelout hon dever ha beza kalonek awalc'h d'hen ober.

Hag aes e vez atao kement-se ? Ha, pa gouezomp war an hent, hag aes eo sevel adarre ha poania a-nevez da zont a-benn eus hor silvidigez ? N'eo ket, sur. Met Doue, mat ha fur, en deus lakat etre hon daouarn peadra da dizout ar pal.

Doue da genta ne vank morse da rei d'eomp ar grasou a zo ret, grasou a sklerijenn hag a nerz. Ni, siouaz, eo ne fell ket d'eomp digemer ar grasou-se. Sikouret omp ivez gant ar Brovidanz; an Dreinded sakr a ra ennomp e lojeiz; skoazellet omp gant sent ha sentezed Iliz an douar, iliz an nenv hag iliz ar purgator, daoust d'eomp da chom hep gwelout o sikour. Sikourio hag a welomp eo hini hor Mamm Santel an Iliz hag hini ar sakramanchou.

I. — SIKOUR AN ILIZ

Hor Salver Jezuz-Krist a oar, eeün hag eeün, petra dalv an den. Gouzout a ra gant peseurt pri ez eo bet graet, ha pe seurt galloud en deus ar c'horf war an ene. An den n'eo ket eun ael eo.

Gouzout a ra ivez hor sempladurez pa chomomp hon-unan, pa n'omp ket skoazellet gant ar re all : gant tud hor familh, gant tud hor micher, gant tud hor bro.

Ar skoazell a ro ar familh, ar vicher, ar vro d'an den evit beza eürus er bed, hor Salver a ro d'ezan evit ar vuhez dreist-natur : ar skoazell-se Jezuz en deus hel lakaet evidomp en Iliz en deus savet pa oa war an douar. Jezuz e-unan eo a zo falvezet gantan boda an holl dud fidel en eun unvaniez krenv. Eur skoazell nerzus eo evidomp gwelout kalz tud all o kredi ar pez a gredomp, oc'h ober ar pez a reomp, o chacha ac'hanomp d'o heul war an hent mat etrezek ar memes pal.

E penn an Iliz, Jezuz en deus lakaet tud da gemenn an izil ha da vleina o labour. An dud-se a voe da genta an Ebestel, karget da ziazeza ha da astenn an Iliz, karget ivez d'ober eskibien da zerc'hel o flas. En o fenn, Jezuz a lakaas Simon-Per evel pastor an holl zenved gant ar galloud da rei e garg d'ar pabed a deufe war e lerc'h betek fin ar bed.

Jezuz a fizias er pennou-se e geennadurez, e aviel, evit ma teulent d'o frezeg, d'o displega, d'o skigna, d'o difenn. Rak ne fell ket d'ezan e vefe diaesoc'h da gristenien an ugentvet kantved bale wardu Doue eget ma oa da Juzevien e amzer.

An Iliz dre he mistri, a brezego eta ar wirionnez... ar wirionnez difazi, rak Jezuz en deus prometet d'ez i vije ganti betek fin an amzerioù, evit mirout outi da fazia. An Ebestel hag an eskibien a zo tud koulskoude, sempl awalc'h evit gellout koueza er pec'hed. Met hor Salver Jezuz-Krist a lakay bepred ar wirionnez war o muzelloù pa brezegint an Aviel, en e ano, d'an dud fidel fiziet enno.

Pa glaskomp eta ar wirionez hag ar sklerijenn, pa fell d'eomp anaout ar c'helou mat digaset d'eomp gant Jezuz-Krist, ni, tud an ugentvet kantved, n'hon eus nemet lakaat hor fizians en Iliz, en dud karget d'hor bleina. « **An neb ho selaou am selaou-me; an neb ho tispriz am dispriz-me** », a lavare Jezuz d'e ebestel.

Heb aon eta ni a hell hag a dle gwelout er Pab, en eskibien hag er veleien, Jezuz-Krist e-unan o prezeg d'eomp ar wirionez. Heb aon ivez plega a hellomp ha plega a dleomp d'o galloud.

« **Evel m'oun bet digaset gant va Zad, evelse me ho kas... Pep galloud a zo bet roet d'in en nenv ha war an douar; it eta: prezegit... badezit... deskit d'an dud heulia va gourc'hemennou.** »

An Iliz en deus eta, dre he mistri, ar galloud da ziskouez d'eomp bolontez hor Salver Jezuz-Krist, da zougen gourc'hemennou en e ano, da verka d'eomp sklaer ar pez hon eus d'ober. Rak-se pa gemenn an Iliz, e koustianz ni a dle senti. Evelse, pa gemenn d'eomp santelat ar sul en eur vont d'an oferenn hag en eur chom hep labourat, hi a verk d'eomp bolontez Doue ha ni hon eus an dever da senti.

Breman, Pab, eskibien ha beleien ne labouront ket en o ano o-unan, met e ano ha gant galloud hor Salver evit brasa mat ha silvidigez an eneou. En eur vont d'o heul, pep kristen a hell anaout hag ober bolontez Doue, heb aon ebet da fazia.

AR "SINEMA"

N'eus ket c'hoaz hanter-kant vloaz m'eo bet, evel ma lavarer, « invantet » ar sinema.

Na pegen buan en deus graet e gresk !

Hirio eo roue bras ar bed, hag eur roue pinvidik-mor.

Goude ar bara hag ar glaou, evit ar « sinema » eo e vez dispignet ar muia arc'hant.

Bez' ez eus hirio :

— Dre ar bed, 75.000 sal-sinema a zigor o doriou, bep sizun, da 200 milion a dud;

— Dre an Europ, 31.000 sal-sinema;

— Dre ar Frans, 6.000 sal-sinema a zigor o doriou, bep sizun, da 15 milion a dud, micherourien ha yaouankizou an darn vrasa anezo... Ya, roue bras ar bed eo ar « sinema ».

Hon Tad Santel ar Pab, Pi XIvet, a lavare : « N'heller ket kaout en hon amzer eur benveg hag en defe war an dud kement a c'halloud eget ar « sinema ».

Kalz muloc'h a bouez eget eul levr en deus war sperejou an dud. Euriou hag euriou a zo ret evit lenn eur romant. Eun eur hanter a zo a-walc'h evit gwelout eur film, hep en em skuiza an distera.

Bez' ez eo eur gontell hag a droc'h diouz an daou du. Kalz droug a ra, en hon amzer... rak an darn vrasa eus ar filmou a daol dismegans war ar wir garantez, war ar familh, war ar burentez, war an onestiz... Meuli a reont, pe da vihana tro a roont da veuli buhez ar rouller, an den digoustians, ar familh laosk al lezennou ganti, ar yaouankiz kabestr frank war he chouk... Hag o veuli hag o taolenna seurt buheziou direnket e ra ar « sinema » kalz droug en eneo, er familhou, er broiou.

Kalz vad a c'hellfe ober ivez. Filmou kaer a weler hag a zibrad ar galon war-du ar pez a zo mat ha santel... Hag ar filmou-se a blij d'an dud. Re rouez int, siouaz !

D'eomp-ni, katoliked, eo harpa ar « sinema » mat, mirout da rei hon arc'hant d'ar « sinema » fall... en em unani evit goulenn ma vo savet evidomp filmou hag o devo resped evit hon ene, hon onestiz, hor c'houstians.

En em unanomp... hag elec'h chom da glemm dirak an droug a ra ar « sinema » fall, stourmomp evit ma c'hello ar « sinema » mat skarza an hini fall ha dont da veza eur benveg evit skleri-jenna ar sperejou, eeuna ar c'houstiansou, gwellaat ar c'halonou.

DRADEM.

CHAPELIOU
HAG
ILIZOU
ALL AR
WERC'HEZ

El lodenn-man e vo kavet chapelioù hag ilizoù all savet en enor d'ar Werc'hez. Dre rann-vro e vezint lakaet : rann-vro KEMPER, KEMPERLE, KASTELLIN, BREST, KASTEL-PAOL ha MON-TRIOULEZ.

RANN-VRO KEMPER

ITRON VARIA AR CHANDELOUR

(Iliz-Veur Sant Kaourantin, Kemper)

Iliz-veur Kemper a zo eur gaer a iliz eus an XIII^{vet}, XIV^{vet} ha XV^{vet} kantved.

D'an XIII^{vet} kantved e voe graet ar c'heul hag ar peder chapelig a zo diouz kostez an hanter-noz hed ha hed ar c'heul. Chapelioùgou ha moger an tu all a zo bet savet er bloavez 1335-1336. Korf an iliz a zo eus ar XV^{vet} kantved. An touriou ne voent beget nemet er bloavez 1852 p'edo an Aotrou'n Eskob Graveran e penn eskopti Kemper.

An iliz-veur he deus 92 metr 45 a hed ; an touriou, beg hag all, o deus 75 metr 40 a uhelder.

ITRON VARIA LOK-MARIA (KEMPER)

Frank eo iliz goz Lok-Maria, nebeut a lorc'h ganti avat. An neo, kostezioù ar c'heul hag ar groazenn (transept) a zo bet savet en XI^{vet} kantved. Unan eus pilheri kreiz ar groazenn a zo bet graet a nevez ha savet rond d'ar XVI^{vet} kantved ; da heul e voe ranket ivez kempenn daou eus kostezioù an tour, kostez ar c'huz-heol ha kostez an hanter-noz. An adrenv-keur hag eur chapelig diouz tu ar c'hreisteiz a zo bet savet er bloavezioù 1866-1867, met en doare ma vijent bet savet 800 vloaz kentoc'h. Kempennachoù all a voe graet c'hoaz d'an iliz diwezatac'h.

Skeudenn I. V. Lok-Maria a zo eus ar XV^{vet} kantved. Torret eo bet epad an Dispac'h bras, kempennet endro ha benniget gant an Aotrou'n Eskob Dubillard, d'an 19 a viz Ebrel 1903.

Ar pardon a vez lidet da c'houel Maria Hanter Eost.

A-viskoaz o deus Kemperiz enoret Itron-Varia Lokmaria evel diwallerez kêr ; mont a raent d'he fedi pa goueze gwalinier war ar vro. Evelse e ouzomp e voe pedennou-meur d'ar 4 a viz Gwengolo 1768, d'an 8 a viz Gouere 1782, d'ar 6 a viz mae 1785.

Klouaraat a reas goude-se an devozion. Met adalek 1830 e welomp adarre prosesion parrez Sant Kaourantin o vont, bep bloaz, d'ar 15 a viz Eost, da iliz Lok-Maria da bedi ar Werc'hez dirak he skeudenn santel.

Er bloavez 1892, an Aotrou Pennfentenyo, person Sant Kaourantin, a roas d'ar barrez ar boazamant da vont e prosesion de Lok-Maria da gloza miz Mari. Dalc'het ez eus bet d'ar boazamant-se abaoe.

Pa vez gwasket ar vro e teuer da Lok-Maria da bedi. N'eo ket ankounac'haet c'hoaz pardon kaer an 31 a viz eost 1893 ; muioc'h a sonj a zo c'hoaz eus an dervezioù a feiz hag a bedenn ma voe gouelioù Maria-Hanter-Eost eus ar bloavez 1914 d'ar bloavez 1918. Renet e veze ar pardoniou-se gant an Aotrou'n Eskob Duparc.

ITRON VARIA GERZEVOT

(Erge-Vras)

Eur chapel vras ha kaer savet wardro ar bloavez 1500. An tour a zo bet adsavet er bloavez 1702 ; diskaret e oa bet gant ar gurun.

Ar pezh a ra pinvidigez ar chapel eo ar starn-aoter (rétable) eus ar XV^{vet} kantved, a-us d'an aoter vras, kizellet ha livet warnan skeudennou buhez Hor Salver hag e vamm. Diwar an taolennou-se ez eus bet savet eur gontadenn gaer.

Eun dervez, e teuas kelou da Gemper e oa bet degaset gant ar mor, da gichen Lanniron, eur vag hanter foeltret, den ebet war e zro. War ar bourz e oa taolennou kizellet ken kaer ma kreded e oant labour an aelez.

Ar c'heleou a redas buan dre ar vro hag eus ar parrezioù tosta e teuas kalz tud da glask kaout an taolennou. Met kaer a oa poania da glask digas ar vag d'ar bord, poan gollet n'oa ken. Fabrig chapel I. V. Gerzevot a en em gavas ivez, da heul aotrou Person an Erge-Vras. Dioustu e teuas ar vag d'ar bord. Diskarget e voe an taolennou ha divizet e vijent lakaet en eur c'harr stiejet gant daou ejen ; ar barrez ma chomfe an ejened a-zav war he douar a vije perc'henn an taolennou. Hag yao an ejened en hent.

Treuzi a rejont Ker Gemper ha kemerout hent Kore. Digouezet e Penn-Karn-Ivin ez eas an ejened gant eur straed-zoun war an dorn-dehou, ha war-eeun da Gerzevod. Klieer ar chapel a sonas anezo o-unan evit embann d'an holl e oa sevenet youl Doue : ma vefe an taolennou da I. V. Gerzevod. Ar starn-aoter burzudus a voe staget dioustu a-us d'an aoter vras.

Pardon I. V. Gerzevod a vez lidet d'ar sul warlerc'h an 8 a viz Gwengolo, gouel ginivelez ar Werc'hez Vari. N'eus ket wardro Kemper

pardon brudetoc'h na darempredetoc'h. Kemperiz ha kristenien ar parrezioù tro-war-dro a zeu di niverus bras : eus a bell zoken e teuer da bardona.

Menegi a c'hellomp aman eun devozion gaer anvet Pardon an Teir Vari. Pardonerien a zo hag a ya da bedi, en deiz-se, e teir chapel d'ar Werc'hez, pell awalc'h an eil diouz eben, hag a zigouez o fardon en hevelep dervez ; mont a reont d'an oferenn-vintin da I. V. ar Sklerder e Kombrid, d'an oferenn-bred da I. V. an Izel-vor, er Forest-Fouesnant, ha d'ar gousperou da I. V. Gerzevod.

Eur c'hantig koz brezonek, 56 Koublad d'ezan, skrivet er bloavez 1712 en enor da I. V. Gerzevod a zegas da sonj eus ar pirc'hlinaj a reas eno eun nebeud eus martoloded Duguay-Trouin, pa voent distro eus an drolad-se ma voe dismantret ganto mogerioù-difenn kêr Rio-de-Janeiro, er bloavez 1711.

Santez Anna ha Nikolazig

Aman e welot penaos
eo deuet Santez-Anna-
Wened, pe Keranna, da
veza eul lec'h ken brudet.

(Diwar levr an Aotrouned)
BULEON HA GARREC

Pennad IX.

TAN-GWALL

Eun darvoud iskis, erruet en deiz warlerc'h, a
seblante diskouez edo zoken an Nenv, a-enep
d'ezan.

En deiz-se, ar sul a oa, an engroez tud deuet d'ar Bosenno
a oa kalz niverusoc'h eget en derch'ent.

Nikolazig a gemeras ivez hent ar Bosenno ha dre ma rae
hent e komze gant e amezeg ar Pelikart, eus e holl wall-euriou,
hag hemañ a frealze anezan kement ha ma c'helle pa glevas
eur youc'hadenn adre e gein :

« An tan ! an tan ! »

Nikolazig a zistroas raktal, ha petra ' welas ? Edo an tan
en e garrdi.

Tud a zired da glask mouga an tan; dour a voe taolet e-leiz;
met kaer a zo ober, an tan a chom beo, ha dizale edo ar c'harr-di
a-bez pulluc'het gant ar flamm.

Ha setu an teodou o vont endro. Lod a lavare : « Eur c'hastiz
eo, a-berz an Neñv. » Ha lod all : « Nann, eur burzud eo ez eo
kentoc'h ! »

Hag e gwirionez, ken nerzus oa bet an tan-se ma pulluc'has
zoken ar vein, ha, tra souezus, ne reas droug ebet d'an daou
vern gwiniñ a oa e kichenig ar c'harr-di, er c'hoztez end-eün
ma veze kaset an tan gant an avel, ha kement tra a oa er
c'harr-di, a chomas dizrouk e-kreiz an tan-gwall.

An tan-gwall-se, e gwirionez, a oa eur burzud muioc'h, rak
setu petra lavaras daou zen, a yae d'an ampoent-se, eus Meria-
deg da Bluneret :

D'an eur ma krogas an tan, o doa gwelet, o daou, eur roudenn
dan o treuzi an oabl digoumoul, hag o koueza war gêriadenn
Keranna.

Nikolazig a selle an darvoud-se, evel eur burzud a-berz an
Neñv. Gouzout a rae e oa bet savet ar c'harr-di gant mein ar
chapel goz dismantret. Setu Doue, dre an tan-gwall, o verka e
tisplije d'ezan gwelout ar vein benniget-se, implijet d'ober eul
labour dizakr.

Ober a rae eta Nikolazig skouarn-vouzar, pa gleve tud o
lavarout ez oa eno eur c'hastiz, da lavarout n'oa nemet farserez
kement a gonte d'an dud. Ha neuze, burzudou all e-leiz a lavare
d'ezan awalc'h edo war an hent mat.

Ha tri dervez goude, e voe douget adarre gant eun nerz
kuzet ha digomprenus betek park ar Bosenno, el lec'h m'edo
ar chapel. Hag eno e tañvas eur joa hag eun dudi na dañver
nemet en Neñv hag a oa gouest d'e zigoll eus e holl boaniou.

V. S.

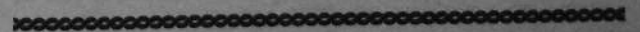
*Lennit mat an
dra-man gant ho
lunedou da sul...*

■ L. Lok, ar « furcher brezonek » en deus skrivet istor eur
barrezig a Vro-Leon, istor Lambèr. Goulennit al levr nevez
digant an Aotrou Guivarc'h, person Lambèr... N'ho pezo
ket keuz, rak plijus kenan eo an istor-se.

■ Plijont a ra deoc'h « Ar Vuhez Kristen »... sur oun, ha pell
'zo e lennit anezi aketus. Met petra ' rit evit lakaat ho
kerent, hoc'h amezeien, ho mignoned da anaout ha da
lenn hor c'helaouennig. Klaskit ' ta lennerien nevez d'« Ar
Vuhez Kristen ».

■ Buhez Sant-Fransiz a Asiz a zo dindan ar wask... Fixians
hon eus da c'hellout he lakaat e gwerz a-benn eur mix
aman, mar plij gant Doue.

Sorc'hennou Yann Digredenn

AN ILIZ HAG AN DESKADUREZ

ENEP an deskadurez eman an iliz hag ar veleien, a lavar adarre Yann Digredenn daoust d'ar sklerijenn am eus roet d'ezan war ar poent-se...

Ar veleien a zo enep an deskadurez, Yann ? Met n'emaoc'h ket mat ! Piou eo an dud desketa er vro ma n'eo ket an Eskibien hag ar veleien eo ?

Miliadou a veleien o deus gounezet, er skolioù brasa, pape-riou-testeni, « diplomou », ha ma vefe dastumet ha berniet ar pape-riou-se e vefe brasoc'h ar bern eget tantad Sant-Yann.

Ma vefe an Iliz enep an deskadurez ne rafe ket eus he beleien tud ken desket. Sklaer eo.

Ha sklaer eo ivez n'eus enebiez ebet etre ar relijion hag an deskadurez. Ne gredez ket Yann ? Selaou mat neuze...

Pa vez torret da garr, Yann, n'eo ket ar c'higer nag an toer eo a glaskez evit e zresa, met ar c'halvez.

Pa vez klanv da varc'h, Yann, n'eo ket ar c'halvez eo a glas-kez met al louzaouer-chatal. Sklaer eo.

Mat, Yann, evit gouzout hag enebourien eo ar relijion hag an deskadurez, da gaout piou eo d'eomp mont ? Da gaout an dud desket, na petra 'ta.

Ac'hanta, Yann, klev mat breman n'eus ket unan en o zouez hag en defe kavet e ve ar Relijion enep ar Skiant, enep an Deskadurez.

Graet ez eus bet eun enklask piz war ar poent-se ha goulennet eo bet digant an dud gouzieka lavarout o sonj. Setu aman responchou darn anezo :

G. André, dourennoniour (chimiste) :

« Ar re a gondaon ar Relijion n'her greont nemet dre our-gouilh, rak an Deskadurez n'eo ket evit dirouestla holl guden-nou ar vuhez. »

P. Appel, kelenner e Skol-Veur ar Skianchou :

« N'eus enebiez ebet etre ar Skiant hag ar Relijion. Bez' e c'heller war eun dro beza desket bras ha kaout relijion. »

H. Andoyer, kelenner er Sorbonn :

« Spered an den a c'houlenn eun Doue Hollzesket hag a daol e skeud warnomp-ni. »

Ch. Barrois, kelenner war an douarouriez (géologie) e Skol-Veur ar Skiantou :

« An douarouriez n'eo deuet a-benn betek-hen nemet da ziskouez eun dra, ez eus eun Doue. »

H. Le Chatelier, kelenner er Sorbonn :

« Na pegen brao en em glev ar Relijion hag an Deskadurez ! Gwelit Pascal, Ampère, Cauchy, a zo bet tud desket bras ha kristenien start. An dud a lavar n'hell ket an daou dra-se en em glevout n'int ket tud desket, azened ne lavaran ket. »

Georges Claude, unan eus an dud desketa a zo hirio :

« Penaos gouzavz klevout n'hell ket an dud desket kredi e Doue ? Ret eo dislavarout seurt glabouserien. »

Ar Marechal Foch :

« Deskadurez ha Relijion a zo daou dra en em glev brao bras hep en em दौरtal. »

H. Lecomte, louzawour (botaniste) kelenner er Museum :

« Ar brezel etre ar Relijion hag an Deskadurez n'eman nemet e spered an dud a volontez fall. »

L. Lindet, kelenner e Skol al Labour-douar :

« Pa oan bugel e veze lavaret d'in, en eur ziskouez an ed, ar gwez, ar bleunioù : sell, paotrig, Doue eo en deus graet an holl draou-se. Kredi a raen hep klask pelloc'h. Abaoue em eus studiet, klasket dounoc'h ha kaer am eus bet furchal n'em eus kavet respont all ebet. Gwelout a ran gouzieien oc'h ober evel-dou ha ne deont ket a-benn da c'houzout muloc'h. Ya, Doue eo en deus graet an holl draou-se. »

P. Sabatier, kelenner ha skrivagner brudet :

« Klask lakaat ar Relijion hag an Deskadurez d'en em sevel an eil enep eben a zo didalvez. Al labour se n'hell beza graet nemet gant tud dizesk e pep giz. »

A-walc'h evelse, neketa Yann Digredenn.

Pet den gouziek, pet den desket bras a zo o lavarout eman an iliz enep an Deskadurez ? Pet ? Na daou na tri. Hini ebet ! Peoc'h en toull-se 'ta Yann.

MELEGAN.

Da betra...

e lle serotja an deskadurez ...da genta?

Da zeski ar c'hatekiz,
da anaout ar relijion

Perak' ta...

ez eus kemend-all a vugale ha n'ouzout
ket brezoneg awalch

nag evit lenn o c'hatekiz

nag evit komprenn o c'hatekiz

NA GUZIT KET HO TUD KLANV...

Pa veze Hor Salver o tremen dre eur bourg pe eur gêrig bennak, e weled raktal an noriou o tigeri hag an dud klanv o tont er maez, degaset gant o c'herent, o mignoned pe o amezeien.

« Ar re holl o devoa tud klanv o degase dirazan » a lavar an Aviel. An holl, ar re glanv evel ar re yac'h o devoa ar memes c'hoant : gwelout Jezuz, klevout Jezuz... gellout marteze touch outan ha beza pareet gantan.

War ribl an henchou, war dreuzou an tiez, an dud vac'hagnet a c'hortoze Jezuz.

Ha Jezuz en devoa kement a joa outo ma veze gwelet o vont e-unan d'o c'haout pa n'hellent ket dont betek ennan.

Pa zeuas kelou d'ezan e oa klanv e vignon Lazar e lavaraz kerkent : « Mont a rin d'e welout hag e parein anezan ».

En amzer Hor Salver, ar muia ma c'helled, e veze diskouezet d'ezan an dud klanv.

Hirio avat e vez kuzet outan an dud klanv.

Dalc'het kloz e vezont en ti... Marteze e vez entetet mat outo..., ingal e teu ar medesin d'o gwelout... goulennet e vez kuzul evit ober gwelloc'h war o zro... an amezeien hag ar gerent a zeu d'o gwelout ha da zegas bleuniou, levriou ha madigou...

Den ebet avat ne sonjo (pe marteze ne gredo) kinnig d'ar paour-kaez klanvour reseo bizit an Aotrou Doue.

Piou koulskoude a ouezo e frealzi gwelloc'h eget an hini en deus lavaret : « Deuit davedoun c'houi holl hag a zo er boan... ha me ho frealzo » ?

Na guzit ket ho tud klanv ouz Hor Salver Jezuz-Krist.

*
**

N'o c'huzit ket kennebeut ouz ar beleg.

Eur barizianez, goude eur c'hlenved, a oa deuet da ziskuiza war ar maez hag e c'houlennas ma teufe ar beleg d'he gwelout. Ne oa ket klanv bras, re skuiz e oa hepken evit mont betek an iliz.

Ar beleg a zeuas raktal o sonjal e oa prest da vervel, ha p'he gwelas e anzavas gant glac'har : — « Daou vloaz war'n ugent a zo emañ er barrez-man, ar wech kenta eo d'in da veza galvet da welout eur c'hlanvour ha ne oa ket ar maro etre e zent. »

Eur person nevez a oa oc'h ober tro e barrez evit ar wech kenta. Ne welas, oc'h ober e dro, nemet daou glanvour. Gou-

zout a rae koulskoude e oa 20 den klanv er barrez. Kuzet e oant bet outan.

E amzer Hor Salver ar glanvourien a gawe n'eus forz pege-ment a dud a volentez vat d'o dougen ha d'o c'has betek Jezuz.

Hirio, zoken en tiez kristen, ne gavont den d'o sikour da vont betek ar C'hrist.

Unan anezo a gonte d'in : « Elz miz a zo emañ er plastr, sounnet aman war va flankenn, ha bep tro m'am eus goulennet reseo an Aotrou Doue, em eus santet ne blijje ket an dra-se d'am zud... Hag, en deiz all, pa zeuas ar beleg da zegas ar gomunion ne oa nemet ar plac'h war-zao hag hi eo a gempennas ar gambr... ar re all e oa re abred evito sevel d'an eur-se... ! Ar medesin koulskoude, n'eus forz da bet eur d'ezan dont, a gav atao tud d'e zigemerout... ha laouen !... Va zud koulskoude a zo kristenien vat... ! »

Na guzit ket ho tud klanv nag ouz ar C'hrist nag ouz ar beleg. N'o c'huzit ket kennebeut ouz an dud !

E amzer Hor Salver ne veze morse lezet a-gostez ar glanvourien.

An dud a zeue da selaou Hor Salver a zegase ganto o zud klanv... ha gouzout a raent mat e tremenfe Jezuz tost d'ezo abalamour ma oa ganto tud klanv...

Hag ar re-man a veze lakaet er plas kenta a-wel d'an holl...

Hirio ez eus evel mez o tiskouez an dud klanv hag e vezont kuzet ouz an holl.

Ar c'hlenved a zo eur groaz. Eur groaz evit ar c'hlanvour e-unan. Eur groaz ivez evit e dud. Hag ar groaz a rank beza douget hep mez.

Met digristen eo hirio ar bed emañ o veva ennan ha n'ouzer mui petra eo ar groaz...

N'eo evit an darn vrasa nemet eur benveg euzus a ranker tec'hout dioutan ar pella ma c'heller.

Setu perak e teu buan ar c'hlanvour da veza eur samm zoken evit tud e di... hag e teu da veza kemeret evit eun estranjour e-touez e dud.

N'en em gomprenner mui abalamour ma ne vever mui ar memes buhez.

An dud yac'h, na petra 'ta, a vev evel tud yac'h, peogwir o deus yec'hed.

Hag ar c'hlanvour a rank beva evel eur c'hlanvour, peogwir eo klanv, siouaz !

Ne gavo den d'e sikour da veva e vuhez a glanvour... da gaout ha da garout ar groaz kuzet dindan ar c'hlenved.

Ar c'hlanvour a deufe da veza eur sant ma teufe da anaout ha da garout e groaz.

Sikourit 'ta anezan d'hen ober.

A-hent-all peurvuia, ne ziwano en e galon nemet tristidigez, anken ha dizesper...
DRADEM.

MONA KERGRAMPOEZ

M

AT kenan e kavan krampoez...

Dreist-holl pa vez eun tamm lipig ganto... pa vezont lardet.

Met n'eus forz pegen mat o c'havan, da di Vona ne din ket da zebri krampoez... daoust ma 'z eo kenta krampoezerez ar vro.

Aon am befe da veza flemmet...

Daoust ha naered a zo e ti Vona Kergrampoez ?

N'eus ket naered en ti ...

Eun naer hepken a zo, hag an naer-se eo Mona hec'h unan.

Eun naer-viber eus ar re wasa eo zoken.

An naered, gouzout a rit o deus eur sachad binim en o genou...

Mona ivez he deus unan... hag rak he zeod binimus eo em eus aon.

O ! komz flour a oar Mona... ken flourig ha ma oar leda kaod war he fillig.

Taolit evez ! Na chomit ket re bell d'he selaou o c'houtellat... buan awalc'h e vezoc'h tapet en he lasou.

En he c'haoziou floura e vez ar muia binim!

Gouzout a ra ken brao troada ha liva gevier, ma c'hellfe an diaoul e-unan dont d'ar skol ganti ...

Hag anet d'oc'h, ne gouez ket Mona semplet bep gaou ma lavar.

Eürusamant... rak ne vefe ket kavet er vro dour awalc'h d'he disempla.

Morse, a lavar an dud, n'eus bet paket gaou ebet en e genou, rak dont a reont tout er-maez.

Mona Kergrampoez a zo he micher ober krampoez.

Ha ma ne lavarfe gevier nemet evit trei krampoez, evel ma vez lavaret, ne rafe nemet he micher...

Met ar gevier a zislonk Mona a zo gevier binimus.

Mona a zo eun naer hag a flemm.

Selaout kentoc'h...

Eun amezogez d'ezl, mamm a familh niverus, paour met

gweg a benn hag a urz, a vez bepred he bugale gwisket naet ha kempenn...

— N'eo ket diaes d'ezl, eme Vona en eur lucha, ar « *marché noir* » !

Ha setu disac'het ar binim gant an naer.

Merc'h yaouank eun amezog a zo ano d'ezl da fortuna gant eur paotr yaouank fur... ha merc'h Mona, betek hen, n'he deus ket c'hoaz bet tro da rei e sac'h da hini ebet ...

— O ya, eme Vona en eur lucha adarre, dimezi a c'hell. Eur mab kaer evel hennez ne fell ket d'in kaout a briz ebet... Re ger eo ar gwiz hirio !

Teod binimus an naer en deus flemmet adarre !

Emgleo hag unvaniez a zo er gerliadenn... Ne bado ket pell... Gortozit !

— Diwall, Chob, ouz ar c'hontilli a droc'h eus daou du... Chob ne gompren ket... Diwall a lavaran d'it, n'eo ket an amezog a ra ar braoa d'it dirazout eo a ra ar gwella pa vez troet da gem ganez.

Ha setu hadet yenienn etre an amezeien... setu flemmet ar garantez gant teod binimus an naer.

Eur penn-tiegezh a zo o klask eur mevel hag ano a zo eman o vont da ober marc'had gant eun tad a 5 krouadur ...

— Eur mevel mat az pezo, eme Vona en eur lucha atao, ouz an daol ne lez morse e labour-gant eun all... War al labouriou all avat e torr buan d'ezan...

Hag an penn-tiegezh a chomas hep mevel... Hag an tad a familh a chomas dilabour...

Teod an naer en devoa flemmet adarre.

Hag a-hed an deiz ne ziskrog ket eus he labour-ifern...

Meulit unan bennak dirazi... hag e unano he meuleudiou gant ho re... met raktal goude ar meuleudiou e tirollo d'o beuzi ar flipadou flemmus.

Meulit dirazi furnez eur plac'h yaouank... O ya, a responto Mona, fur eo... devot evel eul leanez pa vez eun iliz... met war a gonter, pa vez er frikolou n'eus ket skanv-benn par d'ezl.

Hag adarre eur flemmad !

N'ouzon ket gant petra eo maget tan an ifern. Ha pa ne vefe maget nemet gant an teodou fall eo sur da badout diou eternite...

Ha daoust ha tan an ifern n'eo ket kroget dija e teod Mona Kergrampoez...

Hag e teod eur bern naered-viber evelidi...

PETROMIK.

Chê, na pebez torr-penn

Goude beza lennet va fennadou-skrid diwar-benn « ar brezoneg », eur mignon a skriv d'in n'oun nemet eun « torr-penn »...

« Ar c'helaouennou kristen hag an oberou yaouankiz, emezan, n'int ket graet evit difenn ar brezoneg. »

Possubl eo. Met daoust ha graet e vleit evit laza ar brezoneg ?

Ha perak, ma 'z eo eun dra vat — hag ez eo — e chomfe beo ar brezoneg, perak ne rofe ket an oberou yaouankiz eun tammig skoazell d'ezan ?

Eun ali hepken roet d'an den yaouank a zo kalz.

Eur skouer a vefe gwelloc'h c'hoaz.

Evit petra eo savet an oberou yaouankiz ? D'am sonj e tleout skora ha kenderc'hel, evit he feurechui, ar gelennadurez en deus bet an den yaouank en e familh hag en e skol. Beza e tleont oupenn ober anezan eur c'hristen, hag eur c'hristen diouz doare e barrez, gouest d'ober vad endro d'ezan.

Ma teuit, dre an oberou yaouankiz, da lakaat an den yaouank da zilezel e vrezoneg, ha d'ober eur gall anezan, petra ' en em gavo ?

a) Da genta, e tistagit anezan diouz e familh.

Er ger e komz brezoneg.

Ar brezoneg eo yez e dud, yez e dud koz.

C'houi a ra d'ezan chench yez.

Emaoc'h o sevel eur speurenn etrezan hag e dud.

Emaoc'h o terri unan eus al liammou kreñva o stage an eil ouz egile.

Emaoc'h o lakaat er familh-se eur spered nevez hag en devezo poan oc'h en em glevout gant ar spered he doa kentoc'h.

Ar galleg o vont en tiegez brezonek-se a vezo ar yenn a raio ar faout hag ar rann etre koz ha yaouank.

An oberou yaouankiz n'int ket savet evit an dra-se.

b) D'an eil, mont a rit enep ar gelennadurez roet er skol.

Dizarat a rit el lec'h ma vezo bet ar skol oc'h arat.

Komz a ran eus ar skol gristen. Aman, dre urz an Aotrou 'n Eskob hag an ensellourien, e vez desket hiviziken lenn ha skriva brezoneg, e vez desket d'ar Breizadig karout e Vreiz hag e yez brezonek.

En em gavet goude er patronaj pe en Y. K. A. M., ma na glev mul nemet galleg, petra ' sonjo ?

Sonjal a raio, ma 'z eus eun tamm spered en e benn, eo souezus e vije klasket rei d'ezan diou gelennadurez ken disheñvel.

Ma 'z eo mat ar brezoneg da zeski er skol, e tlefe beza mat ivez da gomz goude ar skol.

Ma ro an Aotrou'n Eskob urziou evit ar skol, e tlefent talvezout c'hoaz evit an « oberou a c'houde skol ».

Ma n'eman ket aman al lec'h da zeski brezoneg, eman nebeutoc'h c'hoaz al lec'h da vouga ar brezoneg !

Ma 'z eus c'hoant sevel ar vugale e gwir Vreiziz, n'eo ket evit ma troid e Gallaoued kerkent ha ma 'z aint eus ar skol.

Skol gristen hag « oberou yaouankiz » n'int ket graet evit divempra an danvez tud en eur chacha warno pep hini diouz e du; ar familh hag ar skol o vrezonekaat, an « oberou » o tivrezonega !

c) D'an trede o tivrezonega ho tud yaouank, n'o savit ket diouz doare ho parrez, dreist-holl diouz doare hoc'h iliz-parrez.

Karout a rafec'h ober ebestel eus an dud yaouank-se. Ha kaer-tre eo ho menoz.

An abostol, hervez komz Hor Salver, a die beza ar « goell » a laka an toaz da sevel.

Ma chom ar « goell » e kichen an toaz, ne raio vad ebet d'ezan. E-barz e rank mont !

E kalz parrezioù hirio ez eus tud yaouank hag a c'hellfe beza ivez, dre o feiz, dre o deskadurez... evel ar « goell » a dlefe lakaat ar re all da sevel, da wellaat.

Siouaz ! dilezet o deus yez o farrez;

E galleg int aet :

En em sevel dreist ar re all a fell d'ezo. Setu ma chom ar goell pell diouz an toaz. Setu diou yaouankiz o sevel skoaz ha skoaz, unan c'hallek oc'h ober fae war unan vrezonek.

Setu diou yaouankiz o chom sarret an eil ouz eben;

Darempred ebet, gwasoc'h c'hoaz, gwarizi etrezo !

Ha pa 'z aio ar c'hallegerien-se d'hoc'h iliz-parrez ?

E vezoc'h bet en ho podadegou o c'hallegat d'ezo, o tistaga anezo diouz ar brezoneg..., peseurt fri a raint d'ho prezegennou brezonek, d'ho kantikou brezonek ?

Fae o devezo d'ezo, alias bras a-wech.

Gwas a-se evit o feiz.

Gwas a-se evit ar barrez : eman divempret ! Diou barrez eo a zo breman en unan, eur barrez c'hallek hag unan vrezonek !

Dre faot plou ?...

Koulskoude,

pegen aes ne vije ket derc'hel beo ha yac'h ar brezoneg,

dre ar skol,

dre ar c'hatekiz,

dre an oberou yaouankiz !

N'eus ket eur bugel, n'eus ket eun den yaouank,

e BREIZ,

— pa vezo lakaet d'ezan en e spered petra eo Breiz ha petra eo eur Breizad, —

ne deufe ket
— buan zoken ! —

da garout e vrezonég ha d'e gomz gant lorc'h.

Rak n'eman ket e natur an den ruzia eus e ouenn nag eus e yez, evel ma ra kement a Vretoned.

Nemet e vije poent paouez, e skolioù a zo, hag en « oberou yaouankiz », da rei d'ar Vretoned yaouank eur gelennadurez enep natur !

S. S.

Aet
ar
maout
gant
ar
merc'hed

Kaer meurbet eo bet pardon merc'hed yaouank an Ykam, er Folgoad. Kaeroc'h eget hini ar baotred yaouank a lavar lod eus an dud...

Er miz a zeu, marteze, e c'hellimp rei deoc'h eun tanva eus ar prezegennou kaer displeget dirak tri pe bevar miliad ykamia dez gant Yvonne Abiven eus a Blouzeniel ha Mari Vezo eus a Bloueskad. Hag e brezonég eo bet graet ar prezegennou-se... eur brezonég ha ne oa ket unan truilhok, kredit mat...

Piou a gredo c'hoaz tamall merc'hed yaouank an Ykam da veza mouzet ouz ar brezonég ?

Lizer Annaik d'he c'hender Jobig

Prad al lann, 17/8/43.

Na c'hender her,

Eur vaouez nec'het a-walc'h eo a zo o skriva d'it hirio. Met da unan bennak e rankan disamma va c'halon. N'oun ket bet boazet betek-hen da zizolei d'am mamm — nebeutoc'h c'hoaz d'am zad — kernou-tro a zo em spered. Kement-all a draou a dremen ivez er spered paour-se, ma rankfen lavarout tout !

Gouzout a rez piou a veze war va zro en hañv all... Plijout a rae d'in Per an Dreo ha kredi a ran en doa choa ouzin... Eun tammig lent eo da lavarout e sonj, nemet ni, merc'hed, a gompren alies diwar hanter-o'her.

Atao eo bet em sonj dimezi gant eul labourer-douar hag em eus lezet va faltazi da c'haloupat ha graet hunvreou... Eun atant vihan hon eus a leve... Eno ez afemp, Per ha me, da c'hortoz kemerout brasoc'h, diwezatoc'h, pa vefe kresket ar sikour... Hon treuz a rafemp evel hon tud gant bennoz Doue.

Mat kenan ! emedout, ha peur eman ar friko ?

Aman eo eman an dalc'h, Jobig ! Anaout a rez ivez Saig ar C'hrenn, unan eus hon amezeien, pemp bloaz war 'n ugent den, aet da Bariz daou vloaz a zo. War ar « metro » eman o labourat. Alles e teu d'ar gêr ha tra pe dra a gav atao da gas gantan : amann, viou, kig-sal... Dont a ra gantan ivez avat traou hag a gaver aesoc'h e Pariz eget aman...

Pa deu d'ar gêr e kav atao e lang da zont betek an ti da varvailhat. Laouen e vez ouzin, teodet mat eo.

Diouz e glevout n'eman ket fall ar stal gant ar Vretoned e Pariz, daoust d'an diasteriou... Ha neuze, d'ar merc'hed eo aesoc'h eget war ar maez : na saout da c'horo, na pri da vresa ; pep tra en ti : dour, goulou, gaz... ha pep tra tost d'an ti : an iliz, ar medesin, ar skol...

Eur paotr dilastez eo Saig... Gwisket kran e vez atao, eur bale skanv ha dilu... Dec'h e oa distroet da Bariz, e welet em boa o vont e-biou gant ar straed... Ha setu va c'halonig oc'h ober « boum ! boum ! »

Marteze e ri goap ac'hanoun ! Ar baotred yaouank n'int mat nemet da ober goap eus ar plac'hed yaouank ! Koulskoude e vefen kontant da c'houzout petra sonjez. Ha ma rez goap ne skrivin d'it birviken mui.

Kenavo... ha lavar eur bedennig evit da geniterv gwall-nec'het.

ANNAIG.

Respont Jobig d'e geniterv Annaig

Koad-fao. 25/834.

Va c'heniterv ber.

N'eo ket bet bras va souezenn o lenn da lizer. N'emman ket va daoulagad ganen em godellou na va diskouarn kennebeut. Per an Dreo ivez en deus gwelet ar c'hemm a zo deuet ennout. N'en deus lavaret ger ebet d'in..., met ken diseblant ha ma vezez en e gever eo aes d'ezan kompren. Gwechall e c'houlenne kelou ac'hanout allies, breman ger ebet ken. Kredi a ran en deus kavet kalet.

Petra 'fell d'it Annaig, ni, paotred yaouank, a gav kasatis gwelout plac'hed yaouank a-zoare, strobinellet awechou gant lakizien hag o tilezel ar maeziou pa n'oa ket ret d'ezo.

En deiz all adarre e savas kont ar merc'hed ganeomp, n'eo ket evit luc'hachi oa, tri pe bevar ykamiad oamp, met diwarbenn an troet m'eo ar merc'hed yaouank da glask en em strapenni ouz keriz.

Per an Dreo a oa ganeomp. Lemmet e oa marteze e deod gant e galonad, ar pezh a zo sur eo, dont a rae gantan.

Pennou-skañv, emezan, n'int ket bet biskoaz e ker, hag e kredont kement hini a liv brao d'ezo buhez ar c'hériou. Frank e rank beza toull o gouzoug... pep tra a lonkont... Ma ve lavaret d'ezo e vefe e pep ti, e Pariz, eur mekanig da drel an dour e gwin hag ar brenn-eskenn e bleud, e kredfent ! Hag arabat eo d'eoc'h klask o difazia ! E ker n'eus nemet aesamanchou... war ar maez diaezamanchou... hag e teu ganto al litaniou a ouzout. Ha neuze, eme Ber, ar pezh a ra ar muia poan galon d'in eo gwelout n'int chalet nemet gant eun dra : e pelec'h e vezo an ebata va doare, e pelec'h e vezo an aesa d'in beva, e pelec'h e vezo ar c'haera va buhez, e pelec'h em bo ar muia plijadur ? Gwechall an dud a c'houlenne : e pelec'h eman va dever ? e pelec'h e vezo va buhez ar frouezusa evit ar bed-man hag evit ar bed all. Ar boan ne gonte ket, ha ni a zo bet savet evelse du-man.

Me a chomo war ar maez hag e ouzon mat ne vezo ket inouet an hini a zeulo du-man da verc'h kaer... Ma kavan unan ! Rak ar merc'hed yaouank, kalz anezo, a glask da genta e-touez ar re n'int ket labourerien-douar : archerien, martoloded. Nemet o devo unan hag a zo dindan ar gouarnamant eo mat. Ha pa welont unan eus ar seurt-se neuze avat e vez o fri er vann ha sounn o c'hribenn ganto !

Hag ar merc'hed-se a zo er « J. A. C. F. », mar plij, hag a gan :

Nous nous sentons fortes et fières

D'être filles de paysans.

Ro peoc'h ta, a lavaras unan ac'hanomp da Ber, peogwir eo troet o spered evelse marteze eo gwelloc'h ez afent kuit diwar hon tro. Ne glevfemp ganto nemet rebechou ha sinkan ! Ha neuze, stankoc'h stanka e teu da veza bemdez ar merc'hed yaouank o deus komprenet petra eo emzao an Ykam..., aze eman hon esperans !

Ha breman, Annaig, chom da boueza ar menozioù-se eur pennad, ha gra a gari gant da Berig ha da Saig. Diouz ma ri e vezi barnet.

Marteze e kavi eun tammig c'houero al lizer-mann... awechou eo gwelloc'h lavarout ar wirionez war-eeun ha dioustu elec'h chom da c'hoari « koukouk ».

Ne vankin ket da c'houlenn em fedennou ma vezo distrobinellet va c'heniterv. Kenavo.

JOBIG.

MARI BRAGOU

ha

Yann Vras

Petra ' ta merc'hed, c'houl ' zo glac'haret ?
Hervez ar pezh a glevan lavaret...
Ez oc'h, mil bell'zo, aet skuiz o senti
Hag e karfec'h beza mestrez en ho ti ?
Ha war a glevan, tammou chuchu,
Da chanch mod d'an traou ne gavit ket an tu.
Deuit d'ar skol ganen-me, hag hep dale
C'houl ouezo lakaat ho kwazed da vale.

N'ouzoc'h ket penaos oun bet dimezet ?

Chut !... Na lavarit ger da zen ebet...

P'edo Yann Vras — anaout a rit Yann Vras —

Va « hini koz » abaoue 'z eus dek vloaz...

A ! pebez den ! krenv evel eur marc'h mul

— Me gav d'in e tiskenn eus gouenn Herkul...

Met gortozit, ma kontin d'eoc'h an traou

Penn da benn... ma n'oc'h ket skuiz o selaou.

N'oc'h ket ? Mersi !... C'hoant ho peus da glevet

Ar pezh a zigouezas deiz an eured ?

Mat ! abred diouz ar mintin, Mari Bragou

A storlok an nor e « Minekragou ».

— « Petra ? mon-me, n'eo ket c'hoaz savet an dud ?

« Petra ? Yann Vras a zo c'hoaz en e glud !

« Er meaz !... pe vo gwelet... Ne peus ket mez !

« Lezel an hini vezo da vaouez

« Da zont d'az kerc'hat ?... »

— Yao ! eme Yann Vras,

O respont goustadik dre doull ar c'haz.

Non-den-distak ! m'en dije laret « nann »

Me 'm bije e fouetet gant eur bod lann...

Eun eur goude, ouz hor gwelet hon daou
 Er voetur, sounn e lost gant ar marc'h Laou,
 C'houi pije lavaret 'n eur vont ebliou :
 — « *Set' aze eur vaouez ! Hounnez a dalv diou !* »
 Evel just, ar fouet a oa em dorn-me,
 Hag eun douchenn outan hag a strake.
 Yann Vras, en tu kleiz ne lavare ger,
 Gant aon da gaout ar fouet war e ler...
 Me bromet d'oc'h, n'en doa ket c'hoant c'hoarzin...
 Ne grede ket memes sellet ouzin...

Ha ni kazel ha kazel d'an ti-kêr,
 Egiz daou ebeul, dirak an aotrou mêt...
 Pa welas Yann ar c'houriz trikolour,
 E zaoulagad a glaskas toull an nor...
 — « *Hep ! emon-me, 'n eur gregi 'n e chupenn,*
 « *Chom aman ! Petra ! sko en da benn ?*
 « *Set' aze giziou !* » Ha ! non-den-distak !
 Va dorn a oa prest, ya, d'ober da-klak...
 Met an aotrou mêt, 'n eun tamm prezegenn
 A oa krog o konta d'eomp al lezenn,
 Ha c'houi gompren, ne vije ket bet brao
 D'an eur-se diskouez e oa taer va fao...
 « *Ar wreg, a lare d'eomp an aotrou mêt,*
 « *Ar wreg, evit ober mat he dever,*
 « *A dle senti bepred ouz mouez he gwaz,*
 « *Mont d'e heul, ha pa vije war he zreid noaz,*
 « *Mar en deus c'hoant da vont da Dombouktou*
 « *Hep roi amzer d'ei da glask he boutou !* »
 — Che ! Biskoaz n' am oa klevet kement all !
 Ha setu kroget ennon ar c'hoant skrignal...
 — « *Yann Vras ! 'me ar mêt, kemer a ri da wreg...* »
 — « *Ootrou mêt, emon-me, sarrit ho peg,*
 « *Me eo a gemer Yann Vras evit va gwaz,*
 « *D'in-me 'michans, ez eo d'ober ar choaz !*
 « *Petra ta ! Alo Yann, digas aman da zorn...* »
 Digor bras e c'hinou, evel eur forn,
 An aotrou mêt ne gredas ket gwikal,
 Ha dorn Yann Vras, ledan egiz eur bal,
 En eur grenn, a gouezas em hini...

'C'hanta merc'hed, set' aze eureuji !...

Eus an ti-kêr ez ejomp d'an illz.
 Ha c'houi gav d'oc'h em oa heuilhet ar c'hiz
 A lak ar gwaz a zehou, ar wreg a gleiz ?
 Ah ! n' am oa ket ! N'em daol e beg ar bleiz
 Pa c'heller e lonka, zo eur c'hiz fall...
 Me laosk ar giziou-se gant tud all...

Setu me d'an daoulin er gador zehou...
 Hem... An taol-man Yann Vras a janch liou,
 Koll a reas e benn, ha fas d'an nor,
 Setu hen azezet war e gador...
 — « *Yann, emon-me, sevel a ri, pe ne ri ?*
 « *En iliz n'eus ket gonje da c'hoari !...* »
 Ha Yann a droas 'trezek an aoter,
 Gwenn e groc'hen evel eun tamm paper.
 — « *Heu ! mon-me, 'n eur c'hrougnal tre va dent,*
 « *Set aman vat eur spontailh 'vit ar zent !* »
 Ha Yann Vras da lakat war e fas koar
 Eur mouse'hoarz henvel ouz hini al loar...
 Yao ! eun eured hag eun enteramant
 N'int ket henvel... Setu va zantimant.

Met an aotrou person hag ar c'hloc'her
 A deue dirazomp gant o faper...
 An daou-man ' oar n'eo ket noz da greisdeiz.
 Eun taol lagad a zehou, eur sell a gleiz,
 Hag an Aotrou person, ken brao ha tra,
 A c'houlenn diganen-me da genta :
 — « *Mari Bragou, kemer ' rit c'houi Yann Vras*
 « *Hervez lezenn an Iliz 'vit ho koaz ?* »
 — « *Ya ! mon-me, seac'h...* » — « *Yann Vras, Minekragou*
 « *Kemer ' rit da bried Mari Bragou ?...*
 Non-den-distak ! Evel eun debrer yod,
 Ar paourkaes Yann en doa kollet e deod.
 Ha : paotred paour, va daoulagad-briz
 A daolas warnan eur zell ken dinviz
 Ma kavas e deod... Biskoaz kement all !...
 An teod kavet gant Yann oa eun teod gall !
 — *Y-i-a, emezan, Ma-ma-ma-ri*
N'eu-n'eu-n'eu ket ganti da-da- c'hoari.
 Haà ! ma ne vijemp ket bet en illz,
 War an teod-se me 'm ije laket tiz !...
 Lakat da c'hoarzin kurust ha kloc'her,
 Daoust hag an dra-se zo eun dra d'ober !...
 Met an aotrou person, hep van ebet,
 A gendalc'h gant ofiz an eured :
 — « *An eil d'egile roit ho torn deou*
 « *Mari, lakit, da Yann Vras e vizou.* »
 — « *Dioustu !* » 'mon-me. Mall am oa, paotred paour,
 Da rinkla war biz Yann eur walenn aour.
 Evit e staga betek ar maro...

A c'hell ober goap an nep a garo...
 Met selaout... abaoe va eured,
 Me n' am eus kavet nemet eürusted,

C'hoant ho peus da c'houzout ? Mat, biskoaz Yann
 N'en deus d'in-me kredet lavaret « nann ».
 Diouz ar mintin... « Alo Yann, poent eo sevel ! »
 — Ya Mari !... O me ! Me jom war ar pell.
 — « Alo Yann, c'houez an tan ! Ya, ya, dioustu ! »
 Ha Yann a c'houez... ken a nij al ludu
 Hag ar moged dre bevar c'horn an ti,
 — « Yann, na c'houez ket ken krenv, sapristi !...
 Lak an dour da virvi 'vit ar c'hafe...
 Digas d'in va dijuni em gwele. »
 — Ya Mari. »

— Lak' ebars eun tamm lipig

Ha diou grampouezenn fritet war ar billig ..

— « Ya Mari ». Ha Yann a deu.

— « Alo, pôl

Hirio 'man an deiz da veska 'r ribot »

— « Ya, Mari ». Yann a sko war an dien

Dao ! dao ! dao !... ha setu amann melen !

— Aa, Yann ! peus ket c'hoaz skubet an ti ?...

Gff... ar boultren a strink betek va fri.

— « Breman, Yann, kerz buan da c'hor'ar zaout ».

Ne ve ket pell al lèz oc'h en em gaout...

— « Gwelet peus ha vi zo gant ar yer ?... »

— « Ya, Mari; beb a zaou !!! »

— Sac'h ar bier !...

Ha roet peus biz d'al leueou bihan ?

.. Ya, Mari !... Hag evelse heb ehan...

... « Alo, Yann, kerz d'ar park da labourat,

Park ar poull eo tremen poent e arat...

Gout à rez, Yann, evit ar melchen ru... »

— Ya, Mari ! » Ha Yann a ya dioustu...

Goude labour an ti, me gar ken eaz,

Koumandi d'am fried labour ar meaz,

Rak, c'houl oar, er meaz ma renkten senti,

Yann a deufe d'ober e vestr en ti...

Pa 'z an da laret da Yann dont d'aoza lein,

E kouez ar beac'h adarre war e gein...

— « Poent eo tenna an avalou douar... »

Klevet peus ?...

— Ya, Mari, n'oun ket bouzar,

Tennet e vint, »

— « Te hado en o flas,

D'an nevez-amzer heiz ha melchen glas.

— Ya, Mari ».

— Du-hont, Yanr, e plas ar c'herc'h,

Petra 'n diaoul m'out sonj lakat warlerc'h ? »

— « Du-hont, Mari, me zonz e plantin pour... »

— Pour ? ginaouek ! Hag an teil ? hag an dour ?...

Ne ve ket gwelloc'h d'it lakaat panez,
 Bitlarabez, irvin ha karottes ? »

— Ya, Mari, graet e vo ». Ah ! paotred paour,

Va gwaz d'in-me en deus eur galon aour...

Pa vez deuet an eur da farda mern

Yann a dap eun duilh blenchou 'barz ar bern,

Pff ! fff ! hag ar yod silet war an tan,

Eur yod dibouloud, ya ! kreienen dindan

Ha n'eo ket lesket, nann !... Ha pa zigouez,

'Vel d'ar gwener, devez braz ar c'hrapouez

Yann a dapin endro d'ar pilligou,

Endro d'an toaz hag endro d'ar skillhou.

Rrr... eun taol spanel war ar boazerez

Flip... eun taol rozal war al lederez

Ziou... eun taol torch gant ar lardezenn,

Ha ma tronset gant Yann e grampouezenn...

Hag an traou en-dro ken a sav ar bern

Krampouez... Ché ! daou droadad war ar stern...

Ah ! ya me lavar d'eoc'h, n'eus ket par d'am gwaz...

Buan 'vat, n'it ket c'houl da glask trabaz :

Kousta ' rafe tomm d'eoc'h, hag e rafe...

N'eus ket pell, e oa devez ar c'houez...

— « Alo, m'oun-me, ret eo d'it mont d'ar ster !... »

— Ya Mari, mont a rin. » Peder gommer

Hag o doa teodou lemm en o ginou

Oa krog o tistrabouilha dilhajou :

Saik, Naik, Chuli, Mari Janik...

— « Sell, me Naik, 'ma deuet Katellik ! »

Non-den-distak ! dont da glask reo

Ouz Yann !... Hop ! Yann a dap krog en o bleo,

A zoub ané en dour... ha war o founs...

Klak... Klak ! ar c'holvez a lop ken a vlouans...

Ha... m'ho tesko, d'ober goap eus va gwaz !...

Hag en deiz all !... Yann oa aet gant an toaz

Betek ar Vorc'h ha betek an ti-forn...

— « Sell ! Katellik ! me Chann Luch en he c'horn...

Blaouf ! ! ! Yann Vras heb ober na daou, na tri,

A strink da Chann eun tamm toaz kreiz he fri.

Ha ! m'ho tesko d'ober luch d'am ozac'h ! ! !

Yann, abaoue ' zo doujet... ha n'eus gwrac'h

'Bet er barrez ha na garfe gwelet

He gwaz o kemer skouer war va fried...

Ma fell d'eoc'h lakât ho kwaz da blega

Kemerit skouer warnon-me da genta

Grit ho mestr er park, grit ho mestr en ti

Ha ho kwaz ne glasko nemet senti.

HEOL PE LOAR

O loar, brao eo da liou ha da zremm a zo kaer;
Met, siouaz, da vannou a skleria hent al laer,
Da vouse'hoarz en e red a skoazell al loan gouez
Ha na pet labous fall war c'hed e forc'h ar gwez.

Ar c'hicher tavangnous, al logod mantell zu,
Ar c'hi bras divergont a chalp dek eur dioustu
Hag an askell-groc'henn a ya war nij a-dreuz
A c'hortoz ma savi, evit boulc'ha o reuz.

O loar, prinsesig foll, nann, ne vo ket te
A choaso d'o bleina holl vignoned an de;
Ar bleun, ar vugale ouzit o dor a gloz,
Ken en do, d'ar mintin, an heol lazet an noz.

J. L'HELGOUACH. O.M.L.

Ha galleg-saout adarre...

- Bonchour, Yvette.
- Bonchour tante Soaz.
- Où qu'il est ta maman ?
- Laver qu'il est allé.
- Où qu'il est allé laver ?
- Dans le poull ar foennog.
- Va lui dire donc que je suis t'arrivé.

GWIRBATER.

“ EUR GOUSTIANS HEP DOUE

A ZO

EUL LEZ-VARN HEP BARNER ”

Ra vezo metulet Jesus-Krist !... Bepred !

Kenteliou Sant Fransez

pe
Kelennadurez an Drede-Urz

SANT FRANSEZ HAG E VADOBEROURIEN

Va Breudeur ha va C'hoarezed ker,
Hon Tad sant Fransez a garas kenan e vadoberourien... Pa veze bet graet eur vad bennak d'ezan pe d'e Urz, e sante en e galon kement a anaoudegez vat, ma ne oule mui penaos he diskouez a-ziavaez.

**

Ar C'hardinal Ugolin, e vignon bras, a reas d'ar Vreudeur-Minored eur vad ha n'hell ket beza muzullet. Sant Fransez ne gomze anezan nemet gant doujans ha teneredigez :

« *Hen eo hon Tad* » emezan.

Pa skrive d'ezan, e lakae atao ar c'homzou-man e penn e lizer : *D'an Aotrou Ugolin meurbet-enorus, eskob ar bed holl...* evel pa vije bet dija Pab, ha ma wele anezan tenval e benn gant prederiou e garg, e poagne da rei d'ezan kalon ha frealzidigez.

Jaketta a Settisoli a zegemere Fransez hag e Vreudeur en he zi, pa 'z aent da Rom; eno e c'hellent diskiiza en o aes, evel Jezuz e Betani, ha debri kouignou amandez aozet d'ezo gant an Itron santel.

Evit diskouez d'ezi e anaoudegez vat, ar Sant a gasas d'ez eun oan bihan. Mat, an oan-se, evel pa vije bet desket gantan da garout Doue, ne vanke bliskoaz da vont d'an iliz bep tro ma 'z ae e vestrez. Ma talee an Itron eur wech bennak da sevel diouz ar mintin, e c'haloupe, e lamme dre an ti, e rae kement a drouz ma tihune anezi, ha, dre e vlejerez, e lavare d'ezi e oa mall mont d'an iliz.

E koun eus sant Fransez, Jaketta a garas kenan an oanig, a zastumas e c'hloan bep bloaz gant ar vrasa evez hag a reas gantan eur sae da lakaat d'ar Sant evit mont d'ar bez.

**

Hon Tad a rankas meur a wech mont da gaout ar vedisined. En o c'henver ivez en em ziskouezas doujus ha karantezus.

Eun dervez e oa klanv e zaoulagad hag e oa aet da Rieti da gaout eur medisin gouziek-bras. Heman a zeue bemdez da gouent ar Vreudeur-Minored hag a rae war e dro gant ar vrasa aked.

« *Mat-kenan eo hor Breur Medisin ouzin, emezan eun deiz d'e Vreudeur, ret eo pedi anezan da leina ganeomp hag aoza d'ezan eur pred a zoare* ».

Ne oa ket kalz da lakaat war an daol, hag ar Breur keginer en em gavas nec'het. Hogen, war c'houlenn ar Sant, Doue a reas degas d'ar gouent kement tra a oa ret evit ober lid d'hor Breur Medisin.

Pelloc'h c'hoaz ez ae Fransez en e anadoudegez-vat. P'he deveze roet eur vaouez eur mab d'an Urz, e lavare « *mamm* » d'ezhi :

« *Ar wirionez eo, emezan, hor mamm eo, pegwir he deus roet d'eomp eur Breur* ».

Hag e tiskoueze da holl vammou e Vreudeur ar vrasa hag an denera karantez.

Unan anezo, kouezet en dienez, a zeuas eun dervez d'e gaout. Fransez he selaouas gant madelez :

« *Va Breur, emezan da Vreur Per a Gatan, ha n'hellfemp ket rei eun dra bennak d'hor Mamm ?*

— *Va Zad, a respontas Per a Gatan, ne welan ket petra a c'hellfemp rei; gwir eo bez 'hon eus aze eun Testamant nevez hag en deus eun tammig talvoudegez, met n'hon eus nemetan, hag hon eus ezomm anezan evit kenteliou ar Matinezou, peogwir n'hon eus breviel ebet* ».

Ar Sant a chomas eur pennadig dilavar, ha goude :

« *Ro, emezan, an Testamant nevez d'hor Mamm, evit ma c'hello, gant ar priz anezan, kaout peadra da zebri, rak unan eus ar gwirioneziou a zesk d'eomp an Testamant-se, eo e tleomp kaout truez ouz ar re baour. Hep mar ebet, muioc'h e plijo kement-se da Zoue eget an holl genteliou a c'hellfemp lenn* ».

« *Setu, eme Tomaz a Celano, ar pez a c'hoarvezas gant ar c'henta Testamant nevez a vije bet en Urz ... Fransez e-unan eo her roas da vamm unan eus hor Breudeur ... dre anaoudegez-vat !* »

Pebez madelez, pebez karantez !... hag, evidomp-ni, pebez skouer !... Evel hon Tad, heuliomp ervat gourc'hemenn bras Hor Salver : a-greiz hor c'halon, karomp Doue ha karomp hon nesa !

HON ANAON. — Sizun : Jeannie Miossec. — Enez-Vaz : Anjela Brest. — Lanouarne : Itron Beyer.

EUN TAOL-LAGAD WAR VA BUHEZ :

diwar-benn an implij a ran eus va amzer.

1° An amzer a zo roet d'in gant Doue evit e anaout, e garout hag e servija... Hag an dra-se a ran gant va hini ?... Ha ne dre-menan ket va amzer a-wechou gant traou a netra, ...gant traou noazus, danjerus, ...o pec'hi zoken marteze ?

2° Petra a vezo ar miz-man evidoun ?... Eur miz a labouriou pounner ?... Neuze e tlein kinnig da Zoue va foaniou ha va skuizder... Eur miz a ehan-labour, a ehan-skol ?... Neuze e tlein ober ganto evit sevel muioc'h-mui war-du an Aotrou Doue.

3° Marteze e c'hellin, e-pad eun nebeud derveziou, tremen va amzer en eur retred, pell diouz an trouz, va-unan gant Doue ha va ene... Ha sonjet em eus betek-hen pegen talvoudus eo amzer eur retred ? Ha lakaet em eus em spered ober eur retred, ma c'hellan, evit sonjal gwelloc'h em silvidigez ?

4° Jezuz a lavar e vo ret d'eomp renta kont, da zeiz ar varn, eus pep ger didalvez... Allaz ! Nag a c'heriou, nag a oberou didalvez em buhez !... Ha bolontez start am eus, evit an amzer-dazont, d'ober eun implij mat eus va amzer ?

5° E fin e vuhez, sant Fransez a lavare: « Va Breudeur, stagogomp breman d'an oberou-santel, rak betek-hen n'hon eus graet netra vat ! » Na pebez stad ne rae ket eus an amzer !... Ha me, ha n'eo ket poent d'in ivez lavarout kemend-all ha kregi da vat d'en em santelaat ?

ALIOU TALVOUDUS

1° Ne gaver mui na skapulariou na kerdin.

2° Ma 'z eo aet fall ho skapular, grit unan nevez hoc'h unan gant n'eus forz peseurt danvez. Ne vezo ket ret her benniga.

3° Kerdin nevez a zo diaesoc'h d'ober. Ma n'hellit ker kaout danvez, oc'h dispanset da zougen ar gordennig. Grit ar pez a c'helloc'h !

4° Ma 'z eo uzet lasennou ho skapular, chenchit anezo hoc'h-unan; kemerit re nevez n'eus forz peseurt liou. Ma ne gavit ket, dougit ho skapular evel ma c'helloc'h.

5° N'heller ket dougen ar skapular staget gant eur spilhenn nemet diouz ret, pa ne gaver ket a lasennou. A-hend-all e vez douget ... evel an holl skapulariou !

6° Ar skapular a vez douget atao. A-wechou koulskoude e c'heller hen dilezel ... diouz ret ha keit ha ma vez ezomm : pa vezer klanv, diouz an hanv evit al labouriou pounner ha gwall-domm, evit mont da gaout ar medisin h. a... Diwall evelato da veza re laesk ha kemer ar skapular en-dro kerkent ha ma c'heller. Gwiskamant an Urz eo !

PABED URZ S. FRANSEZ

En Drede-Urz ez eus bet eun niver bras a Babed, her gouzout a ra an holl; ar pezh n'ouzer ket kenkouls avat, eo an dramman; eus menec'h ar Genta Urz ez eus bet savet pevar war gador sant Per; setu i aman :

Nikolas IV (22 C'houevrer 1288 — 4 Ebrel 1292). Hen eo a gurunas Charlez a Anjou, roue Sisilia (1289), a roas an Hongri da Charlez Martel a Anjou, hag a gasas Breur Yann a Vont-Corvin da brezeg an Aviel d'ar Chin.

Jul II (31 Here 1503 — 12 C'houevrer 1513); den kalonek, desket-kenan, mignon bras d'an arzou, ha gouiziekt-tre war gement tra a selle ouz gouarnamant an Iliz. Hen eo a c'halvas Bramante, Mikael-Ael ha Rafaël da sevel Penniliz Sant-Per hag a vennigas ar maen kenta er bloaz 1506.

Sikst V (24 Ebrel 1585 — 27 Eost 1590); den gredus, prezeger helavar, a reizas evit mat Breurieziou gouarnamant an Iliz e Rom hag a gasas da benn al labouriou war volzenn Penniliz Sant-Per.

Klemans IV (28 Mae 1769 — 22 Gwengolo 1774); a glaskas lakaat ar peoc'h etre an Iliz hag ar gouarnamanchou, a dorras evit eur pennad Urz ar Jezuisted (1773) hag a savas al lezenn a vez heuliet hirio c'hoaz evit ober sent nevez.

TAOLENN AN INDULJANSOU. — GWENGOLO 1943

Delz	Gouelioù	Indulj.
1 M	P. E. Bernez a Offida, Kap.	I. L.
4 S	Santez Roza a Viterb (T. U.)	I. L.
8 M	Ginivelez ar Werc'hez Vari	A. J. I. L.
17 G	Gouliou H. T. S. Fransez	A. J. I. L.
18 S	S. Jozef a Gupertino	I. L.
24 G	S. Peoc'hus	I. L.
27 L	S. Elzear	I. L.
29	S. Mikael-Arc'hael	I. L.

Da zeiz bodadeg ar Vreuriezh ha tri dervez d'ho choaz : I. L.

I. L. = Induljans leun; A. J. = Absolvenn Jeneral;
T. U. = Trede-Urz.

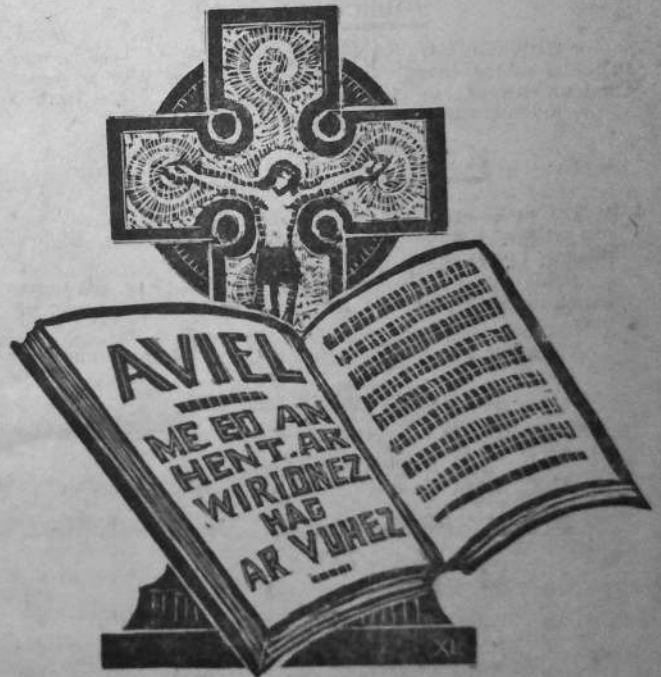
HON OFERENN ar miz a vezo lavaret e kouent Rosgo d'ar gwener kenta eus ar miz 3 Gwengolo. Ni a bedo dreist-holl evit ar peoc'h hag evit ar brizonidi.

Imprimerie Commerciale de la « Dépêche de Brest »
25, rue Jean Macé, Brest

Le Gérant : G. LEQUAËL.

(Cum permissu superiorum)

AR VUHEZ

KRISTEN

N^o P. C. 411

KELAOUENN VIZIEK

ADKOUMANANTCHOU

Koumanant ordinal : 20 lur
Koumanant a enor (gant perz e 365 oferenn) :
25 lur

Taolit evez mat !

« KENTELIOU SANT FRANSEZ » ne vezont mui moulet distag diouz « Ar Vuhez Kristen ». War ar peder bajenn ziweza eus « Ar Vuhez Kristen », e kavot, bep miz, kelennadurez an Drede-*Urz*.

KOUMANANCHOU

1° Evit koumananti a-nevez, roñt *atao* hoc'h adress evel *ma oa war an niverenn diweza*, ha ma vez ret, goulennit da-c'houde chanj anezi.

2° Ma tigasit asamblez koumananchou hag adkoumananchou, dispartit mat ar re-man diouz ar re-se war ho lizer.

3° Skrivit pep tra fraez, aes da lenn ha da entent.

SKRIVA DA :

Monsieur le Directeur de « Ar Vuhez Kristen »
Couvent des Capucins
C. C. 209-81 Nantes ROSCOFF (Finistère)

Taolenn ar Miz

	PAJENN
Jezuz-Krist hag e relijion	355
Fâtima	357
Paour-kaez syndik	358
Santez Anna ha Nikolazig	360
Amann... butun... ha karantez	362
Lizeri Annaig ha Jobig	364
Sorc'hennou Yann Digredenn	366
Piz bihan an Aotrou Person	369
Fardon merc'hed an Ykam	370

JEZUZ-KRIST HAG E RELIJION

PEDERVET LODENN

PENAOB BEVA KRISTEN.

II. - SIKOUR AR SAKRAMANCHOU

GANT e c'halloud hag e gelennadurez, Jezuz en deus fiziet en e Iliz feunteuniou a vuhez, ar sakramanchou.

Ar sakramanchou n'int ket hepken lidou da zigas sonj d'eomp eus gwirioneziou hor relijion pe da lakaat santimanchou mat en hon ene: bez' ez int ouspenn evel binviou da rei d'eomp buhez ar c'hras pa vezont resevet er stad ma 'z eo dleet. Jezuz, a dra sur, a c'hell rei e c'hrasou evel ma kar; o rei a ra, e gwirionez, d'an holl dud a volonteze vat; o c'hinnig a ra zoken d'e enebourien. Met, ouspenn, staget en deus grasou eus komzou ha lidou, evit respont d'an ezomm a zo en hon natur d'en em servija eus hor skianchou, zoken en hor buhez dreistnatur.

E pap pazenn eus hor buhez kristen e kavomp eur sakramant bennak, evit he rei pe evit he c'hreski ennomp. N'hon eus d'ober nemet tostaat outan, digemer anezan. Ne c'helle ket Jezuz goulenn diganeomp nebeutoc'h eget an dra-se: kavout feiz, mennoz leal, bolontez vat, awalc'h eo evit tizout ar c'hras.

Doze eo a ro e vuhez dre ar sakramanchou ha Doue a lenn en eneou; ne c'heller ket e drompla. An neb a zeu da gofes hep kaout keuz d'e bec'hejou ne vez ket pardonet daoust d'ezan da reseo an absolvenn. N'eo ket ar sakramanchou eta mekanikou d'ober ar c'hras en despet d'eomp.

AR c'henta sakramant a laka ac'hanomp da c'henele d'ar vuhez kristen: « *Ma ne c'hanit ket a-nevez eus an dour hag ar Spered-Santel*, eme Jezuz, *n'ho pezo ket rouantelez an nenv.* » Ret eo genel d'eur vuhez nevez araok labourat ha kreski; ar vadiziani eo a ro d'eomp ar vuhez divin-se. Eur berad dour skullhet war an tal, eun nebeut komzou: « Me ho padez en ano an Tad hag ar Mab hag ar Spered-Santel », ha setu roet ar vuhez dreist-natur d'eun ene.

An den badezet a zeu da veza ezel ar C'hrist, hag an dra-se evit atao, zoken pa zeu da ankounac'haat e ano kristen. Merket eo da viken gant Jezuz-Krist evit e vrasa mad, rak merk ar c'hristen a ro gwir d'ezan war vadou bugale Doue: war ar sakra-

manchou all, war an holl c'hrasou ha sikouriou en deus ezomm da gaout evit reizha e vuhez nevez. Dre ar vadiziant, an den a zo pinvidik eus holl garantez Doue e Dad ha Jezuz e Vestr.

An eil sakramant a zeuy koulskoude da grenvaat ar vuhez-se pa vezo deut ar bugel da grennard. Ne dleer ket chom pell e mailhurou; ret eo kreski ha skedi ha difenn ar C'hrist hag e Iliz.

N'eo ket evitan e-unan eo e stourm ar soudard, met evit an holl dud dister a zo dindan e skoazell. Bez' hon eus, evel kristenien, ar memes deveriou e kenver hon nesa. Er gwel eus ar garg-se eo bet savet sakramant ar Gonfirmasion. An eol laket war hon tal gant an Aotrou'n Eskob a ziskouez d'eomp ar gou-renerien eolet o c'horf a-raok ar stourmad evit beza nerzus ha gwenv. Ar gonfirmasion a ro d'eomp ar Spered-Santel gant e holl zonezonou a sklerijenn hag a nerz.

DAoust da se, buan ez a war ziskar eur vuhez, zoken krenv, ma n'eo ket maget. El labour pemdeziek e tispigner eun nerz hag a dle beza raparet gant eur boued dinaon. Hevelep tra evit an ene. Ret eo stourm atao enep an techou fall, enep ar bed hag an drousk-spered evit ober penn-da-benn bolontez Doue ha tizout ar santelez; buan ez aer skuiz.

Aze dreist-holl eo e teu madelez hor Salver da sikour hor sempladurez. Evel ma kavomp bemdez bara da vaga hor c'horf, bemdez ivez mar karomp, e kavomp eur bara da rapari kollou hor buhez kristen: Sakramant an Aoter.

Ar santela eo eus an holl sakramanchou dre ma ro d'eomp, n'eo ket hepken buhez ar c'hras, met korf Jezuz-Krist e-unan evel magadurez, dindan spesou ar bara. « *Va c'horf a zo e gwirionez eur bevanz; va gwad a zo e gwirionez eun evaj. Ma ne zebrit ket va C'horf, ma ne evit ket va Gwad, n'ho pezo ket ar vuhez ennoc'h.* »

Setu aze eta ar boued a fell da Jezuz e kemerfemp: bara, magadurez da zebri dre m'hon eus naon ha n'eo ket eur re-kompanz. E spered hag e kalon Jezuz, alies, bemdez zoken, eo e tiefemp tostaat ouz an daol santel, evit kaout enni eun nerz nevez da zispign en e servij. Evit tostaat alies ouz an daol santel e vezo awalch d'eomp beza e stad a c'hras ha kavout eur mennoz leal da veza gwelloc'h warlerc'h ar gomunion eget araok. Seul-gaeroc'h e vezo hon ene da zigemer Jezuz, seul-vuioc'h a frouez e kavimp ennan.

Komprenomp eta ar resped en deus an Iliz evit Sakramant an Aoter, hag an dever o deus an holl gristenien, zoken ar vugale o deus an oad a skiant, da gomunia d'an nebeute eur wech ar bloaz, da Bask,

Fâtima !!!

BETEK-HEN n'hon eus ket bet komzet d'hol lennerien diwar-benn Fâtima... Ha perak-ta ?
C'hoant hor boa displega d'ezo burzudou kaer Fâtima n'eo ket en eur pennad skrid bennak met en eul levr.
Echu eo al levr-se... dindan ar wash eman.

Hep dale, fizians hon eus, e c'hellimp e ginnig deoc'h. Kaout a reoc'h ennan buhez an tri vugel, Lusia, Fanchig ha Jasinta, o deus bet an eurvad da welout ar burzudou a reas ar Werc'hez e traonienn Iria, war zouarou parrez Fâtima, er Portugal.

Ar Werc'hez Vari, Itron-Varia ar Rozera, he deus desket d'un tri vugel-se karout o chapeled, ha bemdez e lavarent anezan penn-da-benn.

Dre ar Portugal a-bez, miliadou ha kant miliadou a dud a heulias skouer an tri vugel hag a lavarar ivez o chapeled pemdeziek.

A-benn eun nebeud bloaveziou, koulz lavarout e pep familh, bemdez, e koueze holl dud an ti war o daoulin evit lavarout o chapeled.

Hag ar chapeled a viras ouz an dispac'h, savet gant komunisted ar Spagn, da ziroll ivez war ar Portugal.

Hag ar chapeled a viras ouz ar Portugal da veza beuzet ivez er freuz hag er reuz.

Hag ar chapeled a reas da Bortugaliz meritout kaout e penn o bro eur c'hristen eus an dibab, Salazar, en deus graet eus ar Portugal eürusa ha pinvidika bro a zo hirio er bed.

Hag ar chapeled, hirio c'hoaz, en deus diwallet ar Portugal d'ouz ar brezel.

Ni ivez, krogomp ' ta en hor chapeled.

Pedomp Itron-Varia ar Rozera !

AR V. K.

|| PAOUR-KAEZ SYNDIK ! ||

N'eo ket brao beza maer en amzeriou-mañ. N'eo ket kalz bravoc'h beza Syndik.

Eur Syndik a rank beza koulskoude. Al lezenn he deus savet ar « c'horporasionou », a c'houlenn e vije eur Syndik e pep parrez. Ar Syndik eo maer al labourerien-douar.

Ar Syndik n'eo ket peurliesha eur politiker. Araok ar brezel n'oa ket troet da glask mouezliou. Gant e vicher edo. He c'harout a rae. Gouiziekl e oa warni.

Komprenet en doa ne c'helle ar goueriaded beza krenv d'en em zifenn, nemet dre an emgleo hag an unvaniez. Den a goustians e oa ivez.

Deuet mat e oa zoken — ne lavaran ket d'an dud keiz-se hag a vez dalc'hmat glaourenn ar gwarizi e korn o muzellou — met d'an dud a skiant, d'an dud hag a oar petra ra talvoudegez eun den.

Ar Syndik n'eo ket bet o paea banneou nag o plada dirak den evit beza savet e karg.

Taolet eo bet ar samm d'ezan war e gein — en despet d'ezan kouz lavaret, awechou — dre ma oa kavet ar barreka.

Ha setu breman e amzer wella o vont gant ar re all. Bep sul ha bemdez eman riboulet e di.

A-greiz-pep-kreiz, eman direnket, savet diwar e labour... N'eus ket eur glemmadenn gantan : e c'hoant eo renta servil d'an holl, divec'hia ar re a vez sammet dreist o galloud, kompeza an traou etre ar goueriaded hag ar pennou bras a zo du-hont er c'heriou, hag a fell d'ezo alies, eosti el lec'h n'eus ket bet hadet...

Ar syndik eo alvokad al labourerien en e barrez.

Paour-kaez Syndik !

Nag a rebechou, koulskoude !

Ar gasoni, ar warizi, o deus koc'hennet ar sperejou, kaledet ar c'halonou.

Pep-hini ne sonj nemet en e vad e-unan.

« Me a rank kaout kolo... Me a rank kaout ludu... »

Me, ha me, ha me atao !

Evel pa ne ve ket ar re all ivez da gontanti.

Ret e vefe d'ar syndik ober daou pe dri virakl bemdez evit kontanti tout an dud.

Slouaz ! Ar syndik ne ra ket a viraklou !
Ha bec'h war ar syndik !

Paour-kaez syndik ! Tro az pefe da fallgaloni, da stroba da garg ouz eun all.

Dalc'h atao !

En eun amzer ma 'z eus kement a dud n'emaint nemet ganto o-unan, te a ziskouez d'eomp ez eus c'hoaz en hor parrezliou, unan bennak hag a zo gouest da gemer preder ha poan gant e nesa.

En eun amzer ma 'z eus kennebeut a garantez gwirion etre an dud, te a ziskouez d'eomp e chom c'hoaz unan bennak, hag a zalc'h feiz e komz Hor Salver : « Kement ho pezo graet d'an distera... Ho pezo graet d'in va-unan ».

Dalc'h atao !

Istim eun den a skiant a dalv hiroc'h eget disprij kant den sot. Hag an dud a skiant a oar talvoudegez da labour.

Ha c'houi, labourerien douar, tud vat, n'en em lakit ket da harzal gant ar chas.

Ar syndik ne ra ket a viraklou ? Ha disonjet ho pefe ez eus brezel, omp bet trec'het, ez omp gwasket, emamp dindan seul an estren ? Piou a zo bet penn-kaoz d'an darvoud-se ? Mat e vije hen digas da sonj da dud a zo !

Ar syndik ne ra ket a viraklou ?... Ha ma ne vije syndik ebet ? Ma vije ret d'eoc'h plega da gement urz a zeu d'eoc'h eus ar bureoiou, a-berz kargidi ha n'ouzont netra eus stad an douarou hag an drevajou ?...

Ma vije ret d'eoc'h gwerza ho loened hag hoc'h eastou war briziou hag a vije graet hepken gant aotroulen ha n'ouzont netra nag eus ho poanioù hag eus ho mizou ?

Emaoc'h o lonka evel dour sklaer hag o skigna kement gaou a vez savet enep ho kwella mignoned !

Emaoc'h, hep gouzout d'eoc'h, o rei skoaz da wasa enebourien ho micher, a gemer plijadur o lakaat yenienn etrezoc'h !

Kaout a ra d'eoc'h 'ta e vezo difennet gwelloc'h al labourerien-douar gant ar ganfarted a zo o interest gwaska anezo, eget gant ar baysanted o-unan ?

Elec'h dispenn ho syndik, roit harp d'ezan.

Klask abeg ennan hag en e labour a zo kerzout da heul ar gomunisted hag an dispac'herien, ar re a ra an neuz da boket d'eoc'h evit gwelloc'h ho moug, ar re a zo bet o chacha ar c'har warnoc'h.

Ar peoc'h a c'houlenner ?

Ar peoc'h a sav diwar al lealded hag ar garantez.

Biskoaz n'eus bet diouanet peoc'h gwirion diwar ar gasoni.

DIR-ENNAN.

Santez Anna ha Nikolazig

Aman e welot penaos
eo deuet Santez-Anna-
Wened, pe Keranna, da
veza eul lec'h ken brudet.

(Diwar levr an Aotronez)
BULEON HA GARREC

PENNAD X

AR BIRC'HIRINED GENTA

D'al lun, wardro an abardaez, eur sklerijenn dispar a leunias ar Bosenno hag a gelc'has dreist holl ar skeudenn vuzudus : meur a hini a welas kement-se kenkoulz ha Nikolazig. Er memes amzer e voe klevet trouz eur bobl diniver o kerzout hag o vont er Bosenno.

N'oa eno e gwirionez penn-kristen ebet; n'oa an trouz-se nemet eur burzud muioc'h da verka an amzer da zont.

En deiz warlerc'h, eun trouz heñvel a voe klevet en hevelep lec'h; en dro-mañ avat, an trouz a oa eun dra-wir.

Ar birc'hirined a zigoueze a vandenn, n'eo ket hepken eus ar c'heriadennou tosta, met zoken eus ar parrezioù pella.

Penaos e oa aet ar c'helou betek enno ? Brud ar burzudou nevez digouezet, da gredi eo, a oa nijet gant an avel betek pen-nou pella Breiz-Izel, ma krede an holl, n'oa eno adarre nemet eur burzud.

Meur a hini a welas beza kuitaet o c'hêr, en deiz zoken m'oa bet dizoloet ar skeudenn.

Hag ar birc'hirined-se, ne zeuent ket evit gwelout hepken, dont a raent avat da bedi ha da ginnig profou.

Ar peziou-moneiz hag ar peziou-arc'hant a ruilhe mesk-ha-mesk e-harz ar skeudenn goloet gant eul lienenn wenn.

Fanch ar Bleaveg a redas d'e di da gemer eur skabell hag eur plad stean a lakaas e-kichen ar foz evit reseo ar profou.

Evelato, ar c'helou eus ar pezh a dremene er Bosenno a redas dillo betek ar vourc'h ha betek ar person, ha droug-bras ennan, e kasas raktal an Aotrou Thomideg, e gure, da lakaat fin d'ar gomeidienn-se.

Ar c'hure a zigouezas er park, kounnaret kenañ; war-eün ez eas d'ar skeudenn hag e ruilhas anezi er foz; hag o trei warzu

ar skabell, e reas d'ezhi mont er vann, arc'hant hag all, gant eun taol troad; an arc'hant a yeas diwar-herr da ruilh amañ hag a-hont dre ar park.

Neuze e reas rebechou c'houero d'ar paour-kêz Nikolazig, o veza m'oa, emezan, penn-kaoz d'ar pezh a c'hoarveze. Evit echui e lavaras d'an holl birc'hirined, dreist holl d'ar re a oa eus Plunet, distrei buan d'o c'hêr dindan boan da veza distaget diouz an Iliz : « Beleg ebet, emezan, ne roio d'eooc'h an absolvenn ma chomit er park-mañ, ha m'ho peus an hardisegez da zistrei ».

An holl a oa spontet gant gêriou-kastiz ken taer ha ken rust.

Nikolazig avat, ne ziskouezas tamm ebet beza glac'haret; ne lavaras ket eur ger, ha sioulik, e soublas da zstum ar profou fuilhet war an douar gant taol troad an Aotrou kure. Dastum a rae an arc'hant kenta a zeue d'ezan da sevel ar chapel.

En deizioù warlerc'h, e teuas adarre eur bern tud hag o niver a gendalc'he da greski bemdez.

V. S.

Bugale ha yaouankizou

lemmit

ho p'uenn !

Er miz a zeu e kavoc'h aman
danvez kenstrivadeg ar c'hatekiz

Eur genstrivadeg a vezo

evit ar vugale (betek 14
vloaz echu)

Eur genstrivadeg all

evit ar baotred hag ar
merc'hed yaouank (betek 20
vloaz echu).

Prizioù eus ar re gaera a zo da c'hounit.

AMANN... BUTUN... HA KARANTEZ

(Istor wirion degouezet e kement korn eus ar vro, ken allies ha bemdez.)

KENTA TAOLENN. — *E kêr Vrest, en eur gambr. — Eur familh : GUSTAV, ERNESTIN, hag o fevar bugel : YANNIG, MARI, PERIG ha LIZIG.*

GUSTAV, o lakaat tan war e gorniad-butun diweza. — Ya, bremaik e vezo gellet lakaat adarre ar c'horn er sanailh evit pemzek dervez! Ne vefe ket echu pelloc'h ar brezel-mañ!

ERNESTIN. — Lavarout mat a c'hellez. Dizale ne vezo mui kavet netra, zoken eus ar pezh a zo ret evit beva!

PERIG. — Mamm, eun tamm bara-amann d'in, mar plij.

MARI. — D'in-me ive, Mamm.

ERNESTIN. — Eus a belec'h, bugale geiz, e roin eun tamm bara-amann d'eoc'h! N'eus ket eun tamm amann en ti. Dimer-c'her diweza, mamm n'he deus kavet netra war ar maez! Gouילו oa va zac'h o tont d'ar gêr, n'ho peus ket soñj?

PERIG, adarre, kreñvoc'h. — Mamm, eun tamm bara-amann d'in! Me am eus naon!

LIZIG (daou vloaz) a stag da leñva, hep lavarout grik.

ERNESTIN, o kemer anezi war he barlenn. — Petra 'zo, va dousig? Ro peoc'h, va mignoun. Te 'zo eur verc'hig vat!

LIZIG a gendalc'h da glemm...

ERNESTIN. — Mantrus eo, er memes tra! Gwelout bugale geiz o leñva evelse... gant an naon.

GUSTAV da Ernestin. — Petra 'zo c'hoarvezet pa n'eus bet roet netra d'it en dro ziweza e ti Job ar Porz?

ERNESTIN. — Petra? Ar pezh a c'hoarvez gant kalz re all, siouaz, en dervez hirlo!

* * *

EILVET TAOLENN. — E STANG-AR-C'HOAD, MARIANNA AR PORZ, ERNESTIN.

ERNESTIN. — Deiz mat d'eoc'h, Marianna! Oc'h echui da gempenn an amann emac'h evit doare! Eul lur a c'helloc'h rei d'in adarre, mar plij?

MARIANNA. — Marteze, ya. Petra oc'h eus da rei d'in en e lec'h?

ERNESTIN. — Petra, va maouez kaez! Met netra ebet; gouzout a rit ervat n'em eus na yar na bioc'h, na kenwerz na danvez dilhad em c'hêr. — Nemet poan divrec'h va gwaz a zigasfen d'eoc'h!

MARIANNA. — Mat, diwar hirio, ne dalvezo ket ar boan d'eoc'h dont betek Stang-ar-C'hoad, ma ne zegasit ket ganeo'ch eun tamm marc'hadourez bennak da rei evit an amann.

ERNESTIN. — Petra neuze ho peus c'hoant da gaout?

MARIANNA. — Eur pakad butun, ma karit.

ERNESTIN. — Met va gwaz a zo butuner ive, hag a zo re verr gant e lodennig!

MARIANNA. — Mat, hag e tilezo e vutun, m'en deus c'hoant da gaout amann. Eur pezh kaer avat! Pe ma kavet gwelloc'h, degasit d'in eul lur sukr; peogwir hoc'h eus kalz bugale, gant ar pezh a resev ar re-mañ bep miz, eo aes d'eoc'h lakaat eur guc'henn a gostez.

ERNESTIN. — An dra-se, avat, biken! Kentoc'h e varvin vanan gant an naon eget tenna digant va bugale ar bevañs a zalc'h anezo war o zreid, hag a c'hell c'hoaz ober eun tamm plijadur d'ezo!

MARIANNA. — Evel a garoc'h! An dud all a ra evelse! D'in-me n'eo ket gwasoc'h hen ober ive emechans.

ERNESTIN. — C'houi zo kristenez, koulskoude, evel-doun-me, a gav d'in.

MARIANNA. — Oh, ya, avat; en oferenn hag er gousperou e vezan bep sul, ha va gwaz a zo renket e-touez an dud a enor er barrez!

ERNESTIN. — ! ! !

* * *

TREDE TAOLENN. — *An Aotrou Person, er gador-brezeg d'an oferenn-bred, er barrez e lec'h m'eman Stang-ar-C'hoad!*

Va Breudeur ha va C'hoarezed kristen,

... « D'eur Juzeo hag a c'houlenne digantañ eun dervez, pehini oa ar gourc'hemenn kenta eus al Lezenn, Jezuz a respontas :

— Ar gourc'hemenn kenta eo hemañ — : « Te a garo Doue eus a greiz da galon, gant da holl nerz... — Hag an eil gourc'hemenn, par d'ar c'henta, eo : « Te a garo da nesa evel-dout da-unan... — Gant ar merk-mañ, e vezo anavezet, e-touez an dud all, ar gristenien, va diskibien ha va mignoned, ar re ne vestint ket nac'het ganen dirak va Zad : « En em garout a rint an eil egile. »

Petra a zoñjit a gement-se, Marianna, c'houi hag a zo niver er vro-mañ hag e lec'h all? Daoust ha kristenez oc'h, evel ma lavarit?

FALC'H-AR-PRAD.

Lizer Annaik d'he c'hender Jobig

Prad al lunn, 17/9/43.

Va c'hender ker,

Da lizer diweza a zo atao war va spered... « Chom war ar maez... ar merc'hed a zo kaoz ma vez dilezet ar maeziou... » Ha youc'h adarre war ar merc'hed! Emechans e vez desket estreget an dra-se deoc'h en Ykam... Chom war ar maez... aes eo hel lavarout. Met n'hellomp ket chom tout war ar maez. En tiegeziou m'eo enno niverus ar vugale ar baotred a vez da genta o kuitaat ar maeziou evit mont da vartolod, archer, soudard, darbarer... ha me oar!...

Piou a gredfe o zamall? Gounit a rankont o boued. Hag ar merc'hed neuze, petra raint?

Anaout a rez an Droadeien eus ar Villin-Avel. C'houec'h merc'h a zo ha tri mab. Ar c'hosa a zo ano d'ezan da zimezi er gêr. Petra raio e c'hoarezed? Merc'hed int hag o deus bet o lod digant Doue... yec'hed, spered, kalon da labourat... merc'hed laouen, marvailherezed ha koantik awalc'h da soda eur paotr yaouank...

Ne c'houlennfent ket gwelloc'h eget chom war ar maez... met evit dimezi e ranker beza daou... ha kaout pozision... Dimezi? Pa 'z eus kement-all a baotred yaouank en harlu, kemend-all war var da vont kuit? Ha kaout pozision ken ker all m'eo pep tra? Ha da c'horthoz n'eo ket yaouankast eo a rapr... Setu aze ar gudenn.

Petra raio ar merc'hed-se hag eur bern all henvel outo? Chom da goza war ar maez? Mont da servijs? Ken aes all ha m'eo beza mitez war ar maez! Da genta war sav diouz ar mintin, da ziweza er gwele djouz an noz goude beza bet a laz-ki a-hed an deiz. Piou a sonj he deus ar plac'h-se eur spered da vaga, eur galon graet gant Doue evit karout? Ne vez taolet evez outi nemet ouz he c'horf e ve mar deo yaouank ha koant...

Ha neuze chom da goza e ti an estren, sevel bugale ar re all pa vez bet hunvreet kaout bugale d'eor an unan, te 'gav d' it eo plijadurus? Arabat beza souezet ha goude ma savfe c'hoant ganto, pa gavont tro, dimezi d'eur micherour eus kêr, d'eur martolod pe d'eun archer...

Aes eo tamall ha rebechi, Jobig...

Sell, c'houi paotred yaouank, n'oc'h nemet tud dall ha digompren, pe, ma welit sklaer, n'eo ket eur galon hoc'h eus en ho kreiz, met eur maen.

Echui a ran... Aon am eus na lavarfen diotachou d'it... gant an droug a zo ennoun... Te koulskoude a zo eur paotr mat ha karan-tezus... gouzout a ran.

D'it a galon bepred. Pedomp an eil evit egile.

ANNAIG.

Respont Jobig d'e geniterv Annaig

Koad-fao, 25/834.

Va c'hener ker,

Hop ala! Dirollet mat out en taol-man. Ne ouien ket ez poa kement a imor. Lavarout a rankin da Ber an Dreo digeri mat e zaoulagad araok dimezi ganez, hen hag a lavar out dous evel eun danvadezig.

Mat az peus graet disamma da galon koulskoude... ha brao eo troet da grampoezenn ganez. Gwir eo ar pezh a skrives d'in... Met n'eus bet ano ganez nemet eus ar plac'hed yaouank a rank kuitaat ar maeziou abalamour n'o deus pozision ebet... Ya, met hag ar re all?

Ha Mon ar Vengleuz? eur ganfartez anezi — her gouzout re a rae — klevet ez peus petra he deus respontet da Jakou ar Veuzit? — « Evidoun-me, emezi, ne chomin ket war ar maez, n'eo ket eur vuhez eo! Goro ar saout, bresa pri, ober gwelien epad an deiz hag awechou c'hoaz mont d'ar park... O! va ivinou kaez, penaos e vijent! ha drailha brezoneg betek va maro! non mais alors? Me a rank kaout unan hag a zo dindan ar gouarnamant pe e chomin plac'h yaouank! »

Ha bet e sac'h da Jakou... hag e lavari e oa ret da Von kuitaat ar maeziou?

Ha Chan ar Gwaziou? Maro he breur er brezel eo chomet pennherez gant eur plas eus ar re gaera. Mat, aet eo gant eur c'higer eus kêr. Beza eun itronezig e ker, aze edo he c'hlenved! « Mat, a lavari-te, m'he devoa joa outan! » Outan eo sur, muioch a joa he doa ouz ar plas...

Kae breman da ober eun dro d'ar Gwaziou hag e well ar chenchamant a zo deuet en daou goz. N'int ket mui ar memes tud. An tad ne vez mui gwelet e nep lec'h nemet en oferenn da sul. Chenchet eo evel eun all en e blas. Ano a zo ganto da werza... da lezel estranjourien da zont war an douarou m'eman ar familh warno ouspenn tri c'hant vloaz a zo. Ma vije bet dimezet er gêr, Chan a vije bet gant he gwaz unan eus an tiegeziou o defe dalc'het ar barrez war he zu...; he buhez a vije bet talvoudek o rei d'he zud eur gozni laouen hag o tont da veza mamm eur rummad nevez a labourerien kalonek, nierz hag enor ar vro...

Hag e lavari d'in e oa ret da Chan ar Gwaziou kuitaat ar maeziou?

Ha breman, Annaig, klask digareziou all evit trei kein da Ber an Dreo ha mont gant Saig ar C'hrenn. Gra evel a gari avat... d'ar friko ez in n'eus forz penaos.

Kenavo, ha ganez a galon. Pedit a ran evidout.

JOBIG.

Sorc'hennou Yann Digredenn

AN ILIZ

An Iliz, eme Yann, n'eo mat nemet da ober aon d'an dud !
Rei a ra da gredi eo rust an Aotrou Doue hag eman an Ifern
prest d'o lonka ma ne sentont ket.

Digas a rez da sonj d'in, Yann, eus eur paotrig 12 vloaz hag a
gave d'ezan eo ar c'hoaz, an avel lakaet e rodou eur wetur-dre-dan
eo he lakae da rejek war an hent. Ar paotrig-se n'oa nemet 12 vloaz,
e skiant a oa ken bihan hag e oad; e-lec'h hini Yann!

Neuze e kav d'it, Yann, eo dre aon ha dre aon hepken eo e labour
an holl vicherourien, an holl labourerien, dre aon da goll o flas pe o
c'houmanant?

Dre aon eo e kemer mammou hor bro kement a boan hag a breder
da sevel bugale, da virout na rafe netra diouer d'ezo, da ober anezo
bugale greñv, bugale fur, bugale vat? Dre aon rak piou? rak o frijoui,
rak o amezelen?

Dre aon eo e sent ar vugale, dre aon int karantezus er gêr, eve-
ziant hag aketus er skol, dre aon hepken rak ar vaz pe an torch?
Allo ' ta! Lavarit d'ezo kement-se hag e klevoe'h o respont:

— « Aon? Nann avat. Ober a reomp-hol labour dijipot ha didroi-
dell. Gwir eo, eur wech an amzer marteze, e sonjomp petra zigouezfe
gameomp ma ne rafemp ket hon dever. Eur stlabez enkreuz a ziwan
en hor c'halon, met n'eo ket an enkreuz-se eo a ra d'eomp bale. N'omp
na sklavourien na chatal mut ha ne gerzont nemet pa vez ar fouet
war o ler.

Ni a zo tud, tud hag o deus eur goustians hag a ra diouti.
Avalc'h eo d'eomp kaout an digoll a deu da heul an dever graet
penn-da-benn, ha graet mat. An digoll-se a zo eul levenez, eun
eürusted staget gant Doue ouz al labour hag ar sentidigez. »

N'eo ket aon eo a ra an iliz d'an dud; n'o c'has ket gant eur
skourjez. Diskouez a ra d'ezo hepken ar pal da dizout: ober bolontez
Doue, gounid ar baradoz.

Bugale an Iliz a sent, nann dre aon, met dre zever ha dre
garantez.

DRE ZEVEZ. — Doue eo hor c'hrouer ha krouer ar bed; ni n'omp
ha ne dleomp beza nemet servicherien, da bep hini e lod da ober,
skoazellet dalc'hat gant eur mestr ha ne ro da zen re vec'h da
zougen.

DRE GARANTEZ. — Rak Doue a zo tad, dreist pep tra; eun tad
leun a garantez, a largetez evit e vugale.

N'hon eus aon ebet da gaout rak « hon Tad a zo en neñv », na rak
hor mamm an Iliz santel. Aon ebet, karantez avat.

Klevit Sant Yann: « An hini ne gar ket, ne anavez ket Doue, rak
Doue a zo karantez. »

— « *Ma oufen e ve em c'halon eun nudenn ha ne veje ket da
Zoue, he diframma a rajen raktal* », eme Sant Fransez a Sal.

— « *Va Doue, va holl vad* » n'ehane da lavarout St Fransez a Asiz.

Gwelit ' ta ar plac'h yaouank-se, gened ha danvez d'ez, meulet
ha karet gant an holl. Eun delz e lavar kenavo a-grenn d'he danvez,
d'he zud, evit gwiska sae al leazened hag e tremeno he buhez oc'h
ober wardro ar re baour hag ar re glañv. Goulennit ' ta diganti ha dre
aon eo he deus graet an dra-se?

Goulennit ' ta ouz ar visionerien hag o deus dilezet pep tra,
treuzet ar moriou evit kaz sklerjenn an Aviel d'ar baganed, ha dre
aon eo e reont kement-se? Allo ' ta!

Ne lavaran ket ne deufe ket awechou an aon da sikour ar c'hristen
da ober tra pe dra, pe da virout outan da goueza. Pell ' zo en deus
lavaret ar Spered Santel eo « an aon boule'h ar furnez ».

Evelse an aon rak ar c'hleved a ra d'eomp teurel evez war hor
yec'hed. Evelse ivez, gant aon da goueza, e sellomp pelec'h lakaat hon
troad. Evelse c'hoaz, gant aon da veza gourdrouzet, e tiwallomp da
fazia. N'eo ket, evelato, an aon rak ar c'hleved a ra d'eomp chom
yac'h, na kennebeut an aon da goueza eo a ra d'eomp chom en hor
sav.

Hor sikour ne ra ken.

An aon rak kastiz Doue, rak an Ifern, ne ro ket a nerz d'ar
c'hristen d'ober ar mad ha d'en em zivall diouz an droug. N'eo nemet
eun taol skoaz, eun taol fouet d'e sempladurez. An aon n'eo nemet
eur servicher; ar mestr, eur mestr karantezus, eo Doue, ha war an
douar an Iliz. Senti outo gant karantez a zo eun enor hag eul
levenez dispar.

Ar gristenien a bleg d'ezo war o daoulin, gant doujans, hep aon,
hep mez.

MELEGAN.

Ar sul ... ar sul ... ar sul !!!

- Ar sul eo dervez an Aotrou Doue,
ha marteze evidoc'h...
ar sul eo dervez an diaoul!
- Ar sul eo dervez an ene,
ha marteze evidoc'h...
ar sul eo dervez ar c'horf!
- Ar sul eo dervez ar bedenn,
ha marteze evidoc'h...
ar sul eo dervez ar pec'hed!
- Ar sul eo dervez ar baradoz,
ha marteze evidoc'h...
ar sul eo dervez an ifern!
- Ar sul a zo da Zoue; na laerit ket an Aotrou Doue.

E un dervez pinvidik

DERVEZIOU pinvidik eo bet dervezioù kendalc'h ken-
vreuriez ar brezoneg e Landerne d'ar merc'her ha
d'ar yaou 1 ha 2 a viz gwengolo.

Holl e ouzomp eman krog mat er vro klenved an
divrezonega. Ar perak anezan a zo bet displeget piz e Landerne.
Penaos dont a-benn da barea ar vro a zo bet displeget ken piz
all ha n'eo ket gant komzou helavar met goullou, evel ma vezer
boas d'hen ober e kendalc'hioù a zo.

Ar genvreudeur o deus remedou ha n'eo ket avel eo a zo
enno... A bep seurt a zo anezo... Holl avat e vezint mat, m' hel
lavar deoc'h. Vertuz a vezo enno, peadra da astenn pell-amzer
c'hoaz buhez ar brezoneg hag a zo deuet ar mare d'e noui
a lavar lod.

An heritourien, pa lennint ar pennadig meuleudi-mañ a val-
bouzo : beleien ha kloareged hepken a oa bet pedet d'ar c'hend-
dalc'h. Gouzout a reont ober gant an ezansouer, anat eo.

Ha padal, unan eus ar gendalc'hidi ne oa na beleg, na
kloareg, ne oa ket bet kurust zoken, medesin ne lavaran ket
hag e car eta, dre vicher, eun draig bennak eus ar c'hlenvejou
hag ar remedou.

Ha setu perak e lavar d'an heritourien : « Na brenit ket
dilhad-kanv. N'eo ket warc'hoaz e varvo ar brezoneg.

Mall e gas

Zo diaes da ziblas.

L. LOK.

Daou levr nevez gant R. Hémon

Geriadur brezoneg-galleg

ha

Kleier eured

O goulennit digant o levrier.

PIZ BIHAN AN AOTROU PERSON

AN Aotrou Person a ra hirio e brezegenn diwar-benn
ar sentidigez.

— « Va breudeur ker, emezan, c'houi a vez
lorc'h ennoc'h pa lavarit ez oc'h mestr en ho ti.
Met piou a zo mestr e gwirionez ? Pehini ac'hanoc'h n'eo ket bet
ret d'ezan plega, eur wech pe wech, d'e hanter-diegez ?

Ken gwir eo, va breudeur ker, ma roin tout va fiz bihan, hag
int erru dare em liorz, d'an hini a zeuio da lavarout d'in, e zorn
war e galon, n'en deus sentet ouz e wreg biskoaz. »

Diouz an abardaez, goude ar gousperou, e wel an Aotrou Per-
son eman Yann An Higenn ouz e c'hortoz war dreuzou porz ar
presbital, hag eur sac'h gantan en e zorn.

— Te eo, Yann ?

— Ya, Aotrou Person, deuet oun da gerc'hat ar piz bihan.

— Ola vat, Yann ! Te n'az peus biskoaz sentet ouz da wreg,
gwech ebet ?

— Feiz, nann, Aotrou Person, biskoaz !

Kaer en devoe ar beleg, diskredik, goulenn hag azgoulenn,
ne voe ket evit lakaat Yann d'en em zislavarout. Biskoaz n'en
devoa sentet ouz e wreg.

— Mat, Yann, deomp d'al liorz neuze. Da sac'h a zo ganez ?
Diskouez 'ta ! 'Meus aon e vezo gwall vihan ar sac'h-se !

— Bihan e vezo sur, Aotrou Person, met petra ' fell deoc'h ?
C'hoant am oa kemer unan all brasoc'h, met va gwreg eo, pen-
nek evel ma 'z eo, he deus lakaet ac'hanon da gemer heman... »

Eur werennad chistr en devoe hor Yann digant an Aotrou
Person. Ar piz bihan avat a chomas e liorz ar presbital... Ha
Yann, lostok, a yeas d'ar ger gant e sac'h goullou.

Furnez ar re goz

Evit plijout d'an holl

Eo ret beza fur ha foll.

Pardon merc'hed yaouank an "Ykam" er Folgoad (25 Gouere 1943)

Aet eo bet ar maout gant ar merc'hed... war a gonter. Kae-roc'h eo bet o fardon eget hini ar baotred yaouank. N'ouzou ket... Ar pezh a ouzon avat eo int bet dispar an eil hag egile. Ar baotred yaouank o deus kaset deoc'h « lodig ar pardon » o rei deoc'h an tanva eus o frezegennou... Ar merc'hed a fell d'ezo beza ken bro-kuas all.

Mari Vezo eus a Bloueskad a gomz d'he mignonezed eus al lore'h a die beza enno dre ma 'z int labourerezed-douar; eus ar garantez a dieont maga evit ho micher...

« ...Kuitaat an douar a zo beza trubard, beza digalon hag ouzpenn beza diskiant... »

Pebez rann-galon evit eun tad, pe eur vamm, hanter dorret o c'horf gant o labour, kievit o bugale o lavaret d'ezo o deus c'hoant « dizerti » ar gear. Evito o deus bet kalz poan, a nebeudou o deus pignet ar park-man, ar foennog-se, hag e sonjent : « hor bugale n'o devezo ket kement a boan ». Ha pa deu fin an dervez, gwennet o bleo, e kichen an tan, e leveront an eil d'egile : « Hunvraet hor boa eur gozni eürus, e kichen bugale vihan, hag el lec'h kement-se, tud estren a deulo en ti a garemp kement ! ya pebez rann-galon evit ar re-goz ! »

Kuitaat an douar a zo ouzpenn beza diskiant. Selaouit-ta endro deoc'h : an holl o deus avi ouzomp. Pa hor beus c'hoant da chom a zav, n'hor beus aotre ebet da c'houlenn digant den. Mistri war hol labour, ni a grog pa gatomp, hag atao e ouzomp evit piou e labouromp. Gwir eo, al labour a zo tenn. Emaint erru an dervezioù a c'houezek eur labour. Petra ra kement-se pa ouzomp emaoimp o tastum danvez bara evit an holl, zoken evit Hor Mestr Jezuz.

Kuitaat an douar, dilezel ar maeziou, daoust ha n'eo ket mervel eun tamm ? Petra vo hon dervezioù, ma ne glevemp ket ken « kan dudius al labour, sut ar voualc'h kan an eostig, hini an draski ar boc'h-ruzig ? » Eun dra a vankfe d'omp, ma ne glevemp ket mui kleier hor parrez, o c'hervel ac'hanomp da bedi DOUE; hon henchoù hadet a groaziou savet gant hon tadou a ziskouez d'omp hent ar gear, hent ar Baradoz.

« Ni er J. A. C. hon eus desket karet an douar hag a boanio da zeski d'ar re all hen ober ivez. Hon tud koz a lavare « Re goz eo an douar evit ober goup anezan ». Karomp ta anezan, plac'hed yaouank, respiktomp anezan... karomp hor maeziou ha kanomp kaerder hor maeziou. »

Yvonne Abiven eus a Blouzeniel a gomz dreist-holl d'ar merc'hedigou yaouank, d'ar grennardezed...

« Ennoc'h c'houi, merc'hedigou yaouank, ennoc'h c'houi hag ho peus hirio etre pevarzek ha seitik vloaz, ennoc'h c'houi hon eus fizians evit kendalc'h gant al labour hon eus bouc'het, poania evit ma savo war maeziou Bro-Frans ha war maeziou Breiz, merc'hed yaouank ya'ch ha pur o c'halon, merc'hed yaouank a vezo gwelet o lintra war o zal evel ar skeud eus tenzorion kaer o ene kristen. »

Ni hon eus poaniet evit beza ar merc'hed yaouank-se, poaniet, c'houi ivez, ha deuit d'hor heul.

Ni, ho c'hoarezed bras, ni ivez hon eus bet an oad ho peus, ha ni oar, kouls egedoc'h, pegen nec'het e vez awechou ar plac'hig yaouank, nec'het gant he spered, nec'het gant he c'halon, nec'het gant he c'horf. Deac'h marteze, plac'hig yaouank, ez edos c'hoaz er skol dibreder ha disours.

Hirio emaoimp war dachenn al labour, en ti, endro d'an ti, er park, pe marteze o teski eur vicher bennak... Chenchamant a zo deuet en da vuhez, en da zoare-beva, en da labourioù... ha marteze out evel kollet e-kreiz an holl chenchamanchou-se. Marteze awechou, e-kreiz da labourioù, da unanig, e sav ganez, n'ouzout ket perak c'hoant koll kalon, c'hoant fall-galoni ha marteze zoken c'hoant lenva...

Arabat d'it en em lezel da vont; sav da benn, sav da zaoulagad, sav anezo uhel-uhel hag e weil tour da iliz-parrez. Hag e teulo sonj d'it ez eus endro d'an tour-se, merc'hed yaouank all, kosoc'h egedont, da c'hoarezed bras, a zo oc'h astenn an dourn d'it evit pedi ac'hanout da zont d'en en renka e Y.K.A.M. (pe er J.A.C.) Klev'ta anezo o lavaret d'it : plac'hig yaouank, deus ganeomp ha ne vezi mui da-unan, deus ganeomp hag e vezi sikouret da gemeront an hent mat evit beva eur vuhez kaer, eürus, laouen ha pinvidik dirak ar vro ha dirak an Aotrou Doue.

Ya, abaoe ma 'z out deuet eus ar skol, ez eus deuet kalz chenchamanchou en da vuhez. Chenchamant a zo deuet en da gof. Henvel eo ouz eur rozenn, c'hoant d'ezhi dispaka he dellou dirak heol tomm ar vuhez... Kreski a ra ar c'horf-se, kaeraat a ra ivez, krenvoc'h krenva e santez ar vuhez ennan. Ha bras awalc'h out breman evit gouzout ez eo da gorf eur feunteun a vuhez, ez eo eta eun tenzor pinvidik-mor a rankezh beilha warnan gant evez ha gant karantez.

Bez resped evit da gof, plac'hig yaouank. Ha seul vui az pezo, te da-unan, resped evit da gorf, seul vui ivez ar re all o devezo resped evidout.

Chenchamant a zo deuet ivez en da spered. Evel naon ha sec'hed a zo deuet d'ezan breman. C'hoant en deus gouzout eur bern traoù... Met taol evez! Arabat d'it maga anezan gant n'eus forz petra. Arabat d'it, evit deski ar pezh az peus c'hoant gouzout, arabat d'it mont da glask ar romantou hag ar revuion marc'had mat gant o goio livet brao. Dindan o gwiskamant jintrus ez eus kuzet eun naer, eun naer binimus, a zo e ano al Iulksur hag a deuo buan da flemma ha da laza d'it da ene.

Da blec'h eta, plac'hig yaouank, ez i da glask sklerijenn ? Digant plou ez i da c'houlenn deski d'it ar pezh a rankezh gouzout ? Digant da vamm da genta. Arabat kaout aon kaozeal ouz da vamm. En he c'halon he deus espernet komzou sklaer ha karantezus a zegaso en da spered ar sklerijenn hag ar peoc'h.

Kea ivez, hep aon, da gaout ar bejel. Evit beza tad an eneoù, evit beza tad da ene, en deus kuitaat pep tra, dre garantez evit Hor Salver. Da gaout plou c'hoaz e c'helli mont pa vezi nec'het ? Met da gaout da c'hoarezed kosoc'h, da gaout da c'hoarezed eus an Y. K. A. M. (ar J. A. C. F.)... En o ano d'ezo holl e c'hellan lavaret aman : plac'hig yaouank deus ganeomp, dorn ha dorn, kalon ha kalon ni a valeo ganez war hent kaer ar vuhez.

Chenchamant a zo deuet ivez en da galon. Da galon ivez a zo kresket. Ha ken bras eo deuet da veza ma sav c'hoant gantan awechou mont aman pe a-hont da gestal karantez. Gwechall e kavez karantez awalc'h er gear, e-kichen tad, mamm, breudeur ha c'hoarezed. Hirio e santéz e rank karet muioc'h, he deus c'hoant da galon en em rei d'eun dra vras bennak, d'eul labour kaer bennak a c'helljo en em rei d'ezan kement ha ma karo.

Al labour-se pehini eo ? An emgleo savet a ratoz kaer evidoc'h hag anvet e galleg « les Semeuses de France ».

Mont dre ar vro, dre ar barrez, dre ar c'harter en eur hada karantez, en eur hada levenez, en eur hada purentez, ha ne sav ket d'it, plac'h yaouank, e vefe honnez eur vicher gaer, eul labour hag a laka ar galon da dridal ?

Ar vro a gont warnoc'h, plac'hed yaouank. Gouzout a rit pegen trist eo he stad... trist n'eo ket abalamour m'o deus naon ar c'horfou, met abalamour

m'o deus naon an eneou. Mankout a ra d'ezo feiz, esperans ha karantez. Eost ar vertuziou kristen e kalonou tud hor bro, an eost-se eo hon eus da brehari. Hag an eost a vez preparet oc'h hada, sklaer eo.

Deuit eta ganeomp, merc'hedigou yaouank, hor c'hoarezed bihan,... deuit d'hon heul oc'h en em lakaat e emgleo « Les Semeuses de France ».

Ha neuze, warc'hoaz, e welimp o skedi e daouarn kement plac'h yaouank a zo e Breiz eur fleurenn lugernus, eur fleurenn peder delienn d'ezi, eur fleurenn a vo skrivet war he deliou ar c'homzou-man : dispont, pur, seder ha salver, (fières, pures, joyeuses et conquérantes)...

Hag Ar Werc'hez Vari a veilho war ar fleurenn-se, peogwir e vezo bremaik d'ezi. Ya beilha a raio warni evel m'he deus beilhet war al lilienn gaer diwanet gwechall war bez Sajaün ar Foll. »

Yvonne Le Gall eus a Blabennec a gomzas d'he mignonezed eus ar burentez... ar burentez-se hag a vez gwelet o para war eur plac'h yaouank p'he devez ar plac'h yaouank-se resped eviti he-unan ha pa laka ar re all da gaout resped eviti...

« Ar plac'h yaouank, eme Yvonne Le Gall, a vez alies penn-kaoz ma n'en em zalc'h ket mat ganti ar baotred yaouank. Eur plac'h yaouank hag a oar en em zerc'hel a vezo atao respetet. Ne vezo ket lavaret dirazi ar marvailhou groz a vezo lavaret dirak eur strouilhenn penn-skanv.

C'hoant hon eus, merc'hed yaouank, sevel eun tiegez kristen, n'hellimp hen ober nemet ma sikouromp ar baotred yaouank a zo endro d'eomp da vaga en o c'halonou ar mennoziou santel a drid ganto hor c'halonou-ni. »

Ha breman, merc'hed ha paotred yaouank, bec'h adarre d'al labour evit ma skedo dre Vreiz banniel glas an Ykam, gant e c'heriou stur « dispont, glan, seder ha salver ».

Ha brezoneg-saout en taol-man !!!

Marijanig a zo deuet d'an ti-kêr... Droug bras a zo enni ha disac'ha a ra he imor dirak ar sekretour... C'houec'h miz a zo eman o c'hortoz eun tiked evit eur botou-ler nevez... Ma n'eo ket eur vez !

Ar sekretour, evit terri d'ezi he imor, a respont d'ezi :

— Bep miz e vez degaset d'eomp eur « c'hontingent de bons » hag ar « c'hontingent » a vez « repartisset » gant an Aotrou maer, met n'hell ket rei « satisfaction » da tout an dud, ha roet e vez da genta da re o deus kartennou « de priorité ».

— Awale'h, eme Varijanig, ne gomprenan netra en ho prezoneg uhel. Anat eo n'ho peus ket c'hoant rei netra d'in peogwir e rit goap ouzin.

GWIRBATER.

Ra vezo meulet Jesus-Krist !... Bepred !

Kenteliou Sant Fransez

pe

Kelennadurez an Drede-Urz

EVIT GOUEL S. FRANSEZ

Va Breudeur ha va C'hoarezed ker,

Tostaat a ra gouel hon Tad hag hor skouer, sant Fransez a Asiz.

En eur familh e vez atao laouenidigez, pa dosta gouel an Tad... Ni ivez eta, bezomp laouen hag en em breparomp d'ober eus ar 4 a viz Here eun deiz bras, eun deiz santel dreist-holl!

A-RAOK AR GOUEL...

Arabat ankounac'haat nag an naved da sant Fransez nag ar yun gourc'hemennet gant ar Reolenn d'an 3 a viz Here... (d'an 2 er bloaz-man abalamour d'ar sul).

Evit an naved, kemerit en ho levrig-dorn eur pedenn da sant Fransez ha lavarit anezi bemdez gant feiz ha karantez eus ar 25 a viz Gwengolo d'ar 4 a viz Here, pe, ma karit, grit, en enor da sant Fransez, eun naved komunionou.

Ma n'hellit ket yuna d'an 2, goulennit kuzul digant ar beleg Rener pe digant ho Tad kofesour ha grit eur binijenn all bennak diouz ho toare.

DA ZEIZ AR GOUEL...

Heulhit ervat oferenn ar Sant, grit eur gomunion santel en e enor, kasit meuleudiou d'ezan, pedit anezan evidoc'h hoc'h-unan, evit ho Preuriez (ar re veo hag ar re varo), tremenit an deiz en e serr, sonjit ervat er skouerioù kaer en deus lezet ganeoc'h ha prometet d'ezan e poagnoc'h da gerzout eveltan war hent ar santelez. Evit-se emaoch en Drede-Urz!

E meur a Vreuriez e vez lavaret Oferenn ar 4 a viz Here gant ar beleg Rener evit ar Vreuriez. Eun dra vat-kenan eo

kement-se, ha ret e vefe da Guzul ar Vreuriezh en em glevout war ar poent-se gant ar beleg pell a-raok.

GOUDE AR GOUEL...

lakit da dalvezout ar grasou kaer ho pezo bet digant sant Fransez.

Evit petra emaoch en Drede-Urz?... Evit kemer skouer diwarnan, evit en em zistaga eveltan diouz follenteziou ar bed-man ha beva eveltan e karantez Doue hag an nesa.

Miz Here a zo evidoc'h evel ar penn kenta eus eur bloaz nevez; n'eus ket gwelloc'h amzer evit kregi da vat e labour ho santezh ha kerzout war roudou sant Fransez.

Kemerit eta e vuhez, lennit anezi piz ha gant ar vrasa evez, lakit doun en ho spered ar sonj eus e vadelez, e garantez, e binijenn, e baourentez, e c'hlanded, e zougians evit an Iliz, e izelegez, e levenez kristen, e zouster hag e habaskted... ha grit eveltan!

Ar pezh a vank d'eoc'h ar muia eo anaout ho Tad... Ma anavezfec'h anezan, e klaskfec'h muloc'h beza henvel outan... Lennit hag adlennit eta e vuhez... Goude an Aviel, n'eus levr ebet hag a dlefec'h studia evel al levr-se!

En eur ger, va Breudeur ha va C'hoarezed ker, a-raok, da zeiz ha goude gouel sant Fransez, grit kement a zo ret evit ma vezo evidoc'h eur gouel santel ha frouezus.

« O Fransez, Tad eürus, eus lein an Nenv, taolit eur sell warnomp ha pedit evit ar bobl hoc'h eus dibabet, evit ma servijo an Aotrou Doue atao dirazoc'h ! »

ALIOU S. FRANSEZ D'E HOLL VUGALE

O Breudeur meurbet-karet ha Bugale benniget da-viken, selaout ac'hanoun, selaout mouez ho Tad : Traou bras hon eus prometet, hogen re vrasoc'h c'hoaz a zo prometet d'eomp. Miromp ar re genta hag huanadomp war-lerc'h ar re-all.

Ar blijadur a zo berr, poaniou an ifern a bado da-viken. Poaniou ar bed-man a zo skanv, gloar ar Baradoz n'he devo muzul ebet.

Kalz a zo galvet, nebeut a ya betek ar penn; an holl a resevo hervez o oberou.

EUL LEVRIG-NEVEZ : KANTIKOU AN DREDE-URZ

Eul levrig-nevez a zo deuet er-maez eus ar wask en desped d'an diouer paper : Kantikou an Drede-Urz... Priz : 3 fr... dre ar post : 3,50.

BENNOZ S. FRANSEZ DA VREUR LEON

« Ra vezoc'h benniget gant Doue ha ra viro ac'hanoc'h. ... Ra ziskouezo d'eoc'h e zremm ha r' en devezo truez ouzoc'h. Ra droto e zremm war-du ennoc'h ha ra roio d'eoc'h e beoc'h. Breur Leon, ra vezoc'h benniget gant Doue ! »

Breur Leon, « danvadezig an Aotrou Doue » a oa glac'haret ha broudet gant an diaoul.

« A! emezan, ma c'hellfen kaout eur skrid bennak digant Fransez, me a zo sur e vefen buan disammet.

Fransez, sklerijennet gant Doue, a gemer kercent eur baperezh, a skriv warni ar c'homzou emaoamp o paouez lenn hag a gas anezi da Vreur Leon... Ha, war an taol, setu ma teu heman da veza ken dinec'h ha ken laouen ha biskoaz.

Dre zaouarn sant Fransez, ra gouezo ivez bennoz Doue war hoil Vreudeur ha C'hoarezed an Drede-Urz, war an holl Vreuriezhou hag o beleien renerien, war an holl novised ha profesed!

EUN TAOL-LAGAD WAR VA BUHEZ: diwar-benn an dristidigez

1° Hon Tad sant Fransez a oa eun den laouen... Daoust ha kemer a ran skouer diwarnan?... Ha n'oun ket douget kentoc'h d'an dristidigez? Ha n'oun ket techet da gemer pep tra ha pep den dre an tu fall hag an tu enep?

2° E-kreiz trubuilhou ar vuhez-man, ha klasket em eus maga ennoun ar fizians en Aotrou Doue, ar garantez e-kenver an nesa hag ar basianted em c'henver va-unan?

3° Dre an dristidigez, an diaoul a glask dalc'hmat va lakaat da fall-galoni ha da zilezel va deveriou... goure'hemennou Doue..., va Reolenn. Ha taolet en deus evez war gement-se?

4° N'eus netra ken kontrol d'ar spered kristen ha da spered sant Fransez hag an dristidigez... Eur c'hristen, hag eun tredead dreist-holl, a dle rei d'e nesa ar skouer eus eun ene laouen hag eus eur fizians hep muzul e madelez Doue. Ha roet em eus ar skouer vat-se?

5° Ar miz-man, — miz sant Fransez, — a ro d'in an tu da sonjal ervat en e vertuziou, en e spered, en e levenez..., da lenn e vuhez, e Reolenn... Ha troet mat oun da gerzout erfin war e roudou?

HON OFERENN AR MIZ a vezo lavaret e kouent Rosgo d'ar gwener kenta eus ar miz I Here... Ni a c'houlenno dreist-holl ar c'hras da vevad diouz an Aviel ha da gerzout evel H.T. sant Fransez war roudou H.S. Jezuz-Krist. Pedit a raimp ivez evit ar peoc'h, ar skoliou kristen, ar c'hloerdiou bihan ha bras.

AR C'HOARIOU NOAZUS

Eur wech paket e smala gant an dug d'Aumale (1843) ha trec'het e vignoned, ar Varokaned, en Isly (1844), Abd-el-Kader a rankas, er bloaz 1847, plega d'ar Jeneral de Lamoricière hag a voe kaset da Doulon, ha da c'houde da Bau ha da Vordel, e-lec'h ma voe roet d'ezan eun degemer kaer gant an Aotrou 'n Eskob Donnet.

Eun delz e voe pedet da vont d'ar c'hoariva:

« *Deuit ganin, Aotrou 'n Eskob, emezan.*

— *N'hellan ket mont, a respontas an Aotrou 'n Eskob d'ezan.*

— *Met ma n'hellit ket mont, c'houi, me n'hellan ket kennebeut ! »*

Mont a reas evelato.

Antronoz e oa trist ha tenval e benn. An Aotrou 'n Eskob a c'houlennas outan perak e oa ken glac'haret.

« *Allas, emezan, pec'het em eus ! Act oun d'ar c'hoariva; n'em eus ket komprenet kement tra a zo bet lavaret; va daoulagad avat o deus gwelet kalz re a draou fall ! »*

Hag e pinienn, Abd-el-Kader a yunas e-pad daouzek dervez!... Pebez kentel evit meur a gristen!

Lennit piz ho Reolenn (pennad II, § 2) :

« *Breudeur ha C'hoarezed an Drede-Urz a dec'ho, gwella ma c'hellint, diouz ar gouelioù divoder ».*

TAOLENN AN INDULJANSOU. — GWENGOLO 1943

Delz	Gouelioù	Indulj.
2 S	An Aelez mat (yun)	I.L.
4 L	H. T. S. Fransez	A.J. I.L.
5 M	Gouel Anaon Urz S. Fransez	I.L.
6 M	Stez Mari-Franseza ar 5 Goull	I.L.
10 D	S. Daniel hag e genelled	I.L.
11 L	Gouel ar Werc'hez Vari Mamm Doue	I.L.
12 M	S. Serafin	I.L.
19 M	S. Per a Alkantara	I.L.
26 M	D.E. Bonavantur a Botenza	I.L.
30 S	D.E. Ael a Akri, Kapusin	I.L.
31 D	Ar C'hist-Roue	I.L.

Da zeiz bodadeg ar Vreuriezh ha tri dervez d'ho choaz I.L.

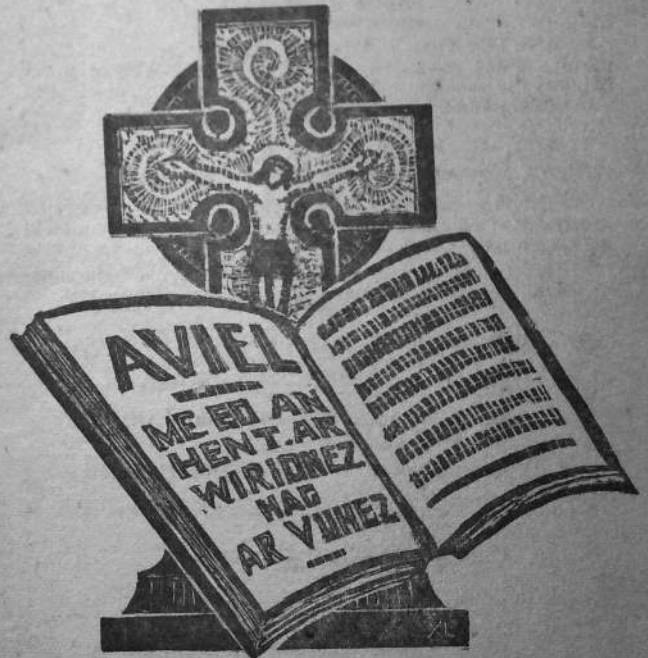
I.L. = Induljans leun; A.J. = Absolvenn jeneral.

Imprimerie Commerciale de la « Dépêche de Brest »
25, rue Jean Macé, Brest

Le Gérant: G. LEQUÉRAU.

(Cum permissu superiorum)

AR VUHEZ

KRISTEN

ADKOUMANANCHOU

Koumanant ordinal : 20 lur

Koumanant a enor (gant perz e 365 oferenn)
25 lur

Taolit evez mat !

« KENTELIOU SANT FRANSEZ » ne vezont mui moulet distag diouz « Ar Vuhez Kristen ». War ar peder bajenn ziweza eus « Ar Vuhez Kristen », e kavot, bep miz, **keleennadurez an Drede-Urz.**

KOUMANANCHOU

1° Evit koumananti a-neyez, roit *atao* hoc'h adress *evel ma oa war an niverenn diweza*, ha ma vez ret, goulennit da-c'houde chanj anezi.

2° Ma tigasit asamblez koumananchou hag adkoumananchou, dispartiit mat ar re-man diouz ar re-se war ho lizer.

3° Skrivit pep tra fraez, aes da lenn ha da entent.

SKRIVA DA :

Monsieur le Directeur de « Ar Vuhez Kristen »
Couvent des Capucins
C. C. 209-81 Nantes ROSCOFF (Finistère)

Taolenn ar Miz

	PAJENN
Eneou ar purgator	379
Miz Du	380
Jezuz-Krist hag e relijion	381
Eun eured kaer hag eur friko divalo	383
Evidoc'h tadou ha mammou	385
Kenstrivadeg ar c'hatekiz	386
Lizeri Jobig hag Annaig	388
Santez Anna ha Nikolazig	390
Sorc'hennou Yann Digredenn	392
Breiz o kana meuleudi d'ar Werc'hez	394

ENEOU AR PURGATOR

Spontus eo ar maro...

Ha spontusoc'h e vefe c'hoaz ma ne vefe purgator ebet.

Sonjit 'ta... Ma ne vefe, da eur ar maro, dirak an den paour a sant e vuhez o teuzi en e wazied, nemet daou hent digor, hini ar baradoz hag hini an ifern... sonjit 'ta pegen skrijus e vefe.

Piou a gredfe lavarout eo didamall awalc'h e goustiañs, naet awalc'h e galon, dinamm awalc'h e ene evit gellout mont war-eñ d'ar baradoz?

Met ma n'hell ket mont war-eñ d'ar baradoz, ha ma n'eus purgator ebet, ne ohom mui gantan nemet hent an ifern.

Dre garantez ha dre drugarez evit ar paour-kaez den pec'her en deus an Aotrou Doue graet eur purgator.

Eno, eme ar Sent, e tremen an holl eneou, koulz lavarout.

Hag an eneou-se, dre o nerz o-unan, n'hellont mui berrañ berraat amzer o finijenn.

Er purgator n'emañ mui an eur na da goll na da c'hounid.

Deuet eo ar mare da renta kont ha da baea an dle. Ha paeet e rank beza betek an diner diweza.

Amzer biniennus ar purgator a c'hell evelato beza berraeñ.

Ha gant piou 'ta? Gant ar gristenien a zo c'hoaz war an douar-man.

Eneou ar purgator a zo ivez eus familh vras ar gristenien. Hag en eur familh ar vugale binvidik a c'hell dont da denna an dienez diwar ar breur paour ha reuzeudik.

Ha digalon e vefent ma chomfent hep hen ober, dreist-holl ma c'hellont hen ober hep en em daouraat tamm ebet.

Mat, o tont war sikour eneou ar purgator, n'hon eus d'en em zizober eus pinvidigez ebet. Ar c'hontrol eo. En em binvidikaat hon unan eo a reomp o rei aluzen da anaon ar purgator.

O verraat amzer o finijenn e verraomp amzer hor pinijenn...

An hini a vezo bet drugarezus a gavo drugarez.

DRADEM.

MITZ DU

Deizioù kenta miz' du
 A zispleg a hep tu
 Mantell ganvus ar maro;
 Falc'h dir an Ankou dall,
 Falc'her kriz ar bed all,
 A son klemmus ha garo.

E kalon an den paour,
 War e vuhez disaour
 E skuilh anken ha glac'har,
 Ma tro e sellou gleb
 Warzu Salver ar bed
 Tachet war groaz ar C'halvar.

War askell an avel,
 Dreist ar gwez diskabel,
 Ingal, ingal, ar c'hloc'h bras,
 Evel deliou melen
 O ruih diouz ar wezenn,
 A strink kaon e daoliou glaz.

Ar barrez en he fez
 Dedennet gant ar bez
 A ya dillo d'an Iliz;
 Eno e vo pedet
 Evit an tremenet
 Penn-da-benn ar Sakrifis.

Ha goude an ofern
 E vo tud a vil-vern
 Dre ar vered daoulinet.
 War vleuniou ar beziou
 E redo an daelou,
 Daelou ha dour benniget.

Daoulinet war ar vein
 Pleget gantan e gein
 Pep hini a lavaro :
 « Aman en douar yen
 « En eul liñser hepken
 « Me ' gousko gant ar maro. »

Laouenanig Breiz.

Katekiz an dud vras

JEZUZ-KRIST HAG E RELIJON

PEDERVET LÖDENN

II. - SIKOUR AR SAKRAMANCHOU (kendalc'h)

ER vuhez kristen, kement hag e buhez ar c'horf, ez eus klenvejou hag 'a ziskar ar yec'hed : an techou fall hag ar pec'hejou, hag etouez ar re-man, ar pec'hejou hanvet marvel, dre ma roont taol ar maro d'an ene en eur zistage anezan diouz Doue.

Neuze zoken ez eus c'hoaz louzeier evit an ene. C'hoant Jezuz eo ne dafe den da goll eus ar re a zo bet fiziet ennan gant e Dad. Ne zilez ket eta ar bec'herien goude o fec'hed; mont a ra war o lerc'h da ginnig d'ezo e c'hrasou evit ma tistroint davetan leun a c'hlac'har.

Aman adarre eur sakramant a sikour ar pec'her da zistrei wardu Doue : **Sakramant ar Bñijenn**. Jezuz en deus roet d'e ebetel ha d'ar veleien ar galloud en doa e-unan da bardoni ar pec'hejou. A dra-sur, pardoni a c'helle Jezuz o fec'hejou d'an dud hep o c'hlevout pegwir e ouie pep tra. Met ar beleg a zalc'h e lec'h ne oar ket ar pec'hejou graet, ne c'hell ket eta o barn hep beza o c'hlevet. Ret eo eta kofes. Ret eo kofes gant lealded hep lezel a gostez pec'hed marvel anavezet ebet.

Er gador-gofes ne ra ar beleg nemet derc'hel plas an Aotrou Doue; hep kofesion leal, hep keuz gwirion, hep bolontez da rapari ha da virout diouz ar pec'hed n'eus pardon ebet a-berz Doue. Met da heul eur gofesion vat e c'hell ar peoc'h diskenn en ene, da heul an absolvenn roet gant ar beleg, rak distroet eo gras Doue, buhez Doue en ene-se.

PA zeu ar c'hlenved d'hor skei ni a gav eur sakramant all d'hor c'honforti en hor stourmadou diweza a-raok an tremenvan, sakramant an Nouenn. « Ra zeuy hor Salver dre an nouenn-man ha dre e druez tener da bardoni d'eoc'h an holl bec'hejou hoc'h eus graet dre ar gweled, dre ar c'hleved... hag all. »

Ar pardon eo a zigas an Nouenn evel ar Bñijenn, eur pardon leun eus ar pec'hejou hag ar poanlou a c'helle beza staget outo. Gant ar pardon e restaol ar peoc'h, ar fiziañs e Doue, muloc'h-mul a vuhez dreist-natur en ene, eun ners nevez evit gourinou diweza an tremenvan. Dousaat ha skanvaat a ra zoken awechou poanlou ar c'horf.

Evelse, eus ar c'havell d'ar bez e wel ar c'hristen o stou
wardu ennan karantez tener ar C'hrist, e vestr hag e Salver.

SAVET en deus c'hoaz ar C'hrist daou sakramant all,
unan evit ar re en deus dibabet da vont e stad ar
velegiez, unan all evit ar re a gemer hent ar brie-
delez.

Edoug an holl amzeriou e tibab Jezuz ebestel evel
m'en doa graet pa oa war an douar. Gervel a ra da vont davetan
dre gaer. An neb a glev e vouez en em laka en e servij hag e
servij e vreudeur. Servij diaes alies, rust koulz lavarout atao,
abalamour d'ar sakrifisou, d'ar poaniou a gaver ennan, abala-
mour ivez d'an eneou a zo da respont evito, da geleñn ha da
santelaat.

Evit ma vezo ar beleg e rez ar servij-se, **sakramant an Urz** a
ro d'ezan galloud da ginnig sakrifiz an oferenn, da bardoni ar
pec'hejou, da santelaat an eneou, ha grasou puih da c'hellout
kas e labour da benn.

Sakramant ar Briedelez, d'e dro, a zeu da venniga ha da
santelaat unvaniez ar priedou kristen. Goude m'o deus lavaret
o « ya » dirak ar beleg da zevez an eured, an daou bried eo kres-
ket o buhez divin ha kennerzet o ene evit holl deveriou o stad.

N'eo ket levezet ha douster hepken eo a gaver er briedelez,
kargou pounner a gaver ivez; ha ret eo beza kalonek evit o dou-
genn holl : evit beza feal an eil d'egile, feal a galon, a gorf hag
a spered, evit en em c'houzanv, evit en em sikour an eil egile da
veza gwelloc'h kristenien, evit digemer gant joa ar vugale diga-
set d'an ti gant Doue, evit sevel ar vugale-se en eun doare kris-
ten hag ober outo sent pe sentezed evit ar baradoz. An holl
deveriou-se a c'houlenn eur spered a binijenn hag a feiz, eur wir
garantez, eur fizians da vont betek ar pal; sakramant ar Brie-
delez a ro ar sikouriou-se d'an daou bried kristen.

Komprenet evelse, ar vuhez kristen n'eus ket da sponta dirazi.
E pep stad a vuhez, adalek ar vadiziant betek an nouenn, e
kaver sikouriou da glota ouz an deveriou, sikouriou pourchaset
gant hor Salver e-unan ha lakaet gantan etre daouarn e ve-
leien evit beza rannet d'an dud fidel.

Daoust d'an naontek kant vloaz tremenet abaoe m'edo hor
Salver war an douar, n'hon eus ket avi da gaout ouz tud e
amzer. An iliz a ra hizio ar pez a rae gwechall ar C'hrist evit
rei e c'hrasou.

Bezomp din eta eus hon ano a gristen hag eus hor buhez
divin.

Eun eured kaer hag eur friko divalo !

Bimbalat laouen a ra ar
c'hleier...

Eun eured a zo hirio...
ha setu, du-hont, an
dud nevez o tont gant an hent
bras.

Er bourk eman an holl war o
api... evit gwelout ar yaouankizou
o tremen. Ar vugale a zo war ribl
an hent... ar merc'hed yaouank
bodet e-taf an neriou, ar merc'hed

koz a-drenv o frenestr o plada o fri ouz ar werenn.

Ar wazed avat n'o deus ket tec'het diwar o labouriou... N'int ket
ken fri-furch-se!

Tregerni a ra ar maeziou gant ar c'hleier war vole. Gouzout mat
a ra ar c'hloc'her e vezo hirio digollet eus e boan... Pedet eo da vont
d'ar friko. Diouz klevout ar c'hleier e ouezer mat peur e vez pedet
ar c'hloc'her d'ar friko.

Setu tud an eured o tont en iliz.

Fichet eo houman evel d'ar pardon bras... kaeroc'h zoken...

Pallennou war leur an iliz... kadoriou voulouz dirak an daol-
santel..., pallennou war leurenn ar c'heur..., ha war an aoter bleuniou
diouz an druilh... Ha beleien leun ar c'heur... ha kan ha muzig leun
an diskouarn. Na pebez eured gaer!

Ar brezegenn a voe graet gant eur beleg diavaez.

Pebez prezegenn gaer, a lavare an dud. Her gouzout a rit, preze-
gennou ar veleien diavaez a vez atao kavet bravoc'h eget re beleien
ar barrez.

D'am sonj d'in me, ne oa ar brezegenn-se nemet eur brezegenn
mat da lakaat e pod ar soubenn.

Ya, ya, mat da lakaat e pod ar soubenn!

Ha perak 'ta? Feiz 'vat, abalamour ne oa enni nemet kaol pome.
Kaol evit ar plac'h nevez ha kaol evit he c'herent, kaol evit ar gwaz
nevez ha kaol evit e gerent... kaol evit ar familh ha kaol evit ar
barrez...

Pa lavaran deoc'h, eur brezegenn kaol-pome tout!

Ar seurt prezegennou-se a blij d'an dud.

Ha Monig ar Bisac'h, maeronez ar plac'h nevez, en eur zont eus
an iliz, a lavare gant eur genou treflez: « ché, pebez eured gaer! »

Goude an eured, setu ar friko!

Arak kuitaat ar vered ez eas koulskoude an dud nevez da lava-
rout eur bedennig war vez o zad varo. Ar c'hiz a zo c'hoaz.

Disonjet o doa avat dont d'ar servich kanet evit o anaon araok an eured.

N'eman ket ken ar c'hiz.
Ha breman yaos d'ar friko da Lesneven.
Pebez friko treut! Pebez friko seac'h!
Berr an debri ha berr an eva.
Ha kalz bolontez vat en defe ranket lakaat an hini a vefe deuet ac'hano gant re gofad.

Gwir eo emaoamp o veva en eun amzer griz ha gwelloc'h eo ober frikolou treut... skanv d'ar c'hof ha skanv d'ar yalc'h.

Koulskoude, gant aon n'o defe an dud kavet re dreut ar friko e voe lardet hemañ gant kanaouennoù.

Ar re-mañ avat a oa eus ar re zrusa.
Ha bez' e oa anezo n'eus forz pegement... ken druz ha ken druz an eil hag eben.

Biskoaz em buhez — ha koulskoude em eus klevet dija meur a wech ar goukouk o kana — n'o devoa va diskouarn klevet soniou ken divalo.

Eur paotr yaouank diskramailh eo a zislonke ar moc'herez-se. Ha ma vefe paet d'ezan mil lur an taol n'en defe ket o c'hanet gant miloc'h a galon.

N'ouzon ket e pe seurt poull-hanvoez e oa bet o pesketa soniou ken hudur.

Eur c'haierad leun a oa anezo... soniou gallek tout.
Ouz e glevout, eun nebeud merc'hedigou yaouank a ruzie gant ar vez, met an darn vrasa anezo a c'hoarze leiz o genou hag a lonke

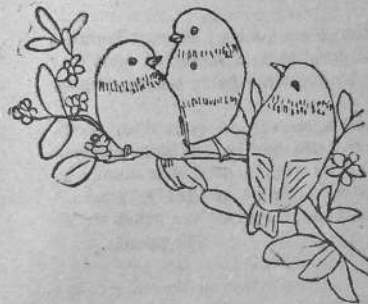
...gant dudi
e selaouer
ar c'haner
loustoniou..

gant dudi sotoniou lous ar c'haner groz.
Meur a hini zoken a leunie ar c'haier en eur fic'hellat.
Ar gerent, an dud en oad, a rae an neuz da veza bouzar... ha kerent an daou bried yaouank a rae kement-all.
Den ne gredas stanka e veg d'an diskramailh a lampon.
Den ebet!...
Ha ne oa eno nemet tud a relijion, kristenien eus an dibab war o meno.

PETROMIK.

EVIDOC'H TADOU HA MAMMOU!

Eun ael e oa Yannig!

Evit e gerent, Yannig a oa... eun ael!...

E gwirionez eur paotrig mat e oa bet, ...savet en eur skol gristen, ...desket mat gantan e gatekiz, ...aketus da lavarout e bedennoù, da vont d'an oferenn, da dostaat ouz ar sakraman-chou.

Evelato, ma oa bet eur paotr mat, ne oa ket eun ael... Ezomm en doa da veza diwallet... evel an holl vugale all... Ha war an dachenn-se, siouaz, e gerent ne gomprenet ket o dever... O mab a oa eun ael!... N'o doa aon ebet da gaout evitan!

Eun dervez, pa voe deut d'an oad a bemzek pe c'houezek vloaz bennak, e prenjont d'ezan eur velo, ...hag hen en hent!... Da belec'h? Gant piou?... Ne ouient ket ha ne gredent ket o doa ezomm da derri o fenn gant ken nebeut a dra.

Bennoz eta e veze gwelet ar paotr yaouank o vont... da bourmen!
Da sul e kendalc'has c'hoaz eur peniad mat da vont d'an oferenn... evit ober evel ar re-all... Diouz an abardaez avat e lezas prim ar gousperou a-gostez, hag en em lakaas d'ober e vab prodig; darempredou fall, c'hoariou noazus, tavarniou... mezventi, hag all.

An tad hag ar vamm a oa atao sarret o daoulagad. Evito, Yannig, a gendalc'he da veza... eun ael! Eun dervez, koulskoude, e weljont daou archer o tont d'o zi... Diwar-benn Yannig eo e tetient... Eur vuhez fall a rene gant kamaladed eveltan... O laërez e oa bet asamblez ganto, ...bazadou a oa bet etrezo da c'houde. ...ret e oa bet d'an archerien mont da lakaat ar peoc'h etrezo, ...ha breman edont o tont da lavarout d'ar gerent e vije d'ezo respont evit o mab, rak n'en doa c'hoaz nemet 18 vloaz bennak.

Paour-kaez kerent!... Sabatuet e chomjont... I hag a grede start e oa ho mab « eun ael »... Digeri a rejont erfin o daoulagad, met re zivezat!... Pell 'zo e oa aet « an Ael » da ziaoul... ha dre o faot e oal

Ar c'hatekiz bihan nevez a zo embannet.

N'eus bet biskoaz kinniget d'ar vugale kaeroc'h levrig eget

« Va c'hatekiz bihan »

Kenstrivadeg ar c'hatekiz

Goulenn kenta.

Petra eo eur c'hristen ? Petra eo eur paian ? Peseurt kemm a zo e-trezo ? Daoust hag an holl gristenien a zo sur da vont d'ar baradoz netra nemet dre m'int kristenien ? Petra o deus da ober evit beza salvet ?

Daoust hag an holl baianed a zo sur da vont d'an Ifern, netra nemet dre m'int paianed ? Ha bez' ez eus kalz paianed war an douar ? Penaos e c'hell ar vugale dont war sikour ar baianed ? Petra rit c'houi evito er gêr pe er skol ? Penaos e c'hell an dud vras sikour ar baianed ? Petra ' vez graet en ho parrez evito ? (10 poent).

Eil goulenn.

Ha komprenn a rit holl wirioneziou ar Relijion ? Perak ? Petra eo eur mister ? Petra respontfec'h da Yann Digredenn, ma teufe da lavarout d'eo'h : « Me ne gredan nemet ar pez a gom-prenan » ? Pehini eo, d'ho meno, brasa mister ar Feiz ? Dis-plegit e berr gomzou petra eo ha perak eo eur mister, ha dis-kouezet fraez, zoken dre eun istor, perak e ranker e gredi ? (10 poent).

Trede goulenn.

Petra eo gouel Nedeleg ? Perak e vez graet kraou ar Mabig Jezuz ? Piou en deus digaset ar c'hiz-se ? Penaos eo graet kraouig hoc'h Iliz parrez ? Petra ha piou a wellit ennân ? Lakit ar re a zo ennân da gomz. Hag evit echui ive grit eur bedenn d'ar Mabig Jezuz. (20 poent).

Pevar goulenn.

Petra eo an Aelez ? Peseurt kemm a zo etre eun Ael hag eun den ? Pet seurt Aelez a zo ? Peseurt labour a reont evidomp pe a-enep d'eomp ? Anaout a rit ano enn ael bennak ? Pere ? Dis-plegit peur ha penaos int bet en em ziskouezet ? (10 poent).

Aliou talvoudus da lenn piz

En dro-man e vo graet kenstrivadeg ar c'hatekiz e diou lodenn : eul lodenn a-benn Nedeleg hag eul lodenn a-benn ar c'houraiz. Al lodenn genta a ranko beza echuet a-benn Nedeleg hag an eil a-benn ar c'houraiz. Daou viz ho pezo eta da ober pep lodenn.

■ Piou a c'hell ober ar genstrivadeg ?

An holl vugale ganet er bloaveziou : 1929 - 1930 - 1931 - 1932 ; ar baotred koulz hag ar merc'hed.

■ Ar responchou a ranko beza skrivet e brezoneg. Ezomm ebet da eil-skriva ar goulennoù. Lakit hepken, an nivereññ evelhen : Goulenn n° 1, ha respontit dioustu. Lezit, avat, diou pe deir linenn-etre pep respont.

■ Ar vugale a dle aoza o deveriou o-unan. Koulskoude traou a zo hag a c'hello beza displeget d'ezo gant o c'herent pe o mistri, dre gomz hepken.

■ E penn an dever, arabat ankounac'hat skriva fraez e brezoneg an ano badiziant, an ano, ano ho kêr pe ho skol, ano ar barrez. Na zisonjit ket lezel eun tammig hent-karr a-gleiz d'ar bajenn.

Kasit ho teveriou, a-unanou pe a-strollad, da Aotrou Person Lambert :

Monsieur le Recteur de LAMBERT, par Saint-Renan, Finistère

Arabat ankounac'hat lakaat war golo ho lizer eun timbr a 6 real, pe ouspenn mar d'eo ret.

BECH D'AL LABOUR, BUGALE !

MELEGAN.

Daou levrig nevez

An Ao. Chaloni Fave a zo o paouez embann daou levrig evit paotred yaouank an « Ykam ».

Ar c'henta

« GWAZED A ZOARE »

a zo eul levrig a, 24 pajenn, danvez-labour 1943-44 evit an Ykamiz. Ennan e kaver eun nebeud diskleriadurioù war labour ar bloaz, an enklaskou, ar gerioù diaesa gant o zalvoudegez e galleg.

Gant al levrig-se e vezo eur blijadur labourat !

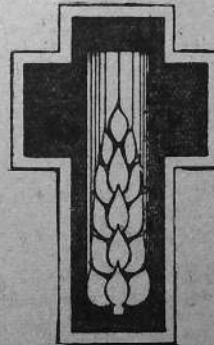
Goulenit « Gwazed a zoare » di-

gant : *Direction des Œuvres, rue Feunteunig-ar-lez, Quimper.* Priz : 20 real ar skouerenn. Pa vez kemeret 10 skouerenn d'an nebeuta : 16 real ar pez, ar mizou kas ouspenn.

An eil levrig,

« EUR GWAZ E RANKEZ DONT DA VEZA »

a zo skrivet evit ar grennarded a zo er strolladoù « haderien », da ginnig d'ezo ivez eun danvez-labour ken plijus hag hini o breudeur kosoc'h.

Lizer Annaig d'he c'henderv Jobig

Prad'al lann, 20/10/43.

Va c'henderv ker,

Ne garfen ket klask digareziou evit difenn Mon ar Vengleuz pe Chan ar Gwaziou. Ni, renerezed ar strollad Ykamiadezed n'omp ket bet gwall souezet ouz o gwelout o kuitaat ar maeziou; o zreid a oa war zouar ar barrez... met o spered hag o c'halon a oa nijet kuit pell zo! P'hon eus klasket o c'haout en hor strollad o deus bepred graet skouarn vouzar.

Ha neuze aes eo d'in o c'hompren o veza m'oun bet touellet me va-unan, meur a wech, da ober evelido; gouzout a rez n'eo ket maro ar c'hlenved c'hoaz!

Asantet ec'h eus ganen n'eo ket gwall ebat doare ar mitizien war ar maez. Ouz da glevout avat, merc'hed ha mestrezed an tiegeziou a vefe moarvat evel rouanezed... N'oc'h ket evit kompren perak e klas-kont mont e ker! pennou diboell e rankont beza pe galonou diahalet.

Eur fazi bras a rit adarre aze, gwazed, ha ma ne boagnit ket — hag hep dale — da zegas gwellaenn, e weloc'h klenved ar c'hériou oc'h en em astenn muioc'h-mui. C'hoant hoc'h eus hon derc'hel er gaoued, grit ma vo plijusoc'h ar gaoued.

E peseurt stuziou amañ an ti-annez e meur a diegezh! T...geziou mat a anavezan ha ne vank metra enno evit ar pezh a sell ouz labouriou ar parker, mekanikou a bep seurt... a-vec'h ma vez bet a-welet eur mekanig nevez en eun diskoutezadeg bennak, setu m'eo prenet. Petra zo graet evit ma vo plijusoc'h beva en ti-annez? evit ma vo disammoc'h labour ar vaouez? petra kaer? C'houi, gwazed, ne nis forz ebet gant an ti-annez, n'eo ket en ti eman ho labour ha nemet a vo mat ar soubenn, biot ar gwele, ne glasket ket muioc'h.

En dervez all oa bet enklask ganeomp diwar-benn-se. Er Waziou — peogwir ec'h eus tennet ano eus an atant-se — an tredan a dremen 200 metr bennak eus an ti, ne vefe ket bet gwall ger lakaat tredan en ti. Ya, met er bloavez-se oa prenet eun dourmerez nevez; awalc'h a zispignou evelse ha peoc'h gant an tredan! Breman eo laouen avat beza o veza er Gwaziou. Eum tamm goulo pikouz da c'hor ar saout, da farda koan, ha goude koan, d'ar gwele hep gallout lenn an distera pe chom eur pennad da varvailhat pe da c'hoari ar c'hartou. Hag er Vengleuz? N'eus ket a zour en tu-man da 500 metr. Pebez plijadur beza epad an deiz o charreat dour! Gwir eo emdan ar Vengleuz war an uhel, ano a oa bet da zigeri eur puñs, dour a oa kavet e park al leur nemet edo dour hag e vefe bet ker digeri eur puñs. Er bloavez se e oa bet dichans gant ar c'hezeg ha chomet ar puñs e skouarn ar c'had. Ar wazed ne reont ket kaiz a forz; an anevaled a vez kaset d'an dour d'ar ster vihan. Sell, en Ti-losket, n'int ket pinyidikoc'h eget er Vengleuz, eur puñs koz a oa, savet ez eus bet warnan eur blomenn da sevel an dour en eur gibell simant war doenn an ti ha bremañ an dour a red e pep lec'h, er gegin, er c'hreier, er c'hrampreier.

Ha peogwir e komzan eus krampreier!...

Met mall eo d'in mont da c'hor ar saout. 15 bioc'h da c'horol! Ma vefe bet eur mekanig da c'hor ne vefe ket bet falloc'h, graet hon eus ano, va mamm ha me d'am zad... Betek-hen, respont ebet.

Kenavo. M'az pevez tro da welout Per an Dreo, gra va gourc'hennou d'ezañ.

ANNAIG.

Respont Jobig d'e geniterv Annaig

Koad-fao, 25/10/43.

Va c'heniterv ker,

A-du emañ ganev evit kement a lavarez d'in en da lizer diweza. Warlene, ni ivez, Ykamiz, hor boa studiet ar gudenn-se; labour ar merc'hed war ar maez. N'eus ket da lavarout nann, re sammet e vez re allies ar merc'hed; hag ar wazed a chom diseblant.

En dervez all, e savas tabut etre gwreg hag ozac'h en eun tiegezh; ar verc'h he devoa c'hoant e vefe graet skloturiou er solier evit m'he defe he c'hrampig d'ez hec'h-unan, ha, war eun dro, ar vamm hag ar verc'h o devoa lakaet en o fenn chench penn da veur a dra en ti: lakaat dour, tredan... Da ger awalc'h e savfe an holl zispignou-se, met eur mab kaer a oa sonj a zeufe hep dale war an hanter en tiegezh hag o defe ar merc'hed karet e vefe kaer an ti. Ar bloavez a oa bet mat hag eur bern brao a baper a oa an arbell. War draou evel-se e ranker mont diwar-dro ha kregi a bell; pemp pe c'houe'h miz a oa abaoe m'o bet tennet ano evit ar wech kenta. An tad en doa da genta respontet dichek: « C'hoant hoc'h eus eta ober eur maner? An ti a zo bet mat d'hon tad a rumm da rumm; amañ n'eo ket traou brao eo a zo ezomm, met kalon d'al labour, poan awalc'h a zo bet oc'h en em sevel hag anavezet am eus an amzer ha n'o ket ken direzon ar merc'hed. » Koulskoude, dre forz lakaat an toaz er forn e krede d'ar merc'hed e teufe ganto ar gounid. Pennek int evel eur marc'h-koad; mar dint gouest da farda e nao pe zek doare eum tamm kig evit d'ezañ hag o c'hont e nao pe zek doare betek ma vo lonket pelloc'h!

Eur pardaez eta, an tad a oa bet er foar, eur bannig a oa dindan e fri, kamaladed koz en doa kavet, tro vras da skei adarre war an tach peogwir edo en imor vat.

« Daoust ha lavaret ec'h eus, eme ar vamm, d'ar c'holvez dont amañ evit ar c'hrampreier a zo da ober er solier? »

— N'em eus ket, eme an tad, bet oun o prena eur « hangar metallique ».

Hag ar merc'hed paour kouezet o hiz meud en o dour, n'oa bet ger « bet mui; « lavaromp ar grasou » eme ar vamm. Moarvat ar verc'h a ouelas dourek en noz-se.

Setu aze dour evit da vilin adarre, Annaig! Re wir eo, gwasa pezh zo. Met ni Ykamiz a zigaso gwellaenn. Arabat eo d'it koll kalon.

Kenavo ar c'henta.

JOBIG

Santez Anna ha Nikolazig

Aman e welot penaos
eo deuet Santez-Anna-
Wened, pe Keranna, da
veza eul lec'h ken brudet.

(Diwar levr an Aotrouned)
BULEON HA GARREC

PENNAD XI

An holl enklaskou a zo a-du gant Nikolazig

Betek-hen an Iliz a chome mut war an traou burzudus a c'hoarveze e Keranna.

Gwir eo, an Aotrou person ha Kabusined Alre o doa komzet, met n'hellent ket hen ober en ano an Iliz, rak n'o doa resevet digant o Eskob, galloud ebet evit-se.

E Gwened, d'ar mare-se, edo eskob an Aotrou a Rozmadeg.

Sebezet gant ar pezh a gleva bemdez diwar-benn Keranna, hag o c'houzout e tirede di berinou tud da bardona, e roas galloud d'an Aotrou Bullion, den desket bras, person e Moréag, da ober eun enklask piz.

Kannad an Aotrou'n Eskob a zigouezas e Pluneret d'ar merc'her, 12 a viz Meurz, hag e c'halvas Nikolazig d'ar presbital.

Nikolazig a respontas dinec'h ha didroidell d'an holl goulennou graet outan gant an enklasker.

Responchou Nikolazig, lakaet dre skrid, a voe sinet gant an holl destou, zoken gant an Aotrou Person hag e gure.

Skoet kenañ e voe spered an Aotrou'n Eskob pa lennas ar skrid-danevelle-se, hag o klevout e teue atao perc'hirined a-vandennou, setu ma fellas gantan gwelout ha goulennata e-unan an den santel.

E maner Kergwezenneg, e parrez Bignan, edo o chom an Aotrou du Garo, breur kaer d'an Aotrou'n Eskob Rozmadeg.

An Aotrou'n Eskob a yeas di, hag a c'halvas Nikolazig eno d'e gaout.

Hen digemer a reas gant madelez; selaou a reas gant dousder, danevell hir ar gweledigeziou, goude e reas outan goulennou hag e c'houlennas sklerijenn.

Nikolazig, gant eur spered lemm hag eur galon eün a respontas skiantek d'an holl c'houlennou.

An Aotrou du Garo, a voe pedet d'e dro, d'ober goulennou outan.

Bez' e oa, an Aotrou du Garo, unan eus izili koz al Lezvarn-Veur, gouiziek kenañ ha desket bras war gement a sell ouz al lez-varniou. Diaes kenañ oa harpa ouz eun den, d'ezan kement a spered, a skiant-prena hag a finesa.

Kaer avat en doa ober hag ober, trei ha distrei e c'houlennou, lavarout ha dislavarout, ne deuas ket a-benn gwech ebet da lakaat ar c'houer da lavarout eur ger a-dreuz pe a-eneb ar pezh en doa dija diskleriet. Hag, evit gwir, an distera da welout eo a voe amañ ar c'hreñva, hag an holl a rankas anzav edo an trec'h gant Nikolazig.

Nikolazig, en abeg d'e galon eün ha didroidell hag a blijas kement d'an Aotrou 'n Eskob, d'an Aotrou ha d'an Itron du Garo a voe e-unan laouen bras eus an digemer c'houek bet graet d'ezan gant an holl er maner. Setu m'en doa kavet, a-benn ar fin, selaouerien vadelezes. Kuitaat a reas ar maner kalonekaet holl.

Koulskoude ar varnedigez n'oa ket echu.

Ret mat e oa bremañ evesaat piz-ha-piz ouz pep ger ha pep darvoud c'hoarvezet, evit gwelout ha n'oa netra enno, kalz pe nebeud, a-eneb ar relijion pe ar reiz.

War c'houlenn an Aotrou 'n Eskob, ar paour-kéz Nikolazig a rankas adarre mont da gouent Kabusined Alre.

Chom a reas eno e-pad meur a zervez. Epad an amzer-se, an Tadou, pep hini d'e dro a dorre d'ezan e benn gant eur bern goulennou kasañ. Ouspenn, evesaat mat a raent ivez ouz e vuhez, ha graet e voe d'ezañ komunia.

Araok respont netra, an Tadou a c'hortozas pemzek deiz. Epad an amzer-se, an holl er gouent a bedas kalonek; ar re zesket war skianchou Doue a en em guzalias etrezo, e-pad ma klaske re-all anaout gwelloc'h doare-beva ha boazamañchou Nikolazig.

Tremenet ar pemzek dervez, Nikolazig a rankas adarre rei sklerijenn war meur a dra a chome teñval da spered ar varnerien.

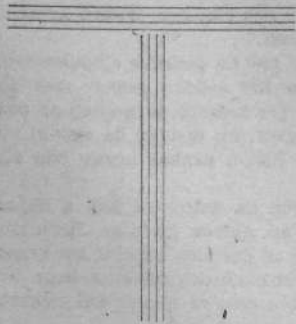
E responchou holl a voe kavet kenkouz hag ar re genta.

Nikolazig, goude ar varnedigez ziveza-se, a zistroas da Geranna, heullet gant daou dad betek chapel Belean. A-hed an hent e komzet gantañ evel gant eur mignon, hag e klaskent, hep gouzout da Nikolazig, dizolei plegou kuz e galon. Ne deujont ket muioc'h a-benn avat eget araok, daoust d'o finesaou, da gaout dioutan eur ger abegus pe tamallus.

Anat mat e oa bremañ edo gwirion e gomzou penn-da-benn. Setu petra lavaras an Tadou Kabusin d'an Aotrou'n Eskob pa 'z ejont da renta kont d'ezañ eus ar varnedigez. N'oa ken d'ober eta nemet sevel ar chapel goulennet gant Santez Anna.

An Aotrou'n Eskob a gredas hep poan. Evelato, araok ober netra, e pedas an Tadou da vont o-unan war dachenn an darvoudou ha da skriva d'ezañ kement a weljent.

V. S.

CHAPELIOU HAG ILIZOU ALL AR WERC'HEZ

RANN-VRO KEMPER

4). ITRON VARIA TI-MAMM-DOUE (KERFEUNTEUN)

Kenta chapel Ti-Mamm-Doue a voe savet e penn-kenta ar XIV^{vet} kantved, nebeut amzer warlerc'h ar mare ma voe kaset, dre vuzud, er bloavez 1295, eus Nazaret er Palestin da Loreta en Itali, an ti ma vevas ennan ar Werc'hez Vari.

Dare oa ar chapel genta-se da goueza en he foull er bloavez 1540 hag ar chapel gaer a welomp hirio a zo eus ar bloavez warlerc'h, 1541. Kempennachou a voe graet c'hoaz war he zro er bloaveziou 1578, 1605 ha 1621.

Skeudenn gaer Mamm-Doue, bet kuzet e Sant Per Kuzon epad an Dispac'h, a zo bet digaset endro d'ar chapel wardro ar bloavez 1822. Graet eo bet moarvat e-kerz hanterenn genta ar XVII^{vet} kantved.

AN TAD MANER O TESKI AR BREZONEG DRE VURZUD.

An Tad Maner, eus urz ar Jezuisted, misioner bras Breiz-Izel gant Mikael an Nobletz, a voe roet d'ezan, er chapel-man, eur c'hras kaer. Setu penaos e kont an Tad e-unan e istor :

« Er bloavez 1630 e voen kaset, emezan, da rejant da skolaj Kemper; n'edo tamm ebet em sonj labourat war dachenn ar misionou er vro-se, ne ouien ger brezonek ebet. Va c'hoant oa kentoc'h beza kaset da visionou ar C'hanada. Met an Tad Bernard, rejant er skolaj evelvoud, a zisklerias d'in e peseurt stad truezus e oa kouezet ar feiz e Breiz-Izel, gwelout a ris an Ao. Mikael an Noblez hag e teni da chench sonj.

Edon o vont eun dervez da bardona da chapel ar Werc'hez,

anvet **TI-MAMM-DOUE**... Eun dra bennak am foulzas neuze gant nerz da zeski ar brezoneg hag en hevelep mare e wele va spered o tibuna dirazan, evel war eun daolenn, menoziou Doue war an Aviel da brezeg e pevar eskopti Breiz-Izel.

Mont a ris tre er chapel ha stouet e-harz treid Mamm Santel Doue, e liviris d'ezhi peseurt sonj a oa diwanet em spered hag e c'houlennis diganti benniga va menoz ha va renta goest da zeski ar brezoneg evit gloar he mab.

An Tad Bernard a bouezas war ar superioed ha setu ma voe roet aotre d'in da zeski ar brezoneg, da **SUL AR PANTEKOST**. A greiz kalon ec'h en em lakis d'ar studi hag e teuas kement an Neñv war va sikour ma kredis — lakaet ganen va fizians e mader hag e galloud Doue — ober katekiz e brezoneg d'ar bobl d'ar **MEURZ WARLERC'H SIZUN' GOUDE** e kemeris ar boazamant da bignat er gador hep beza aozet netra dre skrid, gras kaer hag en deus kendac'het Doue da rei d'in aboue. »

E iliz-veur Kemper, harp ouz dor ar sakreteri, ez eus eun daolenn, livet war ar vur gant **YANN D'ARGENT** hag a zigas da sonj eus ar burzud kaer-se.

Skeudenn

ar

Werc'hez

e

chapel

“Ti-Mamm-Doue

ITRON-VARIA TY-MAM-DOUE

AR PARDONIOU.

Ar pardon bras a vez lldet d'ar sul genta a viz Gouere, ar

pardon bihan da sul ar Rozera. Ouspenn e vez lavaret an ofe-
renn da bep gouel Maria ha da bep gwenervez ar C'houraiz; d'ar
Yaou Gambr-lid diouz an abardaez ez a ivez ar gristenien eus
Kemper ha tro-wardro, da bedi ha da ober hent ar groaz da Di-
Mamm-Doue, pep-hini en e bart e-unan pe a vandennadou.

Er bloavez 1916, e-kerz ar brezel bras, e teuas ar pardonioù
da stankaat.

Da lun ar Pantekost, 24 a viz Even, e voe tro tud fidel Kem-
per ha tro war dro, renet gant an Ao. **COGNEAU**, vikel vras.

Da abardaez ar 17 a viz Here, eur sulvez, parrezianiz Ker-
feunteun ha re Sant Kaourantin a yeas da **DI-MAMM-DOUE** e
prosesion. Ar brezegenn a voe graet gant an Ao. **ROUZ**, kure
Douarnenez. Diskleria a reas eo ar pec'hed orijinel mammenn
ar brezelou; petra da ober, emezan, evit ma teuy buan an trec'h
hag ar peoc'h ? Mirout ar stad a c'hras, pedi ha komunia.

Er bloavez-se c'hoaz e voe renet ar pardon bras gant an Ao.
'n Eskob **DUPARC**; heñ eo a reas ar brezegenn. Konta a reas
da genta burzud ar **SANTA CASA**, ti santel Nazared kaset da Lo-
reta; hag e kendalc'has evel-hen :

« *Eun dervez e kuitaas Hor Salver ti e vamm e Nazared, ne
dlee ket distrei ken di; o vont da vervel evit an dud edo. Ho mi-
bien d'eoc'h-c'houi ivez o deus ho kuitaet evit ober o dever, evel
ar Mestr. Fiziants hon eus e teuint endro. Goulennit digant
Mamm Doue beilha war o ene ha war o buhez.*

« *Pa varvas Mamm Doue e oa dija he bro dare da vervel. Hor
bro d'eomp-ni ivez a zo gwasket mantrus er mare-man. Goulen-
nomp digant ar Werc'hez kemerout en he daouarn benniget
bannielou hor bro hag hor binviji-brezel, o lakaat mesk ha mesk
gant poanioù ha meritou he Mab evit rei d'eomp an trec'h.*

« *Leon XIIIet en deus lavaret « eo bet digoret e ti Nazared
labour silvidigez ar bed ». Plijet gant Doue selaou ar pedennoù a
gas betek ennan ar pardonioù stank graet e **TI-MAMM-DOUE**. »*

Abaoc eur pennad 'zo eo boazet ivez renerien an obererez
katolik da gas da bardona da **DI-MAMM-DOUE**, tro ha tro, ar
strolladou merc'hed, merc'hed yaouank ha paotred yaouank.

Ha galleg-saout adarre...

Ar vamm-goz d'he faotrig bihan :

« *Ce petit Jobig est un doktor... il sait que le galleg... Viens,
mon pitit, manger ton yod sur le « balène » à ton grand-mère. »*

Gwirbater.

Ha ne vefe ket gwelloc'h deoc'h, mammou koz ha mammou
yaouank, komz brezoneg mat d'ho pugale ?

Sorc'hennou Yann Digredenn

AN ILIZ

A bep seurt sorch'hennou a glever war muzelloù Yanh.

Pa vez diskouezet d'ezan eo gevier anat ar pezh a damall, raktal
e cheñch tu d'e grampdezenn hag e tamall eun dra all kontrol beo.

An Iliz, eme Yann, en dro ziweza, a zo rust ha garo. Hirio e
cheñch penn d'e vaz hag e lavar:

**AN ILIZ N'EO MAT NEMET DA DOUELLA AN DUD HA D'O
DESEO.**

An Iliz a zo eun douellerez! Gant he fromesaou kaer, promesa eur
baradoz alaouret, e lusk an dud malevurus hag o laka da gousket.
Klask a ra laerez ar c'halonou o veza m'eo repu an dud doaniet ha
gwatalet gant drein garo ar vuhez. « *Ar Relijion eo opium ar bobl* ».
Setu aze eun diskan koz. Nevezet eo bet gant paotred an drailh ha
skrivet eo gant lizerennoù ruz-tan war blasenn vras kêr Moskou.

Touella a ra an Iliz an dud, eme Yann, dre he c'harantez, dre
hec'h oberou a drugarez a skign e pep lec'h ken stank hag ar stered.

Touella 'ra an dud dre he madelez a vamm, dre nerz he mouez
p'he sav a-enep an displeaded.

Touella a ra an dud c'hoaz dre ar vad a ra d'ar re baour ha d'ar
re a vez a-re el lec'h all; dre al leaned hag al leanezed a gas wardro
ar re glañv, dre he belelen, he skolaerien, e skolaerezed a ro deska-
durez ha kelennadurez da vilionoù a vugale hag a dud yaouank. N'eo
an Iliz nemet eun douellerez!

Hep gouzout d'ezan, moarvat, e ra Yann d'an Iliz an hevelep
rebech a rae ar Farizianed da Jezuz. Yann a zo eur Farizian a c'hiz
nevez.

Ya, Jezuz a douelle an dud.

Kemm a zo, evelato, etre touella an dud evit o deseio d'ober ar
mad hag o zouella evit o diskar hag o lakaat da goueza er vouilhenn.
Jezuz a douelle an dud dre e santelezh, e zouster. Gounit a rae ar re
glañv o rei d'ezo ar yec'hed, an dud paour, an dud glac'haret, o valzami
d'ezo gouliou o c'halon gant e gomzou frealzus.

Gwir eo e voe graet d'ezan paen ker e vadoberou. Heñ hag a voe
graet d'ezan gant ar bobl eun digemer ken dispar, da sul ar Bleunioù,
ne voe kavet mat, c'houec'h devez goude, nemet da veza staget ouz
eur groaz. An hevelep tud hag a daole bleunioù war e hent, d'ar sul,
eo a strinke outan, d'ar gwener, pri ha glaourenn o goaperez.

Netra aesoc'h, netra doñjerusoc'h, eget tamall eur madoberour da
veza pilpous. An tamall-se a vez graet d'an Iliz gant Yann hag e seurt.

Lavarout a raint o welout an Iliz oc'h ober vad d'ar bobl: « *Ya,
ya, evit touella, evit deseol* » Ma ne evit nemet dour, evel Yann
Vadezour: « *n'oc'h nemet eur pilpous* » evito. Ma evit eur banne
bennak a win, evel Jezuz e eured Kana: « *n'oc'h nemet eul lonker* ».
Ma ne evit na dour na gwin: « *Allo 'ta, emezo, ya a-wel d'an holl,
met eva a rit e-kuz* ».

Kement-se a zegas da soñj d'in eus eun istor. Eur beleg, o tiskenn eus an trefi, a zalc'h gantan e sac'h. Setu raktal eul lampon o youc'hal: « Gwelout a rit an den piz-se, aon en deus da lakaat an dougerien da c'hounit daou wenneg! Hag ar beleg o rei e sac'h da zougen d'eun douger: « Sellit 'ta, eme eun all, pebez steneant, n'eo ket evit dougenn e sac'h e unan! »

Nann, n'eo ket an Iliz eun doullierez, n'eo ket evit trompla, evit deseo, evit paka an dud en he rouejou ep e labour an Iliz. Evit sklerijenna, frealzi, gwellaat ar re a skoazell, avat, eo. Ar re he zamall, he barn diouto o unan. An hini a zo fall a gav d'ezan ez eo ar re all eveltan; ar re a damall an Iliz da douella an dud eo gwasa toullerieien brein a zo. An hini n'en deus ket a galon a gred eo ar re all heñvel outan pe da vihana a ya e kounnar o welout ar re all o veza karantezus.

An Iliz he deus eur galon a vamm, evel Jezuz he Mestr. Labourat a ra evit eun dra hepken: lakaat he bugale da veza evurus er bed all ha zoken er bed-mañ war ar marc'had. Skoazella, frealzi a ra kement den a zo er boan, n'eo ket evit gounit arc'hant hag erior, met evit diframma eneoù diouz skillou an diaoul hag e vevelien.

Awechou e kav karantez hag anaoudegez vat a-berz ar re a ra vad d'ezo, neuze e trid he c'halon. Alies, ivez, ne gav nemet dianaoudegez, dispriz ha goaperez. Ha dacust da-se e kendalc'h gant e labour.

Hag e kendalc'ho, Yann, da douella an dud evit o c'has d'ar baradoz.

MELEGAN.

“Va c'hatekiz

bihan”

Biskoaz n'eus bet lakaet, etre daouarn ar Vretoned vihan, eul levrig ken koant, ken plijus e pep giz!

Eun dudi eo evit ar bugel deski e relijion gant “Va c'hatekiz bihan”, moulet fraez, skeudennet kaer ha skrivet en eur brezoneg saourus.

Ra vezo meulet Jesus-Krist!... Bepred!

Kenteliou Sant Fransez

pe

Kelennadurez an Drede-Urz

WAR ROUDOU AR SENT...

Va Breudeur ha va C'hoarezed ker,

Gouel an Hollsent eo gouel ar Baradoz...

An Iliz a zigor frank d'oriou ti kaer an Aotrou Doue, hag e welomp ennan, beuzet en eur mor a c'hloar hag a eürusted, tud santel e-leiz ha n'hell den ebet o c'honta, a lavar d'eomp an abostol sant Yann :

« *Emaint war-sav, emezan, dirak tron an Oan, gwisket gant saeou gwenn, en o dorn bodou palmez... Hag an Nenv a dregern gant o youc'hadennou santel : meuleudi, gloar, trugarez hag enor d'hon Doue a-hed an holl gantvejou. Evel-se bezet graet.* »

Pebez kentel dudius!... Pebez tra gouest da rei d'eomp kalon ha da greski hor feiz e-kreiz trubuilhou ar bed-man. Niver bras an dud santel-se a zo dija o tanva eun eürusted peurbadus, goude beza bet war an douar eveldomp, a zo evidomp eur brezegenn dispar : ar pezh o deus graet ar re-se, ni a c'hell ha ni a dle hen ober ivez.

E servij Doue ez eus tri dra hag a ro d'eomp nerz d'ober dalc'hmat hon deveriou :

- 1° ar Baradoz prometet d'eomp gant an Aotrou Doue.
- 2° ar skouer vat a ro d'eomp ar Sent.
- 3° ar skoazell a resevomp dalc'hmat digant an Aotrou Doue.

Sonjomp alies er Baradoz!... Eno, e-kreiz eun eürusted hep muzul, eman dija ar Sent a enoromp, ar gerent hag ar mignoned hon eus karet er bed-man... Eun dervez, e vezo ivez hon tro!... Kendalc'homp, hep fallgaloni morse, war hent ar Baradoz!

Ma 'z eo deut ar Sent a-benn d'en em santelaat, eo abalamour ma 'z int bet mat da stourm enep enebour o ene... Hirio ez int kurunet... Taolomp a-gostez hon leziregez; ni ivez, evel ar Sent, dougomp hor c'hroaz gant feiz ha karantez, ha kerzomp dalc'hmat war roudou Jezuz, hor Mestr.

Evit-se, n'eo ket gras Doue a vanko d'eomp. Jezuz en deus prometet d'eomp e skoazell hag ar Sent, e-kreiz o eürusted, a bed dalc'hmat evidomp. Gant eun hevelep sikour, e vezo aes a-walc'h d'eomp gounit ar Baradoz.

Da zeiz gouel bras ar Hollsent, an Iliz a zegas sonj d'eomp eus ar pal hon eus da dizout :

« *Ret eo en em santelaat; ret eo ren eur vuhez din eus ar Baradoz !!!* »

Selaouomp eur gentel ken fur ha stagomp da vat da labour bras hor silvidigez !

BEZIT PREST !...

Gouel an Anaon a dle degas sonj d'eomp eus komz Hor Salver:

« *Bezit prest, rak me a zeuio d'ho kerc'hat evel eul laer... pa ne vezoc'h ket ouz va gedal.* »

Evit kaout atao sonj eus ar maro ha beza prest, lavaromp bemdez ar bedenn gaer-man :

« *Aotrou, va Doue, adalek breman, me a zegemer laouen hag a galon vat diganeoc'h ar seurt maro a blijo ganeoc'h degas d'in gant e holl boaniou; e holl glac'har hag e holl ankeniou.* »

(Induljans leun da boent ar maro d'an neb en devezo, eur wech en e vuhez, d'an deiz ma kar, lavaret ar bedenn-man gant eur garantez gwirion evit Doue, goude beza bet o kofes hag o komunia... Pi X, 9 meurzh 1904).

MA VEFE FIDEL AN HOLL DA LEZENNOU HOR SALVER !

Digorit an Aviel..., ha lennit :

« *Bezit trugarezus, eme Jezuz, evel m'eo trugarezus ho Tad a zo en Nenn.*

Na varnit het, ha ne vezoc'h ket barnet.

Na gondaonit ket, ha ne vezoc'h ket kondaonet.

Pardonit, hag e vezo pardonet d'eoc'h.

Rott, hag e vezo roet d'eoc'h.

Perak e welit-hu ar blouzenn a zo e lagad ho preur, ha ne welit-hu ket an treust a zo en ho hini?... Penaos e c'hellit-hu lavarout d'ho preur : va Breur, lez ac'hanoun da lemel ar blouzenn a zo e-barz da lagad, pa ne welit ket an treust a zo en ho hini ?... Pilpouz, lamit da genta an treust a zo en ho lagad, ha neuze e c'helloc'h gwelout penaos lemel ar blouzenn a zo e lagad ho preur. »

Ya, evit gwir, ma vefe an holl fidel d'al lezennou-se, nag

eürus e vefe an dud war an douar-man ! Nag a beoc'h a vefe er familhou, er parreziou, er bed holl !...

Da vihana, ni hon-unan, poagnomp da veva diouz an Aviel, ha goude... met goude hepken..., lavaromp d'ar re-all ober evel-domp !

EUN TAOL-LAGAD WAR VA BUHEZ

diwar-benn va deveriou e-kenver an anaon

1° Va Reolenn a c'houlenn diganin mont da interramant Breudeur ha C'hoarezed va Breuriez dre garantez evito. Ha talet em eus evez mat ouz an dever-se ?

2° Pa 'z oun aet d'an interramanchou, penaos em eus en em zalc'het... evel eun den a feiz pe evel eun den difeiz ?... gant evez pe dievez ?

3° War an hent evit mont d'ar vered, petra am eus graet... pedi evit an hini maro, evel ma tle ober eur c'hristen mat ?... pe marvailhat evel eun den digristen ?

4° Va Reolenn a verk d'in eur gomunion da ober hag eur chapeled da lavarout evit Breudeur ha C'hoarezed va Breuriez aet dirak Doue. Hag ober a ran ar gomunion-se..., ha lavarout a ran ar chapeled-se hep dalea ?

5° Lezenn ar garantez a c'hourc'hemenn d'in ouspenn kaout sonj, da vihana eur wech an amzer, eus anaon va Breuriez hag an Drede-Urz a-bez. Ha pedi a ran a-wechou evito ?

6° Da-genver bodadeg miziek ar Vreuriez e vez pedet evit an anaon a-raok ha goude. Ha lavarout a ran ar pedennou-se gant evez ha karantez ?

HON ANAON. — KERNILIZ : A. M. Colin ; FOUESNANT : Korentina Cosqueric ; GUIPAVAS : M. A. Predour, A. Thous ; PLOUGAR : Cl. Le Roux ; KERLOUAN : Fr. Appare.

« Ar baradoz n'eo ket graet evit an dud lezirek. Ne deer ket di en eur wetur... An neb na gar ket Doue, a zo foll ! An neb na gar ket Doue, a zo foll ! (An D. E. Krispin a Viterb, Kapusin).

TAOLENN AN INDULJANSOU. — DU 1943

Deiz	GOUELIOU	Indulj.
1 L.	Gouel an Hollsent.....	A.J.
2 M.	Gouel an Anaon... bep gweladenn d'an Iliz.	I.L.
13 S.	S. Didas.....	I.L.
14 S.	S. Jozafat.....	I.L.
16 M.	Stez Agnez a Asiz.....	I.L.
19 G.	Stez Elizabed, Patronez an D. U.....	A.J. I.L.
21 S.	Ar Werc'hez kinniget en Templ.....	I.L.
25 Y.	Stez Katell.....	A.J.
26 G.	S. Leonard a Borz-Moriz.....	I.L.
28 S.	S. Jakez ar Marz.....	I.L.
29 L.	Gouel Hollsent an Urz.....	I.L.
30 M.	S. Andre... O nevez ar profesion.....	I.L.

Da zelv bodadeg ar Vreuriez ha tri dervez d'ho choaz : I.L.
 A.J. = Absolvenn jeneral; I.L. = Induljans leun.

Nevez-deuet er-maez eus ar wash...

Kantikou an Drede-Urz

Priz : 3 Frs ; dre ar post : 3,50

A zeuio hep-dale er-maez eus ar wash :

Sant Fransez a Asiz

gant *Lan Inizan*, reizet ha kresket gant
 an *Tad Eujen* ; 200 skeudenn.

Imprimerie Commerciale de la « Dépêche de Brest »
 28, rue Jean Macé, Brest

Le Gérant : G. LEQUEL.

(Cum permisso superiorum)

AR VUHEZ

KRISTEN

N° P. C. 411

KELAC'ENN VIZIEK

ADKOUMANANCHOU

Koumanant ordinal : 20 lur
Koumanant a enor (gant perz e 365 oferenn) :
25 lur

Taolit evez mat !

« KENTELIOU SANT FRANSEZ » ne vezont mui moulet distag diouz « Ar Vuhez Kristen ». War ar peder bajenn ziweza eus « Ar Vuhez Kristen », e kavot, bep miz, kelennadurez an Drede-Urz.

KOUMANANCHOU

1° Evit koumananti a-nevez, roit *atao* hoc'h adress *evel ma oa war an niverenn ziweza*, ha ma vez ret, goulennit da-c'houde chench anezi.

2° Ma tegasit asambles koumananchou hag adkoumananchou, dispartiit mat ar re-man diouz ar re-se war ho lizer.

3° Skrivit pep tra fraez, aes da lenn ha da intent.

SKRIVA DA :

Monsieur le Directeur de « Ar Vuhez Kristen »
Couvent des Capucins
C. C. 209-81 Nantes ROSCOFF (Finistère)

Taolenn ar Miz

	PAJENN
Kalon ouz kalon gant an Iliz.....	403
Fun diverra gant ar C'hrist.....	404
Nos Nedeleg	406
Noël ! Noël !	407
« Ici on est en France »	409
Meulgan an Azvend.....	412
Santez Anna ha Nikolazig.....	413
Breiz o kana meuleudi d'ar Werc'hez.....	416
Cheñch ton d'ar son.....	419
Yann-Vartolod	421
Fun « abostol »	424
Kentelioù Sant Fransez.....	426
Taolennou 1942, 1943	430

KALON OUZ KALON GANT AN ILIZ

Pounner e oa ar samm da zougen betek-hen. Koulskoude, ar goañv, o tont warnomp bremañ, a gammedou bras, a zo e riskl da greski c'hoaz bec'h hor poaniou.

Da ziwall hon eus na zeufe hor c'halonou da veza re enkrezet.

Hag e lavaran d'eoc'h ar pez a lavar ar beleg bemdez en oferenn: « *Sursum corda !* »

Ya, savit uheloc'h ho kalonou !

Setu ni en Azvend, en amzer-se, bet dibabet gant an Iliz, hor Mamm, evit trei hor soñjou war-du ginivelez Hor Salver, hag hada en hor sperejou an esperañs hag ar joa eus ar madou peurbadus...

Peder sizun gortoz, hag Hor Salver a zeuio da zispaka a-nevez, dirak hon daoulagad, mister e zonedigez kenta. Dont a ray, evit rei perz d'an holl dud a youl vat, er grasou kaer eo deuet neuze da zegas war an douar... Koulskoude, evit m'hor bezo hon lod eus ar grasou-se, Jezuz a fell d'ezañ en em lakafemp ivez e stad vat d'o reseo.

An Iliz a oar kement-se, ha setu ar pez a ra d'ezi beza ken evesiant d'hor c'hentelia:

« *Grit pinijenn, emezi, pourchasil an hent d'an Aotrou, rak tost eo da zont...* »

Hor Salver ne deu ket da denna diwarnomp pep poan ha pep anken, met dont a ra evit deski d'eomp karout bolontez Doue, beza izel a galon, distaga ar galon-se diouz madou an douar.

Ha ni, marteze, a dremen hon amzer o klemm, o klask en em sevel dreist ar re all, ne soñjomp nemet dastum arc'hant...

Ma fell d'eomp beza kennerzet gant grasou Jezuz, a-benn gouel Nedeleg, na zalc'omp ket da lakaat urz vat en hor buhez. Gouezomp tenna talvoudgezh eus hor poaniou, evit ober anezo eur gwir binijenn. En em zalc'homp tost d'ar Werc'hez krouet dinamm. Hi hag he deus en em bourchaset ken mat da reseo he Mabig war an douar. Galvomp anezi alies da zont d'hor sikour da gempenn kaeroc'h hon eneo.

« *Va breudeur, e oa boaz da lavarout Sant Fransez a Asiz, eur wech, da vihana, poagnomp d'en em bourchas a-zoare da zegemerout Mab Doue war an douar.* »

Ar V. K.

JEZUZ-KRIST HAG E RELIJION

PEMPVET LODENN

EUN DIVERRA GANT AR C'HRIST

Evit kloza va fennadou-skrid diwar-benn ar « C'hrist hag e relijion », ne c'hellan ket ober gwelloc'h eget lakaat dirak ho laoulagad, eun nebeud gwirioneziou a-zivout an oferenn.

AN OFERENN GENTA

D'ar Yaou-Gamblit diouz an abardaez, eun nebeud euriou a-raok e Basion hag e varo, hor Salver Jezuz a gemeras bara, ha goude beza trugarekaet e Dad, a rannas anezafi en eur lavarout : « Kemerit ha debrit : an dra-mañ eo va c'horf a vezo kinniget evi-

doc'h. Grit an dra-man evit kaout soñj ac'hanon ». Goude e kemeras ar c'halir en eur lavarout : « Ar c'halir-man eo an emgleo nevez em gwad. Grit an dra-mañ pep tro ma evfot, e koun ouzin. »

N'eo an oferenn nemet al lidou-se renevezet war an aoter. Hervez urz hor Salver, an ebestel, ha, war o lerc'h, an eskibien hag ar veleien a aslavar ar memes komzou hag a ra ar memes lidou : « An dra-mañ eo va c'horf, an dra-mañ eo va gwad. »

I. — AN OFERENN A ZEGAS SONJ...

DA genta, eus Pasion ha maro Jezuz-Krist. Evit her c'hompren, n'eus nemet teurel evez er c'homzou, pe zoken digeri an daoulagad da sellout ouz ar c'hroaziou ken stank war an aoter, war zilhad ar beleg hag en e jestrou.

Da c'houde, eus mister an Dasprenadurez hag eus mister Mab Doue en em c'hraet den. Evit rapari ar freuz graet gant pec'hed Adam, evit parea gouenn an dud beuzet en he zrubiulhou, e oa ret e teuje unan bennak hag a vije den evel e vreudeur, ha war eun dro, ouspenn eun den, unan hag a c'hellje paea evit an holl. Mab Doue en em c'hraet den en deus diroestlet ar gudenn. An oferenn hel lavar d'eomp, evel ma lavar d'eomp karantez di-vent an Aotrou Doue evidomp. « Rak, eme sant Yann, dre garantez evit an dud eo en deus Doue roet e Vab, evit ma vije salvet ar bed. »

Eus e du, Jezuz en deus respontet a greiz-kalon da vennadou e Dad, ha karet ac'hanomp betek ar maro.

An oferenn erfin, a ra d'eomp soñjal er C'hras hag er Vuhez divin, rak, evit o rei d'eomp, eo maro Jezuz war ar groaz, hag en oferenn e vez renevezet ar sakrifiz-se.

II. — EN OFERENN E KAVOMP... —

Egwirionez, ar C'hrist e-kreiz an dud fidel, ar c'halvar ha sakrifiz ar C'halvar. Penaos an dra-se ? Dre vertuz an urz roet gant Jezuz d'e ebestel d'ar Yaou-Gamblit : « Grit an dra-mañ e koun ouzin », da lavarout eo : Kemerit bara, benniget ar bara-se, trugarekait Doue; lavarit ar c'homzou : « An dra-mañ eo va c'horf », ha Jezuz-Krist a vezo war an aoter e-lec'h ar bara.

Pep oferenn a wel ar burzud-se d'ar goreou. Pep oferenn a ro d'eomp Jezuz-Krist, beo evel ma oa gwechall pa voe ganet e Betleem, pa skuize e gorf o labourat e Nazared pe o prezeg an Aviel dre ar Galile hag ar Jude, pa save war ar groaz evit mervel. Beo eo, evel ma oa d'ar Yaou-Gamblit, d'ar Sul-Fask ha d'ar Yaou-Bask; beo da viken, peogwir ne c'hell mui mervel.

Komprenit bremañ perak e vez adoret Jezuz en ilizou, er Sakramant meulet ra vezo eus an Aoter, penaos e vez fichet an aoteriou en o c'haera, en enor da Jezuz-Krist.

Pep oferenn a ro d'eomp Jezuz-Krist, ken karantezus e galon na gwechall, pa veve gant e ebestel ha gant e ziskibien, pa rae vad d'an holl.

Pep oferenn a ro d'eomp Jezuz ar C'halvar, an Hini a adore hag a gare Doue e Dad, betek en em ginnig d'ezafi e sakrifiz, evit silvidigez ar bed. Kemm ebet etre Jezuz ar C'halvar ha Jezuz an Aoter, nemet hemañ : war an Aoter ne c'houzañv ket Jezuz poan- niou ar C'halvar.

AN OFERENN A ZESK D'EOMP...

Pedi, rak, en oferenn, Jezuz a bed gant holl izili e Iliz, unanet gantan en eun doare striz meurbet. An oferenn n'eo ket pedenn ar Mestr hepken, met pedenn an Iliz katolik a-bez, penn hag izili a-gevret, Krist ha kristenien a-unan.

An oferenn a zo sakrifiz ar C'hrist hag hon hini war eun dro, rak, enni, ni a c'hell kinnig ar C'hrist hag en em ginnig e sakri- fiz. Na frouzeus eo eun hevelep pedenn, kinniget da Zoue gant an hini a zo ar santelez.

HAG EN EM UNANI GANT AR C'HRIST.

En oferenn, pep kristen a c'hell kemer perz e meritou ar Ba- sion, ha, dre-se, reseo muioc'h a c'hrasou, krenvaat e vuhez dreist-natur, beva eus buhez Jezuz, dreist-holl en eur gomunia. « An neb a zebr va c'horf hag a ev va gwad a ra ennon e lojeiz, ha me a ra ennañ va hini. » Dre ar gomunion, Jezuz a ziskenn en hor c'halon, evit kenderc'hel da labourat enni, d'he hench,

d'he heñvelât outan e-unan, d'ober d'ezhi beza kristenoc'h kristena bemdez.

« KLEVIT DEVOT A-BENN-DA-BENN
PEP SUL, PEP GOUEL, AN OFERENN. »

N'emañ ket an holl vuhez kristen en oferenn, gwir eo. Met gwelout a reomp enni eun diverra eus ar gwirioneziou a dle pep kristen kredi, ar pal a dle tizout; sikour a ro d'ezañ ouspenn da veva e vuhez a vugel Doue, dre ma 'z eo sklerijenn ha nerz.

Komprenit dre-se, perak e fell d'an Iliz ez afe ar c'hristen pep sul d'an oferenn. Ha c'hoaz, pep sul n'eo ket a-walc'h evit eur c'hristen mat, desket war e relijion. Eun hevelep kristen a glask an tu da gavout oferenn allesa ma c'hell, evit tenna diouti ar c'henteliou kaer a zo enni, evit unani gant sakrifiz ar C'hrist e dammig labour pemdeziek, e stourmadou enep an droug, e boaniou a bep seurt.

▲
NOZ
NEDELEG
▼

En oabl lugernus e lINTR ar stered aour,
Hag ar peoc'h, goustadik, a c'holo ar bed paour...

O nozvez kaer-dispar ! O nozvez a zudi !
Kristenien ar bed holl a stou d'az saludi,
Gant frealz, karantez, doujans ha levez,ez,
Dre ma roez d'ar bed, da heul kan an elez,
Ar Salver Benniget, gant Doue prometet,
Da lemel diwarnomp loustoni ar pec'hed.

O nozvez leun a beoc'h ! nozvez dreist ar re all !
Da steredenn skedus, e-kreiz an noz du-dall,
A vezo hon tour-tan war hent hor buhez tenn,
Hag hon reno asur da graouig Betleem.

Laouenanig Breiz.
(Gwengamp, 24 a viz Kerzu 1939).

NOEL! NOEL!

EVIDOC'H BUGALE

Va mignoned bihan,

Sur oun oc'h staget holl gant kenstrivadeg ar c'hateklz, hag e vo kaset ganeoc'h ho labour da benn a-raok ar 15 a viz Genver.

Eur goulenn a zo hag ho lakay nec'het marteze : « Piou en deus degaset ar c'hiz da ober kraou ar Mabig Jezuz ha da gana an oferenn hanter-noz ? »

Bremañ eo skignet e pep lec'h ar c'hiz santel da lakaat krevier bihan, kempennet kaer ha kinklet flour, en illzou, er skoliou, ha zoken en tiez. Gouzout a rit perak e vez graet kement-se. Evit diskouez karantez ha rei meulendi d'an Hini en deus kuitaet ar baradoz evit genel en eur c'hraou, ar Mabig Jezuz.

Ha gant piou eo bet savet ar c'hiz santel-se ? Gant eur sant hag en deus karet Jezuz muioc'h eget n'eus forz piou, Sant Fransez a Asiz.

Tri bloaz bennak a-raok ma varvas, e savas en e galon eur c'hoant birvidik da nevezl, e-touez an dud, an devosion d'ar Mabig Jezuz. Lakaat a reas en e soñj ober lidou kaer meurbet da noz-Nedeleg, en eur voure'hadenn anvet Gresio. Aotre en doa gou'ennet ouz Hon Tad Santel ar Pab, hag Honorius III, a oa neuze war gador Sant Per, a asantas gant levez.

Ha Sant Fransez ha mont da gaou eun denjentil eus ar vro, pinvidik bras ha kristen mat, Yann Velita e ano. Kinnig a ra d'ezañ ober gouel Nedeleg war e zouarou, ha merka a ra, war eun dro, ar pezh en deus c'hoant e vefe graet. — « E-kreiz eur prad, emezañ, klaskit eur c'heo bennak, lakit ennañ eul laouer, eur rastell gant foenn pe blouz, eun azen hag eun ejen, evel ma oa e kraou Betleem. »

Pa voe prest pep tra, Fransez hag e venec'h gant eur bobl tud a yeas di e proesion. Tro-war-dro d'ar c'hraou e weled e-leiz a c'houlou war elum, tregerni a rae ar c'hoajou gant ar c'hantikou, ma oa eun dudl. Da hanter noz e voe kanet an oferenn. Goude an Aviel e reas Fransez d'ar bobl eur brezegenn entanet, displega reas ken prao mister Nedeleg ma leñve an holl ouz e

selaou. En eun taol, Yann Velita a welas ar Mabig Jezuz dindan stum eur c'hrouadur bihan eus ar re goanta, ha Fransez o pokat d'ezañ gant teneredigez.

Er bloavez warlerc'h, e voe graet adarre an hevelep gouel. Ar c'hiz-se a voe degemeret buan e holl goueñchou Sant Fransez. Ac'hano e teuas d'en em skigna dre ar broiou kristen.

Kraou Nedeleg a chom en ilizou betek gouel Maria ar Goulou, gouel ar Chandelour, daou a viz c'houevrer. E-keit-se, e vez gwelet dalc hmat strolladou bugale o tont da zaoulina dirazañ.

Bugale ger, pa vezit war ho taoulin dirak skeudenn ar Mabig Jezuz, n'eo ket a-walc'h digeri frank ho taoulagad da sellout outañ. Ho pet soñj ivez da lavarout d'ezañ eur bedenn bennak. Gourvezet eo war ar plouz evit ho selaou; c'houi eo a gar ar mui. Pedit evidoc'h da genta hag ivez evit ho tud, evit ho pro. evit ar bed, evit ar peoc'h.

Lavarit d'Ezañ a-greiz ho kalon :

O Mabig Jezuz me ho ped,
Ho pezit truez ouz ar bed,
Roit sklerijenn d'an dud dall,
Chadennit startoc'h an diaoul fall.

Roit d'Ezañ alies eun degemer tomm en ho kalon, dre ar gomunion :

Mabig Jezuz, o, ni o ped,
Deuit da di ar Vretoned,
Deuit 'n o zi, eno an nor
'Vel ar galon a zo digor.

Nedeleg laouen d'eoec'h holl, bugale !

MELEGAN.

Bugale, selaouit mat !

Betek ar 15 a viz a Genver ho peus, evit echui kenstrivadeg ar c'hatekiz.

A-benn ar 15 a viz a Genver avat, e rank an deveriou beza kaset da :

Monsieur le Recteur
de Lambert
par Saint-Renan (Finistère)

Ici, on est en France !

Eur barrezig koant e maeziou Breiz-Izel. Ar sul a zo.
Eur gouel sportek a zo ivez.

Ar yaouankizou, a-bell hag a-dost, a zo diredet da welout ar c'hoari, pôtred diskabell ha... diskramailh, merc'hed, o bleo dispak en avel, kinklet, fichet evel pa vefent bugale da... Roue Bro-Saoz !

Fidandouen, mont a ra ar sportou en-dro !

Ar sporterien-mañ, sur a-walc'h, a zo o tiskuilza eiz devez a zo, ha n'e-maint ket o soñjal labourat er pemzek devez kenta !

Eun uhel-gomzer, mar plij, a zo bet kavet, hag e c'henou ledan ne zislonk nemet galleg.

— Eun tammig brezoneg ivez d'eomp !

— Ici on est en France ! » a zo bet respontet d'in raktal, ken divergant...

« Ici on est en France ! »

E gwirionez, n'em eus kavet netra da respont war an taol.

Komzou a daoler d'eoec'h a-wechou, hag a vez ken mantrus, ken sebezus,

ken pell diouz ho toare d'eoec'h-c'houi da veizout ha da gompren,

ma chom ho kenou « war nav eur » !

« Ici on est en France ! »

Na petra 'ta, emamp e Frañs !

Koulskoude, eun taol he deus skoet ar gomz-se em c'halon. Kaout a ra d'in beza bet eun taol-kleze. Rak kasoni a oa er respont.

Kasoni ouz Breiz,

Kasoni ouz ar brezoneg !

Bretoned keiz ! n'eus Breiz ebet ken 'ta ?

Daoust ha Breiz, evit beza Frañs, a rankfe bremañ en em nac'h hec'h-unan ?...

Daoust ha Breiziz, evit beza Fransizien, a rankfe bremañ trei holl e Gallaoued ha nac'h o brezoneg ?

O kelennadurez enep natur, he deus roet d'ar Breizad mez gant e vro, ha kasoni ouz e ouenn !

« Ici on est en France ! »

Kuitaet em eus raktal park ar sportou, hag ar geriou-se, leun a gasoni hag a zispriz evit kement a garan, a zo atao o vouldinellat em diskouarn.

Tremen a ran dirak ar vered.

Kement a anaoudegez am eus e-touez ar re varo hag e-touez ar re veo.

Aze dirazon, e ra o c'houk diweza kanchou ha kanchou a vretoned...

Br-toned rik ar re-se, o deus komzet dalc'hmat brezoneg.

Fransizien vat ivez, tud a goustiañs, tud a zever, tud a feiz, ma'z eus bet.

Plijet gant Doue e vije bet c'hoaz e Breiz kalz Fransizien eus ar seurt-se !...

A-hont, larkoc'h, a-dreñv ar groaz vras, emañ maen-bez ar soudarded.

Dirak o anoioù e lennan c'hoaz, e lizerennou aour hanter ziverket gant an amzer : Dixmude, La Boisselle, Verdun, Mont-Cornillet, Chemin-des-Dames...

Ha bez' ez eus eun dachenn a vrezel ha ne vije ket bet ruziet gant gwad ar Vretoned hag enoret gant o c'hadarded ?

Bretoned hag a veve « e brezoneg ».

Bretoned hag a stourme « e brezoneg ».

Bretoned hag a varve « e brezoneg ».

Daoust hag ar Vretoned-se ne vijent ket maro evit ar Frañs ?

Daoust hag ar Vretoned-se ne vijent ket bet koulz Fransizien hag ar re-all ?

Daoust hag ar Vretoned-se n'o dije ket paet ker a-walc'h ar gwir evit o bugale, evidomp-ni, da gomz ar brezoneg a gomzent o-unan ?

Piou a gredfe diskleria eo ar vugale koulz hag an tadou ?

O kelennadurez diskiant, he deus graet eus kement ac'hanomp, war eun dro, Bretoned fall ha... Fransizien didalvez !

« Ici on est en France ! »

Pardaez eo bremañ.

Echu eo an abadenn, du-hont e park ar sportou. Eur mor a dud a garg an hent.

N'eo ket eus ar gousperou e teuont !

Diwar dreuz va dor e sellan, e selaouan.

Luc'haj, komzou, soniou, toniou hudur, fic'herez, c'hoarza-dennou skiltrus, youc'hadennou gouez... a ra poan da glevout.

Lamponed kêr, sur a-walc'h ?

Ya, hiniennou anezo.

Ar re-all n'int ket kêriz.

Kouerien int, sanset c'hoaz a familh vat !...

Ne ran ket kalz a gemm etrezo.

Lamponed ha re all, holl int treset henvel; holl o deus ar memes dalc'h, pe gentoc'h ar memes dizalc'h !

Tremen a reont a vandennadou, pôted ha merc'hed, kazell ha kazell... Darn anezo, — houmañ eo ar c'hiz nevez — a zo gwintet war eur marc'h-houarn, ar pôtr a-dreñv, ar verc'h a-raok, etre e zivrec'h... azezet, he divesker noaz er vann...

« Ici on est en France ! »

Ya, ya, kredi a rafen en taol-mañ.

Rak, n'eo ket stuziou Bretoned eo ar re-se.

E BREIZ, n'ouzon ket ha gwelet e vefe bet kement a zizurz abaoe n'eo bet beuzet Ker-Iz.

Ma rank ar Frañs beza savet gant ar re-se !...

O kelennadurez diaoulek, he deus breinet kement a Vretoned e-serr o divreiza !

« Ici on est en France ! »

Pa soñjan eo gant azenerez evel-se eo e vez, tamm ha tamm, kaset ar brezoneg er-maez eus ar c'hoariou, eus an tiegeziou, eus ar skoliou, eus an... ilizou !

Pa soñjan eo gant azenerez evel-se eo bet lakaet ar Vretoned da glask a-ziavaez bro kement a blegou diroll evit o marmouza, p'o doa ken kaer skoueriou er gêr dirak o daoulagad.

Pa soñjan eo gant azenerez evel-se e vez kaset da get eur vro evel hor BREIZ !

DIRENNAN.

MEULGAN AN AZVEND

(A c'hell beza kanet war an ton latin : « Creator Alme ».)

Diskennit prim eus an Neñvou,
Gwir sklerijenn hor c'halonou;
Deuit Jezuz, Salver ar bed,
N'hol lezit ket 'kreiz ar pec'hed

Ha goude mervel war ar groaz
E pignit war lein an Neñvou,
Da veza d'imp mammenn ar c'hras
Ha gwall-spouron an iferniou.

Deuit buan, deuit timat,
Evit salvi hon eneoù;
Evit dic'haou ar pec'hedou
O deus dismeganset Ho Tad.

C'houi 'zeuio c'hoaz leun a veurded
Barner bras an deiz diwezañ,
Hon difennit a-dal bremañ,
Ouz hon enebourien touet.

Douget gant nerz ar garantez,
Setu ma tiskennit er bed,
Heñvel ouzimp met dibec'hed,
O kemer korf eus ar Werc'hez.

Meulgan ha klod hag azaouez
D'an Tad, d'ar Mab ha d'ar Spered,
A-berz an dud hag an Aeled
A-hed an holl beurbadelez.

Maodez GLANNDOUR.

Santez Anna ha Nikolazig

Amañ e welot penaos
eo deuet Santez-Anna-
Wened, pe Keranna, da
veza eul lec'h ken brudet.

(Diwar levr an Aotroued
BULEON HA GARREC)

PENNAD XII

Eneberien Nikolazig

Soñj a zo penaos an Aotrou Kure en doa diskaret diwar ar c'hleuz ar skeudenn vurzudus. Siouaz d'ezañ avat! rak, daou zervez goude, e teuas d'ezañ en e vrec'h eur boan spontus hag estlammus n'hellas den na para na distana. Gant ar boan griz-se eo e varvas, tri bloaz war-lerc'h, goude beza anzavet e fazi.

An Aotrou Person a voe kastizet en eun doare souezusoc'h c'hoaz. Teir sizun war-lerc'h dizouaridigez ar skeudenn santel, en em gavas seizet en eun taol. Eun nozvez, dihunet-krenn e-kreiz e gousk, e c'houzañvas en e-gorf evel ma vefe bet unan bennak o lopa warnañ a daollou baz; ha koulskoude n'oa nemetañ er presbital. Kredi a reas zoken e oa deuet eun torfetour bennak en ti, da glask e laza, hag en em lakaas da grial forz. Ar boan a c'houzañve en e zivrec'h a oa spontus hag a badas, peogwir diwar neuze e chomjont seizet.

Koulskoude, en despet d'e boan, ar Person a gendalc'he da enebi ouz Nikolazig, kement ha ma c'helle.

Eur beleg, mignon d'ezañ, a roas d'ezañ da intent ne rae ket marteze ar pez a oa dileet evit para e gleñved digomprenus.

« Perak, emezañ, n'en em erbedit ket ouz Santez Anna he deus komzet ouz Nikolazig. »

An Aotrou Person a heulias an alimat-se.

Mont a reas e-pad an noz, nao gwech diouz renk, betek park ar Bosenno, hep gouzout da zen. D'an navet gwech, en em ruzas betek ar feunteun, skoazellet gant tud vat, hag e walc'has en he dour e vemproù seizet, ha, raktal, en em gavas pare mat.

Dioustru ez-eas da zaoulina dirak ar skeudenn vurzudus, m'en doa lavaret a-eneb d'ezñ kement a c'heriou faetis ha dismegansus, ha setu heñ chenchet evel en eun all en e lec'h: eus enebour touet ma oa, e teuo da veza gwella skoazell ar pirc'hirmaj.

A-wel d'an holl, e reas eun digoll kaer da Santez Anna hag e prömetas end-êtm lida an ofereun genta a vije lavaret el lec'h santel-se.

Pardon a c'houlennas ivez digant Nikolazig, oc'h anzav en doa graet fall o tiskleria n'oa nemet sorc'hennou ar pezh a lavare.

Diwar neuze e teujont adarre da veza mignonned vat, ha, diwezatoch, p'en devoe Nikolazig an eurvad da veza tad, an Aotrou Person e-unan eo a fellas d'ezan beza ar paeron, hag e filhor a zeulo da veza beleg eveldañ.

Bez' e oa, e Keranna, eul labourer-douar hag en doa gwarizi ouz Nikolazig: Mark Erdeven an hini oa.

O welout ar skeudenn venniget, tennet eus an douar, ha goloet c'hoaz a bri, e c'hoarzas goap leiz e c'henou:

« An dra-se, emezañ, eur skeudenn da Santez Anna ! A-raok ma kredin, e vo ret d'an tamm koad-se, goude beza bet kaset d'am zi, distrei e-unan d'al lec'h-mañ. »

A-vec'h m'en doa peurlavaret ar c'homzou disakr-se, ma kouezas klanv bras da vervel.

Anzav a reas avat e bec'hed, en em erbedi c'houek a reas ouz Santez Anna, o c'houlenn pardon diganti, hag e pareas raktal.

D'ar mare-se ivez, eun denjentil eus Pluneret, an Aotrou a Goat-menez, a zegouezas, e-kreiz eul lanneg, gant eun toullad pirc'hirined o vont da Santez Anna; hag e hopas warno, o lavarout d'ezo ne oant nemet eur vandenn c'halouperien didalvez, aoun d'ezo rak al labour. Rebec'h a reas d'ezo beza dilezet o c'hêriou, pa oa ken brao all an amzer, evit senti ouz « hufivreo sot eur c'houer diskiant » a gave d'ezañ kaout gweledigeziou.

Komz a rae c'hoaz pa voe kelc'hiet gant eul luc'hedenn flamm: ar gurun a strakas, e varc'h spontet a wintas hag ar paour-kaez den a rullhas d'an douar. Sevel a reas raktal, hep droug ebet, ha yao adarre war e varc'h en eur genderc'hel da c'hoapaat. Eun tarz kurun all, gwasoc'h eget ar c'henta, heñ diskaras a-nevez dindan e varc'h.

En taol-mañ e furaas. Keuz a savas gantañ, ha diwar neuze, distroet war an hent mat evel Sant Paol, e prezegas gant nerz, ar pezh en doa disprizet betek-hen.

Nebeud goude, e weljod o tigouezout er Bosenno, war droad, ar marc'heger krog e penn e varc'h, ouz e heul ar birc'hirined en doa dismeganset.

An istor a ziskouez d'eomp eta e teuas holl eneberien pe dislavarerien Nikolazig da welout sklêr, an eil goude egile, ha da rei testiñ d'e lealded. Anzav a raent evel-se, e oa gwir e gomzou, hag, o stoul gant doujañs dirak ar skeudenn venniget, e roent eun testiñ splann eus al labour santel fiziet ennañ gant Santez Anna.

Erfin, an Aotrou 'n Eskob, o welout edo an holl enklaskou a-du gant Nikolazig, o welout dreist-holl e kendalc'he ar bardonerien da zont a vagadou da Geranna, da ginnig profou bras da sevel ar chapel, a asantas ma vije savet ar chapel-se e park ar Bosenno.

Da c'hortoz, e roas aotre da lavarout an oferenn eno, en eur chapel goad.

An oferenn genta a voe kanet gant an Aotrou Person e-unan, d'ar 26 a viz Gouere 1625.

Breiz CHAPELIOU
Bokana HAG
meuleudi ILIZOU
 d'ar Werc'hez ALL AR
 WERC'HEZ
 RANN-VRO KEMPER

5) ITRON VARIA AR C'HRAS (Pluguen)

Kuzet eo ar chapel-mañ e-kreiz ar gwez uhel, war-dro eul leo vihan diouz ar vourc'h. An neo (nef) a zo eus ar bibavezh 1685, an memorant eus ar chapel a voe savet er bloavezh 1867.

Ar pardon a vez lidet d'an 8 a viz Gwengolo. Eur pardon a wir zevosion eo. Diredek a ra stank ar bardonerien eus a Gemp'ler ha betek eus a Bont-'n-Abad. Da genver an deiz-se, a skriv d'eomp an Aotrou Beuz, person ar barrez, ar merc'hed eo a garg ar chapel, bigoudenned dreist-holl, ne chom gant ar wazed nemet ar sakristiriou hag an toullou-dor.

6) ITRON VARIA LORETA (Plogoneg)

Er bloavezh 1872, e c'helled gwelout c'hoaz, eul leo hanter diouz bourc'h Plogoneg, eur chapelig vihan dediet da I.V. LORETA. E fofis stankenn ar Steir edo, e-kichen eur vlin, harp ouz ar pont koz maen goloet a illio hag a ginvi.

Hervez ar c'hantig, e oa bet savet ar chapel goz gant eun denjentil, an Aotrou RUBIEN. Eun dervez, — war-dro hanter ar XVIth kantved e oa — edo an Aotrou RUBIEN war var d'en em veuzi er Steir, en andred-se; eur bedenn a gasas da I. V. Loreta hag e voe savetaet. Evit trugarekaat ar Werc'hez, e savas eno eur chapel en enor da Vamm Doue.

Pa gouezas ar chapel goz en he foull, e voe savet eur chapel nevez er bloavezh 1872, uheloc'hik, war gostezenn gleiz stankenn ar Steir. Lavarout a ra ar c'hantig:

« Chapel Itron Varia Loreta ' zo savet a-nevez,
 « Savet gant tud Plogoneg, frankoc'h war ar menez. »
 Eur chapelig kaer eo, doare gotek d'ezl. Er plas a enor, emañ

skeudenn goz I. V. Loreta, ar Werc'hez-Mamm, gant eur sae hir hep gouriz, kizellet kaer hag alaouret.

Ar pardon bras a vez lidet d'an eil sul a viz Eost; ar pardon bihan d'ar sul diweza a viz Mae.

Pedet e vez I. V. Loreta drelst-holl evit an derziennou. Gwechall e veze stank ar bardouerien, hag e konter e veze ret, bep seiz vloaz, cheñch an treujou dir, uzet ma vezent gant ar birc'hirined.

Bremañ c'hoaz e vez kaer ar pardonioù.

7) ITRON VARIA KILINENN (Landrevarzeg)

Chapelig vrao eus ar XVth kantved, 1500 metr-diouz ar vourc'h, war bord an hent a gas eus a Gemper da Gastellin.

War an tu dehou, e sko eur porched gant diou zor. A-us d'an diou zor, ez eus eur skeudennig koant: ar Werc'hez war he daoulin, en tu dehou d'ezi an ael Gabriel gant eur skritell, ar c'homzou-man warni: Ave, Gratia Plena; en tu kleiz, eun sei all, daoulinet ivez, gant ar skritell-mañ: Notre-Dame de Bonnes Nouvelles.

E-kichen ar chapel, ez eus eur c'halvar kaer, n'eo ket par da galvarioù bras an eskopti, Pleiben, Plougastel... met ar c'haera eo eus ar c'halvarioù bihanoc'h.

Daou bardon ar bloaz a vez lidet e Kilinenn: ar c'henta d'al Lun-Fask, egile d'ar sul kenta a viz Eost.

8) ITRON VARIA POPULO (Landudal)

Landudal, gwechall eun dreo eus parrez Brieg, a zeuas da veza parrez, d'he zro, er bloavez 1825. Unan eus an diou chapel a oa war

zouar an dreo, chapel I. V. POPULO (de Populo e latin), a voe graet anezi an iliz-parrez. Savet eo bet ar chapel er bloavezioù 1539-1548. An tour a voe graet a-nevez e-kerz ar XVIIth kantved.

Ar pardon a vez lidet d'an eil sul a viz Gouere; ne vez mul darempredet nemet gant ar barrezianiz.

Kavout a reomp amañ an hevelep kontadenn hag e I. V. ar Reun, e Guipavaz, hag e I. V. Belean, e-kichen Gwened. Eur marc'heg, prizonier en Douar-Santel, a oa bet lakaet, heñ hag e floc'h, en eun arc'h, da c'hortoz beza lazet. Ober a rajont le, o-daou, da sevel eur chapel d'an Itron Varia, ma c'hellfent tec'hout. Ha setu, eur vintinvez, ma klevjont eur c'hilhog o kana, ha tud en-dro d'ezo o komz e brezoneg. An Itron Varia he doa selaouet o fedenn hag o c'haset d'ar gêr, dre vuzud.

Eur gontadenn all, anavezet ivez e meur a lec'h, a lavar d'eomp penaos 'eo bet dibabet tachenn ar chapel. An Aotrou KELEN, c'hoant gantañ lezel an Aotrou Doue e-unan da choaz, a roas urz da lakaat en eur c'harr, stlejet gant daou ejen, an arc'h ma oa bet degaset ennañ heñ e-unan, eus an Douar-Santel da Vreiz: « El lec'h ma chomo an ejened a-sav, emezañ, e vo savet ar chapel. »

9) ITRON VARIA AR YEUC'H

Ar Yeuc'h n'oa anezl nemet eun dreo eus parrez Ploare, betek ar bloavez 1844. Iliz ar Yeuc'h a zo bet savet diwar batrom hini Ploare, war-dro an XVIth-XVIIIth kantved; an tour a zo eus ar bloavez 1700. Er c'heuz, e logelloù gotek, dorjoug warno, e welomp eur skeudenn gaer eus an Itron Varia hag eur skeudenn ken kaer all eus an ael Gabriel; hemañ, dremm eur c'hrennard d'ezañ, n'en deus ket a ziwaskell.

Dediet eo an iliz da Anonsiasion ar Werc'hez.

Kavout a reomp enni eur skeudenn vrudet da Sant Mikael o vresa an diaoul. Stummet eo an diaoul en eun doare ken iskis, m'eo anavezet dre-holl er parrezioù tro-war-dro, *Diaoul ar Yeuc'h*.

Setu amañ ar pezh a vez kontet diwar e benn. Eur dervez, an diaoul a voe kondaonet gant Doue — evit e gastiza eus eun torfed bennak — da gas kloc'h bras ar Yeuc'h, eus al lec'h m'oa bet graet betek iliz ar Yeuc'h. Lakaat a reas ar c'hloc'h war e ziskoaz, hag en hent. Pounner e oa ar c'hloc'h hag hir an hent... En em gavet e-kichen mengleuz ar Roc'h, e-kreiz etre Kerlaz hag ar Yeuc'h, e teuas berr warnañ. Azeza ' reas war eur maen, evit diskuiza. Ken pounner e oa ar c'hloc'h ma 'z eas e garnou er roc'h evel en eun tamm toaz; e roudou a chomas eta er maen. Met, evit doare, e oa houarnet fall en dervez-se, ranket en doa, en hent, goulenn digant eur marichal e houarna, eur c'hoz tamm marichal koll e domm moarvat, hag en doa e houarnet a-dreuz: unan eus ar roudou a ziskoueze edo o kerzout war-du ar Yeuc'h, hag egile war-du Lokorman! Roc'h brudet ar gontadenn n'eus mui anezl; benerien-vein ar Roc'h o deus he dispennet gant eun taol min evit kompeza an hent-bras.

D'al Lun-Fask e vez ar pardon; eus Douarnenez ha tro-war-dro e tired kalz tud. D'ar gousperou e vez kanet an « tonioù bras » evel just hag eo eur blijadur klevout mouezioù nerzus merched yaouank Douarnenez.

|| CHENCH TON D'AR SON ! ||

Ya, ya, kont ar brezoneg adarre ! Ha n'eo ket ar wech diweza. Keit ha ma ne vezo ket skarzet Breiz diouz kleñved louz ha diaoulek an divrezonega, e vezo ret rei da glevout, d'ar Vretoned, mouez ar gwad ha mouez ar skiant vat.

Va Doue, nag a zigareziou a vez klasket evit dilezel yez ar vro ! Setu amañ unan hag a zo stank er sperejou :

« Ret eo gouzout galleg. Ma ne zesk ket hor bugale, ez-vihan, ar galleg, n'her gouezint morse mat a-walc'h, nemet mont a rafent war ar studi, ar pezh ne c'hoarvezo ket gant kalz anezo. »

Ha setu va respont :

Ententet mat eo, emichañs, n'eus den o klask mlrout na zeskfe galleg ho pugale. An traou evel m'emaint e Breiz, eo ret d'ar Breizad gouzout galleg.

Pa deuit avat da lavarout d'in eo ret deski galleg d'ar bugel, ha galleg hepken, hag e teuo, dreizañ e-unan, diwezatoc'h, da zeski brezoneg, e rankan ober ac'hanoc'h eun den a-ziwar-lerc'h, ha netra ken ! Barn a rit an traou gant eur spered hag a zo chomet tregont vloaz war-lerc'h hon amzer.

Tregont vloaz a zo, ar galleg a oa rouez c'hoaz e-touez an dud, e Breiz. War ar maez, n'oa nemet brezoneg; er c'hêriou, e oa stank mat ar re a gomze brezoneg, stankoc'h c'hoaz ar re her c'hromprene.

Petra en em gave ?

Ar vrezonagerien, zoken p'o deveze deskadurez vras, n'o deveze ket kalz a dro da vont e galleg; ha pa rankent gallegat, ne zivere ket gwall flour ar galleg diouz o muzelloù.

Hag e lavent diaes, o deveze evel mez.

Lakaet d'o zro e penn eur familh, o deus soñjet : me a zo bet tapet berr gant ar galleg; va bugale ne vezint ket ! Desket e vezo galleg d'ezo ez-vihan.

Tud keiz !

Kouezet int diwar ar billig en tñn, ha netra ken.

Ma karfent digeri o daoulagad, e welfent ar cheñchamant a zo deuet er vro.

Hirio, tadou ha mammou,

hirio, ha n'eo ket tregont vloaz a zo,

hirio, emañ kement ar vugale, ha dreist-holl an dud yaouank, e-touez ar galleg,

ar galleg a zo kement bremañ en o diskouarn, hag a rank dont ken alies war o zeod, ma tapont ar galleg ken aes ha ma teskont tenna o alan.

Pe o deus bet desket brezoneg war barlenn o mamm, pe o deus desket galleg war barlenn eur vamm divreizet, holl e teu koulz ganto ar galleg, holl int ken distagell er galleg an eil hag egile.

Entent a ran zoken eo barrekoc'h ar vrezonagerien er galleg, « get ar c'hallegerien.

Rak atao e vezo gwir kement-mañ : An neb a oar diou yez a zo pinvidikoc'h ha souploc'h ha lemmoc'h e spered eget an neb ne oar nemet unan.

An neb ne oar nemet eur yez ne oar mat yez ebet, a vez lavarret gant rezon.

N'eus ket eur Breizad, bet soudard e-touez Parizianed, ha ne vefe ket bet souezet o kavout meur a hini anezo na ouient na lenn na skriva, ha kalz re all hag a veze goloet o liziri a raziou hag a c'halleg fall.

Selaouit ar re yaouank o c'hallegat. O ! n'eus ket ganto a c'halleg akademi ! Da vihana ne reoc'h kemm ebet etre ar re anezo a oar brezoneg hag ar re n'ouzont ket.

Pe ma rit eur c'hemm bennak eo hemañ : reisoc'h galleg a zo gant ar brezoneger, ha ken distagell e teu gantañ.

Tregont vloaz a zo, n'oa ket evel-se. Hirio emañ an traou evel-se.

Tregont vloaz a zo, ar c'hallegerien, e Breiz, a veze ivez peurvuia tud desket.

Hirio, kement « marc'h-laou », kement « lost-leue », kement « sklip-dour » a oar en em denna e galleg. An deskadurez, ha muioc'h-mui, a zo gant ar Vretoned a zalc'h d'o brezoneg.

Tadou ha mammou, heulhit 'ta hoc'h amzer !

Ho peoc'h bremañ gant an diskan ranell ha diskiant hoc'h eus ragachet ken alies : « Me a zesk galleg d'am bugale, brezoneg a-walc'h a ouezint atao ! »

Deuet eo ar mare da cheñch tñn d'ar sñn ha da lavarout : « Me a zesk brezoneg d'am bugale, galleg a-walc'h a dapint atao, er skol, el levriou, er radio, hag e-touez an dud. »

Brezoneg avat ne ouezint ket, yez ar vro, yez an iliz, yez ar gêr, yez ar Vretoned a-holl-viskoaz. Rak, ar bugel en devez bet desket galleg hepken gant e gerent, ma teu c'hoaz da gompren ar brezoneg, ne vez ket gwelet ken o tigeri e vuzelloù d'her c'homz.

Bretoned, en an' Doue, mirit mat tenzor ar brezoneg pa n'eus nemet digareziou gouloù d'hen dilezel.

Tadou ha mammou c'ivrezoneget, c'houi ho pezo rebechou diwezatoc'h, digant ho pugale da genta, ... ha digant Doue mar-teze !

Rak splannoc'h splanna e sked dirak an holl lavar ar re goz : Gant ar brezoneg, eus ar vro

Feiz hag onestiz a dec'ho.

Piou n'her gwel, siouaz ?

S. S.

Yann-Vartolod

Yann-Vartolod a zo stank ar ouenn anezañ en hor bro.

A villadou eo bet aet er « marine » paotred yaouank hor Breiz. Ha kavout a raer, e parrezioù a zo, martoloded diouz an druilh...

Martoloded koz, graet ganto pemzek pe bemp war-nugent bloaveziad servij, ha gounezet ganto o « retred »...

Martoloded yaouank, hag a vije bet chomet ivez da goza war ar vicher, anez an darvoudoù kouezet war ar Frañs...

Aet o listri d'ar strad, eo bet ret d'ezo distrei da vro o c'havell, da dañva ar yod sullhet.

Hag e kement korn-bro a zo, e kaver hirio « Yann-Vartolod ». Hemañ a zo troc'her-buzug, hen-hont torrer-mein, egile paotr-saout...

Gwir eo n'eus micher sot ebet.
N'eus nemet tud sot, a lavarar.

Micher ar martolod n'eo ket sotoc'h hini eget eun all... ha ne rebechan da baotr yaouank ebet beza dilezet bro ar buzug, evit mont da foueta moriou.

Met perak an darn vrasa eus ar baotred yaouank a seblant koll o skiant vat, kerkent ha ma vez war o fenn eur boned-toupenn-ruz ?

Cheñch a reont, a-daol-trumm, evel eun all en o flas.
Piou a zo kaoz ?

Ar merc'hed, a lavar lod.
Ya, ar merc'hed, va zud keiz !

Rak sot-magn eo ar merc'hed gant « Yann-Vartolod ».
Ar brasa labaskenn a zo er barrez, an divaloea lakez a zo er

c'hanton, ar falla urupailh a zo er vro n'en deus nemet lakaat war e benn eun boned-toupenn-ruz ha dont da veza eur « Yann-Vartolod », sur eo da gavout eur vaouez.

Ha Yann-Gouer, e-keit se, ne gavo nemet sac'h amañ ha sac'h a-hont.

Merc'hed yaouank pinvidik, atañchou bras d'ezo war o ano, a zo bet gwelet o kultaat ar maeziou, evit mont da veva en eun toull-kambr, da Vrest, da Doulon pe da Varsellh...

Klañv e oant gant ar c'hoant dimezi d'eur martolod.

Eur « Yann-Vartolod » o deus kavet... ha setu kavet ganto baradozig an douar.

Deuet int da veza « itronezed ». Dre ma 'z eont ha dre ma teuent ne vez graet anezo nemet « Madame »...

Arc'hant a zeu braoig en ti. « Madame » a c'hell heulia ar c'hiz d'en em wiska ha d'en liva.

N'eo ket torret he c'horf gant al labour. Ne vez ket allies « Yann-Vartolod » er gêr. Kement-se nebeutoc'h a chastre d'an « itronig ». Kalz a vugale n'eus ket en ti... ha ne vezo ket.

« Yann-Vartolod » a anavez lezennou ar blijadur kalz gwelloc'h eget lezennou an dever... Hag aesoc'h eo mont gant hent ar blijadur eget gant hini an dever...

Ha « Madame » ne c'houlenn ket gwelloc'h eget chom gant eur bugel pe zacu. Nag a boan ha nag a dregas gant ar vugale !

Pet « Yann-Vartolod » a anavezit, eur familh niverus d'ezañ ? Ne skuizo ket bouedenn ho penn ouz o c'honta.

« Yann-Vartolod » a glask e varadoz war an douar-mañ. Ha da vont da ober « itron » er baradoz-se, e kav merc'hed kement na ma kar.

Pa lavaran d'eoc'h eo sot-pitilh ar merc'hed gant « Yann-Vartolod ».

« Yann-Vartolod » hirio, ne zougenn mui war e benn e voned-toupenn-ruz, met n'eus forz, aes a-walc'h eo anaout, e-touez ar re-all, ar baotred yaouank a zo bet er « marine », evel ma vez lavaret.

Aon o deus na deufe o staon da skarnila gant ar brezoneg, ha ne vez ganto nemet galleg. Ha pebez galleg ! Eur galleg pikous ha truilhok, leun a c'heriou flierius... Hag e tistagont ar galleg-se gant taol-mouez (accent) paotred ar C'hreizteiz... taol-mouez plac'hed-ostaleri Toulon pe skuberien-ruioù Marsell'h. Tê, mon bon !! Hag ar merc'hed-begou-livet a chom bamet dirak kanfarted teodet ken mat !

Eun tammig relijion a chom c'hoaz war groc'henn ar babored-se. Da sul e teuint betek an iliz. Hanter-c'hourvezet war o

c'hador, o elgez ganto e kil o dorn, e tremenont amzer an oferenn, ken dibater hag eul leue bihan war ar blasenn foar.

Ar rest eus ar sulvez a dremenint o redek, o c'hoariellat, o lpat banneou hag o verc'heta...

Diouz an noz, e teuint d'ar gêr, tommet mat d'ezo, diskempenn o fennad bleo hir, sklabezet o dilhad hag o ene, goude beze sklabezet pet ene all !!

Met n'eus forz ! « Yann-Vartolod » a vez pardonet d'ezañ buan e zizurziou.

Ha kalz merc'hed yaouank a chom da vantri dirak kanfarted ken « dégoourdi » ha ken « désallé », evel ma lavaront.

Kavet e vez koulskoude eur plac'h yaouank bennak, d'ezi c'hoaz skiant vat a-walc'h, evit kompren n'eo ket gant pennou goullo evel-se e c'heller sevel eun tiegez kristen.

Ouz o zarempredi ne raint nemet forani ha kalkenn o yaouankiz.

Eun tenzor re binvidik eo ar yaouankiz evit beza kalkennet, zoken gant eur « Yann-Vartolod ».

PETROMIK.

PEDOMP E-PAD AN OFERENN...

GANT
AR
C'HRIST

GANT
AR
BELEG

War ar C'halvar,

Jezuz-Krist a ginnigas

da Zoue an Tad,
e gorf hag e wad,
evit pec'hejou ar bed.

War an Aoter,

ar memes Jezuz-Krist a ginnig

d'ar memes Doue an Tad,
ar memes korf hag ar memes gwad,
evit ar memes pec'hejou.

||| Eun «abostol»! |||

Savet e oa bet ar paotrig, evel holl baotred all ar barrez.

Skollet e oa bet... Graet en doa e Baskou... Chomet e oa bremañ er gêr, ha mont a rae bemdez d'ar park, da heul ar re all...

Ne oa ket falloc'h eget ar re all. Ne oa ket gwelloc'h kennebeut. Beva a rae evel ma veve holl grennarded e gorn-bro, hep chal na preder gant netra; gant ar relijion nebeutoc'h c'hoaz eget gant an traou all.

A-wechou koulskoude, e-kreiz e labouriou kouiz hag e-kreiz e c'hoariou, e teue d'ezañ a bep seurt soñjou. E galon a rae ouz e spered eur bern goulennoù : perak labourat ? perak kaout poan ? perak mervel ? perak kement a youlou er c'horf ? perak enebi outo ? perak senti outo ? perak al levenez trenket gant ar glac'har ? Perak ? Perak ?

Er skol katekiz e oa bet respontet d'ar goulennoù-se. Met chomet e oa kentellou e gatekiz war bluskenn e spered hag e-toull dor e galon. Ne oant ket aet e-barz.

Bremañ, pa 'z eo pemzek vloaz, e karfe klevout adarre respont d'an holl c'houlennou-se.

Met na tad, na mamm, na breur, na c'hoar, den ne soñj eo nec'het-maroc'h e spered, enkrezet-holl e galon.

Hag e chom da vala soñjou du... e zaoulagad staget ouz bouilhenn ar straejou pe ouz pri ar parkeier.

*

**

Eun dervez, eur paotr yaouank 18 vloaz, e-kreiz ar blasenn foar, a zeuas da varvailhat gantañ.

E anaout a rae evit gouzout piou e oa, e pelec'h edo o chom... ha netra ken.

Ar paotr yaouank-se a bare al levenez war e dal... hag, e sellou eeun e zaoulagad, e lenne ar c'hrennard evel karantez evitañ.

— Petra ' rez da sul ? eme ar paotr yaouank. Daoust ha plijout a ra d'it lenn ? Ma n'ac'h eus ket levriou, me a roio d'it... Deus da welout ac'hanon eur sulvez bennak... Da sul ni a gav berr hon amzer...

Kaout a rae d'ar paotrig edo oc'h huñvreal... Nann, ne hunvree ket... Kavet en doa eur mignon, unan gwirion, a oa aet e gomzou betek goueled e galon.

Laouennaet holl e voe e derveziad labour. Mall en doa c'houec'h da welout ar sul...

E gamalad a oa ouz e c'hortoz e-tal dor an iliz.

— Sell, deus 'ta ganen da gere'hat eul levr bennak...

Er sal, e oa eun tregont a grennarded hag a baotred yaouank... Marvailhou a oa ganto... met marvailhou eus ar seurt n'en doa biskoaz kievat hor c'hrennard. Komz a raent, n'eo ket avat diwar-benn rederez, frikoterez, dañserez pe merc'heterez, met diwar-benn gwellaat stad al labourer-douar, kompeza an darmpredou er gêriadenn, diwar-benn ar resped dleet d'ar plac'h yaouank, al levenez yac'h da lakaat en diduamanchou, ar boan a dleer kemerout, goude beza diskoliet, da studia ar relijion, ar gouelioù kaer da bourchas ha da gempenn, ar brizonerien da skoazella...

Hag ouz o selaou, e tride kalon ar paotrig.

— Pep tro ma vezo bodadeg ganeoc'h, emezañ d'e gamalad bras, lavar d'in hag e teuin.

*
**

Ar paotrig a zo hirio eur paotr yaouank, tri bloaz war-nugent d'ezañ, unan eus kaloneka stourmerien yaouankiz kristen ar maeziou. N'eus en e galon nemet eur youl : deski d'ar re-all ar pezh a zo bet desket d'ezañ e-unan gant an « Ykam » : beva eur vuhez, leun ha laouen, e servij Doue hag an nesa, e-lec'h eur vuhez, goulo ha trist, e servij hor youlou fall;... mala soñjou aour ha nann soñjou du, ha staga an daoulagad n'eo ket ouz pri an douar, met ouz stered aour an Neñvou glas.

DRADEM.

Lezenn Doue n'eo ket graet evit plega
d'an den.

An den eo a zo graet evit pleja da le-
zenn Doue.

AL LABOUR KENTA HA TALVOUDUSA

EUR bloaz bennak a-raok ar brezel 1914-18, eur strollad itronezed, eus hor bro, a oa bet degemeret gant ar Pab, Pi X. A-raok kuitaat, unan anezo a gredas goulenn digantan : « Tad santel, emezi, pehini eo, hervez ho sonj, war dachenn ar feiz, al labour talvoudusa, evidomp-ni, merc'hed kristen an amzer vremen ? »

« Al labour kenta ha talvoudusa evidoc'h, a respontas Pi X, eo ober katekiz, hen deski d'ar re n'her gouzont ket. Labour all ebet, emezan, n'eo ken pouezus hag henez, rak ma 'z eus kement a dud difeiz, eo abalamour ma ne anavezont ket o c'hatekiz. »

Komzou Hon Tad Santel ar Pab, daoust d'ezo da veza kosaet, n'o deus kollet tamm ebet eus o nerz.

Hirio, muioc'h eget biskoaz, al labour kenta da ober eo rei eun deskadurez kristen d'ar vugale.

E pep brezel, er brezel-man evel er brezelioù all, an Droug-Spered a vez, evel pa lavarfen, dichadennet. Kemeret a ra tro, dre ma 'z eo disahelet buhez an dud, evit distaga an enecou diouz Doue ha breina ar c'halonou.

N'eus ket ezomm da chom pell da zispourbella an daoulagad evit gwelout ne da ket an dud war wellaat. E-touez ar re en oad, koulz hag e-touez ar re yaouank, ez eus siouaz diskar er feiz.

Penaos e vezo adsavet an traou en o flom ? Penaos e vezo lakaet a- nevez ar feiz, an urz vat hag ar garantez kristen da vleunia ?

Diaes e vezo chench an dud vras !

Dre ar vugale eo e ranker boulc'ha al labour. I eo an amzer da zont. Ganto eta eo ret kemerout poan.

Ar c'hatekiz eo maen-diazez ar vuhez kristen a-bez. Ne c'heller sevel netra vat hepdan. Hen eo an hent hag ar wirionez. Eur c'hrouadur ha ne our ket e gatekiz a zo evel eur vag hep gwern na stur.

Kerent kristen, d'ar mare ma teu an Aotrou 'n Eskob da lakaat, e-tre daouarn ho pugale, eul levr katekiz nevez, eus ar re gaera, beilhit, en han' Doue, ma ne rankint ket d'ar skol-katekiz, poagnit d'o sikour da zeski mat o c'hentelioù. Benniget e vlot gant Doue.

Ha c'houi holl, hag ho peus youl da ober vad en-dro d'eoc'h, gwelit ha ne c'hellfec'h ket skoazella bugale ho karter da zeski o c'hreansou. Hounnez eo kaera aluzen a oufec'h ober.

Ra vezo meulet Jezuz-Krist !... Bepred !

Kenteliou Sant Fransez

pe

Kelennadurez an Drede-Urz

SANT FRANSEZ... SANT AL LEVENEZ !

Va Breudeur ha va C'hoarezed ker,

Tud* zo hag a vez atao teñval o fenn... Perak ?... Pe abalamour n'en em santont ket e peoc'h gant an Aotrou Doue, pe abalamour ma komprenont fall spered Hor Salver Jezuz-Krist.

« Renit eur vuhez santel, hag e vezoc'h laouen; bezit laouen e Doue, hag e renoc'h eur vuhez santel »... Setu aze unan eus talvoudusa kenteliou an Aviel.

Gant Jezuz e vez kavet atao ar c'houeka levenez : da zeiz e c'hanidigez ez eus kan ha muzik e Betleem ha tro-war-dro; Zache a zegemer anezañ en e di gant levenez; da sul ar Bleuniou ez eus choloni e Jeruzalem, ha, goude m'eo pignet en Neñv, e welomp an Ebestel o tistrel d'an Templ levenez leiz o c'halon.

« Eürus ar re a zo paour a galon, eme Hor Salver en e brezegen war ar menez;... eürus ar re a zo dous,... ar re a ouel,... ar re a zo trugarezus,... ar re a zo glan,... ar re a gar ar peoc'h... Eürus e vezoc'h,... pa raio an dud brezel d'eoc'h... dre gasoni ouzin-me,... Bezit laouen neuze, lammit gant al levenez, rak eun digoll kaer a zo ouz ho kedal er Baradoz...

« Pa yunit, arabat d'eoc'h beza trist evel ar bilpoused,... lakit, eol war ho penn, gwelc'hit ho tremm, evit kaout eun aer laouen. »

Ha d'e Ebestel :

« Me am eus lavaret d'eoc'h an traou-se, emezan, evit ma vezo va levenez ennoc'h ha ma vezo evel-se ho levenez peurvat... Ha n'hellou den ebet he lemel diganoc'h ! »

An hevelep aliou a ro ivez sant Jakez ha sant Paol d'ar gristenien genta :

« Unan ac'hanoc'h a zo trist ? Ra bedo ».

« Bezit atao laouen e Doue; m'hen lavar d'eoc'h c'hoaz, bezit laouen ! »

E-touez an holl Sent, n'eo ket sur e vefe kavet hini ebet da ober diouz ar gelennadurez-se ken aketus ha sant Fransez.

A-raok beza distroet ouz Doue, gwir eo, e oa dija eun den yaouank laouen-kenan, mat da c'hoari muzik ha da gana a-unan gant e vignoned; e prizon Perouz, en em gav meur a viz gant kamaladed tenval o fenn :

« Hen avat, eme Tomaz a Celano, a chom atao dreo ha seder ».

Ma oa laouen a-raok beza troet kein d'ar bed, goude e voe muloc'h c'hoaz. Adalek neuze e c'heller lavarout zoken e tanvaas eul levenez vuzudus.

**

Goude beza klevet mouez Doue, pa sant eo galvet da veza marc'heg ar C'hrist ha da ren eveltan eur vuhez paour, « neuze, eme Tomaz a Celano, ez eo ken laouen ma tiskouez e laouenidigez en-diavaez en desped d'ezan ».

En ospital, oc'h ober war-dro an dud lor, er c'heo m'eo aet da guzat ouz e dad, dirak Eskob Asiz, pa 'z eo galvet gant Bernadone da resteurel d'ezan e vadou, e pep lec'h e welomp anezan beuzet en eur mor a levenez. En eur guitaat an eskopti, e tremen dre goad Subasio en eur gara a-bouez penn.

Nebeut goude e kest mein da adsevel Sant-Damian hag ez a adarre dre straedou Asiz en eur gana. An dud en em vod en-dro d'ezan, savet o fri ganto :

« An neb a roio d'in eur maen, emezan, en devo eur gopr; an neb a roio daou, en devo daou c'hopr ».

O klevout eun hevelep tra, e tirollont da c'hoarzin ha « Fransez ivez a c'hoarz ganto ».

D'ar 24 a viz C'houevrer 1208, deiz gouel Sant Matiaz « e trid gant al levenez en Aotrou Doue » o klevout lenn Aviel ar Baourentez :

« Setu aze, emezan, ar pezh a glaskan hag ar pezh a rin a-greiz va c'halon ».

Laouen holl, en em laka kerkent da gerzout war roudou Hor Salver Jezuz-Krist, hag, adalek neuze, e prizas kement al levenez ma vevas diouti a-hed e vuhez penn-da-benn.

**

Va Breudeur ha va C'hoarezed ker, levenez ar bed n'eo nemet eul levenez faos. N'eus laouenidigez gwirion ebet nemet hini ar Sent,... hini ar c'houstiansou eeun... Evit he zanva, kemerit skouer diwar sant Fransez. Eveltan, distagit ho kalon diouz traou ar bed-man ha bevit evit Doue hepken... Eno eman an eürusted parfet !

Komzou ar Pab Leon XIII...

D'AN ESKIBIEN :

« Lakit ho poan da rei da anaout ha da garout Trede-Urz sant Fransez, evel ma verit e gwirionez ».

(Lizer-meur Auspicato, 17 Gwengolo 1882).

D'AR VELEIEN :

« Ra vezo aketus ar re o deus ar garg da ren an eneo da zisplega mat d'ezo petra eo Trede-Urz sant Fransez, pegen aes eo mont enni, peseurt madou a gav ar gristenien enni evit ober o silvidigez ha pegement a vad a c'hell ober d'an dud ha d'ar broiou. »

(En hevelep lizer-meur).

D'AR GRISTENIEN :

« Pedi hag aspedi a reomp ar gristenien da rei o ano da Drede-Urz sant Fransez, arme santel Jezuz-Krist. »

(En hevelep lizer-meur).

« Eur sklerijenn nerzus-meurbet deuet eus an Nenv eo he deus hon douget da c'houlenn skoazell sant Fransez evit an amzer drubuilhet-man ha da ziskouez eman en Drede-Urz ai louzaouenn a dle adsevel ha savet ar bed. Abalamour da-se e c'houlennomp diganeoc'h poania d'he skigna ar muia ma c'helloc'h ».

(Prezegenn, 3 Here 1882).

Komzou eur Sant

En eur brezegenn war an doare d'en em santelaat, an D. E. Ael, eus kenta Urz sant Fransez, a lavare kement-man :

« O Reolenn santel an Drede-Urz, emezan, na kablus eo ar re ho tispriz ! O Reolenn peurvut, na dall eo ar re a gomz enep d'eoc'h ! O Reolenn, eienenn an holl vadou, na pegement e verit beza kastizet ar re en em glemm ouz ho kourc'hemennou !

Tud lesirek ha diseblant, petra 'rit 'ta ? Perak ne heuilhit-hu ket ar Reolenn santel-man ? Perak gedal ? Petra a c'hortozit ? Hep-dale e teuo an amzer da lavarout ivez ar c'homzou-man eus ar Skritur-Sakr : « Setu aze ar re a raemp goap anezo, tud aiskiant ma oamp ! »

Kalz tud n'hellont mont nag er Genta nag en Eil Urz, met n'eus den ebet ha n'hellje mont en Drede-Urz. ma 'z eo eur c'hristen a volonte vat, ha kaout evel-se perz e peoc'h hag e 'brugarez an Aotrou Doue ».

Evit gwir, nag a dud a ra dija kement tra a zo merket gant Reolenn en Drede-Urz, met n'o deus ket perz en he madou. Gwaz a se evito !

TAOLENN AN INDULJANSOU. — KERZU 1943

Delz	GOUELIOU	Indulj.
7 M.	Derc'hent gouel Maria-Gerzu : yun gourc'hemennet gant ar Reolenn.	
8 M.	Gouel-Maria-Gerzu	I. L.-A. J.
9 Y.	Eus an elzved; F. E. Delfina (T. U.)	I. L.
12 S.	Korf sant Fransez adkavet	I. L.
15 M.	Elzved Gouel-Maria-Gerzu	I. L.
25 S.	Gouel Nedeleg	I. L.-A. J.
	Evit ar re a ra naved ar Werc'hez konsevet hep pec'hed :	I. L.
	Evit ar re a ra naved gouel Nedeleg,.... d'ar 16 ha d'ar 24 :	I. L.
	Da zelv bodadeg ar Vreuriezh ha tri dervez d'ho choaz	I. L.

I. L. = Induljans leun; A. J. = Absolvenn jeneral.

HON ANAON. — Plouneour-Menez : Olive Alan; Plabenneg : Franseza Morvan; M. Y. Lamour.

HON OFERENN AR MIZ a vezo lavaret d'ar gwener kenta eus ar miz 3 Kerzu. D'an deiz-man eman gouel sant Fransez Zavier, patron ar misionou. Ni a bedo dreist-holl evit ar visionerien !

PEP BREURIEZ...

a die kaout

KANTIGOUB AN DREDE-URZ

Priz : 3 Frs... dre ar post : 3,50

premit al levrig-se...

ha kanit !

Ar c'han a zo ivez eur bedenn.

PEP BREURIEZ...

a die kaout

BUHEZ SANT FRANSEZ

Eur vuhez nevez ha skeudennet kaer a zeuio er-maez hep-dale. Er miz a zeu e vezo lavaret d'eoc'h pegement e kousto.

Eur c'halanna dispar

evit ar bloaz nevez ! ! !

Taolenn ar bloaveziou 1942-1943

PAJENN

Kentelioù en Abiel.

Pasion Hor Salver Jezuz-Krist.....	5
Burzudou c'hoarvezet goude maro Jezuz.....	23
Hor Salver savet eus a varo da veo.....	43, 63
Jezuz en em ziskouez da zaou ziskibl Emmatis.....	93
Jezuz en em ziskouez diou wech d'e ebestel.....	104
Jezuz en em ziskouez war ribl lenn Jenezared.....	124
Jezuz en em ziskouez d'e holl ziskibien.....	147
Jezuz o sevel d'an Nefiv.....	171

Evit anaout gwelloc'h va relijion.

Katekiz an dud vras : Jezuz-Krist hag e relijion :	
Ar vuhez degaset gant Jezuz.....	203
Ret eo gouzout petra 'fell da Zoue.....	235
Ret eo ober ar pezh a fell da Zoue.....	292
Ret eo stourm.....	324
Sikourioù.....	355
Sikour ar sakramanchoù.....	381
Eun diverra gant ar C'hrist.....	4
Hor Salver Jezuz-Krist.....	7, 35
Me ho kar, o va Doue.....	49
Templ an Aotrou Doue.....	65
Kenstrivadeg ar c'hatekiz.....	183, 282, 386
Prezegenn an Aotrou Fave er Follgoad.....	222
An amzer vat.....	235
Pa vezer devot da Sant Josef.....	244
M' hor befe muoc'h a feiz.....	267
Ar gouelioù kristen eienennou a joa.....	201
Eneou ar Purgator.....	379
Dorn ouz dorn gant an Iliz.....	403

Evit anaout ha karout ar Werc'hez.

Konsekrasion d'Ar Werc'hez.....	216
Breiz o kana meuleudi da Vari.....	248
I. Varia Rumengoll.....	249
I. Varia ar Follgoad.....	272
I. Varia ar Porzou.....	308
I. Varia Kermitron.....	309
I. Varia ar Chandelour, I. V. Lok-Maria.....	327
I. Varia Gerzevot.....	328
I. Varia Ti-Mamm-Doue.....	392
I. Varia ar C'hras — I. V. Loretta.....	415
I. Varia Kêlinenn — I. V. Populo.....	416
I. Varia ar Yeuc'h.....	417
An Y.K.A.M. oc'h en em ouestia da Vari.....	258, 304
Fâtima.....	357

PAJENN

Gwerziou kantikou ha rimadelloù.

Bloavezh mat.....	3
Ar chapel goz.....	30
Dour-glao.....	50
Avel.....	79
Hor pedennoù kaera war gan.....	110
Ar grasou dirak ar re varo.....	119
Meulgan suliou ar bloaz.....	126
Abardaez-hañv.....	128
Gwerz Lamber.....	193
Gwall-vor.....	210
Evit ar merc'hed o deus c'hoant dimezi.....	271
Evit ar merc'hed o deus c'hoant dimezi.....	298
Plac'h yaouank foll.....	343
Mari Bragou ha Yann Vras.....	347
Heol pe loar.....	380
Miz Du.....	380
Meulgan an Asvent.....	412

Evit difenn va relijion.

Arabat eo deoc'h kredi.....	31
Sorc'hennou Yann Digredenn:	
diwar-benn an Iliz... 54, 73, 98, 139, 157, 181, 211,	
246, 296, 332, 366.	
Koñchennoù ha soroc'hellou.....	75
Gant ar vez, mar plij!.....	80
Me, me ne gredan nemet ar pezh a blij d'in.....	85
Unan a zaou, ret 'eo dibab.....	88
Eul lapous tapet brao.....	163
Da betra eo mat ar relijion.....	313

Evit Breiz hag ar brezoneg.

Mammou Breiz, petra 'rit.....	12, 25, 46, 65
Unvaniez speredel Breiz.....	95, 114, 134, 159, 176
Bretoned, savit ho penn!.....	218
Sulvez ar brezoneg e Kleder.....	241
Kelennadurez enep natur.....	254
Ar brezoneg en oberou yaouankiz.....	275, 301
Ar brezoneg en oberou torr-penn.....	338
Ché, na pebez brezonek fall.....	91
Eur romant brezonek fall.....	409
« Ici on est en France ».....	413
Chench ton d'ar son.....	413

Evit ar familh.

Evit ar familh.....	9
Ar maro trec'h d'ar vuhez.....	29
Ar vamm-bappaig hag ar misioner koz.....	51
Ar fall gompagnunez.....	59
Paotrig... paotr yaouank.....	117
Dall, bouzar ha mut.....	127
Ar filiped koz hag ar re vihan.....	137
Ha bremañ.....	149
Ar verc'h aour.....	191
Evit sevel mat ho pugale.....	214
Evidoc'h tadou ha mammoù.....	365

Hor skoueriou kaer.

PAJENN

Santez Anna ha Nikolazig:	
16, 39, 57, 89, 133, 155, 184, 259, 306, 330, 360, 390.....	4
An Aotrou Joseph Landure.....	32
Eun eskob nevez breizat.....	34
Kentoc'h eget chom hep oferenn.....	70
Yves Seité	177

An oberou yaouankiz.

Yaouankiz kristen ar maeziou.....	107
Y.K.A.M. oc'h en em ouestla da Vari.....	253
Dourig Poullran	278
Lodig ar Pardon.....	314
Lizeri Annaig ha Jobig.....	341, 364 388
Pardon merc'hed an Ykam.....	370

Isteriou farzus... ha gwir.

Laouig Frisivi	18
Nebeutoc'h a gaoz, muloc'h a labour.....	77
Lan al Liper ha kloc'hig ar presbital.....	111
Marianna Kouignamann	129
Ar verc'h he deus graet he Fask kenta.....	151
An daouarn o bizied kamm.....	189
Chob Pistrakou	205
Oc'h ober e Bask e vez.....	252
Paour-kaez Aotrou Maer.....	310
Mona Kergrampouez	336
Paour-kaez « syndik ».....	358
Amann, butun... ha karantez.....	362
Piz bihan an Aotrou Person.....	369
Eun eured kaer hag eur friko divalo.....	383

A bep seurt.

Ar misionou	10
Emaint ankounac'haet ar brizonerien.....	38
Tren ar baradoz.....	45
Ar Rogasionou	84
Ha peoc'h, ha peoc'h.....	187
Ar preñv en aval.....	195
Bombezedeg Montroulez	239
Brezel d'ar gizioù divalo.....	303
Ar sinema	326